



ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΜΑΡΙΑ ΣΤΑΜΟΥ

**Κοινωνιογνωστική επεξεργασία του συναισθήματος και
επίπεδα κοινωνιοψυχολογικής ανάλυσης: Από τα
χαρακτηριστικά στις ικανότητες**

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

Επιβλέπων: Αν. Καθηγητής Γεράσιμος Προδρομίτης

ΜΕΛΗ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
Καθηγητής Παναγιώτης Κορδούτης
Καθηγητής Ρόμπερτ Μέλλον

Αθήνα, 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	5
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ.....	8
Α. Συναισθηματική νοημοσύνη.....	8
Β. Διαπροσωπική εμπιστοσύνη.....	39
Γ. Προσωπικότητα.....	40
Δ. Ιδεολογική τοποθέτηση στη κλίμακα «Αριστερά-Δεξιά».....	42
Ε. Έδρα ελέγχου.....	43
ΣΤ. Κοινωνική νοοτροπία.....	44
Ζ. Προσανατολισμός της κοινωνικής κυριαρχίας.....	44
Η. Άρρητες θεωρίες κοινωνικής επιρροής.....	45
III. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	48
IV. ΜΕΘΟΔΟΣ.....	51
Α. Συμμετέχοντες.....	51
Β. Υλικό.....	52
Γ. Διαδικασία.....	59
V. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	60
Α. Δημιουργία και χειρισμός των μεταβλητών.....	60
Β. Αξιοπιστία των μεταβλητών.....	63
Γ. Συσχετίσεις μεταξύ της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης και των εννοιών της κοινωνικής ψυχολογίας.....	65
Ε. Μια απόπειρα χαρτογράφησης της πολυεπίπεδης κοινωνιοψυχολογικής δυναμικής της συναισθηματικής νοημοσύνης.....	74
ΣΤ. Αναζήτηση κοινωνιοψυχολογικών προβλεπτικών προσδιορισμών στην εκδήλωση ικανοτήτων.....	80
VI. ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	92
Επίλογος.....	108
Περιορισμοί της έρευνας και μελλοντικές κατευθύνσεις.....	112
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	113
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι. Εργαλεία μέτρησης.....	130
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ. Απλή και ιεραρχική γραμμική παλινδρόμηση.....	155

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στον αν. καθηγητή κ. Γεράσιμο Προδρομίτη καταρχάς για τις νέες ερευνητικές διαδρομές που μου έδωσε την ευκαιρία να ακολουθήσω μέσω του καινοτόμου τρόπου σκέψης του και της έντονης κοινωνιοψυχολογικής του ματιάς καθώς και για την εμπιστοσύνη και κατανόηση που έδειξε στο πρόσωπό μου σε όλη τη διάρκεια της πορείας αυτής. Κατά δεύτερο λόγο, τον ευχαριστώ για την αμεσότητά του, την διάθεση του για προσφορά και την άψογη συνεργασία μας.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή κ. Κών/νο Καφέτσιο για τη βοήθεια που μου πρόσφερε γενικά με τις γνώσεις του πάνω στο θέμα της συναισθηματικής νοημοσύνης αλλά και ειδικά πάνω στο τρόπο εγχειρηματοποίησης και μέτρησης της έννοιας αυτής.

Πολύ σημαντική ήταν και η προσφορά των καθηγητών κ.κ. Παναγιώτη Κορδούτη και Ρόμπερτ Μέλλον που με τις συμβουλές και τις παρατηρήσεις τους βοήθησαν στην υλοποίηση της διατριβής και τους ευχαριστώ θερμά για αυτό.

Τέλος, ευχαριστώ ιδιαίτερω όλους όσους συμμετείχαν στην έρευνα αυτή.

I. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η συναισθηματική νοημοσύνη ορίζεται ως η ικανότητα του ατόμου να αναγνωρίζει τα συναισθήματά του εαυτού του και των άλλων, να μπορεί να τα διακρίνει και στη συνέχεια να χρησιμοποιεί τις πληροφορίες αυτές για να κατευθύνει τον τρόπο σκέψης και δράσης του. Αποτελεί μια έννοια η οποία βρίσκει εφαρμογή σε κάθε σημαντική πτυχή της ζωής του ανθρώπου, διαπροσωπική, κοινωνική, ιδεολογική. Η παραπάνω διαπίστωση αποτέλεσε το βασικό κίνητρο για την εκπόνηση της συγκεκριμένης ερευνητικής προσπάθειας. Πιο συγκεκριμένα, θελήσαμε να αναγνωρίσουμε και να κατανοήσουμε τον τρόπο με τον οποίο σημαντικές έννοιες της κοινωνικής ψυχολογίας συνδέονται με και επηρεάζουν την έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης, είτε αυτή προσεγγιστεί ως χαρακτηριστικό της προσωπικότητας είτε προσεγγιστεί ως ικανότητα. Επίσης, θεωρήσαμε σημαντικό οι έννοιες αυτές να αντιπροσωπεύουν και τα τέσσερα επίπεδα κοινωνιοψυχολογικής ανάλυσης, ενδοατομικό, διατομικό, διομαδικό και ιδεολογικό, ώστε να έχουμε μια σαφή εικόνα της λειτουργίας και της δράσης της συναισθηματικής νοημοσύνης σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας του κοινωνικού υποκειμένου.

Με βάση, λοιπόν, την παραπάνω λογική οι έννοιες που επιλέξαμε να χρησιμοποιήσουμε στην έρευνά μας είναι η έννοια της προσωπικότητας, της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης, της έδρας ελέγχου, της ιδεολογικής τοποθέτησης στη κλίμακα «Αριστερά-Δεξιά», του προσανατολισμού της κοινωνικής κυριαρχίας, της κοινωνικής νοοτροπίας και των άρρητων θεωριών κοινωνικής επιρροής. Σκοπός της έρευνας δεν ήταν μόνο να διερευνήσει τον τρόπο, με τον οποίο συσχετίζονται οι παραπάνω έννοιες με αυτή της συναισθηματικής νοημοσύνης, αλλά και να επισημάνει τις σχέσεις αιτίου και αποτελέσματος που διαμορφώνονται μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης και των συγκεκριμένων κοινωνιο-ψυχολογικών εννοιών και επιπλέον να υπογραμμίσει την ύπαρξη ή μη διαφορών μεταξύ των δύο τρόπων προσέγγισης της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε δείγμα 800 περίπου ατόμων ηλικίας 16-18 ετών. Χρησιμοποιήθηκαν δύο εργαλεία μέτρησης της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης: ένα ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς, που προσεγγίζει την έννοια ως χαρακτηριστικό προσωπικότητας και ένα

ερωτηματολόγιο ικανοτήτων, που την προσεγγίζει ως ικανότητα. Τέλος, χρησιμοποιήσαμε και ένα ερωτηματολόγιο για κάθε έννοια της Κοινωνικής Ψυχολογίας, που εμπλέκεται στην έρευνά μας.

Τα συμπεράσματα δικαίωσαν σε μεγάλο βαθμό την ερευνητική μας επιλογή, καθώς κατέδειξαν ότι πράγματι η έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης σχετίζεται και επηρεάζεται από σημαντικές εννοιολογικές κατασκευές, που αγγίζουν κάθε πτυχή και λειτουργία της ζωής του ανθρώπου. Ένα από τα βασικά συμπεράσματά μας είναι ότι η συναισθηματική νοημοσύνη τόσο ως χαρακτηριστικό όσο και ως ικανότητα εμφανίζει υψηλή συσχέτιση με την έννοια της προσωπικότητας και πιο συγκεκριμένα με τις διαστάσεις της προσήνειας, της εξωστρέφειας και του νευρωτισμού· συμπέρασμα στο οποίο έχουν καταλήξει και πολλές προηγούμενες έρευνες. Τα συναισθηματικώς νοήμονα άτομα, λοιπόν, χαρακτηρίζονται από προσήνεια, αλλά όχι από εξωστρέφεια και νευρωτισμό. Επίσης, κεντρικό ρόλο στην έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης παίζει και αυτή της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης. Στην έρευνα φάνηκε ότι η ύπαρξη εμπιστοσύνης στις διαπροσωπικές σχέσεις χαρακτηρίζει κυρίως τα άτομα με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης. Ένα επιπλέον βασικό εύρημα της μελέτης μας είναι ότι η υποστήριξη της ιδέας της ισότητας, διάστασης της έννοιας του προσανατολισμού της κοινωνικής κυριαρχίας, αποτελεί ιδιάζον χαρακτηριστικό των ατόμων με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης. Σημαντικό είναι και το γεγονός ότι τα συντηρητικά άτομα, τα άτομα με αριστερή ιδεολογία καθώς και τα άτομα με εσωτερική έδρα ελέγχου χαρακτηρίζονται από υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης. Τέλος, τα συναισθηματικώς νοήμονα άτομα είναι υποστηρικτές του γενετικού μοντέλου, δηλαδή τείνουν να πριμοδοτούν τις απόψεις και τις θέσεις της μειοψηφίας.

Μέσω της έρευνας διαφάνηκε, επίσης, η έντονη σχέση μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης και της έννοιας της σύγκρουσης. Πιο αναλυτικά, διαφάνηκε ότι τα συναισθηματικώς νοήμονα άτομα επιδιώκουν την αποφυγή της σύγκρουσης ή την αποτελεσματική επίλυσή της όταν αυτή εμφανιστεί. Ίσως το πιο ενδιαφέρον εύρημά μας, το οποίο σχετίζεται με τη παραπάνω διαπίστωση, είναι ότι η υποστήριξη των ιδεών της πλειοψηφίας (διάστασης της έννοιας των άρρητων θεωριών κοινωνικής επιρροής) δεν εμφάνισε θετική συσχέτιση με την επιθυμία αποφυγής ή επίλυσης μια συγκρουσιακής

κατάστασης. Ενώ αρχικά το εύρημα αυτό φαίνεται αντιφατικό, εξηγείται απόλυτα όταν κανείς αντιληφθεί το πλαίσιο μέσα στο οποίο λαμβάνει χώρα αυτή η συμπεριφορά. Η συμπεριφορά αυτή εμφανίζεται στην περίπτωση που η εξουσία φαίνεται να είναι μη συνεκτική και το άτομο νιώθει ότι έχουν παραβιαστεί οι κανόνες της διανεμητικής δικαιοσύνης, σύμφωνα με τους οποίους θα πρέπει να υπάρχει δίκαιη και ίση αναλογία μεταξύ προσπάθειας και αμοιβής. Άρα, ο τρόπος αντίδρασής του ατόμου απέναντι σε αυτήν την «προδοσία» της εξουσίας είναι να επιλέξει να μην επιλύσει τη σύγκρουση αποτελεσματικά.

Αν και τα τελευταία χρόνια η έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης έχει αποτελέσει αντικείμενο πολλών ερευνών, η συσχέτισή της με τον κλάδο της Κοινωνικής Ψυχολογίας αποτελεί έναν σχετικά νέο τομέα μελέτης. Η συγκεκριμένη έρευνα έδειξε ότι η συσχέτιση αυτή μπορεί να μας δώσει πολλές καινούριες πληροφορίες για τη δομή και τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της συναισθηματικής νοημοσύνης. Επομένως, μεταγενέστερες έρευνες πάνω στο αντικείμενο αυτό θα εμπλούτιζαν περαιτέρω τις γνώσεις μας γύρω από την “προκλητική” και από κάποιους αμφισβητούμενη έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης.

II. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

A. Συναισθηματική Νοημοσύνη

Ο Αριστοτέλης είναι ίσως ο πρώτος που έκανε λόγο για τη σημασία που έχουν τα συναισθήματα κατά την ανθρώπινη αλληλεπίδραση. Όπως είπε ο ίδιος, *"αυτοί που κατέχουν την σπάνια ικανότητα να θυμώνουν με το σωστό άτομο, στο σωστό βαθμό, τη σωστή χρονική στιγμή, για την σωστή αιτία και με τον σωστό τρόπο, βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση σε όλους τους τομείς της ζωής τους"* (Goleman, 1998, σελ. 19). Τα συναισθήματα αναφέρονται σε μια συγκεκριμένη αιτία ή αντικείμενο, είναι σύντομα σε διάρκεια και έντονα (Frijda, 1994 στο Kelly & Barsade, 2001). Επίσης, μπορούν να αλλάξουν τις πεποιθήσεις του ατόμου (Schwarz, Bless, Bohner, Harlacher, & Kellerbenz, 1991 στο Kelly & Barsade, 2001) καθώς και τον τρόπο που αυτό δρα σε διάφορες κοινωνικές περιστάσεις (Lazarus, 1991 στο Kelly & Barsade, 2001).

Γύρω στο 1920, ο Thorndike πρότεινε μια έννοια συγγενή με αυτή της συναισθηματικής νοημοσύνης, την κοινωνική νοημοσύνη. Σύμφωνα με τον ίδιο, η έννοια της νοημοσύνης κατηγοριοποιείται με βάση τρεις διαστάσεις, τη μηχανική, την αφηρημένη και την κοινωνική. Πιο συγκεκριμένα, μηχανική νοημοσύνη αναφέρεται στην ικανότητα διαχείρισης πραγμάτων και μηχανισμών, η αφηρημένη νοημοσύνη στην ικανότητα διαχείρισης και κατανόησης ιδεών και συμβόλων και η κοινωνική νοημοσύνη αναφέρεται στην ικανότητα διαχείρισης και κατανόησης ατόμων. Δηλαδή, ο Thorndike υποστήριξε ότι η κοινωνική νοημοσύνη είναι *«η ικανότητα κατανόησης και διαχείρισης των ανδρών και των γυναικών, των αγοριών και των κοριτσιών – το να δρα κανείς με σοφία στις διαπροσωπικές του σχέσεις»*. Όμως, τότε δεν έγιναν σημαντικές προσπάθειες κατασκευής εργαλείων για τη μέτρηση της έννοιας της κοινωνικής νοημοσύνης σε αντίθεση με αυτές που έγιναν για τις άλλες δύο (Thorndike, 1920 στο Newsome et al., 2000, σελ. 1006-1007 Law et al., 2004).

Σύμφωνα με τον Gardner, υπάρχουν δύο είδη συναισθηματικής νοημοσύνης, η ενδοπροσωπική νοημοσύνη και η διαπροσωπική νοημοσύνη. Η ενδοπροσωπική νοημοσύνη αναφέρεται στην ικανότητα του ατόμου να αξιολογεί τα συναισθήματά του, να μπορεί να τα ξεχωρίζει και να τα

κατονομάζει αποδίδοντάς τους συμβολικούς κώδικες και χρησιμοποιώντας τα για την κατανόηση και την κατεύθυνση του τρόπου συμπεριφοράς του. Από την άλλη, η διαπροσωπική νοημοσύνη αναφέρεται στην ικανότητα του ατόμου να αναγνωρίζει τα συναισθήματα, τα κίνητρα και τις προθέσεις των άλλων ατόμων (Gardner, 1983 στο Liptak, 2005). Η συναισθηματική νοημοσύνη ενός ατόμου θεωρείται από τον ίδιο ότι είναι ο συνδυασμός της ενδοπροσωπικής και της διαπροσωπικής του νοημοσύνης.

Σε κάποιες συγκεκριμένες κοινωνικές συνθήκες, το άτομο μπορεί να αποφασίσει ότι τα συναισθήματα τη δεδομένη στιγμή δεν είναι τόσο σημαντικά ή ότι δεν είναι διατεθειμένο να επιδείξει κοινωνική αποτελεσματικότητα απέναντι σε μια ομάδα που θεωρεί ανήθικη ή επικίνδυνη. Απαραίτητη προϋπόθεση για την μελέτη της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης είναι να έχουμε πρώτα κατανοήσει το κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο ζει το άτομο, τις συγκεκριμένες ανάγκες του καθώς και τις δυνατότητες που δίνει η εκάστοτε κοινωνία για την εκπλήρωση των αναγκών αυτών (Mayer & Belz, 1998).

Η «έξυπνη χρήση» των συναισθημάτων δεν είναι εύκολη ακριβώς επειδή πίσω από αυτήν εμπλέκονται συγκεκριμένες βιολογικές διαδικασίες. Σύμφωνα με τη θεωρία περί εγκεφάλου, ο «συναισθηματικός» εγκεφαλος (αμυγδαλή) κυριαρχεί έναντι του «λογικού» (νεοφλοιός) και είναι αυτός που καθορίζει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Σε περιπτώσεις που το άτομο καλείται να λάβει μια κρίσιμη απόφαση, η αμυγδαλή κυριαρχεί έναντι του νεοφλοιού, με αποτέλεσμα τα γεγονότα να φαίνονται πιο έντονα και πιο δυσάρεστα από ό,τι είναι στην πραγματικότητα. Το άτομο, λοιπόν, υιοθετεί μια αμυντική και συναισθηματικώς φορτισμένη συμπεριφορά, η οποία μπορεί να λάβει και ακραίες διαστάσεις. Τα άτομα με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης μπορούν να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο δρα η αμυγδαλή και έτσι είναι ικανά να ελέγξουν τη συμπεριφορά που θα αναπτύξουν. Αυτή η ικανότητα του συναισθηματικώς νοήμονος ατόμου να γνωρίζει ποιές διαδικασίες διενεργούνται μέσα στο μυαλό του ονομάζεται μετα-ρύθμιση της διάθεσης. Το συγκεκριμένο άτομο, λοιπόν, χρησιμοποιεί τα συναισθήματα αυτά με υποστηρικτικό τρόπο προς τις δράσεις που θα αναλάβει το ορθολογικό τμήμα του εγκεφάλου (Kunananatt, 2004).

Ο Lopes και οι συνεργάτες του υποστηρίζουν ότι οι συναισθηματικές ικανότητες επηρεάζονται εν μέρει από γενετικούς παράγοντες, αλλά υπάρχουν περιθώρια ανάπτυξης και βελτίωσης αυτών μέσω της κατάλληλης εκπαίδευσης (Lopes et al., 2006 στο Clarke, 2006). Τα συναισθήματα είναι λειτουργικά όταν το άτομο μπορεί να αντιληφθεί, να ερμηνεύσει, να κατανοήσει και να διαχειριστεί τις πληροφορίες που αυτά παρέχουν. Σύμφωνα με τη θεωρία της συναισθηματικής νοημοσύνης, οι σωματικές, γνωστικές και συμπεριφορικές αλλαγές, που προκαλούν τα συναισθήματα, έχουν ως σκοπό να προετοιμάσουν το άτομο να διαχειριστεί το γεγονός που προκάλεσε τα συναισθήματα αυτά. Τα συναισθήματα επιτελούν συγκεκριμένες κοινωνικές λειτουργίες και μεταφέρουν πληροφορίες για τις σκέψεις και τη συμπεριφορά των άλλων (Brackett et al., 2011). Η έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης συνδυάζει τον κλάδο των συναισθημάτων με τον κλάδο της νοημοσύνης. Στα πλαίσια της έννοιας αυτής, τα συναισθήματα θεωρούνται ως χρήσιμες πληροφορίες που βοηθούν το άτομο να κατανοήσει και να διαχειριστεί τον κοινωνικό του κόσμο.

Σύμφωνα με τους Salovey & Mayer, η συναισθηματική νοημοσύνη ορίζεται ως *«η ικανότητα του ατόμου να αναγνωρίσει τα συναισθήματά του και τα συναισθήματα των άλλων, να μπορεί να τα διακρίνει και να μπορεί να χρησιμοποιεί τις πληροφορίες αυτές για να κατευθύνει τον τρόπο σκέψης και δράσης του»* (Salovey & Mayer, 1990 στο Petrides, et al., 2004, σελ. 150-151). Ο ορισμός αυτός αποτέλεσε το έναυσμα για τη κατασκευή διάφορων μοντέλων της συναισθηματικής νοημοσύνης και τη διενέργεια πολλών ερευνών. Οι Ciarrochi, Chan και Caputi (2000) υποστηρίζουν ότι στην πλειοψηφία τους τα μοντέλα αυτά δρουν συμπληρωματικά και όχι ανταγωνιστικά, καθώς μετρούν διαφορετικές πλευρές της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης (Petrides et. al., 2004).

Μοντέλα συναισθηματικής νοημοσύνης

Υπάρχουν δύο κυρίαρχες κατηγορίες μοντέλων που αφορούν στον τρόπο προσέγγισης της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν τα μοντέλα ικανοτήτων (ability models), τα οποία συνιστούν αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης μεταξύ συναισθήματος και νόησης. Σύμφωνα με τα μοντέλα αυτά, η συναισθηματική νοημοσύνη είναι ένα

σύνολο γνωστικών ικανοτήτων για την επεξεργασία των συναισθηματικών πληροφοριών και τη ρύθμιση των συναισθημάτων. Επικεντρώνονται στην γνωστική ψυχολογική κατάσταση και περιλαμβάνουν έννοιες, όπως η αναγνώριση των συναισθημάτων, η κατανόηση των συναισθημάτων, η χρήση των συναισθημάτων για την διευκόλυνση της διαδικασίας της σκέψης και η ρύθμιση των συναισθημάτων. Στην δεύτερη κατηγορία ανήκουν τα μεικτά μοντέλα (mixed models), τα οποία αποτελούν συνδυασμό νοητικών ικανοτήτων και χαρακτηριστικών της προσωπικότητας.

Τα δύο αυτά μοντέλα χρησιμοποιούν διαφορετικά εργαλεία μέτρησης. Πιο συγκεκριμένα, τα μοντέλα ικανοτήτων χρησιμοποιούν εργαλεία τα οποία βασίζονται στη θεωρία των Mayer, Caruso & Salovey (Mayer, et al., 2000 στο Law et al., 2004). Τα πιο γνωστά από αυτά είναι το MSCEIT (Mayer-Salovey-Caruso Emotional Intelligence Test) και το TMMS (Trait Meta-Mood Scale). Από την άλλη, όσον αφορά στα μεικτά μοντέλα, το πιο γνωστό εργαλείο μέτρησης είναι το Εγχειρίδιο Συναισθηματικής Νοημοσύνης του Bar-On (Landa et al., 2006). Σύμφωνα με έρευνα της Mikolajczak και των συνεργατών της (Mikolajczak et al., 2008 στο Zeidner & Olnick-Shemesh, 2010), τα εργαλεία ικανοτήτων για την μέτρηση της συναισθηματικής νοημοσύνης αξιολογούν το τι είναι ικανά τα άτομα να κάνουν σε μια συναισθηματικά φορτισμένη κατάσταση και μετρούν τη μέγιστη απόδοση (maximal performance), ενώ τα εργαλεία αυτοαναφοράς, που μετρούν την συναισθηματική νοημοσύνη ως χαρακτηριστικό της προσωπικότητας, αξιολογούν το ποσοστό της συναισθηματικής ικανότητας του ατόμου που χρησιμοποιείται στην πράξη και μετρούν την τυπική απόδοση (typical performance).

Οι Mayer και Salovey είναι αυτοί που το 1990 εισήγαγαν τον όρο της συναισθηματικής νοημοσύνης στο χώρο της ψυχολογίας, με σκοπό να περιγράψουν την ικανότητα του ατόμου να αντιλαμβάνεται, να κατανοεί, να διαχειρίζεται και να χρησιμοποιεί τα συναισθήματά του με τέτοιο τρόπο, ώστε να λειτουργεί αποδοτικά σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής του ζωής. Οι θεωρητικές ρίζες της έννοιας προέρχονται από την έννοια της κοινωνικής νοημοσύνης του Thorndike (Thorndike, E. L., 1920 στο Amitay & Mongrain, 2007) και την έννοια της προσωπικής νοημοσύνης του Gardner (Gardner, H., 1983 στο Amitay & Mongrain, 2007), οι οποίες αναφέρονται στην ικανότητα

του ατόμου να κατανοεί τους άλλους, να διαχειρίζεται αποδοτικά τις διαπροσωπικές του σχέσεις και να χειρίζεται αποτελεσματικά διάφορες κοινωνικές καταστάσεις.

Σύμφωνα με τον Mayer και τους συνεργάτες του (Mayer et al., 2000 στο Law et al., 2004), η συναισθηματική νοημοσύνη θα πρέπει να ικανοποιεί τρία κριτήρια για να μπορεί να θεωρηθεί ως μια όψη της έννοιας της νοημοσύνης. Τα κριτήρια αυτά είναι εννοιολογικά, συσχετιστικά και αναπτυξιακά. Σύμφωνα με το εννοιολογικό κριτήριο, η συναισθηματική νοημοσύνη θα πρέπει να αντανακλά νοητικές ικανότητες και όχι τρόπους συμπεριφοράς. Δηλαδή, θα πρέπει να υπάρχουν στοιχεία που να καταδεικνύουν ότι η συναισθηματική νοημοσύνη δεν αποτελεί κάποιο χαρακτηριστικό της προσωπικότητας, αλλά ένα σύνολο ικανοτήτων. Πράγματι, έχουν γίνει πολλές έρευνες που δείχνουν ότι οι ικανότητες της συναισθηματικής νοημοσύνης είναι κάτι διαφορετικό από χαρακτηριστικά της προσωπικότητας (Mayer & Salovey, 1997 στο Law et al., 2004 Wong & Law, 2002).

Το δεύτερο κριτήριο απαιτεί την ύπαρξη συσχέτισης μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης και άλλων πλευρών της έννοιας της νοημοσύνης. Η συσχέτιση αυτή δεν θα πρέπει να είναι ούτε πολύ υψηλή, προκειμένου η έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης να χαρακτηρίζεται από διακριτική εγκυρότητα, ούτε πολύ χαμηλή, προκειμένου η έννοια αυτή να χαρακτηρίζεται από αποκλίνουσα εγκυρότητα. Και στις δύο έρευνες που αναφέρθηκαν παραπάνω, η συσχέτιση μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης και των γενικών νοητικών ικανοτήτων (π.χ. λεκτική νοημοσύνη) ήταν ικανοποιητική, γεγονός που καταδεικνύει ότι η συναισθηματική νοημοσύνη πληρεί το κριτήριο της συσχέτισης.

Τέλος, σύμφωνα με το τρίτο κριτήριο, η συναισθηματική νοημοσύνη θα πρέπει να εξελίσσεται με την ηλικία. Στην έρευνά τους οι Wong, Wong & Law (2002) κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα επίπεδα της συναισθηματικής νοημοσύνης του ατόμου αυξάνονται με την ηλικία και την εμπειρία, γεγονός που κατατάσσει την έννοια στην κατηγορία των ικανοτήτων και όχι των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας (Law et al., 2004).

Η πρώτη κλίμακα αξιολόγησης κατασκευάστηκε από τους Mayer, DiPaolo και Salovey το 1990. Σύμφωνα με τους ίδιους ερευνητές, η έννοια της

συναισθηματικής νοημοσύνης περιγράφεται ως «η ικανότητα του ατόμου να αντιλαμβάνεται με ακρίβεια, να εκτιμά και να εκφράζει τα συναισθήματά του· η ικανότητα του ατόμου να εκτιμά και να προκαλεί τη βίωση συγκεκριμένων συναισθημάτων όταν αυτά διευκολύνουν τη σκέψη· η ικανότητα το ατόμου να κατανοεί τα συναισθήματα και τη συναισθηματική γνώση· και η ικανότητα του ατόμου να ρυθμίζει τα συναισθήματά του για τη προώθηση της συναισθηματικής και πνευματικής του ανάπτυξης» (Mayer & Salovey, 1997 στο Amitay & Mongrain, 2007, σελ. 326-327).

Με βάση, λοιπόν, τις παραπάνω ικανότητες οι Mayer και Salovey προέβησαν στη δημιουργία ενός μοντέλου συναισθηματικής νοημοσύνης, το οποίο αποτελείται από τέσσερις κατηγορίες:

α) *Αντίληψη των συναισθημάτων.* Αφορά στην ικανότητα αντίληψης και αναγνώρισης των συναισθημάτων του εαυτού και των άλλων καθώς και άλλων ερεθισμάτων, όπως οι φωνές των ανθρώπων, η μουσική και τα έργα τέχνης. Όταν αναφέρεται στα συναισθήματα του εαυτού, η ικανότητα αυτή σχετίζεται με αυξημένη συναισθηματική επαγρύπνηση, χαμηλή αλεξιθυμία και αυξημένη συναισθηματική εκφραστικότητα. Όταν αναφέρεται στα συναισθήματα των άλλων, η ικανότητα αυτή σχετίζεται με την μη λεκτική ευαισθησία και την συναισθηματική ευαισθησία. Η ικανότητα αυτή αποτελεί τη βάση για την ανάπτυξη και των υπόλοιπων ικανοτήτων της συναισθηματικής νοημοσύνης.

β) *Χρησιμοποίηση των συναισθημάτων για την διευκόλυνση της σκέψης.* Αναφέρεται στην ικανότητα χρησιμοποίησης των συναισθημάτων για την εκτέλεση διάφορων γνωστικών λειτουργιών, όπως η σκέψη και η επίλυση προβλημάτων. Η αξιολόγηση της ικανότητας αυτής πραγματοποιείται με τη βοήθεια υποθετικών σεναρίων. Για παράδειγμα, ζητείται από το άτομο να φανταστεί ότι πρέπει να φέρει εις πέρας ένα δύσκολο και απαιτητικό έργο και στη συνέχεια να σκεφθεί ποιο συναίσθημα θα τον βοηθούσε περισσότερο στην επιτέλεση του έργου αυτού. Έχει βρεθεί ότι η ελαφρώς λυπημένη διάθεση βοηθά το άτομο να επιτελέσει έργα με προσοχή και μεθοδικότητα, ενώ η ευχάριστη διάθεση σχετίζεται με την καινοτόμο και δημιουργική σκέψη.

γ) *Κατανόηση των συναισθημάτων.* Αναφέρεται στην ικανότητα κατανόησης της συναισθηματικής γλώσσας καθώς και των πολύπλοκων σχέσεων που δημιουργούνται μεταξύ των συναισθημάτων. Περιλαμβάνει, επίσης, την

ικανότητα αναγνώρισης μικρών μεταβολών στα συναισθήματα καθώς και τον τρόπο με τον οποίο ένα συναίσθημα εξελίσσεται σε κάποιο άλλο. Τα άτομα με την ικανότητα αυτή έχουν πλούσιο συναισθηματικό λεξιλόγιο, είναι ιδιαίτερα ευαίσθητα ως προς τον τρόπο, με τον οποίο οργανώνονται οι λέξεις των συναισθημάτων και μπορούν να αναγνωρίζουν το μήνυμα που κρύβεται πίσω από διάφορες συναισθηματικές εμπειρίες.

δ) *Διαχείριση των συναισθημάτων.* Αναφέρεται στην ικανότητα του ατόμου να διαχειρίζεται τόσο τα δικά του συναισθήματα όσο και τα συναισθήματα των άλλων. Δηλαδή, να είναι ικανό να διατηρεί τον έλεγχο των συναισθημάτων του, αλλά και μέσω του τρόπου δράσης του να προκαλεί τη βίωση συναισθημάτων στους άλλους. Έτσι, το συναισθηματικά νοήμον άτομο μπορεί να χρησιμοποιήσει ακόμα και αρνητικά συναισθήματα (π.χ. θυμός) προκειμένου να πετύχει τους στόχους του. Όταν το άτομο είναι ικανό να διαχειρίζεται τα συναισθήματά του, τότε θα πρέπει να είναι και ικανό να αντιλαμβάνεται, να διακρίνει και να ονομάζει τα συναισθήματά του, να πιστεύει ότι μπορεί να βελτιώσει τα συναισθήματα αυτά, να αναλάβει στρατηγικές που μπορούν να τα μεταβάλλουν και να μπορεί να εκτιμά την αποτελεσματικότητα των στρατηγικών αυτών. (Salovey & Grewal, 2005; Brackett & Salovey, 2006; Brackett et al., 2011).

Αυτές οι τέσσερις κατηγορίες είναι ιεραρχημένες, δηλαδή η αναγνώριση των συναισθημάτων ανήκει στο βασικό επίπεδο και η διαχείριση των συναισθημάτων στο πλέον πολύπλοκο. Έτσι, για να μπορέσει το άτομο να διαχειριστεί τόσο τα δικά του συναισθήματα όσο και τα συναισθήματα των άλλων θα πρέπει πρώτα να είναι ικανό να τα αναγνωρίζει, να τα χρησιμοποιεί αποτελεσματικά και να τα κατανοεί (Fernandez-Berrocal & Extremera, 2006).

Ο Mayer και οι συνεργάτες του υποστηρίζουν ότι οι συναισθηματικές ικανότητες που μετρώνται μέσω του MSCEIT ανταποκρίνονται στα κριτήρια που θα έπρεπε να πληροί κάθε όψη της έννοιας της νοημοσύνης. Πιο συγκεκριμένα:

1. Από την παραγοντική ανάλυση του MSCEIT προέκυψαν ομάδες οι οποίες ταιριάζουν απόλυτα με το θεωρητικό μοντέλο των τεσσάρων κατηγοριών των Mayer, Caruso & Salovey. Οι κατηγορίες αυτές αναπαριστούν μια αλληλοσυσχετιζόμενη ομάδα ικανοτήτων που μπορούν στατιστικά να γίνουν αντιληπτές ως ένας μόνο παράγοντας με τέσσερις υποπαράγοντες.

2. Οι τέσσερις ικανότητες της συναισθηματική νοημοσύνης σχετίζονται με άλλες νοητικές ικανότητες, όπως είναι η λεκτική νοημοσύνη.
3. Οι ικανότητες της συναισθηματικής νοημοσύνης εξελίσσονται με την ηλικία και τις εμπειρίες.
4. Οι ικανότητες αυτές μπορούν να μετρηθούν (Lopes, 2003).

Εργαλεία μέτρησης και αξιολόγησης της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης

Βασιζόμενοι στο προαναφερόμενο μοντέλο, οι Mayer, Salovey και Caruso κατασκεύασαν την Πολυδιάστατη Κλίμακα Συναισθηματικής Νοημοσύνης (Multibranch Emotional Intelligence Scale - MEIS), η οποία έχει ως σκοπό να μετρήσει την έννοια αλλά και να προσφέρει κάποια ψυχομετρικά εχέγγυα για το μοντέλο τους (Mayer, Salovey & Caruso, 1997, 2002 στο Amitay & Mongrain, 2007). Τα πρώτα αποτελέσματα αναφορικά με την εγκυρότητα και την αξιοπιστία της κλίμακας ήταν αρκετά ενθαρρυντικά.

Ο Mayer και οι συνάδελφοί του, το 2002, κατασκεύασαν μια αναθεωρημένη έκδοση της Πολυδιάστατης Κλίμακας Συναισθηματικής Νοημοσύνης, την οποία ονόμασαν Τεστ Συναισθηματικής Νοημοσύνης των Mayer, Salovey και Caruso (Mayer-Salovey-Caruso Emotional Intelligence Test - MSCEIT). Τα αρχικά δεδομένα κατέδειξαν ότι υπάρχουν εννοιολογικές και στατιστικές ομοιότητες μεταξύ των δύο τεστ (Mayer et al., 2002 στο Amitay & Mongrain, 2007). Το ερωτηματολόγιο αυτό χαρακτηρίζεται από εννοιολογική εγκυρότητα και μετρά μια διαφορετική έννοια από αυτή της προσωπικότητας, γεγονός που του προσδίδει και αποκλίνουσα εγκυρότητα (MacCann, 2004). Βέβαια, υπάρχουν και έρευνες που θέτουν υπό αμφισβήτηση τη εννοιολογική εγκυρότητα του συγκεκριμένου τεστ και που γενικά τονίζουν τις αδυναμίες και τους περιορισμούς των τεστ ικανοτήτων, όπως είναι αυτή των Zeidner & Olnick-Shemesh (2010).

Το MSCEIT αποτελείται από 4 κλάδους, καθένας από τους οποίους αποτελείται από δύο τμήματα. Πιο συγκεκριμένα:

1^{ος} κλάδος: Αναγνώριση/αντίληψη συναισθημάτων. Για την αξιολόγηση της ικανότητας αυτής ζητείται από τα υποκείμενα να αναγνωρίσουν τα συναισθήματα που εκφράζονται σε φωτογραφίες προσώπων (Πρόσωπα) και σε τοπία ή σε έργα τέχνης (Εικόνες).

α) Πρόσωπα: Ζητείται από τους συμμετέχοντες να δηλώσουν τον βαθμό κατά τον οποίο αναγνωρίζουν 5 συναισθήματα (χαρά, φόβος, θυμός, έκπληξη, αηδία) σε τέσσερις φωτογραφίες προσώπων.

β) Φωτογραφίες: Ζητείται από τους συμμετέχοντες να δηλώσουν τον βαθμό κατά τον οποίο αναγνωρίζουν 5 συναισθήματα (χαρά, φόβος, θυμός, έκπληξη, αηδία) σε έξι φωτογραφίες αφηρημένης τέχνης ή τοπίων.

2^{ος} κλάδος: Διευκόλυνση συναισθημάτων. Η αξιολόγηση της ικανότητας αυτής πραγματοποιείται μέσω δύο τεστ που εκτιμούν την ικανότητα του ατόμου να περιγράψει συναισθηματικές καταστάσεις χρησιμοποιώντας λεξιλόγιο μη συναισθηματικού περιεχομένου (Αισθήσεις) και να αναγνωρίζει τα συναισθήματα που διευκολύνουν ή παρεμποδίζουν την επιτυχή εκτέλεση συγκεκριμένων έργων (Διευκόλυνση).

γ) Αισθήσεις: Αποτελείται από 5 σενάρια. Ζητείται από τους συμμετέχοντες να συγκρίνουν συναισθήματα με χρώματα, θερμοκρασίες και διαβαθμίσεις φωτός.

δ) Διευκόλυνση: Αποτελείται από 5 σενάρια. Ζητείται από τους συμμετέχοντες να αναφέρουν την αποτελεσματικότητα διάφορων συναισθημάτων στο να διευκολύνουν την εμφάνιση συγκεκριμένων συμπεριφορών.

3^{ος} κλάδος: Κατανόηση συναισθημάτων. Η αξιολόγηση της ικανότητας αυτής πραγματοποιείται μέσω δύο τεστ, τα οποία μετρούν την ικανότητα του ατόμου να αναλύει περίπλοκα συναισθήματα (Μίξεις) και να κατανοεί τον τρόπο με τον οποίο οι συναισθηματικές αντιδράσεις μεταβάλλονται με τον χρόνο ή διαδέχονται η μία την άλλη (Αλλαγές).

ε) Μίξεις: Αποτελείται από 12 στοιχεία. Ζητείται από τους συμμετέχοντες να επιλέξουν συνδυασμούς συναισθημάτων.

στ) Αλλαγές: Αποτελείται από 20 σενάρια. Ζητείται από τους συμμετέχοντες να αναγνωρίσουν πιθανές συναισθηματικές αντιδράσεις δεδομένης της συναισθηματικής κατάστασης κάποιων υποθετικών χαρακτήρων.

4^{ος} κλάδος: Διαχείριση συναισθημάτων. Η αξιολόγηση της ικανότητας αυτής πραγματοποιείται μέσω δύο τεστ, τα οποία μετρούν την ικανότητα του ατόμου να διαχειρίζεται τα συναισθήματα των άλλων (Κοινωνική Διαχείριση) και την ικανότητα του ατόμου να ρυθμίζει τα δικά του συναισθήματα (Συναισθηματική Διαχείριση).

ζ) Συναισθηματική διαχείριση: Αποτελείται από 5 σενάρια. Ζητείται από τους συμμετέχοντες να κρίνουν πράξεις που είναι πιθανό να επηρεάσουν τα προσωπικά συναισθήματα του πρωταγωνιστή κάθε σεναρίου.

η) Κοινωνική διαχείριση: Αποτελείται από 3 σενάρια. Ζητείται από τους συμμετέχοντες να κρίνουν πράξεις που είναι πιθανό να επηρεάσουν τις σχέσεις μεταξύ των πρωταγωνιστών των σεναρίων (Rode et al., 2007 και Zeidner, 2005).

Ένα σημαντικό πλεονέκτημα του μοντέλου αυτού είναι ότι καθεμία από τις ικανότητες αυτές μπορεί να συσχετισθεί ξεχωριστά με διάφορες εκφάνσεις της ανθρώπινης λειτουργίας. Για παράδειγμα, σε έρευνα των Lopes, Salovey και Strauss (2003) βρέθηκε ότι τα υψηλά επίπεδα της ικανότητας διαχείρισης των συναισθημάτων σχετίζονται με υψηλά επίπεδα γονεϊκής υποστήριξης και ποιοτικών φιλικών σχέσεων (Amitay & Mongrain, 2007). Επίσης, έχουν βρεθεί θετικές συσχετίσεις μεταξύ διάφορων ικανοτήτων της συναισθηματικής νοημοσύνης και της ασφάλειας προσκολλησεως (Fullam, 2002 στο Amitay & Mongrain, 2007). Επίσης, έχουν καταγραφεί θετικές συσχετίσεις μεταξύ των υψηλών επιπέδων συναισθηματικής νοημοσύνης και του αισθήματος φροντίδας και σύνδεσης με τους σημαντικούς άλλους (Brackett, 2001 & Formika, 1998 στο Amitay & Mongrain, 2007). Με λίγα λόγια, σχεδόν όλες οι έρευνες αναφορικά με τις τέσσερις ικανότητες της συναισθηματικής νοημοσύνης έδειξαν ότι τα άτομα που εμφανίζουν υψηλά επίπεδα στις ικανότητες αυτές τείνουν να έχουν αυξημένα επίπεδα αυτο-εκτίμησης και πιο υποστηρικτικές σχέσεις (Amitay & Mongrain, 2007).

Το πρόβλημα που παρουσιάζεται στη περίπτωση των τεστ ικανοτήτων γενικότερα είναι ο τρόπος καθορισμού της σωστής απάντησης. Στη περίπτωση αυτών των εργαλείων μέτρησης, δηλαδή, δεν υπάρχει ένας συγκεκριμένος αλγόριθμος που να καθορίζει την ένταση ενός συναισθήματος που απεικονίζεται σε μια φωτογραφία ή τον βαθμό ομοιότητας δύο συναισθημάτων. Στη περίπτωση του MSCEIT χρησιμοποιείται κυρίως η μέθοδος της συναίνεσης (consensus scoring). Εναλλακτικοί τρόποι βαθμολόγησης είναι η συμβουλή ειδικών πάνω στο θέμα της συναισθηματικής νοημοσύνης (expert scoring) και, σε περιπτώσεις που είναι αυτό εφικτό, η υπόδειξη της σωστή απάντησης από τον κατασκευαστή του εργαλείου μέτρησης (target scoring). Σύμφωνα με την πρώτη μέθοδο βαθμολόγησης,

αυτή της συναίνεσης, σωστή θεωρείται η απάντηση που έχει δώσει η πλειοψηφία. Έτσι, οι υψηλές βαθμολογίες καταδεικνύουν υψηλή απόκλιση μεταξύ των απαντήσεων του ατόμου και των απαντήσεων που δόθηκαν από ένα δείγμα χιλιάδων συμμετεχόντων.

Αναφορικά με την δεύτερη μέθοδο βαθμολόγησης, αυτή της γνώμης των ειδικών, σωστή θεωρείται η απάντηση που έχουν δώσει 21 ειδικοί πάνω στην έννοια του συναισθήματος. Έτσι, η βαθμολογία του ατόμου προκύπτει από το μέγεθος της διαφοράς μεταξύ των απαντήσεων που έδωσε αυτό και των απαντήσεων που έδωσαν οι 21 ειδικοί. Με τη μέθοδο αυτή, όμως, υπάρχουν δύο βασικά μειονεκτήματα. Το πρώτο αναφέρεται στη δυσκολία ορισμού κάποιων κοινά αποδεκτών κριτηρίων προκειμένου κάποιος να χαρακτηριστεί ως ειδικός πάνω στην έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης. Το δεύτερο μειονέκτημα έχει να κάνει με την ενδεχόμενη αδυναμία των ειδικών να είναι αμερόληπτοι στις κρίσεις τους. Για παράδειγμα, σε έρευνα έχει βρεθεί ότι οι λευκοί άνδρες βαθμολογούνταν υψηλότερα όταν οι ειδικοί ήταν επίσης λευκοί άνδρες (Roberts et al., 2001 στο MacCann, 2004). Τέλος, η τρίτη μέθοδος είναι αυτή που χρησιμοποιείται λιγότερο συχνά, κυρίως λόγω του γεγονότος ότι δεν μπορούμε να είμαστε βέβαιοι για την ικανότητα του κατασκευαστή του εργαλείου να αναγνωρίζει ή να εκφράζει με ακρίβεια αυτό το οποίο αισθάνεται. Γενικά, οι δύο πρώτες μέθοδοι θεωρούνται αξιόπιστες και δίνουν παρόμοια αποτελέσματα, κάνοντας έτσι εμφανές ότι τόσο οι απλοί άνθρωποι όσο και οι ειδικοί έχουν μια κοινή οπτική πάνω στο θέμα αυτό (Mayer et al., 2003 στο Salovey & Grewal, 2005· MacCann, 2004).

Από την άλλη, σύμφωνα με τα μεικτά μοντέλα, η συναισθηματική νοημοσύνη είναι ένα σύνολο ικανοτήτων και διαθέσεων, που καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο το άτομο θα λειτουργεί στην καθημερινή του ζωή, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο θα προσαρμόζεται στις απαιτήσεις του περιβάλλοντός του. Επικεντρώνεται στην συναισθηματική ψυχολογική κατάσταση και περιλαμβάνει έννοιες, όπως η αυτοεπίγνωση, η αυτο-παρακίνηση, η αυτο-ρύθμιση, η ενσυναίσθηση, οι κοινωνικές δεξιότητες, η αντοχή στο στρες, ο έλεγχος των ενορμήσεων, η επίλυση κοινωνικών προβλημάτων και η αντιμετώπιση αγχογόνων καταστάσεων.

Τα πιο γνωστά ερωτηματολόγια αξιολόγησης της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης είναι το Ερωτηματολόγιο Συναισθηματικής

Νοημοσύνης του Bar-On (Bar-On, 1997 στο Austin et al. 2004), η Κλίμακα Συναισθηματικής Νοημοσύνης του Schutte και των συνεργατών του (Schutte et al., 1998 στο Saklofske et al., 2003) και το Ερωτηματολόγιο Συναισθηματικής Ικανότητας του Goleman (Goleman, 1995 στο Palmer et al., 2003). Η βαθμολόγηση αυτών των τεστ γίνεται με τη βοήθεια μιας κλίμακας τύπου Lickert, σύμφωνα με την οποία οι υψηλές βαθμολογίες συνδέονται με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης. Η αξιοπιστία των κλιμάκων αυτών είναι ικανοποιητική, αλλά παράλληλα χαρακτηρίζονται από χαμηλή αποκλίνουσα και διακρίνουσα εγκυρότητα.

Ένα από τα ευρέως χρησιμοποιούμενα αυτοαναφορικά εργαλεία μέτρησης της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης είναι, λοιπόν, αυτό που δημιουργήθηκε από τον Goleman και περιλαμβάνει 25 ικανότητες, η οποίες συμπυκνώνονται σε πέντε κατηγορίες. Σύμφωνα με τον ίδιο, για να μπορέσουν τα άτομα να χρησιμοποιήσουν τα συναισθήματά τους έξυπνα και να συμπεριφερθούν με «συναισθηματικά νοήμονα» τρόπο, πρέπει να αναπτύξουν τις απαραίτητες ικανότητες συναισθηματικής νοημοσύνης. Οι ικανότητες αυτές κατατάσσονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες, την προσωπική ικανότητα και την κοινωνική ικανότητα.

Η προσωπική ικανότητα αναφέρεται στην ικανότητα του ατόμου να αισθάνεται και να ρυθμίζει τις εσωτερικές συναισθηματικές του διαδικασίες. Το άτομο αυτό δεν επιτρέπει στα συναισθήματά του να επηρεάζουν την ορθολογική του σκέψη (Kunnnanatt, 2004). Η προσωπική ικανότητα αποτελείται από τρεις υποκατηγορίες:

1. Αυτοεπίγνωση. Αναφέρεται στην ικανότητα του ατόμου να γνωρίζει την εσωτερική του κατάσταση, τις προτιμήσεις του και να χρησιμοποιεί αποτελεσματικά την διαίσθησή του. Πιο συγκεκριμένα, πάνω στην αυτοεπίγνωση βασίζονται τρεις συναισθηματικές ικανότητες:

α) *Επίγνωση των συναισθημάτων*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα αναγνωρίζουν τον τρόπο με τον οποίο τα συναισθήματα επηρεάζουν την επίδοσή τους, έχουν επίγνωση των στόχων και των συναισθημάτων τους και αναγνωρίζουν την σχέση που υπάρχει ανάμεσα στα συναισθήματά τους και σε αυτά που πράττουν ή λένε.

β) *Ακριβής αυτοαξιολόγηση*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα γνωρίζουν τα δυνατά και τα αδύναμα σημεία τους, προάγουν την συνεχή μάθηση και την

ανάπτυξη του εαυτού τους και αντιμετωπίζουν τον εαυτό τους με χιούμορ και κριτικό πνεύμα.

γ) *Αυτοπεποίθηση*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα έχουν το θάρρος να εκφράσουν μη δημοφιλείς απόψεις και την δύναμη να λάβουν σοβαρές αποφάσεις κάτω από αβέβαιες και πιεστικές συνθήκες. Βέβαια, για να έχει η αυτοπεποίθηση θετική επίδραση να πρέπει να είναι σε αρμονία με την πραγματικότητα και να μην καταλήγει σε ακραίες εκφράσεις της, όπως είναι η αλαζονεία ή η απελπισία.

2. Αυτορύθμιση. Αναφέρεται στην ικανότητα του ατόμου να ρυθμίζει αποτελεσματικά την εσωτερική του κατάσταση, τις διαθέσεις και τις παρορμήσεις του. Η αυτορύθμιση σχετίζεται με πέντε συναισθηματικές ικανότητες:

α) *Αυτοέλεγχος*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα χειρίζονται αποτελεσματικά διασπαστικά και παρορμητικά συναισθήματα, διατηρούν την ψυχραιμία τους και έχουν καθαρή σκέψη ακόμα και κάτω από δύσκολες και πιεστικές συνθήκες. Τα άτομα αυτά είναι λιγότερο πιθανό να θυμώσουν ή να πάθουν κατάθλιψη, όταν έρχονται αντιμέτωπα με συγκρούσεις στον χώρο εργασίας τους, ενώ αντίθετα τα άτομα με μειωμένο αυτοέλεγχο εμφανίζουν αυξημένη την πιθανότητα παραίτησης τους (Rahim & Psenicka, 1996 στο Goleman, 2000).

β) *Αξιοπιστία*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα διακρίνονται για την ακεραιότητα και την τιμιότητά τους και για αυτό έρχονται συχνά σε σύγκρουση με τους άλλους, αν αντιληφθούν ότι οι τελευταίοι προέβησαν σε μη ηθικές ενέργειες. Υποστηρίζουν τις απόψεις τους ακόμα και όταν δεν είναι δημοφιλείς, προκειμένου να προάγουν την ηθική.

γ) *Ευσυνειδησία*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα αναλαμβάνουν πλήρως την ευθύνη των πράξεών τους, προσπαθούν συνεχώς να εκπληρώσουν τις δεσμεύσεις τους και διακρίνονται από προσοχή και οργάνωση στον χώρο εργασίας τους.

δ) *Προσαρμοστικότητα*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα χειρίζονται τις αλλαγές με ευέλικτο τρόπο λαμβάνοντας υπόψη τις πολλαπλές προοπτικές σε μια δεδομένη περίπτωση και προσαρμόζονται εύκολα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες. Παραμένουν ήρεμα ακόμα και όταν αντιμετωπίζουν απροσδόκητες καταστάσεις.

ε) *Καινοτομία*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα αναζητούν συνεχώς καινούριες λύσεις και ιδέες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων τους και είναι δεκτικοί σε κάθε πρωτοποριακή προσπάθεια ακόμα και αν αυτή ενέχει κάποιο ποσοστό διακινδύνευσης.

3. Κίνητρα συμπεριφοράς. Αναφέρεται στην ικανότητα του ατόμου να αναζητά συνεχώς τρόπους για την αποτελεσματικότερη πραγματοποίηση των στόχων του, με συνέπεια να αποκτά ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Σύμφωνα με τον Goleman (2000), υπάρχουν τέσσερις ικανότητες δημιουργίας κινήτρων:

α) *Τάση προς επίτευξη*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα είναι προσανατολισμένα προς το αποτέλεσμα, θέτουν στόχους με ρίσκο και αναζητούν συνεχώς πληροφορίες από το περιβάλλον τους για να μειώσουν την αβεβαιότητα και να αυξήσουν την πιθανότητα επίτευξης των στόχων τους.

β) *Δέσμευση*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα είναι διατεθειμένα να θυσιάσουν προσωπικούς στόχους για την επίτευξη του ευρύτερου στόχου του οργανισμού, δηλαδή ευθυγραμμίζουν την συμπεριφορά τους με την αποστολή της ομάδας στην οποία ανήκουν. Επίσης, αναζητούν συνεχώς τρόπους για την αποτελεσματικότερη εκπλήρωση των στόχων αυτών, χρησιμοποιώντας πάντα τις βασικές αξίες της ομάδας τους.

γ) *Πρωτοβουλία*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα είναι πάντα σε ετοιμότητα να εκμεταλλευτούν κάθε εμφανιζόμενη ευκαιρία για να εκπληρώσουν τους στόχους τους, οι οποίοι συνήθως είναι πιο περίπλοκοι και δύσκολοι από αυτούς που απαιτούνται από αυτά. Επίσης, έχουν την δυνατότητα να ενεργοποιούν και να παρακινούν τους άλλους με ασυνήθιστες και καινοτόμες παρεμβάσεις.

δ) *Αισιοδοξία*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα δείχνουν επιμονή για την επίτευξη των στόχων τους παρά τα όποια εμπόδια και τις δυσκολίες. Δεν φοβούνται την αποτυχία, ενώ η ελπίδες τους για επιτυχία είναι ιδιαίτερα αυξημένες. Μπορούν να αξιολογήσουν πιο ρεαλιστικά μια αποτυχία και να παραδεχθούν το μερίδιο της δικής τους ευθύνης.

Η κοινωνική ικανότητα αναφέρεται στην ικανότητα του ατόμου να διακρίνει τον συναισθηματικό κόσμο των άλλων προκειμένου να αναπτύξει τις επιθυμητές διαπροσωπικές σχέσεις (Kunnnanatt, 2004). Οι κατηγορίες που απαρτίζουν αυτή τη συγκεκριμένη ικανότητα καθορίζουν την ποιότητα χειρισμού των σχέσεων από την πλευρά του ατόμου. Οι κατηγορίες αυτές,

σύμφωνα με τον Goleman (2000), είναι:

1. Ενσυναίσθηση. Αναφέρεται στην ικανότητα του ατόμου να γνωρίζει τα συναισθήματα και τις ανάγκες των άλλων και να χρησιμοποιεί αυτή την γνώση προς όφελος των διαπροσωπικών και επαγγελματικών του σχέσεων. Αντιπροσωπεύει την πλέον θεμελιώδη από όλες τις κοινωνικές ικανότητες που είναι σημαντικές για την εργασία. Σε ανώτερο επίπεδο, η ενσυναίσθηση σημαίνει να καταλαβαίνει κανείς τις ανησυχίες και τις σκέψεις των άλλων πριν αυτές εκφραστούν από τους τελευταίους. Πάνω στην ενσυναίσθηση βασίζονται πέντε συναισθηματικές ικανότητες:

α) *Κατανόηση των άλλων*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα επιδιώκουν να λαμβάνουν τα συναισθηματικά σήματα των άλλων και να κατανοούν τη θέση τους. Μέσα από αυτή τη γνώση που αποκτούν προσπαθούν να βοηθήσουν τους άλλους με βάση τις ανάγκες και τις ανησυχίες των τελευταίων. Με άλλα λόγια, δείχνουν μια διαρκή ευαισθησία απέναντι στις σκέψεις και τις απόψεις των συνανθρώπων τους, έτοιμοι να προσφέρουν την απαραίτητη βοήθεια, όταν αυτοί την χρειαστούν.

β) *Προσανατολισμός στην παροχή υπηρεσιών*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα προβλέπουν και κατανοούν τις ανάγκες και τις προτιμήσεις των πελατών τους, εναρμονίζοντας τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους με αυτές. Προσπαθούν διαρκώς να μπουν στη θέση του πελάτη τους και να δουν τα πράγματα από τη δική τους οπτική γωνία. Στον σύγχρονο οργανισμό ο όρος «πελάτης» έχει μια ευρύτερη έννοια και αναφέρεται και σε κάθε υπάλληλο που έχει ανάγκη τη βοήθειά μας ή τη συμβουλή μας.

γ) *Ενίσχυση της ανάπτυξης των άλλων*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα προάγουν την ανάπτυξη των ικανοτήτων των άλλων, αναγνωρίζοντας ταυτόχρονα τα επιτεύγματα και τα προσόντα τους. Προσφέρουν την απαραίτητη καθοδήγηση και ανατροφοδότηση σχετικά με την ανάπτυξη των άλλων, βασιζόμενοι πάντα στις ανάγκες τους. Μάλιστα είναι διατεθειμένοι να μοιραστούν τις γνώσεις τους με τους άλλους, ακόμα και να τους εκπαιδεύσουν, αν πιστεύουν ότι κατέχουν γνώσεις, οι οποίες θα βοηθήσουν στην ανάπτυξη των ικανοτήτων και των προσόντων των άλλων. Αυτή η καθοδήγηση βοηθά τα άτομα να αποδίδουν καλύτερα, αυξάνει την αφοσίωσή τους στην εργασία και την ικανοποίηση που λαμβάνουν από αυτήν και μειώνει το ενδεχόμενο αντικατάστασής τους (Boyatzis, 1982 στο Goleman, 2000).

δ) *Σωστός χειρισμός της διαφορετικότητας*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα σέβονται και δίνουν ευκαιρίες σε ανθρώπους με διαφορετική φυλετική, πολιτισμική, κοινωνική ή μορφωτική προέλευση. Είναι σε θέση να κατανοήσουν την ύπαρξη διαφορετικών αντιλήψεων και απόψεων και είναι ευαίσθητοι στη προστασία αυτών των ομάδων. Δημιουργούν ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον, όπου μπορούν να δράσουν και να αναπτυχθούν διάφορες κατηγορίες ανθρώπων, εμποδίζοντας ταυτόχρονα την ανάπτυξη προκαταλήψεων και στερεοτύπων. Σύμφωνα με τον Steele (Steele, 1997 στο Goleman, 2000), τα αρνητικά στερεότυπα μπορούν να δημιουργήσουν προβλήματα στην εργασιακή επίδοση. Προκειμένου το άτομο να είναι επιτυχημένο στην εργασία του, θα πρέπει να αισθάνεται ότι ανήκει εκεί, ότι είναι αποδεκτό και χρήσιμο, ότι έχει τα απαραίτητα προσόντα και δεξιότητες. Τα αρνητικά στερεότυπα λειτουργούν ανασχετικά σε αυτές τις πεποιθήσεις και κατά συνέπεια στην επίδοση του ατόμου.

ε) *Πολιτική αντίληψη*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα γνωρίζουν τις σχέσεις εξουσίας και τα κοινωνικά δίκτυα, που επικρατούν μέσα στον οργανισμό. Καταλαβαίνουν τις εσωτερικές και εξωτερικές δυνάμεις που επηρεάζουν τον οργανισμό στον οποίο εργάζονται και κατά συνέπεια καταλαβαίνουν τον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνονται οι απόψεις και οι κινήσεις των πελατών ή των ανταγωνιστών. Τα άτομα, που διατηρούν πλούσια προσωπικά δίκτυα μέσα σε έναν οργανισμό, έχουν αντίληψη της πραγματικότητας και αυτή ακριβώς η κοινωνική νοημοσύνη οδηγεί στην κατανόηση των ευρύτερων πραγματικοτήτων, που αφορούν και επηρεάζουν τον οργανισμό.

2. Κοινωνικές δεξιότητες. Η έννοια αναφέρεται στην ικανότητα του ατόμου να χειρίζεται επιδέξια τα συναισθήματα των άλλων, έτσι ώστε να προκαλεί στους άλλους τις αντιδράσεις που επιθυμεί, και το αντίθετο. Αυτή η συναισθηματική ανταλλαγή αποτελεί μια μορφή αδιόρατης διαπροσωπικής οικονομίας και αποτελεί μέρος κάθε ανθρώπινης αλληλεπίδρασης. Αν και η οικονομία αυτή είναι συνήθως αδιόρατη και αθέατη, μπορεί να έχει τεράστια οφέλη για μια επιχείρηση ή έναν οργανισμό. Οι κοινωνικές δεξιότητες αποτελούν τη βάση για οκτώ επιμέρους ικανότητες:

α) *Επιρροή*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα χρησιμοποιούν αποτελεσματικές και κατάλληλες μεθόδους για να πείθουν. Παρουσιάζουν με τέτοιο τρόπο τις απόψεις τους, έτσι ώστε αυτές να φαίνονται ελκυστικές προς

τους άλλους. Δηλαδή χρησιμοποιούν πολύπλοκες στρατηγικές, όπως είναι η έμμεση επιρροή, προκειμένου να επιτύχουν τη συμφωνία και την υποστήριξη των άλλων. Βέβαια, το πρώτο βήμα για την άσκηση επιρροής είναι η δημιουργία σχέσης, για αυτό και άτομα με μειωμένη ικανότητα στην κατανόηση των συναισθηματικών σημάτων και στην αποτελεσματική κοινωνική αλληλεπίδραση, είναι ιδιαίτερα ανεπαρκή σε θέματα επιρροής. Η ικανότητα αυτή αναφέρεται στην θετική έννοια της επιρροής, η οποία λαμβάνει υπόψη της τους άλλους ανθρώπους, ευθυγραμμίζεται με το συλλογικό στόχο και δεν επιδιώκεται μέσω αυτής κάποιο ατομικό όφελος.

β) *Επικοινωνία*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα είναι αποτελεσματικά στην διαπροσωπική αλληλεπίδραση, ευθυγραμμίζοντας τα συναισθηματικά σήματα που λαμβάνουν με το μήνυμα που στέλνουν. Είναι καλοί ακροατές και είναι πρόθυμα να μοιραστούν τις πληροφορίες και τις γνώσεις τους με τους άλλους. Ενθαρρύνουν συνεχώς την αποτελεσματική επικοινωνία και δέχονται με κατανόηση τόσο τα καλά όσο και τα άσχημα νέα. Η δημιουργία άνετης ατμόσφαιρας και δημιουργικής επικοινωνίας είναι μια πολύ σημαντική κίνηση για κάθε οργανισμό.

γ) *Ηγεσία*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα εμπνέουν και δημιουργούν στους άλλους ενθουσιασμό για ένα κοινό όραμα και μια κοινή αποστολή. Προσπαθούν να παραδειγματίσουν και να καθοδηγήσουν τους άλλους με τις πράξεις και τις απόψεις τους. Δίνουν στους άλλους εργασίες με ευθύνη, βοηθώντας τους ταυτόχρονα για την επίτευξη μιας καλής επίδοσης. Αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και συμπεριφέρονται ως ηγέτες, ακόμα και αν δεν κατέχουν την ανάλογη θέση στην ιεραρχία του οργανισμού.

δ) *Καταλυτική δράση όσον αφορά την αλλαγή*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα αναγνωρίζουν και κατανοούν έγκαιρα την ανάγκη για αλλαγή και κατά συνέπεια προετοιμάζουν τις συνθήκες για την ασφαλή και αποτελεσματική προσαρμογή σε αυτήν. Σε πολλές περιπτώσεις, είναι αυτά που προωθούν και προκαλούν την αλλαγή, αφού γνωρίζουν και έχουν μελετήσει τα θετικά αποτελέσματα που θα επιφέρει αυτή στους άλλους και στον ίδιο τον οργανισμό. Τα ίδια είναι οι πρώτοι που αποδέχονται την αλλαγή και που προσαρμόζουν τη συμπεριφορά τους σε αυτή, παρακινώντας ταυτόχρονα τους άλλους να ενστερνιστούν τη συμπεριφορά αυτή.

ε) *Χειρισμός διαφωνιών/συγκρούσεων*. Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα

μπορούν να χειρίζονται αποτελεσματικά δύσκολους ή απαιτητικούς ανθρώπους. Είναι ικανά να αποφορτίζουν καταστάσεις έντασης μέσω της προώθησης του διαλόγου μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών. Ακόμα καλύτερα, είναι πολλές φορές σε θέση να αντιλαμβάνονται την ένταση πριν αυτή δημιουργηθεί και να υιοθετούν συμπεριφορές, που θα λειτουργήσουν ανασταλτικά στην εμφάνισή της. Οι δεξιότητες διαπραγμάτευσης και ανάπτυξης επιτυχημένων λύσεων είναι ιδιαίτερα αυξημένες στα συγκεκριμένα άτομα, γεγονός που τα καθιστά απαραίτητα για κάθε οργανισμό.

στ) *Καλλιέργεια δεσμών.* Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα καλλιεργούν λειτουργικές διαπροσωπικές και επαγγελματικές σχέσεις. Οι σχέσεις με τους συναδέλφους και τους συνεργάτες τους δεν λειτουργούν μόνο στο επαγγελματικό επίπεδο, αλλά αποκτούν και προσωπική χροιά. Γνωρίζουν ότι η βάση μιας υγιούς σχέσης δεν είναι η φυσική εγγύτητα, αλλά η ψυχολογική. Η εμπιστοσύνη και η συμπάθεια είναι κύριες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη ισχυρών δεσμών.

ζ) *Σύμπραξη, συνεργασία και ομαδική εργασία.* Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα προωθούν ένα κλίμα ανταλλαγής και συνεργασίας μέσα στον οργανισμό. Μέσα από την ανταλλαγή γνώσεων, πληροφοριών και συναισθημάτων προωθούν την ανάπτυξη ενός φιλικού κλίματος συνεργασίας και ομαδικής εργασίας. Εντοπίζουν τις ευκαιρίες για συνεργασία και προσπαθούν να τις εκμεταλλευτούν με τον πιο κατάλληλο και αποτελεσματικό τρόπο. Τα άτομα που μπορούν να λειτουργήσουν ως ομάδες, απολαμβάνοντας το ένα τη παρουσία του άλλου, διαθέτουν το απαραίτητο συναισθηματικό κεφάλαιο, τόσο για να διαπρέψουν στις καλές στιγμές όσο και για να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις δύσκολες. Αντίθετα, ομάδες που δεν έχουν αναπτύξει ένα κλίμα συνεργασίας και σύμπραξης στους κόλπους τους, είναι πιο πιθανό να βρεθούν σε καταστάσεις δυσλειτουργίας ή ακόμα και να διαλυθούν, όταν έρθουν αντιμέτωπες με συνθήκες πίεσης.

η) *Ομαδικές ικανότητες.* Τα άτομα με αυτήν την ικανότητα καλλιεργούν ένα αίσθημα ταυτότητας και δέσμευσης μέσα στον οργανισμό. Δείχνουν σεβασμό, πρόθεση για παροχή βοήθειας και διάθεση συνεργασίας. Προωθούν την ενεργό και ενθουσιώδη συμμετοχή μέσα από την δημιουργία ενός ομαδικού πνεύματος. Είναι πρόθυμα να μοιραστούν τους επαίνους και τα θετικά σχόλια, αφού θεωρούν ότι τα καλά αποτελέσματα είναι σχεδόν πάντα προϊόν

ομαδικής εργασίας και προσπάθειας.

Όπως έχουμε προαναφέρει, ένα άλλο εργαλείο μέτρησης της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης είναι το Ερωτηματολόγιο Συναισθηματικής Νοημοσύνης του Bar-On (EQ-i). Σύμφωνα με το μοντέλο του Bar-On, «η συναισθηματική-κοινωνική νοημοσύνη αποτελεί ένα συνδυασμό αλληλοσυσχετιζόμενων συναισθηματικών και κοινωνικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων, που καθορίζει το πόσο αποτελεσματικά το άτομο κατανοεί και εκφράζει τα συναισθήματά του, κατανοεί τους άλλους και διαχειρίζεται τις απαιτήσεις της καθημερινής ζωής» (Bar-On, 2006, σελ. 14). Επίσης, σύμφωνα με τον ίδιο, η συναισθηματική νοημοσύνη ορίζεται ως «ένα σύνολο μη γνωστικών ικανοτήτων, δυνατοτήτων και δεξιοτήτων που επηρεάζουν τον τρόπο προσαρμογής του ατόμου στις απαιτήσεις και τις πιέσεις του περιβάλλοντός του» (Bar-On, 1997 στο Zeidner, 2004 σελ. 373-374).

Το ερωτηματολόγιο αυτό αποτελεί ένα αυτοαναφορικό εργαλείο μέτρησης της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης και αναφέρεται σε πέντε κατηγορίες και 15 παράγοντες, οι οποίοι είναι:

1. Ενδοπροσωπικοί παράγοντες: αυτοσεβασμός, συναισθηματική αυτοεπίγνωση, ανεξαρτησία, αυτοπραγμάτωση και δυναμικότητα.
2. Διαπροσωπικοί παράγοντες: ενσυναίσθηση, κοινωνική υπευθυνότητα, διαπροσωπικές σχέσεις.
3. Διαχείριση του άγχους: αντοχή στο στρες, έλεγχος ενορμήσεων.
4. Προσαρμοστικότητα: ευελιξία, επίλυση προβλημάτων, έλεγχος της πραγματικότητας.
5. Κλίμακα γενικής διάθεσης: αισιοδοξία, ευτυχία.

Χαρακτηρίζεται από καλή αξιοπιστία (δείκτης εσωτερικής συνέπειας ίσος με .97), εννοιολογική εγκυρότητα και εγκυρότητα περιεχομένου (Bar-On, 1997 στο Dulewicz & Higgs, 2004). Σύμφωνα με τον Bar-On, υπάρχουν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ του ερωτηματολογίου αυτού και του Ερωτηματολογίου των Δεκαέξι Παραγόντων της Προσωπικότητας (Newsome, 2000). Επίσης, ο Derksen και οι συνεργάτες του (2002) έδειξαν ότι το συγκεκριμένο εργαλείο μέτρησης χαρακτηρίζεται από αποκλίνουσα εγκυρότητα απέναντι σε ένα εργαλείο μέτρησης της ρευστής νοημοσύνης (GAMA). Είναι φανερό ότι μεταξύ του Ερωτηματολογίου Συναισθηματικής Νοημοσύνης του Goleman και του Ερωτηματολογίου Συναισθηματικής

Νοημοσύνης του Bar-On υπάρχουν πολλές ομοιότητες (Wakeman, 2006).

Οι Dulewicz & Higgs (2000) κατασκεύασαν ένα ακόμα εργαλείο μέτρησης για την έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης, το Ερωτηματολόγιο Συναισθηματικής Νοημοσύνης (Emotional Intelligence Questionnaire - EIQ). Το ερωτηματολόγιο αυτό αποτελείται από επτά παράγοντες, οι οποίοι είναι:

1. Αυτο-επίγνωση: ικανότητα αναγνώρισης και διαχείρισης των συναισθημάτων του εαυτού.
2. Συναισθηματική προσαρμογή: ικανότητα του ατόμου να διατηρεί σταθερά τα επίπεδα της απόδοσης του ακόμα και κατά τη διάρκεια αγχογόνων καταστάσεων.
3. Παρακίνηση: επιθυμία του ατόμου να θέτει μακροπρόθεσμους και προκλητικούς στόχους.
4. Διαπροσωπική ευαισθητοποίηση: ικανότητα του ατόμου να επιδεικνύει ευαισθησία και ενσυναίσθηση προς τους άλλους.
5. Επιρροή: ικανότητα του ατόμου να επηρεάζει και να χειραγωγεί τους άλλους.
6. Ενόραση: ικανότητα του ατόμου να λαμβάνει αποφάσεις χρησιμοποιώντας τόσο τη λογική όσο και την διαίσθηση ανάλογα με την κατάσταση.
7. Ευσυνειδησία: τάση του ατόμου να συμπεριφέρεται σύμφωνα με τους ηθικούς κανόνες.

Το ερωτηματολόγιο αυτό έχει αρκετά καλά ψυχομετρικά στοιχεία. Πιο συγκεκριμένα, χαρακτηρίζεται από αρκετά υψηλό δείκτη αξιοπιστίας (α του Cronbach ίσο με 0,77), καλή εγκυρότητα περιεχομένου καθώς και από ικανοποιητική εννοιολογική εγκυρότητα (Dulewicz & Higgs, 2004).

Ένα άλλο εργαλείο μέτρησης της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης είναι το Αυτοαναφορικό Ερωτηματολόγιο Συναισθηματικής Νοημοσύνης του Schutte (1998), η κατασκευή του οποίου βασίστηκε στην αρχική θεωρία των Salovey & Mayer σχετικά με την έννοια αυτή. Σύμφωνα με τον Schutte και τους συνεργάτες τους, η αρχική θεωρία των Salovey & Mayer περιελάμβανε 3 κατηγορίες, την αντίληψη και έκφραση των συναισθημάτων, τη ρύθμιση των συναισθημάτων και τη χρήση των συναισθημάτων για την επίλυση προβλημάτων, καθεμία από τις οποίες αποτελείται και από υποκατηγορίες. Πιο συγκεκριμένα, η πρώτη κατηγορία «αντίληψη και

έκφραση των συναισθημάτων» αποτελείται από την αντίληψη των συναισθημάτων του εαυτού και την αντίληψη των συναισθημάτων των άλλων. Η δεύτερη κατηγορία «ρύθμιση των συναισθημάτων» αποτελείται από την ρύθμιση των συναισθημάτων του εαυτού και την ρύθμιση των συναισθημάτων των άλλων. Τέλος, η τρίτη κατηγορία «χρήση των συναισθημάτων για την επίλυση προβλημάτων» αποτελείται από τον ευέλικτο σχεδιασμό, την δημιουργική σκέψη, την ανακατευθυνόμενη προσοχή και την παρακίνηση. Το ερωτηματολόγιο αυτό του Schutte αποτελείται από 62 αντικείμενα, τα οποία αναπαριστούν και τις τρεις κατηγορίες της θεωρίας των Salovey & Mayer. (Schutte et al., 1998 στο Gignac et al., 2005).

Τέλος, οι Carson, Carson και Birkenmeier (2000) δημιούργησαν ένα ακόμα εργαλείο μέτρησης της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης, το οποίο αποτελείται από πέντε παράγοντες:

1. *Κατανόηση (empathetic response)*: ικανότητα κατανόησης του συναισθηματικού κόσμου των άλλων.
2. *Ρύθμιση συναισθήματος (mood regulation)*: ικανότητα ελέγχου των ενοχλητικών ή αρνητικών συναισθημάτων.
3. *Διαπροσωπική ικανότητα (interpersonal skill)*: ικανότητα διαχείρισης σχέσεων και δημιουργίας κοινωνικών δικτύων.
4. *Εσωτερική κινητοποίηση (internal motivation)*: πάθος για εργασία, το οποίο δεν προέρχεται από τις οικονομικές ή κοινωνικές απολαβές αλλά από εσωτερικά κίνητρα του ατόμου.
5. *Αυτο-επίγνωση (self-awareness)*: η ικανότητα του ατόμου να αναγνωρίζει και να κατανοεί τα συναισθήματά του, τη διάθεσή του, τα κίνητρά του καθώς και την επίδραση που έχουν όλα τα παραπάνω στους άλλους (Barbuto & Burbach, 2006).

Τα ερωτηματολόγια αυτοαναφοράς, λοιπόν, στα πλαίσια των οποίων ζητείται από τους συμμετέχοντες να βαθμολογήσουν τον εαυτό τους αναφορικά με διάφορα χαρακτηριστικά της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης έχουν σχεδιαστεί για να εκτιμήσουν τις πεπαιθώσεις και τις απόψεις του ατόμου σχετικά με τις ικανότητες της συναισθηματικής νοημοσύνης. Τα τεστ αυτού του τύπου εμφανίζουν δύο βασικά προβλήματα. Το πρώτο σχετίζεται με το ότι το άτομο πρέπει να έχει επίγνωση των συναισθημάτων του προκειμένου να μπορέσει στη συνέχεια να απαντήσει με

ακρίβεια σε ερωτήσεις σχετικές με αυτά. Το δεύτερο πρόβλημα αναφέρεται στο αν οι συμμετέχοντες απαντούν με ειλικρίνεια ή με βάση τον κοινωνικά επιθυμητό τρόπο (Roberts et al., 2001).

Διακριτική και προβλεπτική εγκυρότητα της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης

Σύμφωνα με έρευνες, η έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης χαρακτηρίζεται από διακριτική εγκυρότητα σε σχέση με την έννοια της προσωπικότητας. Πιο συγκεκριμένα, οι Petrides & Furnham το 2001 έδειξαν ότι ένα εργαλείο αυτοαναφοράς για τη μέτρηση της συναισθηματικής νοημοσύνης εμφάνισε να έχει διακριτική εγκυρότητα σε σχέση με την έννοια της προσωπικότητας (Costa & MacCrae, 1992 στο Warwick & Nettelbeck, 2004). Όμως, τα αποτελέσματα δεν είναι τόσο ξεκάθαρα όσον αφορά στη διακριτική εγκυρότητα της συναισθηματικής νοημοσύνης σε σχέση με την έννοια της νοημοσύνης γενικότερα. Σε έρευνα του Davies και των συνεργατών του το 1998 αναφέρθηκαν μη στατιστικά σημαντικές αρνητικές συσχετίσεις μεταξύ της συναισθηματικής και της αποκρυσταλλωμένης νοημοσύνης καθώς και μη στατιστικά σημαντικές θετικές συσχετίσεις μεταξύ της συναισθηματικής και της ρευστής νοημοσύνης. Ένα άλλο εύρημα προκύπτει από έρευνα του Mayer και των συνεργατών του, σύμφωνα με το οποίο βρέθηκε θετική συσχέτιση μεταξύ της συναισθηματικής και της λεκτικής νοημοσύνης (Warwick & Nettelbeck, 2004).

Όσον αφορά στην προβλεπτική εγκυρότητα της συναισθηματικής νοημοσύνης, έχουν γίνει πολλές έρευνες με αντικείμενο τη σχέση της συναισθηματικής νοημοσύνης με άλλες σημαντικές έννοιες, όπως είναι η ικανοποίηση από τη ζωή, η μοναξιά, η κατάθλιψη και ο αυτοκτονικός ιδεασμός. Πιο συγκεκριμένα, έχει αναφερθεί η ύπαρξη θετικής συσχέτισης μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης και της ικανοποίησης από τη ζωή (Ciarrochi et al., 2000 στο Warwick & Nettelbeck, 2004· Palmer et al., 2002 στο Warwick & Nettelbeck, 2004). Σε έρευνα του Saklofske και των συνεργατών του (Saklofske et al., 2003 στο Warwick & Nettelbeck, 2004) έχει βρεθεί η ύπαρξη αρνητικής συσχέτισης μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης και της μοναξιάς καθώς και της προδιάθεσης για κατάθλιψη. Προηγούμενη έρευνα του Ciarrochi και των συνεργατών του (Ciarrochi et al.,

2002 στο Warwick & Nettelbeck, 2004) κατέδειξε ότι τα άτομα που είναι ικανά να ρυθμίζουν τα συναισθήματα των άλλων είναι λιγότερο πιθανό να βιώσουν κάποια στιγμή στη ζωή τους συναισθήματα κατάθλιψης, απόγνωσης και αυτοκτονικού ιδεασμού, όταν βρίσκονται υπό συνθήκες έντονου άγχους.

Βασικά ευρήματα ερευνών πάνω στην έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης

Η έρευνα πάνω στην έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης είναι πολυεπίπεδη και αφορά πολλούς τομείς της ζωής του ανθρώπου, όπως είναι οι διαπροσωπικές/κοινωνικές σχέσεις, η εργασία, η εκπαίδευση, η υγεία και η ατομική συμπεριφορά. Οι ερευνητές που ασχολούνται με τη συγκεκριμένη έννοια υποστηρίζουν ότι η έννοια αυτή συνιστά μια ικανότητα, πάνω στην οποία το άτομο μπορεί να εκπαιδευθεί. Δηλαδή, είναι μια ικανότητα που μπορεί να αναπτυχθεί στο μέσο της ζωής του ατόμου και να εξελιχθεί σε όλη τη διάρκεια της ζωής του (Liptak, 2005).

Πριν ασχοληθούμε με τον τρόπο με τον οποίο σχετίζεται η συγκεκριμένη έννοια με διάφορους τομείς της ζωής μας, θα ήταν χρήσιμο να εξετάσουμε τους μηχανισμούς που συνδέουν την έννοια αυτή με την βιολογική δομή του ανθρώπου.

- Βιολογικό υπόβαθρο της συναισθηματικής νοημοσύνης

Έρευνες έχουν δείξει ότι αλλοιώσεις στην αμυγδαλή, στη νήσο του εγκεφάλου καθώς και στον προμετωπιαίο φλοιό συνδυάζονται με χαμηλές βαθμολογίες στο Ερωτηματολόγιο Συναισθηματικής Νοημοσύνης (EQ-i) (Bar-On et al., 2003 στο Kemp et al., 2005). Επίσης, σε πολλές έρευνες έχει βρεθεί ότι τα άτομα που παρουσιάζουν υψηλή δραστηριότητα στον αριστερό μετωπιαίο φλοιό τείνουν να βιώνουν περισσότερα θετικά και λιγότερα αρνητικά συναισθήματα, να αναρρώνουν πιο εύκολα και γρήγορα μετά από ένα αρνητικό γεγονός και να εμφανίζουν υψηλότερα επίπεδα εξωστρέφειας και κοινωνικής ικανότητας σε σχέση με τα άτομα με υψηλή δραστηριότητα στον δεξιό μετωπιαίο φλοιό. Δηλαδή, τα άτομα με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης χαρακτηρίζονται από αυξημένη δραστηριότητα στον μετωπιαίο φλοιό (Mikolajczak et al., 2010).

- Ατομική συμπεριφορά και συναισθηματική νοημοσύνη

Ξεκινώντας, λοιπόν, από τη κατηγορία της ατομικής συμπεριφοράς έχει βρεθεί ότι η συναισθηματική νοημοσύνη σχετίζεται αρνητικά με την αποκλίνουσα συμπεριφορά σε αγόρια στην ηλικία της εφηβείας (Brackett, Mayer, & Warner, 2004 στο Salovey & Grewal, 2005). Επίσης, η έννοια αυτή συνδέεται θετικά με την ηλικία και την λεκτική νοημοσύνη (Mayer et al., 1999 στο Sue-Chan & Latham, 2004). Τέλος, άτομα με χαμηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης εμφανίζουν πιο συχνά συμπεριφορές κατανάλωσης ναρκωτικών ουσιών και αλκοόλ και δεν αντλούν ικανοποίηση από τις διαπροσωπικές τους σχέσεις.

Η συναισθηματική νοημοσύνη σχετίζεται θετικά με την αυτοεκτίμηση και την θετική διάθεση. Επιπρόσθετα, τα άτομα με υψηλή συναισθηματική νοημοσύνη είναι ικανά να διατηρήσουν αυτή την υψηλή αυτοεκτίμηση και θετική διάθεση, ακόμα και όταν έρχονται αντιμέτωπα με αρνητικά συναισθήματα και καταστάσεις, μέσω της διαχείρισης των συναισθημάτων τους (Schutte et al., 2002).

Σύμφωνα με έρευνα της Austin και των συνεργατών της, η συναισθηματική νοημοσύνη σχετίζεται αρνητικά με τον Μακιαβελισμό, δηλαδή με την εμφάνιση χειριστικών συμπεριφορών για την ικανοποίηση ίδιων συμφερόντων. Γενικά, τα άτομα που έχουν υψηλές βαθμολογίες στη διάσταση του Μακιαβελισμού εμφανίζουν φτωχές διαπροσωπικές και συναισθηματικές δεξιότητες (Austin et al., 2007).

- Διαπροσωπικές/κοινωνικές σχέσεις και συναισθηματική νοημοσύνη

Τα άτομα με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης αναφέρουν ότι συνάπτουν θετικές σχέσεις με τους άλλους, έχουν λάβει μεγαλύτερη υποστήριξη από τους γονείς τους και έχουν λιγότερες αρνητικές αλληλεπιδράσεις με το στενό τους φιλικό περιβάλλον (Lopes et al., 2003 στο Salovey & Grewal, 2005). Ένα άλλο εύρημα έρευνας πάνω στην έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης είναι ότι τα άτομα που σκοράρουν υψηλά στην έννοια αυτή έχουν περισσότερες επιτυχίες στην αλληλεπίδρασή τους με το αντίθετο φύλο (Lopes et al., 2004 στο Salovey & Grewal, 2005).

Ο Schutte και οι συνεργάτες του (2001) θέλησαν να εξετάσουν τη σχέση μεταξύ της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης και των

διαπροσωπικών σχέσεων. Κύρια ευρήματα της έρευνας αυτής είναι η ύπαρξη θετικής συσχέτισης μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης και της ενσυναίσθησης, των κοινωνικών δεξιοτήτων, των συνεργατικών συμπεριφορών, της σύναψης υγιών σχέσεων, της ικανοποίησης από την έγγαμη σχέση και της σύναψης σχέσεων με άτομα που χαρακτηρίζονται από υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης. Έτσι, τα άτομα με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης:

- χαρακτηρίζονται από υψηλότερα επίπεδα ενσυναίσθησης,
- εμφανίζουν περισσότερες συνεργατικές συμπεριφορές,
- συνάπτουν περισσότερες υγιείς σχέσεις,
- είναι περισσότερο ικανοποιημένα από τον γάμο τους και
- συνάπτουν περισσότερες σχέσεις με άτομα που χαρακτηρίζονται επίσης από υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης, σε σχέση με τα άτομα με χαμηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης. Επίσης, σε έρευνα των Suliman & Al-Shaikh (2007) διαπιστώθηκε ότι τα άτομα με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης εμφανίζουν λιγότερες συμπεριφορές και συναισθήματα σύγκρουσης σε σχέση με τα άτομα με χαμηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης.

- Διαδικασία λήψης αποφάσεων και συναισθηματική νοημοσύνη

Τα άτομα με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης έχουν την ικανότητα να απομονώσουν τα αρνητικά συναισθήματά τους, ώστε να μην επηρεάσουν τα συναισθήματα αυτά την απόδοσή τους σε κάποιο έργο ή την διαδικασία λήψης αποφάσεων. Επειδή τα άτομα αυτά μπορούν να αναγνωρίσουν και να διαχειριστούν τόσο τα δικά τους συναισθήματα όσο και τα συναισθήματα των άλλων, είναι λιγότερο πιθανό να κυριαρχηθούν από αρνητικά συναισθήματα, όπως φόβο και άγχος και άρα είναι πιο πιθανό να φέρουν εις πέρας αποτελεσματικά ένα έργο ή να λάβουν μια σωστή απόφαση (Thi Lam & Kirby, 2002).

- Προσωπικότητα και συναισθηματική νοημοσύνη

Πολλές διαστάσεις της προσωπικότητας συνδέονται στενά με την έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης, όπως ο νευρωτισμός, η ευσυνειδησία και η προσήνεια (Saklofske et al., 2002 στο Wong et al., 2007).

Πιο συγκεκριμένα, η συναισθηματική νοημοσύνη από τη πλευρά των χαρακτηριστικών έχει πολύ δυνατές στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις με την εξωστρέφεια και τον νευρωτισμό (θετικά και αρνητικά αντίστοιχα) και σχετικά δυνατές θετικές συσχετίσεις με την εσωστρέφεια, την ευσυνειδησία και την προσήνεια (Dawda & Hart, 2000 στο Saklofske et al., 2003· Petrides & Furnham, 2001 στο Saklofske et al., 2003). Επίσης, η συναισθηματική νοημοσύνη ως χαρακτηριστικό σχετίζεται αρνητικά με την αλεξιθυμία, δηλαδή την ικανότητα αναγνώρισης και περιγραφής συναισθημάτων (Dawda & Hart, 2000 στο Saklofske et al., 2003· Schutte et al., 1998 στο Saklofske et al., 2003).

Οι Warwick & Nettelbeck (2004) θέλησαν να ελέγξουν τη σχέση της συναισθηματικής νοημοσύνης, τόσο από τη πλευρά των χαρακτηριστικών όσο και από τη πλευρά των ικανοτήτων, με την έννοια της προσωπικότητας, τις διαπροσωπικές σχέσεις, την ικανότητα της αφηρημένης σκέψης και τη δυσκολία έκφρασης των συναισθημάτων. Σύμφωνα με αυτήν, η συναισθηματική νοημοσύνη ως χαρακτηριστικό σχετίζεται θετικά με την εξωστρέφεια, την δεκτικότητα σε εμπειρίες, την προσήνεια και την ευσυνειδησία και αρνητικά με τον νευρωτισμό και την δυσκολία έκφρασης των συναισθημάτων. Όμως, δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού και της σύναψης σχέσεων καθώς και μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης και της ικανότητας της αφηρημένης σκέψης.

Όταν, στην ίδια έρευνα, η συναισθηματική νοημοσύνη μετρήθηκε ως ικανότητα τα αποτελέσματα ήταν αρκετά διαφορετικά. Πιο συγκεκριμένα, η συναισθηματική νοημοσύνη ως ικανότητα σχετίζεται θετικά μόνο με την προσήνεια όσον αφορά την έννοια της προσωπικότητας καθώς και με την ικανότητα αφηρημένης σκέψης. Τέλος, η δυσκολία έκφρασης των συναισθημάτων σχετίζεται αρνητικά με την συναισθηματική νοημοσύνη. Σύμφωνα με τους ίδιους ερευνητές, αυτή η απουσία στατιστικά σημαντικής σχέσης μεταξύ των δύο τρόπων προσέγγισης της συναισθηματικής νοημοσύνης, ως χαρακτηριστικό της προσωπικότητας και ως ικανότητα, επιβεβαιώνει το γεγονός ότι αποτελούν δύο διαφορετικές μορφές της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης.

- Σωματική/ψυχική υγεία και συναισθηματική νοημοσύνη

Η ικανότητα του ατόμου να αντιλαμβάνεται, να κατανοεί και να διαχειρίζεται τα συναισθήματά του μπορεί να εμποδίσει την ανάπτυξη δυσπροσαρμοστικών συναισθηματικών καταστάσεων, όπως οι διαταραχές διάθεσης και οι αγχώδεις διαταραχές. Έρευνες πάνω στο θέμα έχουν δείξει ότι τα άτομα με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης τείνουν να έχουν θετική διάθεση και να συνέρχονται εύκολα ύστερα από μια αρνητική συναισθηματική κατάσταση (Schutte et al., 2002). Επίσης, τα υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης συνδέονται με την εμφάνιση θετικών ψυχοκοινωνικών προτύπων συμπεριφοράς, όπως είναι η αυξημένη αισιοδοξία και οι ποιοτικότερες κοινωνικές σχέσεις (Schutte et al., 2007). Τέλος, σύμφωνα με έρευνες, η συναισθηματική νοημοσύνη ως χαρακτηριστικό σχετίζεται θετικά με το προσαρμοστικό στυλ συμπεριφοράς. Όταν το άτομο με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης έρχεται αντιμέτωπο με κάποιο αρνητικό γεγονός προσπαθεί να ανακαλέσει στη μνήμη του θετικές σκέψεις προκειμένου να αντιμετωπίσει την αρνητική συναισθηματική του κατάσταση και σκέφτεται τη στρατηγική που πρέπει να ακολουθήσει προκειμένου να διαχειριστεί το πρόβλημα. Τα άτομα αυτά δεν κατηγορούν τον εαυτό τους για την εμφάνιση αυτού του προβλήματος ή για την αδυναμία τους να το επιλύσουν (Saklofske et al., 2007 στο Mikolajczak et al., 2008 Petrides et al., 2007 στο Mikolajczak, 2007).

Σύμφωνα με έρευνα της Mikolajczak και των συνεργατών της, η συναισθηματική νοημοσύνη ως χαρακτηριστικό συνδέεται με την καλή σωματική και ψυχική υγεία και αποτελεί ρυθμιστικό παράγοντα των συμπτωμάτων από το έντονο άγχος (Mikolajczak et al., 2006 στο Fernandez-Berrocal & Extremera, 2006). Γενικά, η συναισθηματική νοημοσύνη σχετίζεται θετικά με την αποτελεσματική αντιμετώπιση στρεσογόνων καταστάσεων, η οποία προέρχεται από την ικανότητα των ατόμων να προσαρμόζονται εύκολα και να διαχειρίζονται αρνητικά συναισθήματα (Matthews et al., 2006). Όλα τα παραπάνω επιβεβαιώνει και έρευνα των Petrides & Furnham (2003) σύμφωνα με την οποία η συναισθηματική νοημοσύνη ως χαρακτηριστικό αποτελεί προβλεπτικό παράγοντα της ευτυχίας.

Επίσης, η συγκεκριμένη έννοια σχετίζεται και με τον τρόπο με τον οποίο συμπεριφέρεται το άτομο απέναντι σε θέματα υγείας. Τα άτομα με

υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης διατηρούν μια πολύ καλή συνεργασία με τους επαγγελματίες υγείας, ακολουθούν τις συμβουλές τους (Ciarrochi & Dean, 2001 στο Saklofske et al., 2007) και εμφανίζουν σπάνια συμπεριφορές καπνίσματος και κατανάλωσης αλκοόλ (Austin et al., 2005 στο Saklofske et al., 2007· Trinidad & Johnson, 2002 στο Saklofske et al., 2007· Tsaousis & Nikolaou, 2005 στο Saklofske et al., 2007).

Γενικά, τα χαμηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης σχετίζονται με την εμφάνιση περισσότερων ψυχοπαθολογικών συμπεριφορών και μετατραυματικής συμπτωματολογίας. Σε έρευνα των Engleberg και Sjoberg βρέθηκε ότι τα άτομα που είχαν τις λιγότερο ακριβείς εκτιμήσεις σχετικά με τα συναισθήματα των άλλων εμφάνισαν λιγότερες ικανότητες κοινωνικής προσαρμογής σε σχέση με τα άτομα με περισσότερο ακριβείς εκτιμήσεις (Engleberg & Sjoberg, 2003 στο Rogers, 2006). Επίσης, η μειωμένη ικανότητα διαχείρισης των συναισθημάτων τόσο του εαυτού όσο και των άλλων σχετίζεται σημαντικά με την έλλειψη κοινωνικών και διαπροσωπικών δεξιοτήτων (Lopes et al., 2004 στο Rogers, 2006) καθώς και με την ικανότητα του ατόμου να δημιουργεί στενά προσωπικές και υποστηρικτικές σχέσεις (Ciarrochi et al., 2002). Τέλος, σύμφωνα με έρευνα του Salovey και των συνεργατών του, τα άτομα που δεν έχουν την ικανότητα να αντιληφθούν και να κατανοήσουν τα συναισθήματά τους, δηλαδή έχουν χαμηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης, εμφανίζουν κυρίως παθητικές στρατηγικές όταν έρχονται αντιμέτωπα με στρεσογόνα γεγονότα (Salovey et al., 2002 στο Rogers, 2006).

- Εργασία και συναισθηματική νοημοσύνη

Σύμφωνα με την έρευνα του Langhorn (2004), η συναισθηματική νοημοσύνη σχετίζεται θετικά με την ικανοποίηση των υπαλλήλων, την ικανοποίηση των πελατών καθώς και με την συνολική απόδοση της εταιρίας. Επίσης, έρευνα που έγινε στον εργασιακό χώρο κατέδειξε ότι τα άτομα με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης θεωρούνται από τους συναδέλφους τους ως περισσότερο συνεργάσιμα, υπεύθυνα και ικανά να δημιουργήσουν ένα ευχάριστο περιβάλλον εργασίας. Από την πλευρά των προϊσταμένων τους, τα άτομα αυτά θεωρούνται ότι είναι λιγότερο αγχώδη, πιο

κοινωνικά, έχουν περισσότερες ηγετικές ικανότητες και γενικότερα ότι είναι πιο επιτυχημένα (Lopes et al., 2003 στο Salovey & Grewal, 2005).

Η έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης κατέχει κεντρικό ρόλο και στις θεωρίες περί ηγεσίας. Έρευνες έχουν δείξει ότι η συναισθηματική νοημοσύνη είναι απαραίτητη προϋπόθεση ενός αποτελεσματικού στυλ ηγεσίας (Higgs & Aitken, 2003 στο Barbuto & Burbach, 2006; Sosik & Megerian, 1999 στο Barbuto & Burbach, 2006). Ο συναισθηματικά νοήμων ηγέτης προάγει τη δημιουργικότητα και την καινοτομία στο εργασιακό του περιβάλλον. Οι υπάλληλοι σε αυτά τα περιβάλλοντα είναι πρόθυμοι να προτείνουν δημιουργικές λύσεις και στρατηγικές, να αναζητήσουν νέους και αποτελεσματικούς τρόπους εργασίας, να σκέφτονται και να δρουν ανεξάρτητα (Rego et al., 2007). Ένα ακόμη ερευνητικό εύρημα αναφέρεται στην ύπαρξη θετικής σχέσης μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης και της μετασχηματιστικής ηγεσίας και κυρίως η σχέση αυτή εμφανίζεται στις γυναίκες που κατέχουν μια ηγετική σχέση (Downey et al., 2006).

Όπως είπαμε, η έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης συνδέεται θετικά με την επαγγελματική ικανοποίηση, δηλαδή τα άτομα με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης είναι και περισσότερο ικανοποιημένα από την εργασία τους. Τα άτομα αυτά μπορούν να αναγνωρίσουν και να κατανοήσουν τους παράγοντες που δημιουργούν τα θετικά και τα αρνητικά συναισθήματα και κατά συνέπεια είναι ικανά να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για να μειώσουν τη βίωση αρνητικών συναισθημάτων, η οποία μπορεί με τη σειρά της να οδηγήσει στην μείωση της επαγγελματικής τους ικανοποίησης. Επίσης, τα άτομα με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης παρουσιάζουν και μεγαλύτερη απόδοση στην εργασία τους, είναι δηλαδή ικανά να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τα συναισθήματά τους για να διευκολύνουν την ομαλή εξέλιξη της απόδοσής τους. Τα άτομα αυτά, λοιπόν, γνωρίζουν τον τρόπο με τον οποίο συγκεκριμένα συναισθήματα επηρεάζουν τη συμπεριφορά τους και την εργασιακή τους απόδοση και έχουν την ικανότητα να ρυθμίζουν έτσι τα συναισθήματά τους κάθε φορά ώστε να ταιριάζουν με τις απαιτήσεις του εκάστοτε έργου (Sy, et al., 2006 · Kafetsios & Zampetakis, 2008).

Η συναισθηματική νοημοσύνη μπορεί, επίσης, να αυξήσει την εμφάνιση αλτρούιστικών συμπεριφορών, αφού βοηθά τα άτομα να κατανοούν

τα συναισθήματα των άλλων και να προσαρμόζονται εύκολα στις καταστάσεις μέσω της γρήγορης μεταβολής των συναισθημάτων τους από αρνητικά σε θετικά. Τα άτομα αυτά έχουν την ικανότητα να βρίσκονται συνεχώς σε μια θετική διάθεση και αν και μπορεί ενίοτε να νιώσουν κάποια αρνητικά συναισθήματα, δεν τα αφήνουν να τα επηρεάσουν. Λειτουργούν με αισιοδοξία, δηλαδή τείνουν να βλέπουν τα πράγματα από τη θετική τους πλευρά, επιδεικνύουν επιμονή και δημιουργικότητα σε δύσκολες καταστάσεις και δεν εγκαταλείπουν εύκολα τις προσπάθειές τους.

Επίσης, τα συναισθηματικώς νοήμονα άτομα μπορούν να διαχειριστούν αποτελεσματικά την σύγκρουση, που βιώνουν πολλοί εργαζόμενοι, μεταξύ της εργασίας και της οικογένειας. Δηλαδή, μπορούν ταυτόχρονα να αναγνωρίσουν ότι απασχολούνται σε μια εργασία με πολλές ευθύνες, αλλά και να συνειδητοποιήσουν ότι μπορεί να αγνοήσουν την οικογένειά τους. Η συνειδητοποίηση αυτή είναι αυτή που τα βοηθάει να διατηρήσουν μια λεπτή ισορροπία μεταξύ εργασίας και οικογένειας (Carmeli, 2003).

- Εκπαίδευση και συναισθηματική νοημοσύνη

Έχει υποστηριχθεί ότι η ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης μπορεί να βελτιώσει την ακαδημαϊκή απόδοση του παιδιού, την ευημερία του, τους τρόπους προσαρμογής του και να μειώσει την εμφάνιση παραβατικών συμπεριφορών, όπως χρήση ουσιών και εγκληματικότητα (Humphrey et al., 2007). Σύμφωνα με τη θεωρία της κοινωνικής μάθησης, οι γονείς με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης κατανοούν και διαχειρίζονται τα συναισθήματα με έναν αποτελεσματικό και κατάλληλο τρόπο και κατά συνέπεια είναι πολύ πιθανό και τα παιδιά τους να υιοθετήσουν ένα παρόμοιο μοντέλο συμπεριφοράς και δράσης (Wong et al., 2007).

- Διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα ως προς την έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης

Αναφορικά με τις διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα έχει βρεθεί ότι οι γυναίκες εμφανίζουν υψηλότερες βαθμολογίες σε αυτοαναφορικά εργαλεία μέτρησης της συναισθηματικής νοημοσύνης σε σχέση με τους άνδρες. Επίσης, τα άτομα αποδίδουν υψηλότερα επίπεδα συναισθηματικής

νοημοσύνης στη μητέρα τους σε σχέση με αυτά που αποδίδουν στον πατέρα τους. Αυτά τα ευρήματα έρχονται σε συμφωνία με την άποψη που έχουν οι περισσότεροι άνθρωποι ότι η συναισθηματικότητα είναι ένα γυναικείο χαρακτηριστικό (Petrides et. al., 2004· Day & Carroll, 2004). Επίσης, εμφανίζονται διαφυλικές διαφορές ανάμεσα στις κατηγορίες της συναισθηματικής νοημοσύνης. Πιο συγκεκριμένα, οι γυναίκες εμφανίζουν μεγαλύτερη βαθμολογία στις διαπροσωπικές ικανότητες της συναισθηματικής νοημοσύνης, ενώ οι άνδρες εμφανίζουν υψηλότερη βαθμολογία στις ενδοπροσωπικές ικανότητες της έννοιας αυτής. Η ύπαρξη αυτών των διαφυλικών διαφορών επιβεβαιώνεται και από έρευνες που δείχνουν ότι οι άνδρες τείνουν να είναι πιο ανεξάρτητοι και να επικεντρώνονται περισσότερο στον εαυτό τους, ενώ οι γυναίκες τείνουν να είναι πιο κοινωνικές και να προσανατολίζονται προς τη δημιουργία σχέσεων με τους άλλους (Siegling et al., 2012). Τέλος, σημαντικό είναι να αναφέρουμε ότι ενώ οι γυναίκες είναι ιδιαίτερα ικανές στην ρύθμιση και έκφραση των συναισθημάτων τους, δεν παρουσιάζουν την ίδια ικανότητα ως προς τον έλεγχο των συναισθημάτων αυτών, τομέας όπου οι άνδρες φαίνεται να έχουν σημαντικό πλεονέκτημα (McIntyre, 2010· MacCann, 2010).

Κριτικές πάνω στην έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης

Είναι γνωστό ότι η έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης έχει δεχθεί πολλές κριτικές. Αρχικά, έχει ασκηθεί κριτική για την αποτυχία της εμπειρικής έρευνας να εγχειρηματοποιήσει τη συναισθηματική νοημοσύνη ως μια διάσταση διακριτή από τις γνωστικές ικανότητες. Σε έρευνα του Davies και των συνεργατών του βρέθηκε ότι ορισμένα εργαλεία μέτρησης της συγκεκριμένης έρευνας δεν χαρακτηρίζονται από ικανοποιητικές ψυχομετρικές ιδιότητες. Ένα άλλο σημείο κριτικής είναι, όπως αναφέραμε και παραπάνω, ο τρόπος μέτρησης των τεστ ικανοτήτων, δηλαδή ο τρόπος καθορισμού της σωστής απάντησης, καθώς και η χαμηλή συσχέτιση που εμφανίζεται μεταξύ των δύο διαφορετικών τρόπων μέτρησης (Roberts et al., 2001· Becker, 2003 & Zeidner et al., 2001 στο Sue-Chan & Latham, 2004). Ο Woodruffe θεωρεί ότι η έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης δεν είναι καινούρια αλλά αποτελεί απλά μια νέα ονομασία για μια ομάδα ήδη γνωστών και μελετημένων ικανοτήτων (Woodruffe, 2001 στο Dulewicz et al., 2003). Επίσης, ο Luthans

επισημαίνει την ύπαρξη σχετικά μικρού θεωρητικού υποβάθρου, ερευνητικών δεδομένων και εργαλείων μέτρησης (Luthans, 2002 στο Dulevicz et al., 2003). Τέλος, ο Davies και οι συνεργάτες του υποστηρίζουν ότι η συναισθηματική νοημοσύνη δεν αποτελεί μια πραγματική νοημοσύνη αλλά μια ομάδα χαρακτηριστικών της προσωπικότητας (Davies et al., 1998 στο Dulevicz et al., 2003).

Σύμφωνα με έρευνα του Austin και των συνεργατών του (Austin et al., 2007), η έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης έχει και μία σκοτεινή πλευρά. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα αυτή έδειξε ότι φοιτητές με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης μπορεί να εκμεταλλευτούν την ικανότητά τους αυτή για να εξυπηρετήσουν τα δικά τους συμφέροντα. Δηλαδή, ένα άτομο που είναι ικανό να αντιληφθεί με ακρίβεια και να διαχειριστεί τα συναισθήματα των άλλων μπορεί να χρησιμοποιήσει την ικανότητά του αυτή προς δικό του όφελος (Winkel et al., 2011). Όπως πρεσβεύει και ο Carr (Carr, 2000 στο Winkel et al., 2011), η αξία της συναισθηματικής νοημοσύνης εξαρτάται από τα επίπεδα ηθικής που έχει κάθε άτομο. Έτσι, το άτομο που χαρακτηρίζεται από υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης, αλλά χαμηλά επίπεδα ηθικότητας είναι ικανό να εκμεταλλευτεί αυτήν την ικανότητα για την εξυπηρέτηση των δικών του στόχων.

B. Διαπροσωπική Εμπιστοσύνη

Η στάση του ατόμου απέναντι στους άλλους καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνει χώρα η κοινωνική αλληλεπίδραση. Η έννοια της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης αναφέρεται στο βαθμό κατά τον οποίο το άτομο πιστεύει ότι η επένδυση στη διαπροσωπική σχέση με ένα άλλο άτομο θα του επιφέρει στο μέλλον κάποιο κέρδος, είτε υλικό είτε ηθικό. Πιο συγκεκριμένα, ως εμπιστοσύνη ορίζεται *«η ψυχολογική κατάσταση στην οποία ένα άτομο, βασιζόμενο σε θετικές προσδοκίες για τις προθέσεις ή τη συμπεριφορά ενός άλλου ατόμου, ομάδας ή οργανισμού, είναι πρόθυμο να γίνει ευάλωτο στις πράξεις του δεύτερου, ανεξάρτητα από την ικανότητά του να τις παρακολουθήσει ή ελέγξει»* (Chung & Jackson, 2011, σελ. 67). Οι δεσμοί εμπιστοσύνης αποτελούν ένα είδος κοινωνικού κεφαλαίου, τις θετικές συνέπειες του οποίου απολαμβάνει τόσο το άτομο ως μονάδα όσο και η

κοινωνία ως σύνολο. Η έννοια της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης έχει διερευνηθεί κυρίως αναφορικά με τον τομέα της εργασίας και τα αποτελέσματα των σχετικών μελετών δείχνουν ότι οι συναδελφικές σχέσεις εμπιστοσύνης συνδέονται με αυξημένη εργασιακή απόδοση, μεγαλύτερη παρακίνηση, υψηλότερα επίπεδα καλής συμπεριφοράς και πνεύματος συνεργασίας καθώς και αυξημένη δυνατότητα παραγωγής νέας γνώσης.

Γ. Προσωπικότητα

Είναι γεγονός ότι η έννοια της προσωπικότητας έχει απασχολήσει σε μεγάλο βαθμό την ερευνητική κοινότητα. Από όλη αυτή την ερευνητική δραστηριότητα έχει διαπιστωθεί ότι ο πλέον κατάλληλος τρόπος προσέγγισης της έννοιας αυτής είναι αυτός που προκύπτει από το Μοντέλο των Μεγάλων Πέντε Παραγόντων της Προσωπικότητας (Big Five Model of Personality). Σύμφωνα με τον Salgado (Salgado, 2003 στο Vakola, Tsaousis & Nikolaou, 2004), τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, όπως αυτά περιγράφονται από το εν λόγω μοντέλο, προβλέπουν διαφορετικές συμπεριφορές του ατόμου στην εργασία του, όπως την επαγγελματική επίδοση, την επαγγελματική ικανοποίηση ή την δέσμευση (Vakola, Tsaousis & Nikolaou, 2004). Λαμβάνοντας υπόψη την παραπάνω άποψη, θεωρήσαμε σημαντικό να εξετάσουμε τον ρόλο που διαδραματίζουν τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας πάνω στην έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης.

Οι πέντε παράγοντες που αποτελούν το συγκεκριμένο μοντέλο και κατά συνέπεια χαρακτηρίζουν την προσωπικότητα του ατόμου είναι:

1. Ο νευρωτισμός. Αφορά στην τάση του ατόμου να παρουσιάζει συναισθηματική αστάθεια και να βιώνει αρνητικά συναισθήματα, όπως άγχος, ανασφάλεια, επιθετικότητα και ψυχολογική πίεση. Η διάσταση αυτή έχει συσχετισθεί με έναν αρκετά μεγάλο αριθμό αρνητικών συμπεριφορών και καταστάσεων, όπως είναι η επαγγελματική εξουθένωση, η αποχή από την εργασία και η χαμηλή επίδοση (Perrewe & Spector, 2002).

2. Η ευσυνειδησία. Αφορά στην τάση του ατόμου να επιδεικνύει επιμονή, οργανωτικότητα και παρακίνηση για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων. Το μεγαλύτερο κομμάτι της έρευνας έχει αφιερωθεί στη σχέση της συγκεκριμένης διάστασης με την εργασιακή επίδοση ή επιτυχία. Από όλες σχεδόν της

ερευνητικές προσπάθειες έχει επιβεβαιωθεί η ύπαρξη θετικής σχέσης μεταξύ αυτών των δύο εννοιών. Ένας λόγος για την ύπαρξη αυτής της θετικής συσχέτισης είναι ότι τα άτομα με υψηλά επίπεδα ευσυνειδησίας έχουν και υψηλότερες προσδοκίες και στόχους, οι οποίοι αναπόφευκτα θα οδηγήσουν σε υψηλότερη επίδοση. Επίσης, η ευσυνειδησία έχει συσχετιστεί αρνητικά με την αποχή από την εργασία (Judge et al., 1997). Όμως, έχει βρεθεί ότι όταν το πλαίσιο και οι στόχοι δεν είναι ξεκάθαρα οριοθετημένοι, η επίδοση που παρουσιάζει ένα άτομο με υψηλά επίπεδα ευσυνειδησίας δεν είναι μεγαλύτερη από αυτή που παρουσιάζει ένα άτομο με χαμηλά επίπεδα ευσυνειδησίας (Perrewe & Spector, 2002).

3. Η εξωστρέφεια. Αφορά στην τάση του ατόμου να είναι κοινωνικό, ενεργητικό και δραστήριο. Αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό χαρακτηριστικό, ιδίως όταν απαιτείται από το άτομο κάποιου είδους κοινωνική αλληλεπίδραση. Ο παράγοντας της εξωστρέφειας σχετίζεται θετικά με την αποχή από την εργασία, την αναζήτηση εργασίας και την μετασχηματιστική ηγεσία. Γενικά, τα άτομα αυτά αναζητούν συναρπαστικές εργασίες και ενδιαφέροντες στόχους, με αποτέλεσμα να απέχουν ή να παραιτούνται από μια εργασία που δεν έχει αυτά τα χαρακτηριστικά. Για αυτόν τον λόγο, ο συγκεκριμένος παράγοντας σχετίζεται θετικά με την επίδοση, όταν η εργασία απαιτεί έναν σημαντικό αριθμό κοινωνικών αλληλεπιδράσεων (Perrewe & Spector, 2002).

4. Η προσήνεια. Αφορά στην τάση του ατόμου να είναι άξιο εμπιστοσύνης, να παρέχει φροντίδα, να είναι ευγενικό και συγκαταβατικό. Ο παράγοντας αυτός σχετίζεται θετικά με τη μετασχηματιστική ηγεσία και γενικά με συμπεριφορές ενσυναίσθησης και κοινωνικής υποστήριξης. Θετική είναι, επίσης, και η συσχέτιση μεταξύ της προσήνειας και της εργασιακής επίδοσης, κυρίως όμως όσον αφορά σε εργασίες που απαιτούν συνεργασία και κοινωνική αλληλεπίδραση. Αξιολογείται με βάση ένα συνεχές, στον έναν πόλο του οποίου βρίσκεται η κατανόηση και στον άλλο η ανταγωνιστικότητα (Perrewe & Spector, 2002).

5. Η δεκτικότητα σε εμπειρίες. Αναφέρεται στη τάση του ατόμου να είναι αντισυμβατικό, δημιουργικό και με φαντασία. Ο συγκεκριμένος παράγοντας έχει συσχετιστεί με την προσαρμοστικότητα στις αλλαγές. Πιο συγκεκριμένα, σε έρευνα του LePine και των συνεργατών του (LePine et al., 2000 στο Perrewe & Spector, 2002) έχει βρεθεί ότι ύστερα από μια ξαφνική αλλαγή, τα

άτομα με υψηλά επίπεδα στον συγκεκριμένο παράγοντα προσαρμόστηκαν πιο εύκολα στην αλλαγή αυτή και έλαβαν καλύτερες αποφάσεις σε σχέση με τα άτομα που σκόραραν χαμηλά στον παράγοντα αυτό. Η δεκτικότητα σε εμπειρίες έχει, επίσης, συσχετιστεί θετικά με τη μετασχηματιστική ηγεσία και την αναζήτηση εργασίας. Τέλος, τα άτομα που σκοράρουν υψηλά στον συγκεκριμένο παράγοντα έχουν μεγαλύτερα κέρδη από ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης, επειδή ακριβώς είναι ανοικτά σε νέες εμπειρίες μάθησης (Barrick et al., 2001 στο Perrewe & Spector, 2002).

Η συναισθηματική νοημοσύνη φαίνεται να συνδέεται με τον νευρωτισμό, την εξωστρέφεια και την προσήνεια (Van Der Zee, Thijs & Schakel, 2002) και υπάρχουν και κάποια στοιχεία για τη σύνδεσή της με την δεκτικότητα σε εμπειρίες (Schutte et al., 1998 στο Gignac et al., 2005). Τα άτομα που σκοράρουν υψηλά στον παράγοντα της εξωστρέφειας τείνουν να βιώνουν θετικά συναισθήματα, ενώ άτομα που σκοράρουν υψηλά στον παράγοντα του νευρωτισμού τείνουν να βιώνουν αρνητικά συναισθήματα (Watson & Clark, 1992 στο De Raad & Kokkonen, 2000).

Δ. Ιδεολογική τοποθέτηση στη κλίμακα «Αριστερά-Δεξιά»

Η έννοια της ιδεολογικής τοποθέτησης στη κλίμακα «Αριστερά-Δεξιά» αναφέρεται στη κλασική και διαχρονική διάκριση ανάμεσα στο χώρο της Αριστεράς και στο χώρο της Δεξιάς. Αποτελεί μια αρχή που έχει δείξει ότι είναι ανθεκτική στο χρόνο και συνιστά το θεμέλιο για τη διαμόρφωση των διαφορετικών τρόπων οπτικής της κοινωνίας. Μέσω της έννοιας αυτής διαχωρίζεται και αυτοπροσδιορίζεται το κοινωνικό σύνολο και έτσι δημιουργούνται ομοιότητες ή αντιθέσεις εντός αυτού.

Σε έρευνα των Παπαστάμου και Προδρομίτη (2003) που είχε ως σκοπό μεταξύ άλλων να διερευνήσει κατά πόσο η διάκριση Αριστεράς και Δεξιάς ανταποκρίνεται στις συνθήκες της σύγχρονης εποχής, βρέθηκε ότι το 55,9% του δείγματος υποστηρίζει ότι αυτή η διάκριση υφίσταται και ότι αντιστοιχεί στα δεδομένα των σύγχρονων κοινωνιοψυχολογικών συνθηκών. Το υπόλοιπο 44,1% του δείγματος θεωρεί ότι η διάκριση αυτή δεν ανταποκρίνεται στη σύγχρονη πραγματικότητα και ότι δεν μπορεί να αντιπροσωπεύσει όλα τα κοινωνικά στρώματα, όπως διαμορφώνονται σήμερα, κυρίως επειδή στις

μέρες μας τα δύο μεγάλα κόμματα εξουσίας εκφράζουν τόσο «δεξιές» όσο και «αριστερές» απόψεις.

Ένα ενδιαφέρον συμπέρασμα στο οποίο κατέληξαν οι παραπάνω ερευνητές είναι ότι αυτοί που θεωρούν ότι η διάκριση αυτή ανταποκρίνεται στη σύγχρονη πραγματικότητα, δηλώνουν ότι ανήκουν στο χώρο της Αριστεράς ή δηλώνουν ότι δεν ανήκουν σε κάποιο συγκεκριμένο ιδεολογικό χώρο, ενώ αυτοί που θεωρούν τη διάκριση αυτή ξεπερασμένη δηλώνουν ότι ανήκουν στο χώρο της Δεξιάς. Επίσης, εκείνοι που δηλώνουν ότι ανήκουν στο χώρο της Αριστεράς θεωρούν ότι ζουν σε ένα «άδικο» κόσμο, ενώ αυτοί που αυτοτοποθετούνται στο χώρο της Δεξιάς ζουν σε ένα «δίκαιο» κόσμο. Τέλος, από την ίδια πάντα έρευνα προέκυψε το γενικό συμπέρασμα ότι η Δεξιά απορρίπτει την αρχή της ισότητας, την οποία η Αριστερά αποδέχεται, ενώ η Αριστερά απορρίπτει την πρακτική της καθημερινής αστυνόμευσης, την οποία η Δεξιά αποδέχεται.

Ε. Έδρα ελέγχου

Η έννοια της έδρας ελέγχου προέρχεται από τη θεωρία κοινωνικής μάθησης του Rotter, την οποία διατύπωσε το 1954. Αποτελεί χαρακτηριστικό της προσωπικότητας και αναφέρεται στον βαθμό κατά τον οποίο το άτομο πιστεύει ότι τα γεγονότα που συμβαίνουν στη ζωή του βρίσκονται υπό τον έλεγχό του (εσωτερική έδρα) ή υπό τον έλεγχο άλλων ατόμων ή δυνάμεων (εξωτερική έδρα). Τα άτομα με εσωτερική έδρα ελέγχου είναι διατεθειμένα να αναλάβουν έργα που ενέχουν ρίσκο σε αντίθεση με τα άτομα με εξωτερική έδρα ελέγχου που δεν επιθυμούν να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες με ρίσκο (Miller & Mulligan, 2002·Oliver et al., 2006).

Σύμφωνα με τον Rotter, η εσωτερικότητα και η εξωτερικότητα αποτελούν τους δύο πόλους ενός συνεχούς και όχι μία ακόμη τυπολογία. Τα άτομα με υψηλή εσωτερική έδρα ελέγχου πιστεύουν ότι τα γεγονότα που συμβαίνουν στη ζωή τους οφείλονται κυρίως στις δικές τους αποφάσεις και πράξεις. Επίσης, έχουν τη δυνατότητα να ασκούν έλεγχο στη συμπεριφορά τους, επιδιώκουν να ασκήσουν επιρροή στους άλλους και επιθυμούν να γνωρίζουν όλες τις πληροφορίες, που σχετίζονται με τη συγκεκριμένη κατάσταση με την οποία έρχονται αντιμέτωπα. Από την άλλη, τα άτομα με υψηλή εξωτερική

έδρα ελέγχου πιστεύουν ότι τα γεγονότα που συμβαίνουν στη ζωή τους καθορίζονται από τους ισχυρούς άλλους, τη μοίρα ή τη τύχη. Τα συγκεκριμένα άτομα είναι περισσότερο πιθανό να βιώσουν έντονο άγχος και να εμφανίσουν συμπτώματα κατάθλιψης.

ΣΤ. Κοινωνική νοοτροπία

Η έννοια της κοινωνικής νοοτροπίας αναφέρεται στη τάση του ατόμου είτε να δείχνει προσήλωση και εξάρτηση από τους παραδοσιακούς θεσμούς είτε να υποστηρίζει τη φιλελεύθερη σκέψη και την ελεύθερη βούληση. Άρα, η συγκεκριμένη έννοια κινείται στο δίπολο «συντηρητισμού-προοδευτισμού». Ο πρώτος πόλος, αυτός του συντηρητισμού, σχετίζεται με την υποστήριξη απόψεων που προάγουν την υπακοή σε παραδοσιακούς κανόνες και αξίες και που τονίζουν τον σημαντικό ρόλο της θρησκευτικής αγωγής και παιδείας. Από την άλλη, ο δεύτερος πόλος της έννοιας της κοινωνικής νοοτροπίας αναφέρεται στην εγκαθίδρυση μιας πιο φιλελεύθερης αγωγής και πρακτικής σε σημαντικούς τομείς του σύγχρονου κοινωνικού συστήματος, όπως είναι η παιδεία, η οικογένεια και γενικότερα το σύστημα ηθικής του ατόμου. Η εγχειρηματοποίηση της πραγματοποιήθηκε από τους Doise και Παπαστάμου (Προδρομίτης & Παπαστάμου, 2006).

Ζ. Προσανατολισμός της κοινωνικής κυριαρχίας

Η έννοια του προσανατολισμού της κοινωνικής κυριαρχίας προέρχεται από την ευρύτερη θεωρία περί κοινωνικής κυριαρχίας των Sidanius και Pratto και αναφέρεται στην καταπίεση, διάκριση και επιθετικότητα που χαρακτηρίζει πολλές ανθρώπινες κοινωνίες. Ο προσανατολισμός της κοινωνικής κυριαρχίας, λοιπόν, ορίζεται ως ο βαθμός κατά τον οποίο το άτομο υποστηρίζει την ιεραρχία και την ανισότητα μεταξύ των ομάδων, μη λαμβάνοντας υπόψη τις συνέπειες που μπορεί να έχει αυτή η συμπεριφορά τόσο για το ίδιο το άτομο όσο και για την ομάδα στην οποία ανήκει (Sidanius et al., 2001 στο Dallago et al., 2008). Η έννοια αυτή χρησιμοποιείται ως μια γενική προσέγγιση του είδους των σχέσεων που αναπτύσσονται μεταξύ κοινωνικών ομάδων. Σχετίζεται με ένα μεγάλο αριθμό κοινωνικών

συμπεριφορών, πεπαιθώσεων και χαρακτηριστικών που προάγουν την ανισότητα στις σχέσεις μεταξύ των ομάδων, όπως ο ρατσισμός, ο σεξισμός, η προκατάληψη, οι πεπαιθώσεις περί δίκαιου κόσμου και ο πολιτικο-οικονομικός συντηρητισμός (Dallago et al., 2008).

Το άτομο που χαρακτηρίζεται από υψηλά επίπεδα της έννοιας αυτής υποστηρίζει την ανισότητα μεταξύ των ομάδων και θεωρεί ότι μια ομάδα είναι κυρίαρχη από κάποια άλλη με βάση κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Από την άλλη, το άτομο που χαρακτηρίζεται από χαμηλά επίπεδα της έννοιας αυτής υποστηρίζει την ισότητα μεταξύ των ομάδων και επιδεικνύει αλτρουϊστική κοινωνική συμπεριφορά (Sibley et al., 2006).

Ο Guimond και οι συνεργάτες του υποστηρίζουν ότι ο προσανατολισμός της κοινωνικής κυριαρχίας μεταβάλλεται ανάλογα με τη κοινωνική θέση στην οποία βρίσκεται το άτομο. Έτσι, όταν κάποιος κατέχει κάποια ανώτερη κοινωνική θέση αυξάνεται η εναντίωση του απέναντι στην ιδέα της ισότητας μεταξύ των ομάδων (υψηλά ποσοστά προσανατολισμού της κοινωνικής κυριαρχίας), ενώ αν χάσει αυτήν την ανώτερη θέση θα αυξηθεί η υποστήριξη του προς την ιδέα της ισότητας (χαμηλά ποσοστά προσανατολισμού της κοινωνικής κυριαρχίας). Σύμφωνα με τους ίδιους, η αποδοχή ενός ανώτερου κοινωνικού ρόλου συνεπάγεται την χρήση της δύναμης αυτής για την κατάκτηση ενός συγκριτικού πλεονεκτήματος απέναντι στους άλλους, ενώ στη περίπτωση που κάποιος ανήκει σε κάποια αδύναμη κοινωνική ομάδα προσπαθεί να βελτιώσει τα μειονεκτήματα της κατώτερης δύναμης που κατέχει. Άρα, η έννοια του προσανατολισμού της κοινωνικής κυριαρχίας συνιστά μια ιδεολογική πεποίθηση και δεν αποτελεί χαρακτηριστικό της προσωπικότητας (Guimond et al., 2003 στο Liu et al., 2008; Duckitt, 2001 στο Liu et al., 2008).

H. Άρρητες θεωρίες κοινωνικής επιρροής

Η κοινωνική επιρροή αναφέρεται στην αλλαγή των κοινωνικών στάσεων, των αντιλήψεων και των συμπεριφορών ενός ατόμου ή μιας ομάδας, η οποία προκαλείται από την αλλαγή των κοινωνικών στάσεων, αντιλήψεων και συμπεριφορών ενός άλλου ατόμου ή μιας άλλης ομάδας. Στη θεωρία της κοινωνικής επιρροής διακρίνονται δύο αλληλοσυγκρουόμενα

μοντέλα, το λειτουργικό μοντέλο και το γενετικό μοντέλο (Moscovici, 1976).

1. Το λειτουργικό μοντέλο. Καλύπτει τα φαινόμενα κοινωνικής συμμόρφωσης, τα οποία αναφέρονται στις διαδικασίες που οδηγούν ένα άτομο ή μία ομάδα να συμμορφωθεί και να ευθυγραμμιστεί με τις απόψεις ενός άλλου ατόμου ή ομάδας. Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό, η πλειοψηφική άποψη θεωρείται ως απόλυτα νομιμοποιημένη και αληθινή και κατά συνέπεια πρεσβεύει ότι κάθε διαφορετική γνώμη αποκλίνει από την πραγματικότητα. Βασικό αξίωμα του είναι ότι η κοινωνική συναίνεση θεωρείται απαραίτητη για την σωστή λειτουργία της ομάδας. Με άλλα λόγια, μέσα από το συγκεκριμένο μοντέλο προμοδοτείται η συμμόρφωση και η κοινωνική συναίνεση. Σημαντικό ρόλο στα φαινόμενα κοινωνικής συμμόρφωσης διαδραματίζει η ομοφωνία της πλειοψηφίας.

Το μοντέλο αυτό διακρίνεται από μια μεγάλη ασυμμετρία ανάμεσα στην πηγή και στον δέκτη της κοινωνικής επιρροής. Η άποψη της μειονότητας είναι πάντα υποβαθμισμένη, καθώς η διαφορετικότητά της από αυτό που πιστεύουν οι πολλοί αποδίδεται σε λανθασμένη αντίληψη ή σε κατάσταση περιθωριοποίησης.

Κυρίαρχη θέση στη θεωρία του λειτουργικού μοντέλου κατέχει η έννοια του κοινωνικού ελέγχου. Οι διαδικασίες κοινωνικής επιρροής αποβλέπουν κυρίως στην άσκηση ενός κοινωνικού ελέγχου, που θα οδηγήσει στην κυριαρχία της πλειοψηφίας. Κύριος στόχος των φαινομένων κοινωνικής επιρροής είναι η διατήρηση της κοινωνικής συναίνεσης και η μείωση της κοινωνικής παρέκκλισης.

Το λειτουργικό μοντέλο προμοδοτεί την κοινωνική συμμόρφωση. Η κοινωνική συναίνεση είναι προτιμότερη από την απομόνωση, στην οποία μπορεί να οδηγηθούν τα άτομα αν δεν συμμορφωθούν με την άποψη της πλειοψηφίας. Επίσης, η κοινωνική συμμόρφωση είναι αυτή που διευκολύνει τις ατομικές και κοινωνικές ενέργειες, ενώ η κοινωνική παρέκκλιση είναι αυτή που τις καθιστά δυσκολότερες (Παπαστάμου, 1989· Παπαστάμου, 2000).

2. Το γενετικό μοντέλο. Κύριος εκφραστής του γενετικού μοντέλου κοινωνικής επιρροής είναι ο Moscovici. Η έννοια που διακρίνει τα δύο κύρια μοντέλα της κοινωνικής επιρροής είναι σαφώς αυτή της σύγκρουσης. Πιο συγκεκριμένα, η μειονότητα είναι αυτή που δημιουργεί την σύγκρουση και που, κατά συνέπεια, καταφέρει ένα γερό πλήγμα στην κοινωνική συναίνεση,

διατηρώντας σταθερό το είδος της συμπεριφοράς της. Ως αποτέλεσμα, τα άτομα, προκειμένου να επιλύσουν τη σύγκρουση που βιώνουν και να εξαλείψουν τα αισθήματα αβεβαιότητας και ανασφάλειας, ενστερνίζονται τις μειονοτικές αξίες και ιδέες. Με λίγα λόγια, η σταθερότητα της συμπεριφοράς αποτελεί τη πηγή της μειονοτικής επιρροής, αφού η μειονότητα δεν κατέχει κάποια σημαντική εξουσία ή κάποια ιδιαίτερη ικανότητα.

Βέβαια, η σταθερότητα της συμπεριφοράς δεν θα οδηγήσει στην αποδοχή των μειονοτικών απόψεων, αν χαρακτηριστεί από τα άτομα ως υπερβολική και ακραία. Σε αυτή τη περίπτωση, θα προκληθεί ένα φαινόμενο απόρριψης και όχι αποδοχής («φαινόμενο μπούμερανγκ»). Επομένως, η σταθερότητα συμπεριφοράς μιας μειονότητας δεν αποτελεί την μόνη συνθήκη για την ικανοποιητική λειτουργία του φαινομένου μειονοτικής επιρροής. Καθοριστικό ρόλο στην αποδοχή μιας μειονοτικής καινοτομίας διαδραματίζει και η διαπραγμάτευση των συγκρούσεων μεταξύ της μειονότητας και των ατόμων, προς τα οποία αυτή απευθύνεται.

Σύμφωνα με το συγκεκριμένο μοντέλο, λοιπόν, οι κοινωνικές αλλαγές μπορούν να επιτυγχάνονται από άτομα ή ομάδες που δεν συμμορφώνονται με την πλειοψηφική άποψη και αρθρώνουν έναν εναλλακτικό λόγο ή συμπεριφορά, μέσω της οποίας διατυπώνονται εναλλακτικές ερμηνείες και απαντήσεις για ζητήματα της κοινωνικής πραγματικότητας. Η διαδικασία της κοινωνικής επιρροής δεν καταλήγει αποκλειστικά στην κοινωνική συμμόρφωση, αλλά μπορεί να οδηγήσει και στην καινοτομία. Η μειονότητα δημιουργεί την κοινωνική αλλαγή μέσα από την σταθερότητα και τη συστηματικότητα της συμπεριφοράς της, με συνέπεια την παραγωγή του φαινομένου της ιδεολογικής μεταστροφής (Παπαστάμου, 1989· Παπαστάμου, 2000).

III. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ο πρώτος στόχος της έρευνάς μας είναι να εξετάσουμε αν υπάρχουν ή όχι διαφορές μεταξύ των δύο τρόπων προσέγγισης της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης. Πιο συγκεκριμένα, θελήσαμε να ελέγξουμε αν τα εργαλεία που μετρούν τη συναισθηματική νοημοσύνη ως χαρακτηριστικό της προσωπικότητας και τα εργαλεία που μετρούν τη συναισθηματική νοημοσύνη ως ικανότητα δίνουν τις ίδιες πληροφορίες για τα επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης του ατόμου ή καταλήγουν σε διαφορετικά συμπεράσματα αναφορικά με τα επίπεδα αυτά. Το ερώτημα αυτό έχει αποτελέσει αντικείμενο και άλλων ερευνών στο παρελθόν, τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο (O'Connor & Little, 2003; Derksen et al., 2002).

Ο δεύτερος στόχος της έρευνάς μας είναι να εξετάσουμε τον τρόπο με τον οποίο η έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης συνδέεται με διάφορες κοινωνιοψυχολογικές έννοιες, οι οποίες προέρχονται και από τα τέσσερα επίπεδα κοινωνιοψυχολογικής ανάλυσης (ενδοατομικό, διατομικό, ενδοομαδικό, ιδεολογικό). Το ενδοατομικό επίπεδο αντιπροσωπεύεται από την έννοια της προσωπικότητας, η οποία έχει αποτελέσει και στο παρελθόν αντικείμενο μελέτης αναφορικά με τη συσχέτισή της με την έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης. Πιο συγκεκριμένα, με βάση προηγούμενες έρευνες, περιμένουμε η έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης να εμφανίσει υψηλές συσχετίσεις με τον παράγοντα της εξωστρέφειας, του νευρωτισμού και της ευσυνειδησίας. Στο ενδοατομικό επίπεδο ανήκει επίσης η έννοια της έδρας ελέγχου. Δεν έχει υπάρξει στο παρελθόν κάποια προσπάθεια συσχέτισης της συναισθηματικής νοημοσύνης με τη συγκεκριμένη έννοια. Θεωρητικά, η έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης συνδέεται θετικά με την εσωτερική έδρα ελέγχου, αφού τα άτομα με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης επιθυμούν να έχουν τον έλεγχο της κατάστασης, θέλουν να γνωρίζουν όλες τις πληροφορίες που πλαισιώνουν ένα συγκεκριμένο γεγονός και επιθυμούν να έχουν τα ίδια τον έλεγχο του εαυτού τους και των συναισθημάτων τους. Η συγκεκριμένη έρευνα θα προσπαθήσει να δείξει αν αυτή η θεωρητική υπόθεση έχει στατιστικά σημαντικές βάσεις.

Το διατομικό επίπεδο κοινωνιοψυχολογικής ανάλυσης αντιπροσωπεύεται από την έννοια της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης. Σύμφωνα με τη θεωρία και τα έως τώρα ερευνητικά ευρήματα, η συναισθηματική νοημοσύνη συνδέεται θετικά με την σύναψη υγιών διαπροσωπικών σχέσεων (Schutte et al., 2001). Η διαπροσωπική εμπιστοσύνη αποτελεί επίσης ένα βασικό και απαραίτητο παράγοντα μιας υγιούς σχέσης. Επομένως, περιμένουμε να υπάρχει μια επίσης θετική συσχέτιση μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης και της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης.

Το διομαδικό επίπεδο κοινωνιοψυχολογικής ανάλυσης αντιπροσωπεύεται από την έννοια του προσανατολισμού της κοινωνικής κυριαρχίας. Όπως έχουμε αναφέρει, σύμφωνα με τη συγκεκριμένη έννοια το άτομο υποστηρίζει την ιεραρχία και την ανισότητα μεταξύ των ομάδων, μη λαμβάνοντας υπόψη τις συνέπειες που μπορεί να έχει αυτή η συμπεριφορά τόσο για το ίδιο το άτομο όσο και για την ομάδα στην οποία ανήκει (Sidanius et al., 2001 στο Dallago et al., 2008). Από την άλλη, σύμφωνα με τη θεωρία της συναισθηματικής νοημοσύνης, το συναισθηματικά νοήμον άτομο είναι ικανό να αντιλαμβάνεται και να κατανοεί τα συναισθήματα των άλλων και να τα διαχειρίζεται με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο προς όφελος της μεταξύ τους σχέσης. Είναι φανερό ότι αυτές οι δύο έννοιες είναι διαμετρικά αντίθετες ως προς το θεωρητικό τους περιεχόμενο και άρα περιμένουμε μέσω της έρευνάς μας να αποδειχθεί η ύπαρξη μιας στατιστικά σημαντικής, αρνητικής συσχέτισης.

Τέλος, το ιδεολογικό επίπεδο αντιπροσωπεύεται από την έννοια της κοινωνικής νοοτροπίας, των άρρητων θεωριών κοινωνικής επιρροής και της ιδεολογικής τοποθέτησης στη κλίμακα «Αριστερά-Δεξιά». Όσον αφορά στην έννοια της κοινωνικής νοοτροπίας και τη σχέση της με την έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης, θα περιμέναμε το συντηρητικό άτομο να εμφανίσει υψηλότερα επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης στη προσπάθεια του να ενδυναμώσει τον θεσμό της οικογένειας, του γάμου, των διαπροσωπικών σχέσεων και τις παραδοσιακές αξίες, τις οποίες πρεσβεύει. Αναφορικά με την έννοια των άρρητων θεωριών κοινωνικής επιρροής, μπορούμε να υποθέσουμε την εμφάνιση μιας θετικής συσχέτισης μεταξύ της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης και του γενετικού μοντέλου και μια

αρνητικής συσχέτισης μεταξύ της συγκεκριμένης έννοιας και του λειτουργικού μοντέλου. Τα συναισθηματικώς νοήμονα άτομα, στη προσπάθειά τους να αναγνωρίσουν και να κατανοήσουν τα συναισθήματα των μειονοτικών ομάδων, προκειμένου να επιλύσουν αποτελεσματικά προβλήματα και συγκρούσεις που οφείλονται ακριβώς στην ύπαρξη των ανισοτήτων αυτών, τείνουν να αποδέχονται και να πριμοδοτούν τις απόψεις της μειοψηφίας. Τέλος, θα περιμέναμε η συσχέτιση της συναισθηματικής νοημοσύνης και της υποστήριξης του χώρου της Αριστεράς να χαρακτηρίζεται από θετικό πρόσημο, αφού η υποστήριξη της ιδέας της ισότητας και η προσπάθεια κατανόησης και άμβλυσης των διαφορών, αποτελούν κύρια χαρακτηριστικά τόσο των συναισθηματικώς νοήμωνων ατόμων όσο και εκείνων που αυτοτοποθετούνται στο χώρο της Αριστεράς.

Με στόχο τη διερεύνηση των πολυεπίπεδων προσδιορισμών της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης, θα διερευνήσουμε επίσης τις πιθανές προβλεπτικές επιδράσεις που πιθανώς έχουν οι διάφορες κοινωνιο-ψυχολογικές παράμετροι, τις οποίες συμπεριλάβαμε στην έρευνά μας και αντιστοιχούν στα διαφορετικά επίπεδα ανάλυσης. Η απόπειρα αποτύπωσης ενός τέτοιου δικτυου επιδράσεων συνιστά μια έμπρακτη πρόταση φωτισμού της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης απο το κοινωνιοψυχολογικό βλέμμα, η οποία αν μη τι άλλο μπορεί να είναι χρήσιμη ως προς δυο αναλυτικά διακρινόμενες κατευθύνσεις: αφενός στο να αποκαλύψει τις συγκαλυμμένες – αν όχι αποκρυπτόμενες- δυναμικές ιδεολογικής φόρτισης της έννοιας και αφετέρου στο να πιστοποιήσει ότι η έμπρακτη εντός πεδίου άσκησή της (ειδικά ως εκδήλωση ικανοτήτων) προμηθεύει αντενδείξεις για τη θεώρησή της αποκλειστικά ως ιδιοσυγκρασιακό χαρακτηριστικό.

IV. ΜΕΘΟΔΟΣ

A. ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ

Το δείγμα, που συμμετείχε στη συγκεκριμένη έρευνα, ελήφθη από την ευρύτερη περιοχή των Αθηνών. Το ερωτηματολόγιο χορηγήθηκε σε 807 άτομα, τα οποία ήταν μαθητές Λυκείου.

ΦΥΛΟ

Στην έρευνά μας έλαβαν μέρος 351 αγόρια (43,5%) και 447 κορίτσια (55,4%) ενώ 9 άτομα δεν έδωσαν απάντηση.

ΗΛΙΚΙΑ

Ο μέσος όρος ηλικίας των συμμετεχόντων ήταν τα 16,31 χρόνια (με τυπική απόκλιση 0,96). Πιο συγκεκριμένα, το δείγμα μας αποτελούνταν από 156 συμμετέχοντες ηλικίας 15 ετών, 291 συμμετέχοντες ηλικίας 16 ετών, 268 συμμετέχοντες ηλικίας 17 ετών, 68 συμμετέχοντες ηλικίας 18 ετών και 3 συμμετέχοντες ηλικίας 19 ετών και άνω, ενώ 20 άτομα δεν κατέγραψαν την ηλικία τους.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΤΑΞΗ

Αναφορικά με τη δημογραφική μεταβλητή της σχολικής τάξης, 376 άτομα παρακολουθούσαν την Α' Λυκείου, 231 άτομα την Β' Λυκείου και 192 άτομα την Γ' Λυκείου. Από όλους τους συμμετέχοντες, οι 8 δεν μας έδωσαν απάντηση αναφορικά με την σχολική τάξη που παρακολουθούσαν τη δεδομένη στιγμή χορήγησης του ερωτηματολογίου. Δηλαδή, σχεδόν ο μισός αριθμός των συμμετεχόντων ανήκε στη πρώτη τάξη του Λυκείου και οι υπόλοιποι ανήκουν, με σχετικά ισοκατανεμημένο τρόπο, στις δύο επόμενες τάξεις. Αυτή η ανισοκατανομή μπορεί να εξηγηθεί από την σχετικά μεγαλύτερη έλλειψη χρόνου των μαθητών των μεγαλύτερων τάξεων του Λυκείου, λόγω αυξημένων σχολικών υποχρεώσεών τους.

B. ΥΛΙΚΟ

1. **Ερωτηματολόγια συναισθηματικής νοημοσύνης.** Τα ερωτηματολόγια συναισθηματικής νοημοσύνης (EI tests), τα οποία χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα έρευνα, χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες, τα ερωτηματολόγια αυτοαναφοράς (traits EI tests) και τα ερωτηματολόγια ικανοτήτων (ability EI tests) - η κατηγοριοποίηση αυτή δεν ισχύει μόνο για την έρευνα αυτή, αλλά χρησιμοποιείται ευρέως σε όλη τη διεθνή βιβλιογραφία και έχει αναγνωρισθεί πλέον ως υπαρκτή.

A. **Ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς (traits EI tests).** Μέσα από μια πληθώρα ερωτηματολογίων αυτοαναφοράς, που εμφανίζονται στην βιβλιογραφία να μετρούν την πλευρά αυτή της συναισθηματικής νοημοσύνης, επιλέξαμε να χρησιμοποιήσουμε την Κλίμακα Συναισθηματικής Νοημοσύνης των Wang & Law. Η στάθμιση του συγκεκριμένου ερωτηματολογίου έχει γίνει από τους Καφέτσιο και Ζαμπετάκη (Kafetsios & Zampetakis, 2008). Η αξιοπιστία του καταγράφεται ως ιδιαίτερα υψηλή ($\alpha=.90$).

Η Κλίμακα Συναισθηματικής Νοημοσύνης των Wang & Law αποτελείται από 16 αντικείμενα, τα οποία με τη σειρά τους συνιστούν τις τέσσερις διαστάσεις του ερωτηματολογίου. Η πρώτη αναφέρεται ως εκτίμηση των συναισθημάτων του εαυτού (self-emotion appraisal), η οποία εκτιμά την αυτοαναφορική ικανότητα του ατόμου να κατανοήσει τα συναισθήματά του. Η δεύτερη διάσταση του ερωτηματολογίου ονομάζεται εκτίμηση των συναισθημάτων του άλλου (others' emotion appraisal) και αναφέρεται στην ικανότητα του ατόμου να αντιλαμβάνεται τα συναισθήματα των άλλων. Η χρήση των συναισθημάτων (use of emotion) αποτελεί την τρίτη διάσταση του συγκεκριμένου ερωτηματολογίου αυτοαναφοράς και συνιστά την ικανότητα, που πιστεύει ότι έχει το άτομο, να κινητοποιεί τον εαυτό του με σκοπό την αύξηση της απόδοσής του. Τέλος, η τέταρτη διάσταση ονομάζεται διαχείριση των συναισθημάτων (regulation of emotion) και αναφέρεται στην ικανότητα, που πιστεύει ότι έχει το άτομο, να διαχειρίζεται τα ίδια του τα συναισθήματα.

Τα υποκείμενα καλούνται να δώσουν τις απαντήσεις τους με την βοήθεια 7βαθμιας κλίμακας Lickert (1=διαφωνώ απόλυτα, 7=συμφωνώ απόλυτα).

B. Ερωτηματολόγια ικανοτήτων (ability EI tests). Στη συγκεκριμένη έρευνα χρησιμοποιήθηκαν τέσσερα διαφορετικά ερωτηματολόγια ικανοτήτων, τα οποία αντιστοιχούν στις τέσσερις διαφορετικές ικανότητες συναισθηματικής νοημοσύνης. Σύμφωνα με τους Mayer και Salovey (Mayer & Salovey, 1997 στο Amitay & Mongrain, 2007), οι ικανότητες αυτές είναι η αναγνώριση, η διευκόλυνση, η κατανόηση και η διαχείριση του συναισθήματος. Σύμφωνα πάντα με τους ίδιους, η μέθοδος της συναίνεσης (consensus method) είναι η πλέον κατάλληλη για την αξιολόγηση των ικανοτήτων της συναισθηματικής νοημοσύνης, με την έννοια ότι δίνει λύση στο πρόβλημα της μη ύπαρξης μιας «σωστής απάντησης». Η μέθοδος αυτή λαμβάνει ως σωστές τις απαντήσεις της πλειοψηφίας του δείγματος και κάθε άτομο βαθμολογείται με βάση το πόσο συγκλίνει ή αποκλίνει από την πλειοψηφούσα απάντηση.

B.I. *Ερωτηματολόγιο για την ικανότητα της αναγνώρισης συναισθήματος*. Η κατασκευή του συγκεκριμένου ερωτηματολογίου βασίστηκε στο Ερωτηματολόγιο Συναισθηματικής Νοημοσύνης των Zammuner et al. (Zammuner & Kafetsios, 2005). Η λογική του είναι παρόμοια με αυτή που χρησιμοποιήθηκε στο πρώτο κομμάτι του MSCEIT των Mayer, Caruso & Salovey (2000), με την έννοια ότι χρησιμοποιεί εκφράσεις πολύπλοκων συναισθημάτων και ζητά από τους συμμετέχοντες να διακρίνουν ποιο από τα βασικά συναισθήματα πιστεύουν ότι βλέπουν στις συγκεκριμένες εκφράσεις. Πιο συγκεκριμένα, το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήσαμε για την αξιολόγηση της ικανότητας της αναγνώρισης συναισθήματος αποτελείται από 14 εκφράσεις προσώπου τριών ανδρών και τεσσάρων γυναικών. Από τους συμμετέχοντες ζητείται να εκτιμήσουν με βάση μια εξαβάθμια κλίμακα, σε ποιο βαθμό αναγνωρίζουν κάποια από τα βασικά συναισθήματα (λύπη, αηδία, χαρά, έκπληξη, φόβος, θυμός και ουδετερότητα) - που τους δίνονται δίπλα από κάθε φωτογραφία - σε καθεμία από τις εκφράσεις.

B.II. *Ερωτηματολόγιο για την ικανότητα της διευκόλυνσης συναισθήματος*. Η κατασκευή του συγκεκριμένου ερωτηματολογίου βασίστηκε στη δεύτερη έκδοση του Ερωτηματολογίου Συναισθηματικής Νοημοσύνης των Mayer, Salovey & Caruso (Rode et al., 2007). Σε αυτό το κομμάτι του ερωτηματολογίου τους (facilitating emotion), οι συγκεκριμένοι ερευνητές θέλησαν να αξιολογήσουν την επίγνωση που έχουν τα άτομα για το κατά πόσο η υιοθέτηση διαφορετικών διαθέσεων μπορεί να είναι αποτελεσματική

για την επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων. Στηριζόμενοι, λοιπόν, σε αυτή τη λογική, επινοήσαμε 6 σενάρια-προβλήματα με τα οποία ο καθένας μπορεί να έρθει αντιμέτωπος στην καθημερινή του ζωή. Κάτω από κάθε σενάριο υπήρχε μια λίστα 16 συναισθημάτων τόσο θετικών όσο και αρνητικών, που θα μπορούσαν να προκαλέσουν τα σενάρια αυτά. Οι συμμετέχοντες καλούνταν να απαντήσουν με τη βοήθεια μιας πενταβάθμιας κλίμακας, σε ποιο βαθμό θεωρούσαν χρήσιμη τη βίωση κάθε συναισθήματος χωριστά (1= καθόλου χρήσιμο, 5= απόλυτα χρήσιμο) για την καλύτερη/αποτελεσματικότερη επίλυση του προβλήματος-σεναρίου, με το οποίο έρχονταν αντιμέτωποι.

B.III. Ερωτηματολόγιο για την ικανότητα της κατανόησης συναισθήματος. Για την αξιολόγηση της συγκεκριμένης ικανότητας χρησιμοποιήσαμε ένα εργαλείο, που έχει κατασκευαστεί από τους Kafetsios & Zammuner το 2005 στα πλαίσια ενός ευρωπαϊκού προγράμματος με θέμα «Αξιολόγηση & Εκπαίδευση Διαπροσωπικών Μεταβιβάσιμων Δεξιοτήτων των Νεοεισερχόμενων στην αγορά εργασίας (Η μέθοδος INOVICTS)». Σύμφωνα με τους ίδιους, το συγκεκριμένο εργαλείο αξιολογεί τη δυνατότητα να κατανοήσει κανείς σύνθετα συναισθήματα και «συναισθηματικές αλυσίδες», τον τρόπο με τον οποίο τα συναισθήματα μεταβαίνουν από το ένα στάδιο στο άλλο, τις αιτίες των συναισθημάτων καθώς και τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ τους. Πιο συγκεκριμένα, σε αυτό το κομμάτι οι συμμετέχοντες έρχονται αντιμέτωποι με τέσσερα σενάρια-καταστάσεις της καθημερινής ζωής και καλούνται να κατανοήσουν πώς ένιωσε ή τι σκέφθηκε ο πρωταγωνιστής, διαλέγοντας μία από τις πολλαπλές επιλογές που τους δίνονται κάτω από κάθε σενάριο.

B.IV. Ερωτηματολόγιο για την ικανότητα της διαχείρισης συναισθήματος. Για την αξιολόγηση της ικανότητας αυτής χρησιμοποιήσαμε ένα εργαλείο, το οποίο έχει επίσης κατασκευαστεί από τους Kafetsios & Zammuner (2005) στα πλαίσια ενός ευρωπαϊκού προγράμματος με θέμα «Αξιολόγηση & Εκπαίδευση Διαπροσωπικών Μεταβιβάσιμων Δεξιοτήτων των Νεοεισερχόμενων στην αγορά εργασίας (Η μέθοδος INOVICTS)». Η κατασκευή του βασίστηκε στο αντίστοιχο κομμάτι του Ερωτηματολογίου Συναισθηματικής Νοημοσύνης των Mayer, Salovey & Caruso (MSCEIT). Σύμφωνα με τους τελευταίους, η ικανότητα αυτή διακρίνεται σε δύο επιμέρους τομείς, τη διαχείριση των συναισθημάτων του εαυτού και την διαχείριση των συναισθημάτων των άλλων. Τη διάκριση αυτή χρησιμοποίησαν στο εργαλείο

τους και οι Kafetsios & Zammuner (2005). Το πρώτο κομμάτι του εργαλείου τους, αυτό που αφορά στη διαχείριση των συναισθημάτων του εαυτού, αποτελείται από δύο σενάρια-καταστάσεις που αφορούν στην εργασιακή ζωή. Κάτω από κάθε σενάριο δίνονται κάποιες πιθανές αντιδράσεις του πρωταγωνιστή και οι συμμετέχοντες καλούνται να κρίνουν σε ποιο βαθμό τις θεωρούν αποτελεσματικές, απαντώντας με βάση μια πενταβάθμια κλίμακα (1= καθόλου αποτελεσματική, 5= απόλυτα αποτελεσματική). Στην έρευνά μας χρησιμοποιήσαμε το παραπάνω ερωτηματολόγιο για την αξιολόγηση της ικανότητας «διαχείριση των συναισθημάτων του εαυτού», με την διαφορά ότι τροποποιήσαμε τα σενάρια, ώστε να είναι πιο κοντά στο περιβάλλον και τις συνθήκες του σχολείου.

Το δεύτερο κομμάτι του εργαλείου των Kafetsios & Zammuner (2005), που αφορά στη διαχείριση των συναισθημάτων των άλλων, αποτελείται από τρία σενάρια-καταστάσεις που αφορούν στο περιβάλλον της εργασίας. Και εδώ, όπως και στο πρώτο κομμάτι, οι συμμετέχοντες καλούνται να κρίνουν πόσο πολύ ή καθόλου αποτελεσματική είναι κάθε πιθανή αντίδραση του πρωταγωνιστή. Επίσης, το κομμάτι αυτό του εργαλείου αποτελείται και από τρεις ερωτήσεις, που σχετίζονται κυρίως με την ενσυναίσθηση. Στο δικό μας ερωτηματολόγιο για την αξιολόγηση της ικανότητας «διαχείριση των συναισθημάτων των άλλων» χρησιμοποιήσαμε τα τρία σενάρια-καταστάσεις του παραπάνω εργαλείου, αφού πρώτα τα προσαρμόσαμε στο σχολικό περιβάλλον. Και στα δύο κομμάτια του ερωτηματολογίου μας, οι συμμετέχοντες καλούνται να απαντήσουν με βάση μια πενταβάθμια κλίμακα, η οποία κυμαίνεται από το «καθόλου αποτελεσματική» έως το «απόλυτα αποτελεσματική».

2. Ερωτηματολόγιο διαπροσωπικής εμπιστοσύνης. Για την αξιολόγηση της έννοιας της εμπιστοσύνης βασιστήκαμε στην Κλίμακα Διαπροσωπικής Εμπιστοσύνης (Specific Interpersonal Trust Scale) των Johnson-George & Swap (Robinson et al., 1991). Το συγκεκριμένο εργαλείο αξιολογεί τις κατηγορίες της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης που έχει ένα άτομο απέναντι σε ένα άλλο, οι οποίες είναι η εμπιστοσύνη λόγω εξάρτησης ή αξιοπιστίας, η εμπιστοσύνη λόγω προσωπικής σιγουριάς, η εμπιστοσύνη λόγω προσωπικής ασφάλειας και η εμπιστοσύνη λόγω κατοχής υλικών αγαθών. Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο αποτελείται από 32 προτάσεις και υπάρχουν ξεχωριστές

κλίμακες για άνδρες και γυναίκες. Η αξιοπιστία του, σύμφωνα με τον δείκτη α του Cronbach, κυμαίνεται από .71 έως .83, ενώ έρευνες των δημιουργών του έδειξαν ότι έχει και υψηλή αποκλίνουσα εγκυρότητα.

Στην έρευνά μας επιλέξαμε να αξιολογήσουμε την έννοια της εμπιστοσύνης με το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο στην πρωτογενή του μορφή, με τη μόνη διαφορά ότι δεν χρησιμοποιήσαμε τις δύο διαφορετικές κλίμακες, που προέβλεπε, για τους άνδρες και τις γυναίκες. Αυτό που κάναμε είναι ότι ενώσαμε τις δύο ξεχωριστές κλίμακες σε μία, γιατί κρίναμε ότι αυτό ήταν περισσότερο εύχρηστο, καθώς στην προκειμένη περίπτωση δεν θα είχαμε κανένα επιπλέον όφελος από τον διαχωρισμό αυτό. Έτσι, το ερωτηματολόγιο στην τελική του μορφή αποτελείται από 19 περιπτώσεις θεμάτων εμπιστοσύνης, όπου οι συμμετέχοντες καλούνται να αποφασίσουν κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν με αυτές, απαντώντας με τη βοήθεια μιας εννιαβάθμιας κλίμακας, η οποία κυμαίνεται από το «διαφωνώ απόλυτα» έως το «συμφωνώ απόλυτα».

3. **Ερωτηματολόγιο προσωπικότητας.** Για την αξιολόγηση της έννοιας της προσωπικότητας χρησιμοποιήσαμε ένα σύντομο εργαλείο μέτρησης των Μεγάλων Πέντε Παραγόντων της Προσωπικότητας. Η κλίμακα Adjective Check List – Five Factors (ACL-FF) που χρησιμοποιήσαμε είναι βασισμένη στο ερωτηματολόγιο προσωπικότητας Adjective Check List (Gough & Heilburn, 1980) και στην παρούσα μορφή της έχει προσαρμοστεί από τους Williams, Satterwhite και Saiz (1998), με σκοπό να αξιολογήσει τους «Μεγάλους Πέντε Παράγοντες της Προσωπικότητας».

Το ερωτηματολόγιο αυτό αποτελεί ένα από τα πλέον διαδεδομένα μεθοδολογικά εργαλεία, που αφορούν την προσωπικότητα. Απαρτίζεται από 30 φράσεις ή επίθετα, που περιγράφουν τον χαρακτήρα, την συμπεριφορά και την προσωπικότητα των ανθρώπων. Τα υποκείμενα καλούνται να δηλώσουν τον βαθμό, στον οποίο κάθε μια από αυτές τις φράσεις ταιριάζει στον εαυτό τους, μέσω επταβάθμιας κλίμακας Lickert (1= Δεν με χαρακτηρίζει καθόλου, 7= Με χαρακτηρίζει πάρα πολύ). Η συγκεκριμένη κλίμακα αποτελείται από επτά διαβαθμίσεις και κυμαίνεται από το «Δεν με χαρακτηρίζει καθόλου» έως το «Με χαρακτηρίζει πάρα πολύ». Οι πέντε παράγοντες της προσωπικότητας που εξετάζει είναι η εσωστρέφεια, η προσήνεια, η εξωστρέφεια, η ευσυνειδησία, ο νευρωτισμός.

4. Ερωτηματολόγιο ιδεολογικής τοποθέτησης στη κλίμακα «Αριστερά-Δεξιά».

Το ερωτηματολόγιο αυτό κατασκευάστηκε από τους Παπαστάμου και Προδρομίτη (2010) στα πλαίσια έρευνάς τους σχετικά με τη τρομοκρατία. Συμπεριλαμβάνει προτάσεις, που αντιστοιχούν σε πρωτοτυπικές απόψεις της Αριστεράς και της Δεξιάς, όσον αφορά την διευθέτηση κεντρικών κοινωνικών και πολιτικών ζητημάτων (εκπαίδευση, οικονομία, ασφάλεια). Ζητείται από τους συμμετέχοντες να απαντήσουν σε ποιο βαθμό συμφωνούν ή διαφωνούν με τις προτάσεις που τους δίνονται, μέσω επταβάθμιας κλίμακας τύπου Lickert, (1=διαφωνώ, 7=συμφωνώ). Το περιεχόμενο των «αριστερών» απόψεων καλύπτει τις αρχές της ισότητας και των ατομικών ελευθεριών, ενώ οι «δεξιές» απόψεις αναδεικνύουν την ιδέα της ασφάλειας, της αστυνόμευσης, του κοινωνικού δαρβινισμού και της αναγκαιότητας πριμοδότησης της ιδιωτικής οικονομίας.

5. Ερωτηματολόγιο έδρας ελέγχου.

Χρησιμοποιήσαμε τη Κλίμακα Έδρας Ελέγχου (Brown Locus of Control Scale - BLOCS) του Brown (Brown, 1990 στο Mellon et al., 2009), το οποίο μετρά την εσωτερική έδρα ελέγχου καθώς και δύο διαστάσεις της εξωτερικής έδρας ελέγχου. Η πρώτη από τις διαστάσεις αυτές αναφέρεται στις αποδόσεις του ελέγχου των γεγονότων σε άλλους ανθρώπους και η δεύτερη αναφέρεται στις αποδόσεις του ελέγχου των γεγονότων στη μοίρα, στη τύχη ή σε υπερφυσικές δυνάμεις. Το ερωτηματολόγιο αυτό αποτελείται από 25 προτάσεις και ζητείται από τους συμμετέχοντες να δηλώσουν σε ποιο βαθμό συμφωνούν ή διαφωνούν με τις προτάσεις που τους δίνονται με βάση μια πενταβάθμια κλίμακα τύπου Lickert, (1=Διαφωνώ απόλυτα, 7=Συμφωνώ απόλυτα).

6. Ερωτηματολόγιο κοινωνικής νοοτροπίας.

Χρησιμοποιήσαμε το ερωτηματολόγιο των Doise & Papastamou (Προδρομίτης & Παπαστάμου, 2006), το οποίο μετρά την τοποθέτηση απέναντι σε διάφορα κοινωνικά ζητήματα, τα οποία ανήκουν είτε στον πόλο του «συντηρητισμού» είτε στον πόλο του «προοδευτισμού». Ζητείται από τον συμμετέχοντα να δηλώσει τον βαθμό κατά τον οποίο συμφωνεί ή διαφωνεί με 10 κοινωνικά ζητήματα που του δίνονται, με βάση μια επταβάθμια κλίμακα τύπου Lickert (1=Διαφωνώ απόλυτα, 7=Συμφωνώ απόλυτα).

7. Ερωτηματολόγιο προσανατολισμού της κοινωνικής κυριαρχίας.

Χρησιμοποιήσαμε το ερωτηματολόγιο των Pratto, Sidanius, Stallworth & Malle (1994), το οποίο μετρά τον βαθμό κατά τον οποίο το άτομο υποστηρίζει τη διάκριση και την ανισότητα μεταξύ των ομάδων. Το ερωτηματολόγιο αυτό αποτελείται από 16 προτάσεις και ζητείται από τον συμμετέχοντα να δηλώσει τον βαθμό κατά τον οποίο συμφωνεί ή διαφωνεί με τις προτάσεις που του δίνονται, με βάση μια επταβάθμια κλίμακα τύπου Lickert (1=Διαφωνώ απόλυτα, 7=Συμφωνώ απόλυτα).

8. Ερωτηματολόγιο άρρητων θεωριών κοινωνικής επιρροής.

Απαρτίζεται από 11 ερωτήσεις, οι οποίες εκφράζουν τις βασικές θεωρητικές αρχές των κεντρικών μοντέλων κοινωνικής επιρροής. Οι συμμετέχοντες καλούνται να δηλώσουν τον βαθμό, στον οποίο κάθε μια από αυτές τις φράσεις ταιριάζει στον εαυτό τους, μέσω μιας επταβάθμιας κλίμακας Lickert (1=Διαφωνώ απόλυτα, 7=Συμφωνώ απόλυτα).

Το ερωτηματολόγιο αυτό δημιουργήθηκε από τους Παπαστάμου και Προδρομίτη (Παπαστάμου & Προδρομίτης, 2010). Τα αποτελέσματα της παραγοντικής ανάλυσης στην συγκεκριμένη έρευνα ανέδειξαν τρεις κύριους θεματικούς άξονες. Ο πρώτος θεματικός άξονας, «Πριμοδότηση Συμμόρφωσης στην Πλειοψηφία», συγκεντρώνει τις προτάσεις που υποστηρίζουν ότι η αποδοχή της άποψης της πλειοψηφίας κατοχυρώνει της εξάλειψη της ασάφειας και της αβεβαιότητας και προκρίνει την αντικειμενικότητα. Οποιαδήποτε διαφοροποίηση από αυτήν αποτελεί δείγμα ψυχολογικής παρέκκλισης και λανθασμένης αντίληψης της πραγματικότητας. Γενικά, η άρνηση της συμμόρφωσης στην πλειοψηφία θεωρείται ως κάτι μη φυσιολογικό.

Ο δεύτερος άξονας, «Πριμοδότηση Μειονοτικής Συμπεριφοράς» αναφέρεται σε προτάσεις που θεωρούν ότι η επιρροή της μειονότητας είναι κάτι που μπορεί να γίνει, κάτι που μπορεί να συμβεί και τέλος κάτι που είναι επιθυμητό. Δημιουργείται μια αρνητική εικόνα για όποιον συμμορφώνεται με τους κανόνες της εξουσίας και μια θετική εικόνα, ένα «*θετικό ψυχολογικό στερεότυπο*» για όποιον υιοθετεί μια μη συμβατική συμπεριφορά.

Ο τρίτος άξονας, «Ταυτοτικοί Αναγωγισμοί», καλύπτει τις εξηγήσεις των φαινομένων επιρροής σε όρους ταυτοτικής ομοιότητας μεταξύ πηγή και δέκτη (Παπαστάμου & Προδρομίτης, 2010).

Γ. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Το συνολικό δείγμα συμμετεχόντων χωρίστηκε σε τέσσερις ομάδες, η καθεμία από τις οποίες συμπλήρωσε ένα από τα τέσσερα συνολικά ερωτηματολόγια ικανοτήτων της συναισθηματικής νοημοσύνης (αναγνώρισης, διευκόλυνσης, κατανόησης, διαχείρισης). Τα υπόλοιπα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από τους συμμετέχοντες και των τεσσάρων ομάδων. Οι συμμετέχοντες κατανεμήθηκαν στις ομάδες με τυχαίο τρόπο. Η συγκεκριμένη πρακτική ακολουθήθηκε για λόγους εξοικονόμησης χρόνου, καθώς μια διδακτική ώρα δεν θα επαρκούσε για τη συμπλήρωση του συνόλου των ερωτηματολογίων.

Δεν παρουσιάστηκαν ιδιαίτερα προβλήματα ως προς την κατανόηση των ερωτηματολογίων. Γενικά, στόχος μας ήταν να αφήνουμε τους συμμετέχοντες να απαντούν στις ερωτήσεις ανεπηρέαστοι από τις δικές μας ερμηνείες ή απόψεις, προκειμένου να αποφευχθούν φαινόμενα καθοδήγησής τους και κατά συνέπεια αλλοίωσης των αποτελεσμάτων. Για αυτόν ακριβώς τον λόγο αποφύγαμε και να αποκαλύψουμε τον σκοπό της έρευνας, πριν ή κατά τη διάρκεια συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων. Οι συμμετέχοντες, που εξέφρασαν απορίες, ενημερώθηκαν για τον σκοπό της έρευνας μετά το τέλος της συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων.

Η χορήγηση των ερωτηματολογίων πραγματοποιήθηκε από ψυχολόγο, ο οποίος έχει ειδική άδεια από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων για τη χορήγηση ερωτηματολογίων σε μαθητές. Ο ψυχολόγος ερχόταν σε επαφή με τους διευθυντές των σχολείων και αφού έπαιρνε την έγκρισή τους, ζητούσε από τους καθηγητές αν υπήρχε δυνατότητα να διαθέσουν τη διδακτική τους ώρα. Στη συνέχεια απευθυνόταν στους μαθητές, έδινε τις απαραίτητες πληροφορίες για τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων και ζητούσε από αυτούς να απαντήσουν με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ειλικρίνεια.

V. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

A. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ

α. Συναισθηματική νοημοσύνη

- Μεταβλητές που αφορούν στη συναισθηματική νοημοσύνη ως ικανότητα:

1. Αναγνώριση του συναισθήματος: Η μεταβλητή αυτή κωδικοποιήθηκε σύμφωνα με τη κλειδα των Καφέτσιου και Zammuner, η οποία δημιουργήθηκε από προηγούμενη έρευνά τους (Zammuner & Kafetsios, 2005). Τα κωδικοποιημένα στοιχεία ενοποιήθηκαν σε μία νέα μεταβλητή (Αναγνώριση συναισθήματος), προκειμένου να έχουμε ένα συνολικό δείκτη της ικανότητας αυτής για κάθε άτομο.

2. Διευκόλυνση του συναισθήματος: Η ικανότητα αυτή αξιολογήθηκε με τη βοήθεια έξι σεναρίων.

Πίνακας 1. Δείκτης α του Cronbach για τα 6 σενάρια της ικανότητας της διευκόλυνσης του συναισθήματος

Σενάρια	α του Cronbach
Σενάριο Α	,563 (16 στοιχεία)
Σενάριο Β	,593 (16 στοιχεία)
Σενάριο Γ	,654 (16 στοιχεία)
Σενάριο Δ	,563 (16 στοιχεία)
Σενάριο Ε	,606 (16 στοιχεία)
Σενάριο ΣΤ	,595 (16 στοιχεία)

Αφού ελέγξαμε την αξιοπιστία των μετρήσεων για κάθε σενάριο (βλ. πίνακα 1), κατασκευάσαμε έξι νέες μεταβλητές, μία για κάθε σενάριο, χρησιμοποιώντας μόνο τα στοιχεία που εμφάνισαν μέσο όρο άνω του 3. Ο συνολικός δείκτης α του Cronbach, ύστερα από την εξαίρεση μιας μεταβλητής (Σενάριο Δ) που μείωνε σημαντικά την αξιοπιστία, είναι ίσος με 0,702.

3. Κατανόηση του συναισθήματος: Η μεταβλητή αυτή κωδικοποιήθηκε σύμφωνα με τη κλειδα των Καφέτσιου και Zammuner (Zammuner & Kafetsios, 2005), η οποία δημιουργήθηκε από προηγούμενη έρευνά τους. Τα κωδικοποιημένα στοιχεία ενοποιήθηκαν σε μία νέα μεταβλητή (Κατανόηση συναισθήματος), προκειμένου να έχουμε ένα συνολικό δείκτη της ικανότητας αυτής για κάθε άτομο.

4. Διαχείριση του συναισθήματος: Η ικανότητα αυτή αξιολογήθηκε με τη

βοήθεια πέντε σεναρίων. Αρχικά, διαπιστώσαμε ότι υπάρχουν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ των στοιχείων κάθε σεναρίου. Βασιζόμενοι στις θετικές αυτές συσχετίσεις, κατασκευάσαμε πέντε νέες μεταβλητές (μία για κάθε σενάριο).

Το πρώτο σενάριο αξιολογεί την ικανότητα αποτελεσματικής διαχείρισης των συναισθημάτων υπό καταστάσεις ενδοπροσωπικής σύγκρουσης. Η μεταβλητή που κατασκευάσαμε ονομάστηκε «Αποτελεσματικότητα εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός)». Το δεύτερο σενάριο μετρά την ικανότητα αποτελεσματικής διαχείρισης των συναισθημάτων υπό καταστάσεις διαπροσωπικής σύγκρουσης. Η μεταβλητή που κατασκευάσαμε για το σενάριο αυτό ονομάστηκε «Αποτελεσματικότητα εκλογίκευσης αποφυγής σύγκρουσης (άλλοι)».

Όσον αφορά στο τρίτο σενάριο, αυτό αξιολογεί την ικανότητα και διάθεση κατανάλωσης προσωπικής ενέργειας προς όφελος κάποιου άλλου ατόμου. Η μεταβλητή που κατασκευάσαμε για αυτό το σενάριο ονομάστηκε «Αποτελεσματικότητα προσήνειας/αλλοκεντρισμού». Το τέταρτο σενάριο μετρά την ικανότητα παροχής συναισθηματικής στήριξης και για αυτό η μεταβλητή, που κατασκευάσαμε, ονομάστηκε «Αποτελεσματικότητα παροχής συναισθηματικής στήριξης». Τέλος, το πέμπτο σενάριο μετρά την ικανότητα συναισθηματικής εμπλοκής σε προβλήματα ή καταστάσεις άλλων ατόμων. Η μεταβλητή που κατασκευάσαμε για το σενάριο αυτό ονομάστηκε «συναισθηματική εμπλοκή».

Δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ των πέντε αυτών μεταβλητών και άρα δεν μπορεί να κατασκευαστεί μια συνολική μεταβλητή μέτρησης της ικανότητας της διαχείρισης των συναισθημάτων.

- Μεταβλητή μέτρησης της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού:

Δημιουργήθηκε ένας συνολικός δείκτης της ικανότητας αυτής μέσω του μέσου όρου όλων των στοιχείων που αποτελούν την μεταβλητή. Επιπρόσθετα, δημιουργήσαμε τέσσερις μεταβλητές για τις τέσσερις διαστάσεις της έννοιας (βλ. Παράρτημα 1).

β. Διαπροσωπική εμπιστοσύνη

Κατασκευάσαμε έναν συνολικό δείκτη της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης, ο οποίος προέκυψε από τον μέσο όρο των απαντήσεων στις προτάσεις της Κλίμακας για τη Διαπροσωπική Εμπιστοσύνη, αφού πρώτα είχαμε αντιστρέψει τα στοιχεία με αρνητικό νόημα (βλ. Παράρτημα 1).

γ. Προσωπικότητα

Κατασκευάσαμε πέντε μεταβλητές, έναν για κάθε παράγοντα της προσωπικότητας (εσωστρέφεια, ευσυνειδησία, προσήνεια, εξωστρέφεια, νευρωτισμός). Η κατασκευή των μεταβλητών αυτών πραγματοποιήθηκε αφού πρώτα αντιστράφηκαν τα στοιχεία με αρνητικό νόημα (βλ. Παράρτημα 1).

Δ. Ιδεολογική τοποθέτηση στη κλίμακα «Αριστερά-Δεξιά»

Αρχικά κατασκευάσαμε δύο μεταβλητές, τις οποίες ονομάσαμε «Αριστερή Τοποθέτηση» και «Δεξιά Τοποθέτηση» (βλ. Παράρτημα 1). Στη συνέχεια προχωρήσαμε στη κατασκευή μιας τρίτης μεταβλητής την οποία αξιοποιήσαμε προκειμένου να διακρίνουμε τους συμμετέχοντες σε «Αριστερούς» (με τιμή μεγαλύτερη από τη διάμεσο της μεταβλητής διαφοράς) και «Δεξιούς» (με τιμή μικρότερη από τη διάμεσο της μεταβλητής διαφοράς).

ε. Έδρα ελέγχου

Κατασκευάσαμε τρεις μεταβλητές (βλ. Παράρτημα 1), καθεμία από τις οποίες αντιστοιχεί σε μια διάσταση της έδρας ελέγχου (εσωτερική, εξωτερική κοινωνική, εξωτερική «άλλη»).

στ. Κοινωνική νοοτροπία

Διαμορφώθηκαν τρεις μεταβλητές εκ των οποίων οι δύο πρώτες αφορούν τις διαμετρικά αντίθετες διαστάσεις του συντηρητισμού και του προοδευτισμού, ενώ η τρίτη καλύπτει τη διάσταση της ξενοφοβίας (Παράρτημα 1).

ζ. Προσανατολισμός της κοινωνικής κυριαρχίας

Κατασκευάστηκαν δύο μεταβλητές που καλύπτουν τις δύο υποκλίμακες (υπέρ ισότητας, κατά ισότητας) της συνολικής μέτρησης (βλ. Παράρτημα 1).

η. Άρρητες θεωρίες κοινωνικής επιρροής

Κατασκευάσαμε τρεις μεταβλητές (βλ. Παράρτημα 1), μία για κάθε διάσταση («Λειτουργικό μοντέλο», «Γενετικό μοντέλο» και «Ταυτοτικοί Αναγωγισμοί»).

B. ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ

Στον πίνακα 2 φαίνονται οι δείκτες αξιοπιστίας όλων των μεταβλητών που χρησιμοποιήσαμε στην συγκεκριμένη έρευνα. Γενικά, διαπιστώσαμε ότι τα εργαλεία μας χαρακτηρίζονται από έναν ικανοποιητικό δείκτη αξιοπιστίας. Μόνο οι μεταβλητές μέτρησης των ικανοτήτων συναισθηματικής νοημοσύνης εμφάνισαν αρκετά χαμηλούς δείκτες αξιοπιστίας. Αυτό χαρακτηρίζει βέβαια σχεδόν όλα τα εργαλεία μέτρησης ικανοτήτων. Παρόλη την χαμηλή αξιοπιστία, τα εργαλεία αυτά συνεχίζουν να προσφέρουν σημαντικές πληροφορίες ως προς την μέτρηση ικανοτήτων, αφού συνήθως χαρακτηρίζονται από υψηλή διακρίνουσα ή συγκλίνουσα εγκυρότητα. Το ίδιο ισχύει και για το εργαλείο μέτρησης της ιδεολογικής τοποθέτησης στη κλίμακα «Αριστερά-Δεξιά». Μπορεί οι δείκτες αξιοπιστίας να μην είναι πολύ καλοί, αλλά από προηγούμενες έρευνες (Παπαστάμου & Προδρομίτης, 2010) γνωρίζουμε ότι το συγκεκριμένο εργαλείο έχει πολύ καλή εγκυρότητα.

Πίνακας 2. Δείκτες αξιοπιστίας όλων των μεταβλητών της έρευνας

Έννοιες		Δείκτης αξιοπιστίας
Συναισθηματική Νημοσύνη από τη πλευρά των χαρακτηριστικών	Συνολικός δείκτης	$\alpha = .794$
	Εκτίμηση των συναισθημάτων του εαυτού	$\alpha = .658$
	Εκτίμηση των συναισθημάτων του άλλου	$\alpha = .654$
	Χρήση συναισθημάτων	$\alpha = .685$
	Διαχείριση συναισθημάτων	$\alpha = .687$
Συναισθηματική Νημοσύνη από τη πλευρά των ικανοτήτων	Αναγνώριση του συναισθήματος	$\alpha = .589$
	Διευκόλυνση του συναισθήματος	$\alpha = .702$
	Κατανόηση του συναισθήματος	$\alpha = .068$
	Αποτελ. Εκλ. Αποφ. Σύγκρ. (εαυτός)	$\alpha = .336$
	Αποτελ. Εκλ. Αποφ. Σύγκρ. (άλλοι)	$\alpha = .502$
	Αποτελ. Προσήνειας/αλλοκεντρισμού	$\alpha = .478$
	Αποτελ. Παροχής Συν. Στήριξης	$\alpha = .405$
Συναισθηματική εμπλοκή	$\alpha = .543$	
Διαπροσωπική Εμπιστοσύνη		$\alpha = .822$
Προσωπικότητα	Εσωστρέφεια	$\alpha = .753$
	Ευσυνειδησία	$\alpha = .777$
	Προσήνεια	$\alpha = .636$
	Εξωστρέφεια	$\alpha = .518$
	Νευρωτισμός	$\alpha = .580$
Ιδεολογική τοποθέτηση	Αριστερή τοποθέτηση	$\alpha = .310$
	Δεξιά τοποθέτηση	$\alpha = .569$
Έδρα ελέγχου	Εσωτερική	$\alpha = .506$
	Εξωτερική κοινωνική	$\alpha = .558$
	Εξωτερική «άλλη»	$\alpha = .607$
Κοινωνική νοοτροπία	Συντηρητισμός	$\alpha = .723$
	Προοδευτισμός	$\alpha = .564$
	Ξενοφοβία	$r = -.502, p < .001$
Προσανατολισμός κοινωνικής κυριαρχίας	Υπέρ ισότητας	$\alpha = .563$
	Κατά ισότητας	$\alpha = .692$
Άρρητες θεωρίες κοινωνικής επιρροής	Λειτουργικό μοντέλο	$\alpha = .666$
	Γενετικό μοντέλο	$\alpha = .378$
	Ταυτοτικοί αναγωγισμοί	$\alpha = .427$

Γ. Συσχετίσεις μεταξύ της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης και των εννοιών της κοινωνικής ψυχολογίας

α. Συσχετίσεις μεταξύ της ικανότητας της συναισθηματικής νοημοσύνης «Αναγνώριση του συναισθήματος», της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού και των εννοιών της κοινωνικής ψυχολογίας.

Πίνακας 3. Συσχετίσεις μεταξύ της ικανότητας της αναγνώρισης του συναισθήματος, της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού και των εννοιών της κοινωνικής ψυχολογίας

		Αναγνώριση συναισθημάτων
Συναισθηματική νοημοσύνη ως χαρακτηριστικό	Pearson Corr.	-,103
Διαπροσωπική εμπιστοσύνη	Pearson Corr.	,176*
Εσωστρέφεια	Pearson Corr.	-,119
Ευσυνειδησία	Pearson Corr.	-,195*
Προσήγεια	Pearson Corr.	,199**
Εξωστρέφεια	Pearson Corr.	-,176*
Νευρωπισμός	Pearson Corr.	-,022
Αριστερή τοποθέτηση	Pearson Corr.	,232*
Εσωτερική	Pearson Corr.	,363**
Εξωτερική κοινωνική	Pearson Corr.	-,027
Εξωτερική «άλλη»	Pearson Corr.	-,182*
Συντηρητισμός	Pearson Corr.	-,196*
Προοδευτισμός	Pearson Corr.	,035
Ξενοφοβία	Pearson Corr.	-,025
Υπέρ ισότητας	Pearson Corr.	,357**
Κατά ισότητας	Pearson Corr.	-,272**
Λειτουργικό μοντέλο	Pearson Corr.	-,219**
Γενετικό μοντέλο	Pearson Corr.	,122
Ταυτοτικοί αναγωγισμοί	Pearson Corr.	,114

** p< .01

* p< .05

Όπως φαίνεται στον πίνακα 3, στατιστικά σημαντικές θετικές συσχετίσεις βρέθηκαν μεταξύ της αναγνώρισης των συναισθημάτων και:

1. της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης,
2. της προσήγειας,
3. της αριστερής ιδεολογικής τοποθέτησης,
4. της εσωτερικής έδρας ελέγχου και
5. της υποστήριξης της ιδέας της ισότητας.

Από την άλλη, στατιστικά σημαντικές αρνητικές συσχετίσεις προέκυψαν μεταξύ της αναγνώρισης του συναισθήματος και:

1. της ευσυνειδησίας,
2. της εξωστρέφειας,
3. της εξωτερικής «άλλης» έδρας ελέγχου,

4. του συντηρητισμού,
5. της εναντίωσης απέναντι στην ιδέα της ισότητας και
6. του λειτουργικού μοντέλου.

β. Συσχετίσεις μεταξύ της ικανότητας της συναισθηματικής νοημοσύνης «Διευκόλυνση του συναισθήματος», της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού και των εννοιών της κοινωνικής ψυχολογίας.

Πίνακας 4. Συσχετίσεις μεταξύ της ικανότητας της διευκόλυνσης του συναισθήματος, της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού και των εννοιών της κοινωνικής ψυχολογίας

		Διευκόλυνση συναισθημάτων
Συναισθηματική νοημοσύνη ως χαρακτηριστικό	Pearson Corr.	,193*
Διαπροσωπική εμπιστοσύνη	Pearson Corr.	,121
Εσωστρέφεια	Pearson Corr.	-,142
Ευσυνειδησία	Pearson Corr.	,018
Προσήνεια	Pearson Corr.	,177*
Εξωστρέφεια	Pearson Corr.	,104
Νευρωτισμός	Pearson Corr.	,080
Αριστερή τοποθέτηση	Pearson Corr.	,051
Εσωτερική	Pearson Corr.	,094
Εξωτερική κοινωνική	Pearson Corr.	,091
Εξωτερική «άλλη»	Pearson Corr.	,160*
Συντηρητισμός	Pearson Corr.	,047
Προοδευτισμός	Pearson Corr.	,137
Ξενοφοβία	Pearson Corr.	,007
Υπέρ ισότητας	Pearson Corr.	,196*
Κατά ισότητας	Pearson Corr.	,118
Λειτουργικό μοντέλο	Pearson Corr.	-,075
Γενετικό μοντέλο	Pearson Corr.	,165*
Ταυτοτικοί αναγωγισμοί	Pearson Corr.	,160*

** $p < .01$

* $p < .05$

Όπως φαίνεται στον πίνακα 4, στατιστικά σημαντικές θετικές συσχετίσεις βρέθηκαν μεταξύ της ικανότητας της διευκόλυνσης των συναισθημάτων και:

1. της συναισθηματικής νοημοσύνης από τη πλευρά των χαρακτηριστικών,
2. της προσήνειας,
3. της εξωτερικής «άλλης» έδρας ελέγχου,
4. της υποστήριξης της ιδέας της ισότητας,
5. του γενετικού μοντέλου και
6. των ταυτοτικών αναγωγισμών.

γ. Συσχετίσεις μεταξύ της ικανότητας της συναισθηματικής νοημοσύνης «Κατανόηση του συναισθήματος», της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού και των εννοιών της κοινωνικής ψυχολογίας.

Πίνακας 5. Συσχετίσεις μεταξύ της ικανότητας της κατανόησης του συναισθήματος, της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού και των εννοιών της κοινωνικής ψυχολογίας

		Κατανόηση συναισθημάτων
Συναισθηματική νοημοσύνη ως χαρακτηριστικό	Pearson Corr.	-,052
Διαπροσωπική εμπιστοσύνη	Pearson Corr.	-,009
Εσωστρέφεια	Pearson Corr.	,057
Ευσυνειδησία	Pearson Corr.	,062
Προσήνεια	Pearson Corr.	,023
Εξωστρέφεια	Pearson Corr.	-,104
Νευρωτισμός	Pearson Corr.	-,077
Αριστερή τοποθέτηση	Pearson Corr.	,092
Εσωτερική	Pearson Corr.	-,106
Εξωτερική κοινωνική	Pearson Corr.	-,037
Εξωτερική «άλλη»	Pearson Corr.	-,098
Συντηρητισμός	Pearson Corr.	,147*
Προοδευτισμός	Pearson Corr.	-,086
Ξενοφοβία	Pearson Corr.	,143
Υπέρ ισότητας	Pearson Corr.	,024
Κατά ισότητας	Pearson Corr.	-,034
Λειτουργικό μοντέλο	Pearson Corr.	-,118
Γενετικό μοντέλο	Pearson Corr.	-,023
Ταυτοτικοί αναγωγισμοί	Pearson Corr.	,009

* $p < .05$

Όπως φαίνεται στον πίνακα 5, η μόνη στατιστικά σημαντική συσχέτιση είναι αυτή μεταξύ της ικανότητας της κατανόησης του συναισθήματος και του παράγοντα του συντηρητισμού, η οποία εμφάνισε θετικό πρόσημο.

δ. Συσχετίσεις μεταξύ της ικανότητας της συναισθηματικής νοημοσύνης «Διαχείριση του συναισθήματος», της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού και των εννοιών της κοινωνικής ψυχολογίας

1. Αποτελεσματικότητα εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός)

Πίνακας 6. Συσχετίσεις μεταξύ της ικανότητας της διαχείρισης του συναισθήματος «Αποτελεσματικότητα εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός)», της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού και των εννοιών της κοινωνικής ψυχολογίας

		Αποτελεσματικότητα εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός)
Συναισθηματική νοημοσύνη ως χαρακτηριστικό	Pearson Corr.	,195**
Διαπροσωπική εμπιστοσύνη	Pearson Corr.	,109
Εσωστρέφεια	Pearson Corr.	,071
Ευσυνειδησία	Pearson Corr.	,095
Προσήγεια	Pearson Corr.	,161*
Εξωστρέφεια	Pearson Corr.	-,104
Νευρωτισμός	Pearson Corr.	-,261**
Αριστερή τοποθέτηση	Pearson Corr.	.080
Εσωτερική έδρα ελέγχου	Pearson Corr.	,113
Εξωτερική κοινωνική	Pearson Corr.	,001
Εξωτερική «άλλη»	Pearson Corr.	,117
Συντηρητισμός	Pearson Corr.	,207**
Προοδευτισμός	Pearson Corr.	-,035
Ξενοφοβία	Pearson Corr.	-,048
Υπέρ ισότητας	Pearson Corr.	,277**
Κατά ισότητας	Pearson Corr.	-,180**
Λειτουργικό μοντέλο	Pearson Corr.	-,136
Γενετικό μοντέλο	Pearson Corr.	,049
Ταυτοτικοί αναγωγισμοί	Pearson Corr.	,172*

** $p < .01$

* $p < .05$

Όπως φαίνεται στον πίνακα 6, στατιστικά σημαντικές θετικές συσχετίσεις εμφανίστηκαν μεταξύ της ικανότητας της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός) και:

1. της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού,
2. της προσήγειας,
3. του συντηρητισμού,
4. της υποστήριξης της ιδέας της ισότητας και
5. των ταυτοτικών αναγωγισμών.

Από την άλλη, στατιστικά σημαντικές αρνητικές συσχετίσεις βρέθηκαν μεταξύ της συγκεκριμένης ικανότητας της συναισθηματικής νοημοσύνης και:

1. του νευρωτισμού και
2. της εναντίωσης στην ιδέα της ισότητας.

2. Αποτελεσματικότητα εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (άλλοι)

Πίνακας 7. Συσχετίσεις μεταξύ της ικανότητας της διαχείρισης του συναισθήματος «Αποτελεσματικότητα εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (άλλοι)», της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού και των εννοιών της κοινωνικής ψυχολογίας

		Αποτελεσματικότητα εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (άλλοι)
Συναισθηματική νοημοσύνη ως χαρακτηριστικό	Pearson Corr.	,104
Διαπροσωπική εμπιστοσύνη	Pearson Corr.	,176*
Εσωστρέφεια	Pearson Corr.	,071
Ευσυνειδησία	Pearson Corr.	,057
Προσήνεια	Pearson Corr.	,160*
Εξωστρέφεια	Pearson Corr.	-,053
Νευρωτισμός	Pearson Corr.	-,161*
Αριστερή τοποθέτηση	Pearson Corr.	,059
Εσωτερική	Pearson Corr.	,082
Εξωτερική κοινωνική	Pearson Corr.	-,047
Εξωτερική «άλλη»	Pearson Corr.	-,017
Συντηρητισμός	Pearson Corr.	,085
Προοδευτισμός	Pearson Corr.	-,075
Ξενοφοβία	Pearson Corr.	-,204**
Υπέρ ισότητας	Pearson Corr.	,134
Κατά ισότητας	Pearson Corr.	-,238**
Λειτουργικό μοντέλο	Pearson Corr.	-,145*
Γενετικό μοντέλο	Pearson Corr.	,032
Ταυτοτικοί αναγωγισμοί	Pearson Corr.	,046

** $p < .01$

* $p < .05$

Όπως φαίνεται στον πίνακα 7, στατιστικά σημαντικές θετικές συσχετίσεις βρέθηκαν μεταξύ της ικανότητας της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (άλλοι) και:

1. της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης και
2. της προσήνειας.

Από την άλλη, στατιστικά σημαντικές αρνητικές συσχετίσεις εμφανίστηκαν μεταξύ της συγκεκριμένης ικανότητας συναισθηματικής νοημοσύνης και:

1. του νευρωτισμού,
2. της ξενοφοβίας,
3. της εναντίωσης στην ιδέα της ισότητας και
4. του λειτουργικού μοντέλου.

3. Αποτελεσματικότητα προσήνειας/αλλοκεντρισμού

Πίνακας 8. Συσχετίσεις μεταξύ της ικανότητας της διαχείρισης του συναισθήματος «Αποτελεσματικότητα προσήνειας/αλλοκεντρισμού», της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού και των εννοιών της κοινωνικής ψυχολογίας

		Αποτελεσματικότητα προσήνειας/αλλοκεντρισμού
Συναισθηματική νοημοσύνη ως χαρακτηριστικό	Pearson Corr.	-,063
Διαπροσωπική εμπιστοσύνη	Pearson Corr.	,039
Εσωστρέφεια	Pearson Corr.	,053
Ευσυνειδησία	Pearson Corr.	-,050
Προσήνεια	Pearson Corr.	,188*
Εξωστρέφεια	Pearson Corr.	-,036
Νευρωπισμός	Pearson Corr.	,098
Αριστερή τοποθέτηση	Pearson Corr.	,067
Εσωτερική	Pearson Corr.	,003
Εξωτερική κοινωνική	Pearson Corr.	,069
Εξωτερική «άλλη»	Pearson Corr.	,007
Συντηρηπισμός	Pearson Corr.	,038
Προοδευτισμός	Pearson Corr.	,107
Ξενοφοβία	Pearson Corr.	-,086
Υπέρ ισότητας	Pearson Corr.	,199**
Κατά ισότητας	Pearson Corr.	-,065
Λειτουργικό μοντέλο	Pearson Corr.	-,045
Γενετικό μοντέλο	Pearson Corr.	,107
Ταυτοτικοί αναγωγισμοί	Pearson Corr.	-,019

** p< .01

* p< .05

Όπως φαίνεται στον πίνακα 8, οι μόνες στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις εμφανίστηκαν μεταξύ της ικανότητας της αποτελεσματικότητας προσήνειας/αλλοκεντρισμού και:

1. της προσήνειας και
2. της υποστήριξης της ιδέας της ισότητας.

4. Αποτελεσματικότητα παροχής συναισθηματικής στήριξης

Πίνακας 9. Συσχετίσεις μεταξύ της ικανότητας της διαχείρισης του συναισθήματος «Αποτελεσματικότητα παροχής συναισθηματικής στήριξης», της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού και των εννοιών της κοινωνικής ψυχολογίας

		Αποτελεσματικότητα παροχής συναισθηματικής στήριξης
Συναισθηματική νοημοσύνη ως χαρακτηριστικό	Pearson Corr.	,078
Διαπροσωπική εμπιστοσύνη	Pearson Corr.	,178**
Εσωστρέφεια	Pearson Corr.	,032
Ευσυνειδησία	Pearson Corr.	,055
Προσήνεια	Pearson Corr.	,160*
Εξωστρέφεια	Pearson Corr.	-,145*
Νευρωτισμός	Pearson Corr.	,080
Αριστερή τοποθέτηση	Pearson Corr.	-,104
Εσωτερική	Pearson Corr.	,093
Εξωτερική κοινωνική	Pearson Corr.	,120
Εξωτερική «άλλη»	Pearson Corr.	,007
Συντηρητισμός	Pearson Corr.	,040
Προοδευτισμός	Pearson Corr.	,022
Ξενοφοβία	Pearson Corr.	,101
Υπέρ ισότητας	Pearson Corr.	,026
Κατά ισότητας	Pearson Corr.	,160*
Λειτουργικό μοντέλο	Pearson Corr.	,103
Γενετικό μοντέλο	Pearson Corr.	,185**
Ταυτοτικοί αναγωγισμοί	Pearson Corr.	-,048

** p< .01

* p< .05

Όπως φαίνεται στον πίνακα 9, στατιστικά σημαντικές θετικές συσχετίσεις βρέθηκαν μεταξύ της ικανότητας της αποτελεσματικότητας παροχής συναισθηματικής στήριξης και:

1. της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης,
2. της προσήνειας,
3. της εναντίωσης στην ιδέα της ισότητας και
4. της υποστήριξης του γενετικού μοντέλου.

Από την άλλη, η μόνη στατιστικά σημαντική αρνητική συσχέτιση εμφανίστηκε μεταξύ της συγκεκριμένης ικανότητας και της εξωστρέφειας.

5. Συναισθηματική εμπλοκή

Πίνακας 10. Συσχετίσεις μεταξύ της ικανότητας της διαχείρισης του συναισθήματος «Συναισθηματική εμπλοκή», της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού και των εννοιών της κοινωνικής ψυχολογίας

		Συναισθηματική εμπλοκή
Συναισθηματική νοημοσύνη ως χαρακτηριστικό	Pearson Corr.	,052
Διαπροσωπική εμπιστοσύνη	Pearson Corr.	,096
Εσωστρέφεια	Pearson Corr.	,008
Ευσυνειδησία	Pearson Corr.	,094
Προσήνεια	Pearson Corr.	,205**
Εξωστρέφεια	Pearson Corr.	-,100
Νευρωτισμός	Pearson Corr.	,101
Αριστερή τοποθέτηση	Pearson Corr.	-,033
Εσωτερική	Pearson Corr.	,113
Εξωτερική κοινωνική	Pearson Corr.	-,222**
Εξωτερική «άλλη»	Pearson Corr.	-,022
Συντηρητισμός	Pearson Corr.	,077
Προοδευτισμός	Pearson Corr.	-,030
Ξενοφοβία	Pearson Corr.	,088
Υπέρ ισότητας	Pearson Corr.	,147*
Κατά ισότητας	Pearson Corr.	-,054
Λειτουργικό μοντέλο	Pearson Corr.	-,141*
Γενετικό μοντέλο	Pearson Corr.	,032
Ταυτοτικοί αναγωγισμοί	Pearson Corr.	,009

** $p < .01$

* $p < .05$

Όπως φαίνεται στον πίνακα 10, στατιστικά σημαντικές θετικές συσχετίσεις βρέθηκαν μεταξύ της ικανότητας της συναισθηματικής εμπλοκής και:

1. της προσήνειας και
2. της υποστήριξης της ιδέας της ισότητας.

Από την άλλη, στατιστικά σημαντικές αρνητικές συσχετίσεις εμφανίστηκαν μεταξύ αυτής της ικανότητας της συναισθηματικής νοημοσύνης και:

1. της εξωτερικής κοινωνικής έδρας ελέγχου και
2. του λειτουργικού μοντέλου.

ε. Συσχετίσεις μεταξύ της ικανότητας της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού και των εννοιών της κοινωνικής ψυχολογίας

Πίνακας 11. Συσχετίσεις μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού και των εννοιών της κοινωνικής ψυχολογίας

		Συναισθηματική νοημοσύνη από τη πλευρά των χαρακτηριστικών
Διαπροσωπική εμπιστοσύνη	Pearson Corr.	,241**
Εσωστρέφεια	Pearson Corr.	-,104*
Ευσυνειδησία	Pearson Corr.	,384**
Προσήνεια	Pearson Corr.	,222**
Εξωστρέφεια	Pearson Corr.	,244**
Νευρωτισμός	Pearson Corr.	-,280**
Αριστερή τοποθέτηση	Pearson Corr.	-,010
Εσωτερική έδρα ελέγχου	Pearson Corr.	,409**
Εξωτερική κοινωνική	Pearson Corr.	,039
Εξωτερική «άλλη»	Pearson Corr.	,055
Συντηρητισμός	Pearson Corr.	,144**
Προοδευτισμός	Pearson Corr.	,040
Ξενοφοβία	Pearson Corr.	,046
Υπέρ ισότητας	Pearson Corr.	,168**
Κατά ισότητας	Pearson Corr.	,018
Λειτουργικό μοντέλο	Pearson Corr.	,061
Γενετικό μοντέλο	Pearson Corr.	,190**
Ταυτοτικοί αναγωγισμοί	Pearson Corr.	,230**

** p < .01

* p < .05

Όπως φαίνεται στον πίνακα 11, στατιστικά σημαντικές θετικές συσχετίσεις βρέθηκαν μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού και:

1. της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης,
2. της ευσυνειδησίας,
3. της προσήνειας,
4. της εξωστρέφειας,
5. της εσωτερικής έδρας ελέγχου,
6. του συντηρητισμού,
7. της υποστήριξης της ιδέας της ισότητας,
8. του γενετικού μοντέλου, και
9. των ταυτοτικών αναγωγισμών.

Από την άλλη, στατιστικά σημαντικές αρνητικές συσχετίσεις εμφανίστηκαν μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού και:

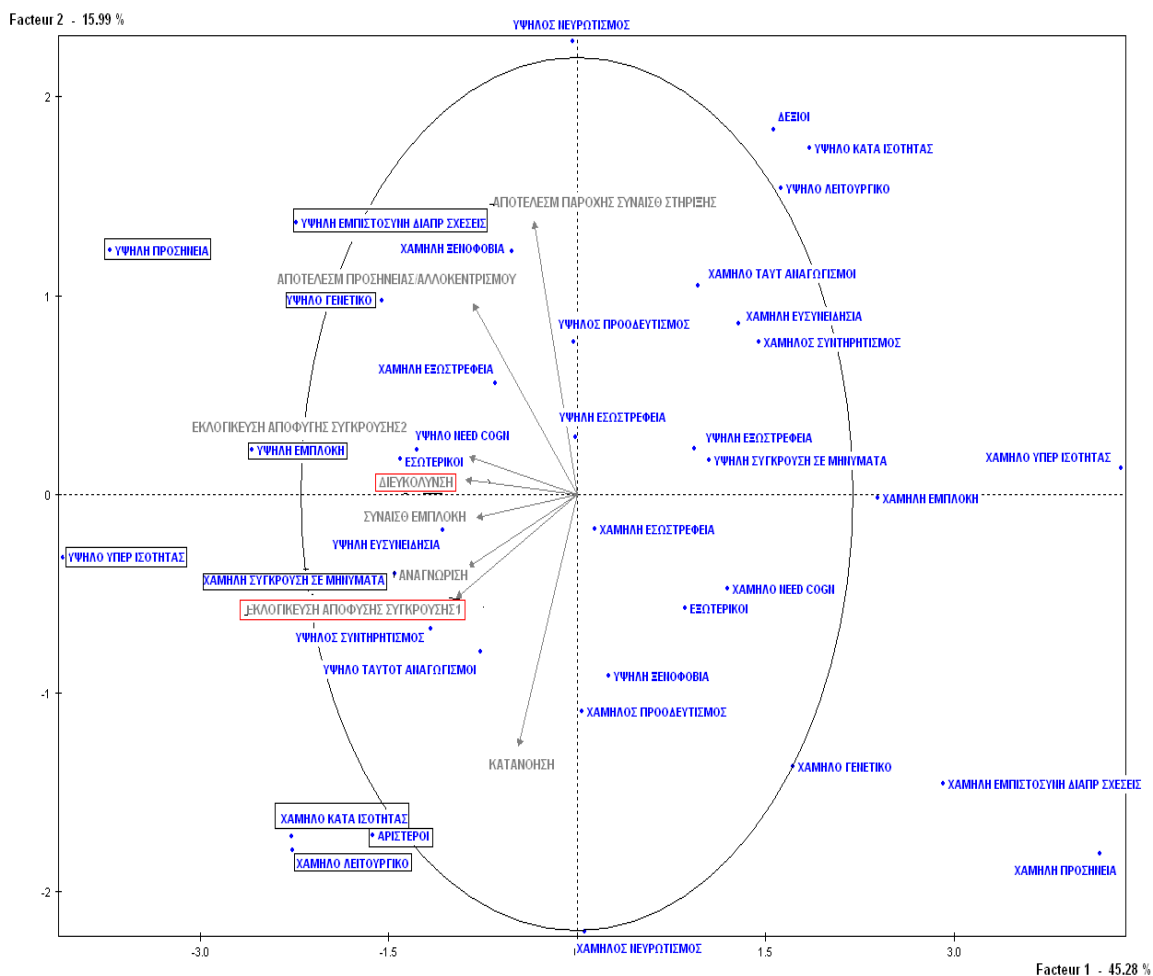
1. της εσωστρέφειας και
2. του νευρωτισμού.

Δ. Μια απόπειρα χαρτογράφησης της πολυεπίπεδης κοινωνιοψυχολογικής δυναμικής της συναισθηματικής νοημοσύνης

Αφού μετατρέψαμε τα δεδομένα μας σε κανονικοποιημένες τιμές (τιμές z), διαμορφώθηκε ένας πίνακας στις γραμμές του οποίου εισήχθησαν οι ομαδοποιήσεις των ατόμων¹ βάσει των μεταβλητών μέτρησης των κοινωνιοψυχολογικών εννοιών ποικίλων επιπέδων και στις στήλες εισήχθησαν οι τιμές μεταβλητών μέτρησης των τεσσάρων ικανοτήτων της συναισθηματικής νοημοσύνης. Υποβάλλαμε τα δεδομένα του πίνακα 38 X 8 σε παραγοντική ανάλυση σε κύριες συνιστώσες. Με τη μέθοδο της περιγραφής παραγόντων προέκυψαν οι πιο χαρακτηριστικές μεταβλητές και οι ομάδες ανά διάσταση. Συγκεκριμένα, από την ανάλυσή μας προέκυψαν τρεις διαστάσεις:

¹ Οι ομαδοποιήσεις για κάθε μεταβλητή έγιναν με βάση τη διάμεσο καθεμιάς από αυτές.

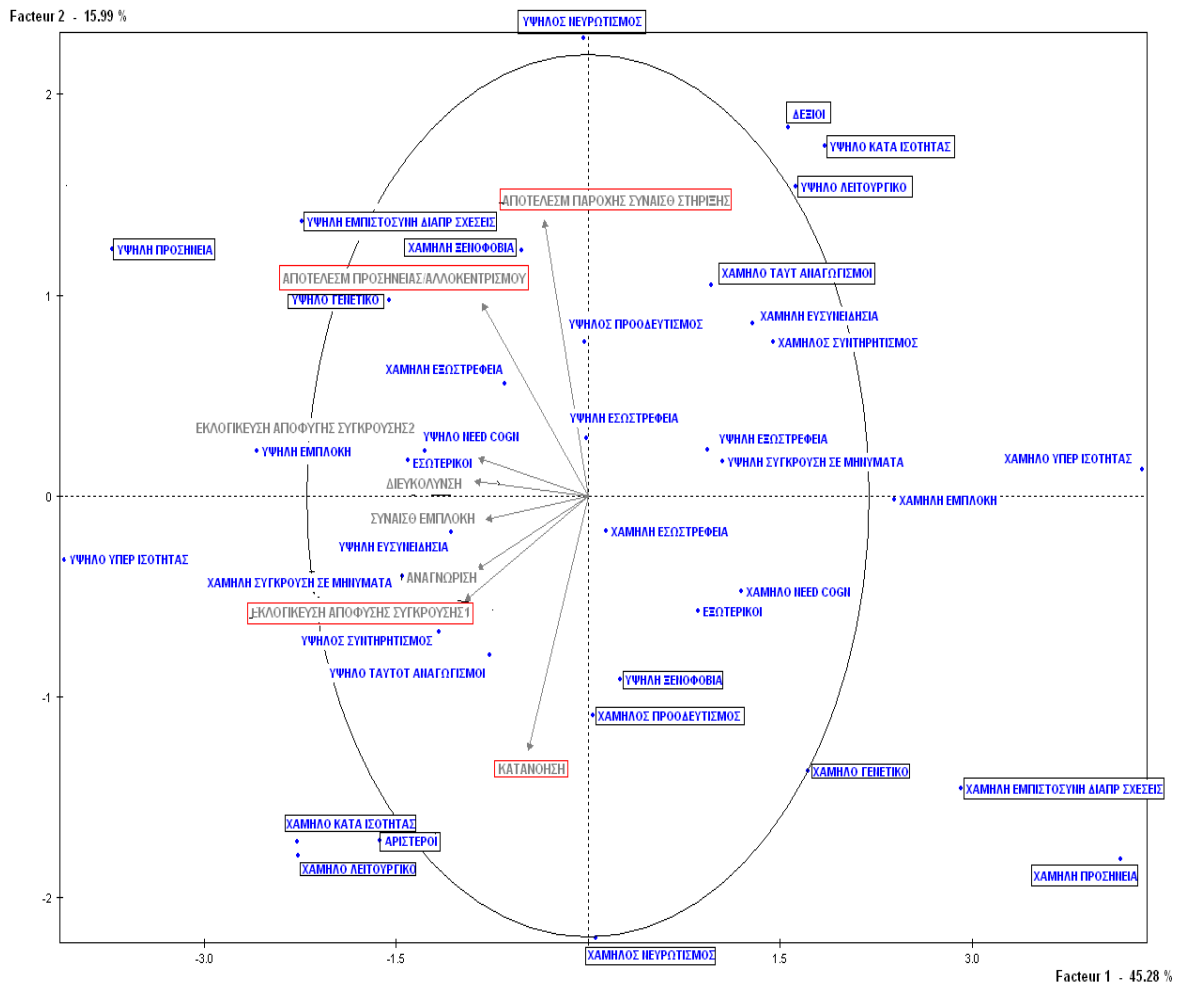
Γράφημα 1α. Η κοινωνιοψυχολογική δυναμική των ικανοτήτων συναισθηματικής νοημοσύνης
Παραγοντικό διάγραμμα (1,2)



1. Τα υψηλά επίπεδα στην ικανότητα της διευκόλυνσης του συναισθήματος και της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός) εκδηλώνονται από άτομα που:

- έχουν υψηλή εμπιστοσύνη στις διαπροσωπικές τους σχέσεις,
- παρουσιάζουν υψηλή προσήνεια,
- είναι θερμοί υποστηρικτές του γενετικού μοντέλου,
- δεν υποστηρίζουν τις αρχές του λειτουργικού μοντέλου και
- υποστηρίζουν την ιδέα της ισότητας (βλ. Γράφημα 1α).

Διάγραμμα 1β. Η κοινωνιοψυχολογική δυναμική των ικανοτήτων συναισθηματικής νοημοσύνης
 Παραγοντικό διάγραμμα (1,2)



2. Η δεύτερη διάσταση αντιπαραθέτει τις εξής λογικές (βλ. Γράφημα 1β):

Αφενός, τα υψηλά επίπεδα στην ικανότητα της κατανόησης του συναισθήματος και της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός) εκδηλώνονται από άτομα που:

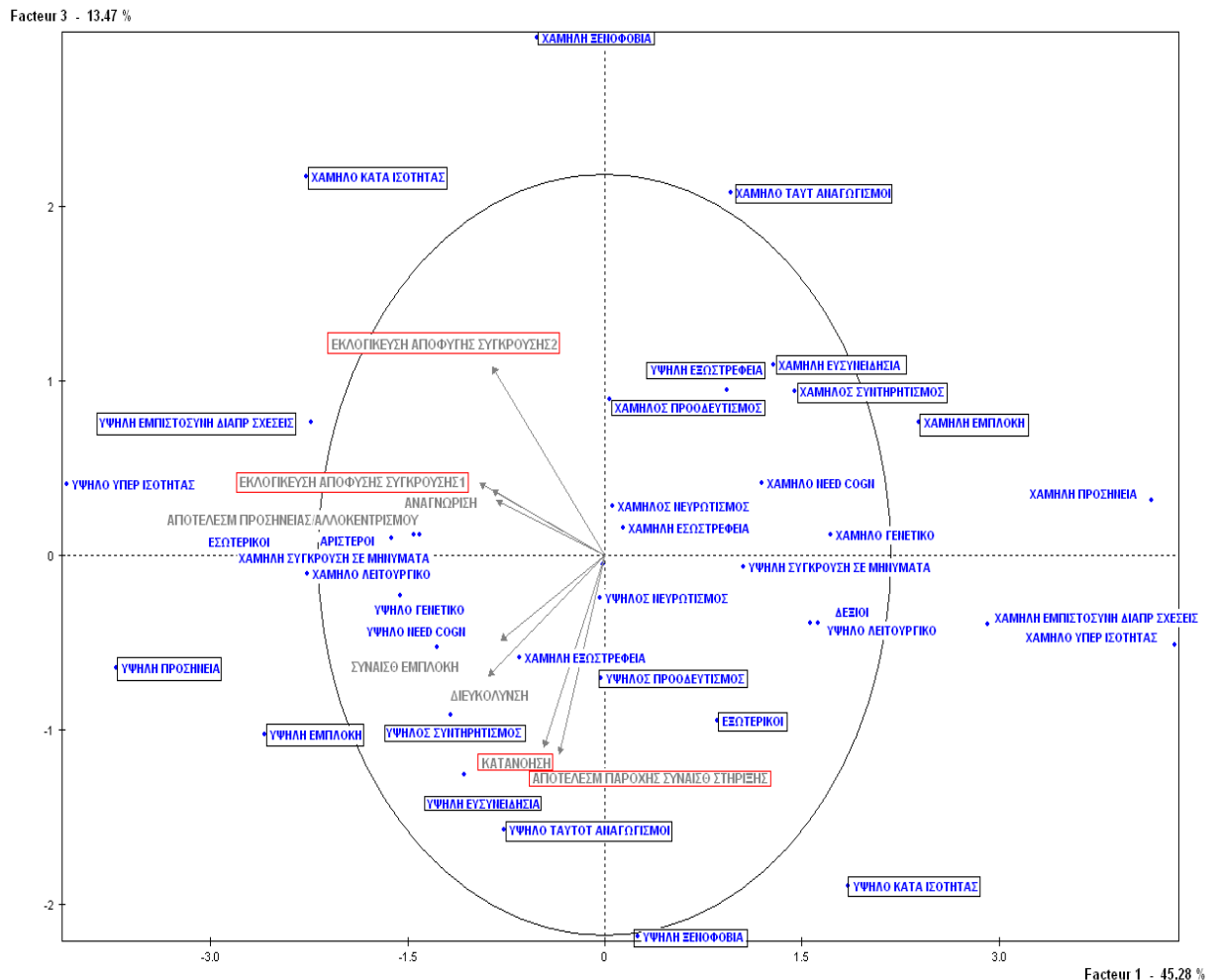
- έχουν χαμηλά επίπεδα νευρωτισμού,
- έχουν χαμηλή προσήνεια,
- δεν είναι υποστηρικτές του λειτουργικού μοντέλου,
- δεν εναντιώνονται στην ιδέα της ισότητας,
- έχουν «αριστερή» ιδεολογία,
- έχουν χαμηλή εμπιστοσύνη στις διαπροσωπικές τους σχέσεις,

- δεν είναι υποστηρικτές του γενετικού μοντέλου,
- δεν είναι οπαδοί του προοδευτισμού και
- έχουν υψηλά επίπεδα ξενοφοβίας (αρνητικός πόλος).

Αφετέρου, τα υψηλά επίπεδα στην ικανότητα της αποτελεσματικότητας προσήνειας/αλλοκεντρισμού και της αποτελεσματικότητας παροχής συναισθηματικής στήριξης εκδηλώνονται από άτομα που:

- είναι υποστηρικτές του γενετικού μοντέλου,
- δεν προβαίνουν σε ταυτοτικούς αναγωγισμούς,
- έχουν χαμηλά επίπεδα ξενοφοβίας,
- έχουν υψηλή προσήνεια,
- έχουν υψηλή εμπιστοσύνη στις διαπροσωπικές τους σχέσεις,
- είναι υποστηρικτές του λειτουργικού μοντέλου,
- εναντιώνονται στην ιδέα της ισότητας,
- έχουν δεξιά ιδεολογική τοποθέτηση και
- έχουν υψηλά επίπεδα νευρωτισμού (θετικός πόλος).

Γράφημα 2. Η κοινωνιοψυχολογική δυναμική των ικανοτήτων συναισθηματικής νοημοσύνης
 Παραγοντικό διάγραμμα (1,3)



3. Η τρίτη διάσταση αντιπαραθέτει τις εξής λογικές (βλ. Γράφημα 2):

Αφενός, τα υψηλά επίπεδα στην ικανότητα της κατανόησης του συναισθήματος και της αποτελεσματικότητας παροχής συναισθηματικής στήριξης εκδηλώνονται από άτομα που:

- έχουν υψηλά επίπεδα ξενοφοβίας,
- εναντιώνονται στην ιδέα της ισότητας,
- προβαίνουν σε ταυτοτικούς αναγωγισμούς,
- έχουν υψηλά επίπεδα ευσυνειδησίας,
- έχουν εξωτερική έδρα ελέγχου,
- έχουν υψηλά επίπεδα συντηρητισμού,
- έχουν υψηλά επίπεδα προοδευτισμού και

- έχουν υψηλά επίπεδα προσήνειας (αρνητικός πόλος).

Αφετέρου, τα υψηλά επίπεδα στην αποτελεσματικότητα εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός + άλλοι) εκδηλώνονται από άτομα που:

- έχουν υψηλή εμπιστοσύνη στις διαπροσωπικές τους σχέσεις,
- έχουν χαμηλά επίπεδα προοδευτισμού,
- έχουν χαμηλά επίπεδα συντηρητισμού,
- έχουν υψηλά επίπεδα εξωστρέφειας,
- έχουν χαμηλά επίπεδα ευσυνειδησίας,
- δεν προβαίνουν σε ταυτοτικούς αναγωγισμούς,
- δεν εναντιώνονται στην ιδέα της ισότητας και
- έχουν χαμηλά επίπεδα ξενοφοβίας (θετικός πόλος).

E. Αναζήτηση κοινωνιοψυχολογικών προβλεπτικών προσδιορισμών στην εκδήλωση ικανοτήτων

Μετά την αντιστοίχιση των ικανοτήτων της συναισθηματικής νοημοσύνης με έννοιες της κοινωνιοψυχολογικής πραγματικότητας, επόμενο βήμα μας ήταν η εξέταση της ύπαρξης προβλεπτικών σχέσεων μεταξύ των ικανοτήτων αυτών και των συγκεκριμένων εννοιών, χρησιμοποιώντας την ανάλυση της ιεραρχικής παλινδρόμησης. Μέσω της συγκεκριμένης ανάλυσης, μπορούμε να ελέγξουμε το ποσοστό συνεισφοράς κάθε ανεξάρτητης μεταβλητής στην ερμηνεία της διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής². Οι εξαρτημένες μεταβλητές είναι οι τέσσερις ικανότητες της συναισθηματικής νοημοσύνης (αναγνώριση, διευκόλυνση, κατανόηση και διαχείριση συναισθημάτων) και οι ανεξάρτητες μεταβλητές είναι οι έννοιες της κοινωνικής ψυχολογίας που χρησιμοποιήσαμε στην έρευνά μας (εμπιστοσύνη στις διαπροσωπικές σχέσεις, προσωπικότητα, έδρα ελέγχου, προσανατολισμός της κοινωνικής υπεροχής, ιδεολογική τοποθέτηση στη κλίμακα «αριστερά-δεξιά», κοινωνική νοοτροπία, άρρητες θεωρίες κοινωνικής επιρροής).

Στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 12) φαίνονται οι στατιστικά σημαντικοί συντελεστές επίδρασης (beta) των πολυεπίπεδων κοινωνιοψυχολογικών εννοιών στις ικανότητες της συναισθηματικής νοημοσύνης χρησιμοποιώντας την ανάλυση της απλής γραμμικής παλινδρόμησης (αναλυτικότερα βλ. Παράρτημα II).

² Ο όρος «ανεξάρτητη» και «εξαρτημένη» μεταβλητή χρησιμοποιείται καταχρηστικά καθώς δεν υπάρχει κάποιος πειραματικός σχεδιασμός στη συγκεκριμένη έρευνα. Χρησιμοποιείται μόνο για λόγους ευχρηστίας με σκοπό την καλύτερη κατανόηση της μεθόδου ανάλυσης των δεδομένων.

Πίνακας 12. Στατιστικά σημαντικοί συντελεστες επίδρασης των πολυεπίπεδων κοινωνιοψυχολογικών μεταβλητών στις ικανότητες της συναισθηματικής νοημοσύνης ($p < .05$)

	Αναγνώριση συναισθημάτων	Διευκόλυνση συναισθημάτων	Κατανόηση συναισθημάτων	Διαχείριση συναισθημάτων				
				Αποτελ. Εκλ. Αποφ. Συγκρ. (εαυτός)	Αποτελ. Εκλ. Αποφ. Συγκρ. (άλλοι)	Αποτελ. Προσήνειας / Αλλοκεντρισμού	Αποτελ. Παροχής Συν. Στήριξης	Συναισθηματική Εμπλοκή
Εσωστρέφεια	-.207	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Ευσυνειδησία	-.189	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Προσήνεια	.253	-----	-----	.192	.178	.221	.190	.218
Εξωστρέφεια	-.298	-----	-----	-----	-----	-----	-.218	-.176
Νευρωτισμός	-----	-----	-----	-.273	-,164	-----	-----	-----
Εμπιστοσύνη	.176	-----	-----	-----	.176	-----	.178	-----
Εσωτερική	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Εξωτερική κοιν.	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-.253
Εξωτερική άλλη	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Υπέρ ισότητας	.302	.288	-----	.245	-----	.207	-----	-----
Κατά ισότητας	-----	.243	-----	-----	-.221	-----	.206	-----
Αριστ. Τοποθ.	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Δεξιά Τοποθ.	-.188	-----	-----	-----	-----	-----	.176	-----
Συντηρητισμός	-----	-----	-----	.214	-----	-----	-----	-----
Προοδευτισμός	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Ξενοφοβία	-----	-----	-----	-----	-.220	-----	-----	-----
Λειτουργικό μοντ	-.227	-----	-----	-,146	-----	-----	-----	-----
Γενετικό μοντέλο	-----	-----	-----	-----	-----	-----	.197	-----
Ταυτ. αναγωγισμ	-----	-----	-----	.175	-----	-----	-----	-----

1. Ιεραρχική παλινδρόμηση μεταξύ της αναγνώρισης των συναισθημάτων και των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών

Πίνακας 13. Συντελεστές επίδρασης των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών στην αναγνώριση των συναισθημάτων

Μοντέλο	Μη τυποποιημένοι συντελεστές		Τυποποιημένοι συντελεστές	T	Sig.
	B	Τυπικό σφάλμα	Beta		
8 (σταθερός όρος)	22,519	2,014		11,181	,000
Εσωστρέφεια	-,318	,172	-,153	-1,854	,066
Ευσυνειδησία	-,186	,136	-,100	-1,366	,174
Προσήνεια	,297	,216	,112	1,377	,171
Εξωστρέφεια	-,751	,212	-,292	-3,539	,001
Διαπρ. Εμπιστοσύνη	,218	,152	,121	1,434	,154
Υποστήριξη ισότητας	,618	,171	,280	3,607	,000
Δεξιά ιδεολογία	-,243	,174	-,119	-1,397	,165
Λειτουργικό μοντέλο	,040	,155	,023	,259	,796

Οι ανεξάρτητες μεταβλητές που εμφάνισαν στατιστικά σημαντικούς συντελεστές επίδρασης στην ικανότητα αναγνώρισης των συναισθημάτων και κατά συνέπεια χρησιμοποιήθηκαν στην ανάλυση της ιεραρχικής παλινδρόμησης είναι η εσωστρέφεια, η ευσυνειδησία, η προσήνεια, η εξωστρέφεια, η διαπροσωπική εμπιστοσύνη, η υποστήριξη της ιδέας της ισότητας, η δεξιά ιδεολογική τοποθέτηση και το λειτουργικό μοντέλο. Οι μεταβλητές αυτές εισήχθησαν στο παλινδρομικό μοντέλο με βάση τη σειρά που αναφέρθηκαν παραπάνω. Η σειρά εισαγωγής των ανεξάρτητων μεταβλητών βασίστηκε στον τρόπο ιεράρχησης των επιπέδων κοινωνιοψυχολογικής ανάλυσης (ενδοατομικό επίπεδο, διατομικό επίπεδο, διομαδικό επίπεδο, ιδεολογικό επίπεδο).

Η ανάλυση της ιεραρχικής γραμμικής παλινδρόμησης μεταξύ της αναγνώρισης των συναισθημάτων και των ανεξάρτητων μεταβλητών είναι στατιστικά σημαντική ($F= 6,264$, $p<.01$, $R^2 = .257$, $Adjusted R^2 = .216$). Οι ανεξάρτητες μεταβλητές που εμφάνισαν στατιστικά σημαντικούς δείκτες παλινδρόμησης είναι η προσήνεια, η εξωστρέφεια και η υποστήριξη της ιδέας της ισότητας. Πιο αναλυτικά, η προσήνεια ερμηνεύει το 6,4% της διακύμανσης της ανεξάρτητης μεταβλητής (αναγνώριση του συναισθήματος), η

εξωστρέφεια ερμηνεύει το 13% και η υποστήριξη της ιδέας της ισότητας το 21%. Άρα, η δεύτερη μεταβλητή (εξωστρέφεια) αυξάνει το ποσοστό ερμηνείας της πρώτης (προσήνεια) κατά 7% και η τρίτη μεταβλητή (υποστήριξη της ιδέας της ισότητας) αυξάνει το ποσοστό ερμηνείας της πρώτης και της δεύτερης κατά 7% επίσης (βλ. Παράρτημα II).

Παρατηρώντας, όμως, τους τυποποιημένους συντελεστές Beta των μεταβλητών (βλ. Πίνακα 13) διαπιστώνουμε ότι μόνο δύο από τις τρεις μεταβλητές εμφανίζουν στατιστικά σημαντικούς συντελεστές, η εξωστρέφεια και η υποστήριξη της ιδέας της ισότητας. Ο τυποποιημένος συντελεστής Beta της μεταβλητής «εξωστρέφεια» έχει αρνητικό πρόσημο, γεγονός που σημαίνει ότι η αυξημένη εξωστρέφεια μειώνει την ικανότητα αναγνώρισης συναισθημάτων. Τέλος, ο τυποποιημένος συντελεστής Beta της μεταβλητής «υποστήριξη της ιδέας της ισότητας» έχει θετικό πρόσημο, γεγονός που σημαίνει ότι η υποστήριξη της ιδέας της ισότητας αυξάνει την ικανότητα αναγνώρισης συναισθημάτων.

2. Ιεραρχική παλινδρόμηση μεταξύ της διευκόλυνσης των συναισθημάτων και των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών

Πίνακας 14. Συντελεστές επίδρασης των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών στην διευκόλυνση των συναισθημάτων

Μοντέλο	Μη τυποποιημένοι συντελεστές		Τυποποιημένοι συντελεστές	T	Sig.
	B	Τυπικό σφάλμα	Beta		
2 (σταθερός όρος)	2,346	,409		5,733	,000
Υποστήριξη ισότητας	,181	,054	,288	3,370	,001
Εναντίωση στην ισότητα	,135	,048	,243	2,842	,005

Οι ανεξάρτητες μεταβλητές που χρησιμοποιήσαμε στην ιεραρχική παλινδρόμηση είναι μόνο δύο, η υποστήριξη της ιδέας της ισότητας και η εναντίωση στην ιδέα της ισότητας. Οι μεταβλητές αυτές εισήχθησαν στο παλινδρομικό μοντέλο με βάση τη σειρά που αναφέρθηκαν παραπάνω. Η ανάλυση της ιεραρχικής γραμμικής παλινδρόμησης μεταξύ της διευκόλυνσης των συναισθημάτων και των ανεξάρτητων μεταβλητών είναι στατιστικά

σημαντική ($F= 6,734$, $p<.01$, $R^2 = .078$, $Adjusted R^2 = .066$). Και οι δύο ανεξάρτητες μεταβλητές εμφάνισαν στατιστικά σημαντικούς δείκτες παλινδρόμησης. Πιο αναλυτικά, από τα αποτελέσματα της ανάλυσης φαίνεται ότι η μεταβλητή «Υποστήριξη της ιδέας της ισότητας» ερμηνεύει το 2,5% της διακύμανσης της ανεξάρτητης μεταβλητής (διευκόλυνση του συναισθήματος) και η μεταβλητή «Εναντίωση στην ιδέα της ισότητας» ερμηνεύει το 6,6% της διακύμανσης της ανεξάρτητης μεταβλητής. Άρα, η δεύτερη μεταβλητή (εξωστρέφεια) αυξάνει το ποσοστό ερμηνείας της πρώτης (προσήνεια) κατά 4,7% (βλ. Παράρτημα II).

Παρατηρώντας τους τυποποιημένους συντελεστές Beta των μεταβλητών (βλ. Πίνακα 14) διαπιστώνουμε ότι και οι δύο ανεξάρτητες μεταβλητές εμφανίζουν στατιστικά σημαντικούς συντελεστές. Ο τυποποιημένος συντελεστής Beta της μεταβλητής «Υποστήριξη της ιδέας της ισότητας» έχει θετικό πρόσημο, γεγονός που σημαίνει ότι η υποστήριξη της ιδέας της ισότητας αυξάνει την ικανότητα διευκόλυνσης των συναισθημάτων. Τέλος, ο τυποποιημένος συντελεστής Beta της μεταβλητής «Εναντίωση στην ιδέα της ισότητας» έχει επίσης θετικό πρόσημο, γεγονός που σημαίνει ότι και η εναντίωση στην ιδέα της ισότητας αυξάνει την ικανότητα διευκόλυνσης των συναισθημάτων. Η αιτία εμφάνισης αυτών των δύο φαινομενικά αντίθετων αποτελεσμάτων αναλύεται διεξοδικά στο κεφάλαιο της συζήτησης.

3. Ιεραρχική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός) και των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών

Πίνακας 15. Συντελεστές επίδρασης των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών στην αποτελεσματικότητα εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός)

Μοντέλο	Μη τυποποιημένοι συντελεστές		Τυποποιημένοι συντελεστές	T	Sig.
	B	Τυπικό σφάλμα	Beta		
6 (σταθερός όρος)	2,979	,452		6,590	,000
Προσήνεια	,079	,057	,100	1,393	,165
Νευρωτισμός	-,110	,038	-,195	-2,859	,005
Υποστήριξη ισότητας	,078	,056	,109	1,404	,162
Συντηρητισμός	,087	,041	,153	2,141	,034
Λειτουργικό μοντέλο	-,081	,041	-,141	-1,977	,049
Ταυτοτικοί αναγωγισμοί	,048	,043	,077	1,110	,268

Οι ανεξάρτητες μεταβλητές που χρησιμοποιήσαμε στην ιεραρχική παλινδρόμηση είναι η προσήνεια, ο νευρωτισμός, η υποστήριξη της ιδέας της ισότητας, ο συντηρητισμός, το λειτουργικό μοντέλο και οι ταυτοτικοί αναγωγισμοί. Οι μεταβλητές αυτές εισήχθησαν στο παλινδρομικό μοντέλο με βάση τη σειρά που αναφέρθηκαν παραπάνω. Η ανάλυση της ιεραρχικής γραμμικής παλινδρόμησης μεταξύ της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός) και των ανεξάρτητων μεταβλητών είναι στατιστικά σημαντική ($F = 6,088$, $p < .001$, $R^2 = .158$, $Adjusted R^2 = .132$). Οι ανεξάρτητες μεταβλητές που εμφάνισαν στατιστικά σημαντικούς δείκτες παλινδρόμησης με την εξαρτημένη είναι η προσήνεια, ο νευρωτισμός, η υποστήριξη της ιδέας της ισότητας, ο συντηρητισμός και το λειτουργικό μοντέλο. Πιο αναλυτικά, από τα αποτελέσματα της ανάλυσης φαίνεται ότι ο πρώτος παράγοντας, αυτός της «Προσήνειας», ερμηνεύει το 2,5% της διακύμανσης της ανεξάρτητης μεταβλητής [Αποτελεσματικότητα εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός)]. Ο δεύτερος παράγοντας, αυτός του «Νευρωτισμού» ερμηνεύει το 8,2% της διακύμανσης, δηλαδή αυξάνει κατά 6,1% το ποσοστό ερμηνείας του πρώτου. Ο τρίτος παράγοντας, αυτός της «Υποστήριξης της ιδέας της ισότητας» ερμηνεύει το 10,7% της διακύμανσης της ανεξάρτητης μεταβλητής, δηλαδή αυξάνει κατά 2,9% το ποσοστό

ερμηνείας του δεύτερου. Ο τέταρτος παράγοντας, αυτός του «Συντηρητισμού», ερμηνεύει το 11,9% της διακύμανσης, δηλαδή αυξάνει κατά 1,6% το ποσοστό ερμηνείας του τρίτου. Τέλος, ο πέμπτος παράγοντας, αυτός του «Λειτουργικού μοντέλου», ερμηνεύει το 13,1% της διακύμανσης της ανεξάρτητης μεταβλητής, δηλαδή αυξάνει κατά 1,6% το ποσοστό ερμηνείας του τέταρτου (βλ. Παράρτημα II).

Παρατηρώντας τους τυποποιημένους συντελεστές Beta των μεταβλητών (βλ. Πίνακα 15) διαπιστώνουμε ότι μόνο τρεις ανεξάρτητες μεταβλητές εμφανίζουν στατιστικά σημαντικούς συντελεστές, ο νευρωτισμός, ο συντηρητισμός και το λειτουργικό μοντέλο. Ο τυποποιημένος συντελεστής Beta του παράγοντα «Νευρωτισμός» έχει αρνητικό πρόσημο, γεγονός που σημαίνει ότι ο αυξημένος νευρωτισμός μειώνει την ικανότητα αποτελεσματικής αποφυγής της σύγκρουσης. Για τον παράγοντα «Συντηρητισμός», ο τυποποιημένος συντελεστής Beta έχει θετικό πρόσημο, γεγονός που σημαίνει ότι ο συντηρητισμός αυξάνει την συγκεκριμένη ικανότητα. Τέλος, για τον παράγοντα του «Λειτουργικού μοντέλου», ο τυποποιημένος συντελεστής Beta έχει αρνητικό πρόσημο, γεγονός που σημαίνει ότι ο πλειονοκεντρισμός μειώνει την ικανότητα αποτελεσματικής επίλυσης μιας κατάστασης σύγκρουσης.

4. Ιεραρχική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (άλλοι) και των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών

Πίνακας 16. Συντελεστές επίδρασης των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών στην αποτελεσματικότητα εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (άλλοι)

Μοντέλο	Μη τυποποιημένοι συντελεστές		Τυποποιημένοι συντελεστές	T	Sig.
	B	Τυπικό σφάλμα	Beta		
5 (σταθερός όρος)	3,886	,520		7,474	,000
Προσήνεια	,113	,062	,126	1,808	,072
Νευρωτισμός	-,072	,043	-,112	-1,648	,101
Διαπρ. Εμπιστοσύνη	,079	,051	,108	1,535	,126
Εναντίωση στην ισότητα	-,096	,057	-,141	-1,698	,091
Ξενοφοβία	-,070	,036	-,138	-1,975	,050
Λειτουργικό μοντέλο	-,025	,053	-,039	-,474	,636

Οι ανεξάρτητες μεταβλητές που χρησιμοποιήσαμε στην ιεραρχική παλινδρόμηση είναι η προσήνεια, ο νευρωτισμός, η διαπροσωπική εμπιστοσύνη, η εναντίωση στην ιδέα της ισότητας, η ξενοφοβία και το λειτουργικό μοντέλο. Οι μεταβλητές αυτές εισήχθησαν στο παλινδρομικό μοντέλο με βάση τη σειρά που αναφέρθηκαν παραπάνω. Η ανάλυση της ιεραρχικής γραμμικής παλινδρόμησης μεταξύ της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (άλλοι) και των ανεξάρτητων μεταβλητών είναι στατιστικά σημαντική ($F = 4,624, p < .000, R^2 = .125, \text{Adjusted } R^2 = .098$). Οι ανεξάρτητες μεταβλητές που εμφάνισαν στατιστικά σημαντικούς δείκτες παλινδρόμησης με την εξαρτημένη είναι η προσήνεια, ο νευρωτισμός, η διαπροσωπική εμπιστοσύνη, η εναντίωση στην ιδέα της ισότητας και η ξενοφοβία. Πιο αναλυτικά, από τα αποτελέσματα της ανάλυσης φαίνεται ότι ο πρώτος παράγοντας, αυτός της «Προσήνειας», ερμηνεύει το 2,4% της διακύμανσης της ανεξάρτητης μεταβλητής [Αποτελεσματικότητα εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (άλλοι)]. Ο δεύτερος παράγοντας, αυτός του «Νευρωτισμού» ερμηνεύει το 4,1% της διακύμανσης, δηλαδή αυξάνει κατά 2,2% το ποσοστό ερμηνείας του πρώτου. Ο τρίτος παράγοντας, αυτός της «Διαπροσωπικής εμπιστοσύνης» ερμηνεύει το 5,4% της διακύμανσης της ανεξάρτητης μεταβλητής, δηλαδή αυξάνει κατά 1,8% το ποσοστό ερμηνείας του δεύτερου. Ο τέταρτος παράγοντας, αυτός της «Εναντίωσης στην ιδέα της ισότητας», ερμηνεύει το 8,7% της διακύμανσης, δηλαδή αυξάνει κατά 3,7% το ποσοστό ερμηνείας του τρίτου. Τέλος, ο πέμπτος παράγοντας, αυτός της «Ξενοφοβίας», ερμηνεύει το 10,1% της διακύμανσης της ανεξάρτητης μεταβλητής, δηλαδή αυξάνει κατά 1,8% το ποσοστό ερμηνείας του τέταρτου (βλ. Παράρτημα II).

Παρατηρώντας τους τυποποιημένους συντελεστές Beta των μεταβλητών (βλ. Πίνακα 16) διαπιστώνουμε ότι μόνο μία ανεξάρτητη μεταβλητή εμφανίζει στατιστικά σημαντικό συντελεστή, η ξενοφοβία. Συγκεκριμένα, ο τυποποιημένος συντελεστής Beta έχει αρνητικό πρόσημο, γεγονός που σημαίνει ότι η αυξημένη ξενοφοβία μειώνει την ικανότητα αποτελεσματικής αποφυγής της σύγκρουσης.

5. Ιεραρχική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας προσήνειας/αλλοκεντρισμού και των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών

Πίνακας 17. Συντελεστές επίδρασης των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών στην αποτελεσματικότητα προσήνειας/αλλοκεντρισμού

Μοντέλο	Μη τυποποιημένοι συντελεστές		Τυποποιημένοι συντελεστές	T	Sig.
	B	Τυπικό σφάλμα	Beta		
2 (σταθερός όρος)	1,911	,422		4,532	,000
Προσήνεια	,141	,070	,146	2,018	,045
Υποστήριξη ισότητας	,125	,061	,148	2,036	,043

Οι ανεξάρτητες μεταβλητές που χρησιμοποιήσαμε στην ιεραρχική παλινδρόμηση είναι η προσήνεια και η υποστήριξη της ιδέας της ισότητας. Οι μεταβλητές αυτές εισήχθησαν στο παλινδρομικό μοντέλο με βάση τη σειρά που αναφέρθηκαν παραπάνω. Η ανάλυση της ιεραρχικής γραμμικής παλινδρόμησης μεταξύ της αποτελεσματικότητας προσήνειας/αλλοκεντρισμού και των ανεξάρτητων μεταβλητών είναι στατιστικά σημαντική ($F = 6,340$, $p < .01$, $R^2 = .059$, $Adjusted R^2 = .049$). Και οι δύο ανεξάρτητες μεταβλητές εμφάνισαν στατιστικά σημαντικούς δείκτες παλινδρόμησης με την εξαρτημένη. Πιο αναλυτικά, από τα αποτελέσματα της ανάλυσης φαίνεται ότι ο πρώτος παράγοντας, αυτός της «Προσήνειας», ερμηνεύει το 3,5% της διακύμανσης της ανεξάρτητης μεταβλητής (Αποτελεσματικότητα προσήνειας/αλλοκεντρισμού). Ο δεύτερος παράγοντας, αυτός της «Υποστήριξης της ιδέας της ισότητας» ερμηνεύει το 4,9% της διακύμανσης, δηλαδή αυξάνει κατά 1,9% το ποσοστό ερμηνείας του πρώτου (βλ. Παράρτημα II).

Παρατηρώντας τους τυποποιημένους συντελεστές Beta των μεταβλητών (βλ. Πίνακα 17) διαπιστώνουμε ότι και οι δύο ανεξάρτητες μεταβλητές εμφανίζουν στατιστικά σημαντικούς συντελεστές με θετικό πρόσημο, γεγονός που σημαίνει ότι η αυξημένη προσήνεια και η υποστήριξη της ιδέας της ισότητας αυξάνουν την ικανότητα αποτελεσματικής κατανάλωσης προσωπικής ενέργειας προς τους άλλους.

6. Ιεραρχική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας παροχής συναισθηματικής στήριξης και των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών

Πίνακας 18. Συντελεστές επίδρασης των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών στην αποτελεσματικότητα παροχής συναισθηματικής στήριξης

Μοντέλο	Μη τυποποιημένοι συντελεστές		Τυποποιημένοι συντελεστές	T	Sig.
	B	Τυπικό σφάλμα	Beta		
6 (σταθερός όρος)	1,821	,471		3,869	,000
Προσήνεια	,094	,055	,121	1,713	,088
Εξωστρέφεια	-,195	,058	-,233	-3,361	,001
Διαπρ. Εμπιστοσύνη	,147	,047	,232	3,165	,002
Εναντίωση στην ισότητα	,080	,045	,134	1,774	,078
Δεξιά ιδεολογία	,093	,048	,150	1,920	,056
Γενετικό μοντέλο	,079	,048	,112	1,643	,102

Οι ανεξάρτητες μεταβλητές που χρησιμοποιήσαμε στην ιεραρχική παλινδρόμηση είναι η προσήνεια, η εξωστρέφεια, η διαπροσωπική εμπιστοσύνη, η εναντίωση στην ιδέα της ισότητας, η δεξιά ιδεολογία και η υποστήριξη του γενετικού μοντέλου. Οι μεταβλητές αυτές εισήχθησαν στο παλινδρομικό μοντέλο με βάση τη σειρά που αναφέρθηκαν παραπάνω. Η ανάλυση της ιεραρχικής γραμμικής παλινδρόμησης μεταξύ της αποτελεσματικότητας παροχής συναισθηματικής στήριξης και των ανεξάρτητων μεταβλητών είναι στατιστικά σημαντική ($F = 6,018$, $p < .001$, $R^2 = .157$, $Adjusted R^2 = .131$). Οι ανεξάρτητες μεταβλητές που εμφάνισαν στατιστικά σημαντικούς δείκτες παλινδρόμησης με την εξαρτημένη είναι η εξωστρέφεια, η διαπροσωπική εμπιστοσύνη και η δεξιά ιδεολογική τοποθέτηση. Πιο αναλυτικά, από τα αποτελέσματα της ανάλυσης φαίνεται ότι ο πρώτος παράγοντας, αυτός της «Εξωστρέφειας» ερμηνεύει το 4,3% της διακύμανσης της ανεξάρτητης μεταβλητής (Αποτελεσματικότητα παροχής συναισθηματικής στήριξης). Ο δεύτερος παράγοντας, αυτός της «Διαπροσωπικής εμπιστοσύνης» ερμηνεύει το 6,7% της διακύμανσης της ανεξάρτητης μεταβλητής, δηλαδή αυξάνει κατά 2,9% το ποσοστό ερμηνείας του δεύτερου. Τέλος, ο τρίτος παράγοντας, αυτός της «Δεξιάς ιδεολογικής τοποθέτησης», ερμηνεύει το 12,3% της διακύμανσης της ανεξάρτητης

μεταβλητής και αυξάνει κατά 1,9% το ποσοστό ερμηνείας του δεύτερου (βλ. Παράρτημα II).

Παρατηρώντας τους τυποποιημένους συντελεστές Beta των μεταβλητών (βλ. Πίνακα 18) διαπιστώνουμε ότι και οι ανεξάρτητες μεταβλητές που εμφανίζουν στατιστικά σημαντικούς συντελεστές είναι η εξωστρέφεια και η διαπροσωπική εμπιστοσύνη. Ο τυποποιημένος συντελεστής Beta του παράγοντα «Εξωστρέφεια» έχει αρνητικό πρόσημο, γεγονός που σημαίνει ότι η αυξημένη εξωστρέφεια μειώνει την ικανότητα παροχής συναισθηματικής στήριξης. Από το θετικό πρόσημο του συντελεστή Beta για τον παράγοντα «Διαπροσωπική εμπιστοσύνη» διαπιστώνουμε ότι η εμπιστοσύνη αυξάνει την ικανότητα αποτελεσματικής παροχής συναισθηματικής στήριξης.

7. Ιεραρχική παλινδρόμηση μεταξύ της συναισθηματικής εμπλοκής και των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών

Πίνακας 19. Συντελεστές επίδρασης των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών στην συναισθηματική εμπλοκή

Μοντέλο	Μη τυποποιημένοι συντελεστές		Τυποποιημένοι συντελεστές	T	Sig.
	B	Τυπικό σφάλμα	Beta		
3 (σταθερός όρος)	3,908	,503		7,772	,000
Προσήνεια	,223	,061	,245	3,683	,000
Εξωστρέφεια	-,132	,065	-,134	-2,023	,044
Εξωτ. έδρα ελέγχου	-,367	,099	-,244	-3,702	,000

Οι ανεξάρτητες μεταβλητές που χρησιμοποιήσαμε στην ιεραρχική παλινδρόμηση είναι η προσήνεια, η εξωστρέφεια και η εξωτερική έδρα ελέγχου. Οι μεταβλητές αυτές εισήχθησαν στο παλινδρομικό μοντέλο με βάση τη σειρά που αναφέρθηκαν παραπάνω. Η ανάλυση της ιεραρχικής γραμμικής παλινδρόμησης μεταξύ της συναισθηματικής εμπλοκής και των ανεξάρτητων μεταβλητών είναι στατιστικά σημαντική ($F= 9,152$, $p<.000$, $R^2 = .118$, Adjusted $R^2 = .105$). Και οι τρεις ανεξάρτητες μεταβλητές εμφάνισαν στατιστικά σημαντικούς δείκτες παλινδρόμησης με την εξαρτημένη. Πιο αναλυτικά, από τα αποτελέσματα της ανάλυσης φαίνεται ότι ο πρώτος παράγοντας, αυτός της «Προσήνειας», ερμηνεύει το 3,8%% της διακύμανσης της ανεξάρτητης

μεταβλητής (Συναισθηματική εμπλοκή). Ο δεύτερος παράγοντας, αυτός της «Εξωστρέφειας» ερμηνεύει το 5% της διακύμανσης, δηλαδή αυξάνει κατά 1,7% το ποσοστό ερμηνείας του πρώτου. Τέλος, ο τρίτος παράγοντας, αυτός της «Εξωτερικής έδρας ελέγχου» ερμηνεύει το 10,5% της διακύμανσης της ανεξάρτητης μεταβλητής, δηλαδή αυξάνει κατά 5,9% το ποσοστό ερμηνείας του δεύτερου (βλ. Παράρτημα II).

Παρατηρώντας τους τυποποιημένους συντελεστές Beta των μεταβλητών (βλ. Πίνακα 19) διαπιστώνουμε ότι και οι τρεις ανεξάρτητες μεταβλητές εμφανίζουν στατιστικά σημαντικούς συντελεστές. Ο τυποποιημένος συντελεστής Beta του παράγοντα «Προσήνεια» έχει θετικό πρόσημο, γεγονός που σημαίνει ότι η προσήνεια αυξάνει την ικανότητα συναισθηματικής εμπλοκής. Από το αρνητικό πρόσημο του συντελεστή Beta για τον παράγοντα της «Εξωστρέφειας» και της «Εξωτερικής Έδρας Ελέγχου» διαπιστώνουμε ότι η εξωστρέφεια και η εξωτερική έδρα μειώνουν την ικανότητα συναισθηματικής εμπλοκής.

VI. ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Ένας από τους κύριους στόχους της έρευνάς μας ήταν να εξετάσουμε τη σχέση μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού προσωπικότητας και της συναισθηματικής νοημοσύνης ως ικανότητας. Συγκεκριμένα, εξετάσαμε κατά πόσο τα εργαλεία μέτρησης αυτών των δύο διαφορετικών τρόπων θεώρησης της έννοιας μετρούν τα ίδια επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης για το ίδιο άτομο. Το γενικό συμπέρασμα που προέκυψε από τις αναλύσεις μας είναι ότι τα ερωτηματολόγια αυτοαναφοράς, που μετρούν την συναισθηματική νοημοσύνη από τη πλευρά των χαρακτηριστικών και τα ερωτηματολόγια ικανοτήτων, που μετρούν τη συναισθηματική νοημοσύνη ως ικανότητα δίνουν διαφορετικές πληροφορίες για τα επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης του ίδιου ατόμου. Το εύρημά μας αυτό επιβεβαιώνεται και από προηγούμενες έρευνες, όπως αυτή του Brackett και των συνεργατών του (2006), στην οποία διαπιστώθηκε ότι οι συσχετίσεις μεταξύ των δύο κατηγοριών ερωτηματολογίων είναι σχετικά μικρές, γεγονός που καταδεικνύει ότι τα ερωτηματολόγια αυτοαναφοράς, που βασίζονται σε δημοφιλείς έννοιες γύρω από τον όρο της συναισθηματικής νοημοσύνης, και τα ερωτηματολόγια ικανοτήτων, που βασίζονται στη θεωρία των Mayer & Salovey (1997) γύρω από την ίδια έννοια, καταλήγουν σε διαφορετικές πληροφορίες σχετικά με το ίδιο άτομο.

Η χαμηλή [μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού και της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός) και της διευκόλυνσης συναισθημάτων] ή μηδενική συσχέτιση [μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού και της αναγνώρισης συναισθημάτων, της κατανόησης συναισθημάτων, της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (άλλοι), της αποτελεσματικότητας προσήνειας/αλλοκεντρισμού, της αποτελεσματικότητας παροχής συναισθηματικής στήριξης και της συναισθηματικής εμπλοκής] μεταξύ των ερωτηματολογίων αυτοαναφοράς και ικανοτήτων δείχνει ότι η αντίληψη του ατόμου για τα επίπεδα της συναισθηματικής του νοημοσύνης δεν αποτελεί ένδειξη των πραγματικών επιπέδων αυτής. Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν ότι υπάρχει ένα χάσμα μεταξύ της προσλαμβανόμενης και της

εκδηλούμενης νοημοσύνης. Οι λόγοι για την ύπαρξη αυτής της χαμηλής ή μηδενικής συσχέτισης μπορεί να είναι οι εξής:

1. Τα ερωτηματολόγια αυτοαναφοράς είναι επιρρεπή σε προκαταλήψεις κοινωνικής «επιθυμητότητας».
2. Τα επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης του ατόμου μπορούν να επηρεάσουν την αντίληψή του για τις πραγματικές του ικανότητες. Πιο συγκεκριμένα, τα άτομα με χαμηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης μπορεί να μην έχουν τις απαραίτητες μεταγνωστικές ικανότητες να αντιληφθούν τα επίπεδα της συναισθηματικής τους νοημοσύνης. Από την άλλη, τα άτομα με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης μπορεί να είναι ανακριβή, γιατί υπερεκτιμούν τα επίπεδα συναισθηματικής τους νοημοσύνης.

Σύμφωνα με τους Petrides & Furnham (2000), η συναισθηματική νοημοσύνη ως χαρακτηριστικό προσωπικότητας και η συναισθηματική νοημοσύνη ως ικανότητα θα πρέπει να θεωρηθούν ως δύο διαφορετικές έννοιες και όχι ως δύο διαφορετικοί τρόποι μέτρησης της ίδιας έννοιας. Οι ίδιοι υποστηρίζουν ότι η πρώτη έννοια αναφέρεται σε χαρακτηριστικά και συμπεριφορές και η μέτρησή της πραγματοποιείται μέσω των εργαλείων αυτοαναφοράς, ενώ η δεύτερη έννοια, που προσεγγίζει τη συναισθηματική νοημοσύνη ως ικανότητα, αναφέρεται σε πραγματικές ικανότητες και μετράται μέσω των τεστ ικανοτήτων. Η άποψη αυτή επιβεβαιώθηκε τόσο από έρευνες που ακολούθησαν (Petrides & Furnham, 2000· Saklofske, Austin & Minski, 2003· O'Connor & Little, 2003) όσο και σε μεγάλο βαθμό από τη δική μας μελέτη.

Επόμενος σκοπός της έρευνάς μας ήταν να ελέγξουμε τον τρόπο με τον οποίο η έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης σχετίζεται με έννοιες της κοινωνικής ψυχολογίας, οι οποίες καλύπτουν και τα τέσσερα επίπεδα κοινωνιοψυχολογικής ανάλυσης. Πιο συγκεκριμένα, οι έννοιες που χρησιμοποιήσαμε στην έρευνά μας είναι η προσωπικότητα, η οποία ανήκει στο ενδοατομικό επίπεδο ανάλυσης· η διαπροσωπική εμπιστοσύνη, που αντιπροσωπεύει το διατομικό επίπεδο ανάλυσης· η έννοια του προσανατολισμού της κοινωνικής κυριαρχίας που ανήκει στο διομαδικό επίπεδο κοινωνιοψυχολογικής ανάλυσης και τέλος οι έννοιες της ιδεολογικής τοποθέτησης στη κλίμακα «Αριστερά-Δεξιά», της έδρας ελέγχου, της

κοινωνικής νοοτροπίας και των άρρητων θεωριών κοινωνικής επιρροής, που αντιπροσωπεύουν το ιδεολογικό επίπεδο ανάλυσης.

Ξεκινώντας από την έννοια της **συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικό της προσωπικότητας**, διαπιστώσαμε ότι αυτή σχετίζεται σημαντικά με όλες σχεδόν τις κοινωνιοψυχολογικές έννοιες που χρησιμοποιήσαμε στην έρευνά μας. Αρχίζοντας την ανάλυσή μας από την έννοια της προσωπικότητας, διαπιστώσαμε ότι και οι πέντε παράγοντες της έννοιας αυτής εμφανίστηκαν να σχετίζονται με στατιστικά σημαντικό τρόπο με την συναισθηματική νοημοσύνη ως χαρακτηριστικό. Πιο συγκεκριμένα, τα υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης σχετίζονται με υψηλά επίπεδα ευσυνειδησίας, προσήνειας και εξωστρέφειας και χαμηλά επίπεδα εσωστρέφειας και νευρωτισμού. Τα αποτελέσματα της έρευνας μας επιβεβαιώνονται και από προηγούμενες έρευνες, όπως είναι αυτή των Warwick & Nettelbeck (2004). Σύμφωνα, λοιπόν και με αυτούς τους ερευνητές, η συναισθηματική νοημοσύνη από την πλευρά των χαρακτηριστικών σχετίζεται θετικά με την εξωστρέφεια, την προσήνεια και την ευσυνειδησία και αρνητικά με τον νευρωτισμό.

Επίσης, και η έννοια της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης σχετίζεται θετικά με την συναισθηματική νοημοσύνη ως χαρακτηριστικό, δηλαδή τα υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης συνδέονται με υψηλά επίπεδα διαπροσωπικής εμπιστοσύνης. Το γεγονός ότι από προηγούμενες έρευνες έχει προκύψει ότι η συναισθηματική νοημοσύνη σχετίζεται στενά με τη σύναψη αποτελεσματικών και στενών διαπροσωπικών σχέσεων (Watkin, 2000) καθώς και το ότι θεμέλιος λίθος για τη σύναψη μιας αποτελεσματικής σχέσης είναι η ύπαρξη εμπιστοσύνης, συνηγορεί στην επιβεβαίωση αυτής της θετικής συσχέτισης μεταξύ συναισθηματικής νοημοσύνης και διαπροσωπικής εμπιστοσύνης.

Προχωρώντας στο διομαδικό επίπεδο κοινωνιοψυχολογικής ανάλυσης και πιο συγκεκριμένα στην έννοια του προσανατολισμού της κοινωνικής κυριαρχίας, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης από την πλευρά των χαρακτηριστικών και την υποστήριξη της ιδέας της ισότητας. Δηλαδή, τα υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης συνδέονται με την έντονη υποστήριξη της ιδέας της ισότητας. Η υποστήριξη της ιδέας της ισότητας

συνεπάγεται ότι το άτομο αποδέχεται και αναγνωρίζει τη διαφορετικότητα ανάμεσα στους ανθρώπους και άρα είναι πιο ευαίσθητο στο να αφουγκραστεί και να κατανοήσει τα συναισθήματα των άλλων.

Αναφορικά με την έννοια της έδρας ελέγχου, παρατηρήσαμε μια θετική συσχέτιση μεταξύ της εσωτερικής έδρας ελέγχου και της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού. Δηλαδή, τα άτομα που πιστεύουν ότι μπορούν να ελέγξουν τα γεγονότα που συμβαίνουν στη ζωή τους και που θεωρούν ότι τα γεγονότα αυτά οφείλονται στις ικανότητες και τις ενέργειές τους χαρακτηρίζονται από υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης. Σε προηγούμενες έρευνες έχει βρεθεί ότι τα άτομα με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, δείχνουν ευελιξία, πιστεύουν ότι μπορούν να επηρεάσουν το περιβάλλον τους, έχουν αυτοπεποίθηση, είναι σίγουρα για τις ικανότητές τους, επιθυμούν την ανάληψη ευθυνών και θέλουν να έχουν τον έλεγχο της κατάστασης (Carson et al., 2000).

Από τις διαστάσεις της κοινωνικής νοημοσύνης μόνο ο συντηρητισμός εμφάνισε θετική συσχέτιση με τον συγκεκριμένο τρόπο προσέγγισης της συναισθηματικής νοημοσύνης. Πιο συγκεκριμένα, διαπιστώσαμε ότι τα συντηρητικά άτομα εμφανίζουν υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης, γεγονός που επιβεβαιώνει την αρχική μας υπόθεση ότι το συντηρητικό άτομο εμφανίζει υψηλότερα επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης στη προσπάθεια του να ενδυναμώσει τον θεσμό της οικογένειας, του γάμου, των διαπροσωπικών σχέσεων και τις παραδοσιακές αξίες, τις οποίες πρεσβεύει.

Τέλος, η συναισθηματική νοημοσύνη ως χαρακτηριστικό σχετίζεται θετικά και με την πριμοδότηση του μειονοκεντρισμού. Αποτελεί χαρακτηριστικό του συναισθηματικά νοήμονος ατόμου να διατηρεί συναισθήματα φιλευσπλαχνίας και ευαισθησίας προς άτομα που για κάποιο λόγο ανήκουν σε μια μειονοτική ομάδα. Το άτομο αυτό είναι περισσότερο ικανό να αναγνωρίσει και να κατανοήσει τα συναισθήματα τους και κατά συνέπεια τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και έτσι να είναι ανοικτό στις απόψεις και τις ιδέες τους. Τόσο ο μειονοκεντρισμός όσο και η συναισθηματική νοημοσύνη αποτελούν δημοφιλείς έννοιες, δύο εκφάνσεις του σύγχρονου πνεύματος των καιρών. Εκφράζουν την διάθεση για αλλαγή, για κατανόηση των πραγμάτων και καινοτόμο σκέψη.

Ο δεύτερος τρόπος θεώρησης της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης είναι αυτός που την προσεγγίζει ως **τετράπτυχο ικανοτήτων** (αναγνώριση, διεκδίκηση, κατανόηση και διαχείριση των συναισθημάτων). Καθεμία από τις ικανότητες αυτές παρουσιάζει διαφορετικές συσχετίσεις με τις κοινωνιοψυχολογικές έννοιες που χρησιμοποιήσαμε στην έρευνά μας. Ως προς την ικανότητα αναγνώρισης των συναισθημάτων καταρχάς θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι αυτή σχετίζεται με την ικανότητα του ατόμου να αναγνωρίζει και να αντιλαμβάνεται τα συναισθήματα του εαυτού του αλλά και των άλλων ατόμων.

Μία από τις έννοιες με τις οποίες σχετίζεται η ικανότητα της αναγνώρισης των συναισθημάτων είναι αυτή της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης. Συγκεκριμένα, τα άτομα που χαρακτηρίζονται από την ικανότητα αυτή διακρίνονται από υψηλά επίπεδα εμπιστοσύνης στα πλαίσια των διαπροσωπικών τους σχέσεων. Το εύρημα αυτό θεωρείται αναμενόμενο καθώς είναι φυσικό τα άτομα που μπορούν να αναγνωρίσουν τα συναισθήματα των φίλων τους και να αντιληφθούν καλύτερα τις πράξεις και τις σκέψεις αυτών, να αναπτύσσουν ισχυρότερους δεσμούς φιλίας και εμπιστοσύνης μεταξύ τους.

Όσον αφορά στην προσωπικότητα, οι παράγοντες της προσωπικότητας που σχετίζονται σημαντικά με την ικανότητα της αναγνώρισης των συναισθημάτων είναι η προσήνεια, η ευσυνειδησία και η εξωστρέφεια. Το άτομο που έχει την ικανότητα να αντιλαμβάνεται και να αναγνωρίζει τα συναισθήματα των άλλων χαρακτηρίζεται από υψηλή προσήνεια και χαμηλή εξωστρέφεια και ευσυνειδησία. Είναι στη φύση του προσήνου ατόμου να δείχνει κατανόηση και συμπάθεια προς τους ανθρώπους γύρω του, για αυτό και η διάσταση της προσήνειας σχετίζεται σημαντικά σχεδόν με όλες τις εκφάνσεις της συναισθηματικής νοημοσύνης. Από την άλλη, το εξωστρεφές και ευσυνείδητο άτομο δεν είναι τόσο επικεντρωμένο στα συναισθήματά του ή στα συναισθήματα των άλλων.

Όσον αφορά στην ιδεολογική τοποθέτηση του ατόμου, το βασικό μας εύρημα είναι ότι τα άτομα με αριστερή ιδεολογία είναι πιο ικανά να αναγνωρίσουν τα συναισθήματα τόσο του εαυτού τους όσο και των άλλων σε σχέση με τα άτομα με δεξιά ιδεολογία. Δηλαδή, επιβεβαιώθηκε η αρχική υπόθεσή μας ότι τα άτομα που αποδέχονται περισσότερο τις «αριστερές»

ιδεολογικές θέσεις υποστηρίζουν την ιδέα της ισότητας και προσπαθούν να κατανοήσουν και να αμβλύνουν διατομικές και διομαδικές διαφορές, χαρακτηριστικά που σύμφωνα με τη θεωρία αλλά και σχετικά ερευνητικά δεδομένα, ανήκουν σε άτομα με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης (Suliman & Al-Shaikh, 2007).

Μέσα από την έρευνά μας διαπιστώσαμε επίσης ότι τα άτομα με εσωτερική έδρα ελέγχου εμφανίζουν μεγαλύτερα επίπεδα της ικανότητας αυτής σε σχέση με τα άτομα με εξωτερική έδρα ελέγχου, που αποδίδουν τα γεγονότα στη μοίρα, στη τύχη ή σε υπερφυσικές δυνάμεις. Είναι γεγονός ότι τα άτομα που αποδίδουν τα γεγονότα που συμβαίνουν στη ζωή τους σε εσωτερικούς κυρίως παράγοντες, γνωρίζουν σε μεγάλο βαθμό τον εαυτό τους προκειμένου να είναι ικανά να προβούν στις αποδόσεις αυτές. Χαρακτηρίζονται, δηλαδή, από υψηλό βαθμό αυτοεπίγνωσης και ως εκ τούτου είναι ικανά να αναγνωρίσουν τα συναισθήματά τους με ακρίβεια (Goleman, 2000).

Η ικανότητα της αναγνώρισης των συναισθημάτων του εαυτού και των άλλων σχετίζεται θετικά και με την ιδέα της ισότητας, η οποία αποτελεί διάσταση του προσανατολισμού της κοινωνικής κυριαρχίας. Τα άτομα που χαρακτηρίζονται από την ικανότητα αυτή υποστηρίζουν ένθερμα την ιδέα της ισότητας, αφού χαρακτηρίζονται από κατανόηση και ανοχή στην διαφορετικότητα. Τέλος, η υποστήριξη του πλειονοκεντρισμού συνδέεται αρνητικά με την συγκεκριμένη ικανότητα, γεγονός που τονίζει ξανά την έντονη σύνδεση της συναισθηματικής νοημοσύνης με τη διάθεση για αλλαγή και καινοτομία.

Οι κοινωνιοψυχολογικές διαστάσεις που προβλέπουν την ικανότητα της αναγνώρισης συναισθημάτων είναι η εξωστρέφεια και η ιδέα της ισότητας. Όσον αφορά στον παράγοντα της εξωστρέφειας φάνηκε ότι όσο πιο εξωστρεφές είναι το άτομο τόσο μικρότερη είναι η ικανότητα του να αναγνωρίζει τα συναισθήματα του εαυτού και των άλλων. Είναι γεγονός ότι το εξωστρεφές άτομο διαθέτει λιγότερο χρόνο στην αναζήτηση του εσωτερικού του κόσμου αλλά και στην αναζήτηση του εσωτερικού κόσμου των άλλων (σε σχέση για παράδειγμα με το εσωστρεφές άτομο) και έτσι δεν χαρακτηρίζεται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα αναγνώρισης τόσο των δικών του συναισθημάτων όσο και των συναισθημάτων των άλλων. Σχετικά με την ιδέα

της ισότητας, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι όσο μεγαλύτερη είναι η υποστήριξη των ατόμων απέναντι στην ιδέα της ισότητας, τόσο μεγαλύτερη είναι και η ικανότητά τους να αναγνωρίζουν και να αντιλαμβάνονται τα συναισθήματα του εαυτού και των άλλων. Είναι γεγονός ότι η υποστήριξη της ιδέας της ισότητας από ένα άτομο συνεπάγεται ότι αυτό αποδέχεται και αναγνωρίζει τη διαφορετικότητα ανάμεσα στα άτομα και άρα είναι πιο ευαίσθητο στο να αφουγκραστεί τα συναισθήματά τους.

Η δεύτερη ικανότητα της συναισθηματικής νοημοσύνης αναφέρεται στην ικανότητα της διευκόλυνσης των συναισθημάτων, δηλαδή ουσιαστικά στην ικανότητα του ατόμου να χρησιμοποιεί τα συναισθήματά του για να αυξήσει τις γνωστικές του λειτουργίες και να βελτιώσει τη διαδικασία σκέψης. Έτσι, η συγκεκριμένη ικανότητα βοηθά στη διαδικασία επίλυσης ενός προβλήματος ή στην λήψη μιας απόφασης καθώς και στην εκτέλεση δημιουργικών εργασιών. Ο μόνος παράγοντας της προσωπικότητας που σχετίζεται σημαντικά με την ικανότητα αυτή είναι η προσήνεια και πιο συγκεκριμένα τα υψηλά επίπεδα της ικανότητας της διευκόλυνσης των συναισθημάτων σχετίζονται με υψηλά επίπεδα προσήνειας. Έχουμε αναφέρει ήδη τους λόγους για τους οποίους ο παράγοντας της προσήνειας σχετίζεται σημαντικά με τη συναισθηματική νοημοσύνη.

Θετική εμφανίστηκε και η συσχέτιση μεταξύ της συγκεκριμένης ικανότητας και της εξωτερικής έδρας ελέγχου που αναφέρεται στις αποδόσεις στην μοίρα, στην τύχη ή σε υπερφυσικές δυνάμεις. Συγκεκριμένα, το άτομο αυξάνει τις γνωστικές του λειτουργίες και επιλύει αποτελεσματικά ένα πρόβλημα, όταν δεν αναζητά για όλα τα γεγονότα που συμβαίνουν στη ζωή τους εσωτερικές αιτίες, αλλά αποδίδει και κάποια από αυτά στη μοίρα ή στη τύχη.

Η υποστήριξη του μειονοκεντρισμού καθώς και οι ταυτοτικοί αναγωγισμοί σχετίζονται θετικά με την διευκόλυνση του συναισθήματος. Έχουν ήδη αναλυθεί παραπάνω οι λόγοι για την ύπαρξη θετικής συσχέτισης μεταξύ της ικανότητας αυτής και του γενετικού μοντέλου. Όσον αφορά στους ταυτοτικούς αναγωγισμούς φάνηκε ότι για την επίλυση ενός προβλήματος ή για την αποτελεσματική διεκπεραίωση μιας δημιουργικής εργασίας χρειάζεται κανείς να συνεργάζεται με ανθρώπους με τους οποίους μοιράζεται τα ίδια ψυχολογικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά.

Όπως και με την ικανότητα της αναγνώρισης των συναισθημάτων, έτσι και η ικανότητα της διευκόλυνσης των συναισθημάτων σχετίζεται θετικά με την υποστήριξη της ιδέας της ισότητας. Συγκεκριμένα, τα υψηλά επίπεδα της ικανότητας αυτής συνδέονται με την ένθερμη υποστήριξη της ιδέας της ισότητας και μάλιστα η πρώτη προβλέπεται από την δεύτερη, δηλαδή όσο μεγαλύτερα είναι τα επίπεδα υποστήριξης της ιδέας αυτής τόσο μεγαλύτερα είναι και τα επίπεδα της ικανότητας διευκόλυνσης των συναισθημάτων. Το άτομο που κατέχει τα παραπάνω χαρακτηριστικά αποδέχεται ότι υπάρχουν διαφορές μεταξύ των ομάδων, αλλά δεν δέχεται ότι κάποιες ομάδες είναι ανώτερες από άλλες. Αυτός ο τρόπος σκέψης αντιπροσωπεύει ένα άτομο με καθαρή σκέψη και απόψεις, το οποίο θέλει να χρησιμοποιεί τόσο τη λογική όσο και τα θετικά συναισθήματα για να καταλήγει σε ένα συγκροτημένο τρόπο σκέψης και να επιλύει έτσι με αποτελεσματικότητα τυχόν προβλήματα.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, όμως, παρουσιάστηκε προβλεπτική σχέση και μεταξύ του παράγοντα της εναντίωσης στην ιδέα της ισότητας και της ικανότητας της διευκόλυνσης των συναισθημάτων. Πιο συγκεκριμένα, διαπιστώσαμε ότι όσο περισσότερο εναντιώνεται το άτομο απέναντι στην ιδέα της ισότητας, τόσο μεγαλύτερη είναι η ικανότητά του να χρησιμοποιεί τα συναισθήματά του για τη διευκόλυνση της διαδικασίας σκέψης. Το άτομο αυτό, λοιπόν, που θεωρεί ότι υπάρχουν άτομα ή ομάδες υποδεέστερες από αυτό, είναι επόμενο να βιώνει αρνητικά συναισθήματα προς αυτές. Τα αρνητικά συναισθήματα οδηγούν σε αρνητικό τρόπο σκέψης. Αυτή η διαδικασία μπορεί να διευκολύνει τον τρόπο σκέψης του, αλλά δεν είναι σίγουρο ότι αυτός ο τρόπος οδεύει προς τη «σωστή» πορεία. Δηλαδή, στην συγκεκριμένη περίπτωση το άτομο χρησιμοποιεί τα αρνητικά συναισθήματα για τη διευκόλυνση της σκέψης του (Mayer & Salovey, 1997 στο Amitay & Mongrain, 2007).

Η τρίτη ικανότητα της συναισθηματικής νοημοσύνης, αυτή της κατανόησης των συναισθημάτων, δεν φάνηκε να σχετίζεται σημαντικά με τις έννοιες των κοινωνιοψυχολογικών επιπέδων ανάλυσης. Για την ακρίβεια, η μόνη στατιστικά σημαντική συσχέτιση εμφανίστηκε μεταξύ της ικανότητας αυτής και του παράγοντα του συντηρητισμού. Πιο συγκεκριμένα, τα υψηλά επίπεδα συντηρητισμού συνδέονται με υψηλά επίπεδα της ικανότητας αυτής. Δηλαδή, τα άτομα αυτά που έχουν την ικανότητα να κατανοήσουν σύνθετα

συναισθήματα, τον τρόπο με τον οποίο τα συναισθήματα αυτά μεταβαίνουν από το ένα στάδιο στο άλλο, τις αιτίες εμφάνισης τους καθώς και τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ τους, χαρακτηρίζονται παράλληλα από την υποστήριξη συντηρητικών ιδεών. Η πιθανή ερμηνεία για την εμφάνιση της συσχέτισης αυτής είναι ίδια με αυτή που έχει δοθεί για τις στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις που έχουν εμφανιστεί μεταξύ του παράγοντα του συντηρητισμού και άλλων ικανοτήτων της συναισθηματικής νοημοσύνης.

Αν και η ικανότητα της κατανόησης του συναισθήματος αποτελεί θεμελιώδες συστατικό της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης, δεν φάνηκε να επηρεάζεται από τις διάφορες κοινωνιοψυχολογικές έννοιες που χρησιμοποιήσαμε στην έρευνά μας. Η γνώση του τρόπου με τον οποίο τα συναισθήματα συνδυάζονται και τροποποιούνται χρονικά είναι καθοριστική για τις συνδιαλλαγές μας με τους άλλους ανθρώπους, συμβάλλει στην κατανόηση του εαυτού μας και άρα αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο της κοινωνιοψυχολογικής κατάστασης του ατόμου. Αυτή η απουσία σχέσεων και συσχετίσεων οφείλεται κατά τη γνώμη μας σε κάποιο πρόβλημα ή αδυναμία του εργαλείου μέτρησης της συγκεκριμένης ικανότητας της συναισθηματικής νοημοσύνης. Το εργαλείο αυτό είχε κατασκευαστεί από τους Kafetsios & Zammuner για να αξιολογήσει τα επίπεδα της ικανότητας της κατανόησης του συναισθήματος στα πλαίσια της εργασίας. Αυτή, λοιπόν, η αλλαγή πλαισίου (δηλαδή από το περιβάλλον της εργασίας στο περιβάλλον του σχολείου) αποτελεί πιθανώς την αιτία της εμφάνισης ελάχιστων στατιστικά σημαντικών αποτελεσμάτων.

Η τελευταία ικανότητα της συναισθηματικής νοημοσύνης, αυτής της διαχείρισης των συναισθημάτων, αναφέρεται στην ικανότητα του ατόμου να διαχειρίζεται τόσο τα δικά του συναισθήματα όσο και τα συναισθήματα των άλλων και αποτελείται από πέντε υπο-ικανότητες. Η πρώτη από αυτές είναι η *αποτελεσματικότητα της εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης, η οποία αναφέρεται στα συναισθήματα του εαυτού*. Η ικανότητα αυτή εμφάνισε αρκετές στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις με διάφορες έννοιες της κοινωνικής ψυχολογίας.

Συγκεκριμένα, αναφορικά με την έννοια της προσωπικότητας, ο παράγοντας της προσήνειας εμφάνισε θετική συσχέτιση με την εν λόγω ικανότητα, ενώ ο παράγοντας του νευρωτισμού αρνητική. Είναι γεγονός ότι τα

άτομα με υψηλή προσήνεια προσπαθούν να διαχειριστούν τις συγκρούσεις, ενώ όταν έχουν διαφορές με άλλους προσπαθούν να βρουν μια συμβιβαστική λύση, έχουν δηλαδή την ικανότητα να αποφύγουν με αποτελεσματικότητα τη σύγκρουση. Όσον αφορά στον παράγοντα του νευρωτισμού, αυτή η αρνητική συσχέτιση μπορεί να αποδοθεί στο γεγονός ότι αυτή η συναισθηματική αστάθεια και γενικότερα τα δυσάρεστα συναισθήματα που βιώνει ένα νευρωτικό άτομο οδηγούν αναπόφευκτα σε συγκρούσεις, οι οποίες είναι δύσκολο τόσο να αποφευχθούν όσο και να επιλυθούν.

Επίσης, θετική ήταν και η συσχέτιση μεταξύ της συγκεκριμένης ικανότητας και του παράγοντα του συντηρητισμού. Εξ ορισμού το άτομο που χαρακτηρίζεται από υψηλά επίπεδα συντηρητισμού δεν είναι ανοικτό στις αλλαγές και στην υιοθέτηση νέων αρχών και αξιών, πράγματα που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στη δημιουργία συγκρούσεων. Έτσι, λοιπόν, το συντηρητικό άτομο έχει την ικανότητα να αποφεύγει με αποτελεσματικότητα τη σύγκρουση.

Επιπρόσθετα, η υπο-ικανότητα αυτή εμφάνισε στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις και με τους δύο παράγοντες της έννοιας του προσανατολισμού της κοινωνικής κυριαρχίας. Πιο συγκεκριμένα, η υποστήριξη της ιδέας της ισότητας σχετίζεται θετικά με την αποτελεσματική αποφυγή της σύγκρουσης, ενώ η εναντίωση στην ιδέα της ισότητας σχετίζεται αρνητικά με αυτήν. Η υποστήριξη της ιδέας της ισότητας προϋποθέτει ότι το άτομο έχει αποδεχθεί την ύπαρξη διαφορών ανάμεσα σε άλλα άτομα και ομάδες και έτσι δεν εμπλέκεται σε συγκρούσεις ή σε περίπτωση εμπλοκής έχει την ικανότητα να τις επιλύσει αποτελεσματικά. Ακριβώς τα αντίθετα ισχύουν για τα άτομα που εναντιώνονται στην ιδέα της ισότητας. Δηλαδή, η μη αποδοχή της διαφορετικότητας μπορεί να οδηγήσει στην δημιουργία συγκρούσεων και στην αδυναμία επιτυχούς επίλυσης αυτών, όταν κάποιος έρθει σε επαφή με αυτήν.

Τέλος, η συγκεκριμένη υπο-ικανότητα της διαχείρισης συναισθημάτων σχετίζεται θετικά και με την διάσταση των ταυτοτικών αναγωγισμών, γεγονός που καταδεικνύει ότι μια σύγκρουση αποφεύγεται ή επιλύεται πιο αποτελεσματικά όταν τα εμπλεκόμενα μέρη έχουν την αίσθηση ότι καίρια σημασία στην έκβαση των επικοινωνιακών διαδικασιών διαδραματίζει η ύπαρξη κοινών ψυχολογικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών.

Σημαντικές πληροφορίες για τη σχέση μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης και της έννοιας της σύγκρουσης εμφανίστηκαν και από την προσπάθεια χαρτογράφησης της πολυεπίπεδης κοινωνιοψυχολογικής δυναμικής της συναισθηματικής νοημοσύνης και συγκεκριμένα τόσο από τη πρώτη όσο και από τη τρίτη διάσταση που προέκυψε. Η πρώτη διάσταση σχετίζεται γενικά με την επιθυμία του ατόμου να επιλύει καταστάσεις σύγκρουσης και πιο συγκεκριμένα αφορά στα άτομα που χαρακτηρίζονται από την ικανότητα χρήσης του κατάλληλου συναισθήματος προκειμένου να επιλύσουν ένα πρόβλημα ή μια κατάσταση σύγκρουσης (ικανότητα διευκόλυνσης των συναισθημάτων) καθώς και από την ικανότητα να αποφεύγουν με αποτελεσματικότητα τη σύγκρουση. Τα άτομα αυτά, λοιπόν, δηλώνουν καταρχάς ότι οι διαπροσωπικές τους σχέσεις χαρακτηρίζονται από υψηλά επίπεδα εμπιστοσύνης και προσήνειας. Η ύπαρξη εμπιστοσύνης και κατανόησης (προσήνειας) σε μια σχέση δημιουργεί τις κατάλληλες προϋποθέσεις προκειμένου να μην δίνονται διαστάσεις σε οποιαδήποτε παρεξήγηση ή ατυχή συμπεριφορά, που μπορεί να οδηγήσει σε σύγκρουση. Επίσης, δηλώνουν υποστηρικτές του γενετικού μοντέλου κοινωνικής επιρροής δηλαδή πριμοδοτούν τον μειονοκεντρισμό και γενικότερα χαρακτηρίζονται από μια αριστερή ιδεολογία. Μέσω της υποστήριξης των μειονοτικών ομάδων τα άτομα αυτά έχουν ως σκοπό να αποφύγουν ή να επιλύσουν καταστάσεις σύγκρουσης που δημιουργούνται μεταξύ αυτών. Με την ίδια λογική, δηλώνουν ότι υποστηρίζουν την ύπαρξη ισότητας μεταξύ των ανθρώπων, αφού η ύπαρξη ανισοτήτων αποτελεί εύφορο έδαφος για την γένεση συγκρούσεων. Τέλος, όπως είναι λογικό, δηλώνουν ότι αποφεύγουν να δέχονται ή να αφομοιώνουν μηνύματα που μπορεί να τους προκαλέσουν συναισθήματα σύγκρουσης. Συμπερασματικά, λοιπόν, διαπιστώνουμε ότι τα άτομα με όλα τα παραπάνω χαρακτηριστικά δεν επιθυμούν να εμπλέκονται σε συγκρουσιακές καταστάσεις και χρησιμοποιούν τα χαρακτηριστικά αυτά ως μέσο ανάσχεσης αυτών.

Όσον αφορά στην τρίτη διάσταση που προέκυψε, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι η ικανότητα εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης χαρακτηρίζει άτομα που έχουν διαπροσωπική εμπιστοσύνη, υποστηρίζουν την ιδέα της ισότητας, έχουν χαμηλά επίπεδα ξеноφοβίας και δεν προβαίνουν σε ταυτοτικούς αναγωγισμούς, σε αντίθεση με τα άτομα που χαρακτηρίζονται

από την ικανότητα της κατανόησης συναισθημάτων και αποτελεσματικής παροχής συναισθηματικής στήριξης. Από αυτό το εύρημα φαίνεται ότι αυτή η υπο-ικανότητα της συναισθηματικής νοημοσύνης σχετίζεται με έννοιες που προάγουν την ανοχή στη διαφορετικότητα, την άμβλυνση των αντιθέσεων και τελικά την μείωση των συγκρούσεων.

Οι κοινωνιοψυχολογικές διαστάσεις που προβλέπουν την συγκεκριμένη υπο-ικανότητα είναι ο νευρωτισμός, ο συντηρητισμός και το λειτουργικό μοντέλο. Συγκεκριμένα, όσον αφορά στην διάσταση του νευρωτισμού, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι όσο περισσότερο νευρωτικό είναι το άτομο, τόσο μικρότερη είναι η ικανότητά του να εκλογικεύει με αποτελεσματικότητα την αποφυγή της σύγκρουσης, δηλαδή τόσο λιγότερο αποφεύγει τη σύγκρουση. Είναι στην φύση του νευρωτικού ατόμου να βιώνει δυσάρεστα συναισθήματα και μια συναισθηματική αστάθεια, η οποία μοιραία μπορεί να οδηγήσει στην δημιουργία εσωτερικών συγκρούσεων και στην αδυναμία αποτελεσματικής επίλυσης αυτών (Suliman & Al-Shaikh, 2007).

Αναφορικά με την διάσταση του συντηρητισμού, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι όσο περισσότερο συντηρητικό είναι το άτομο, τόσο μεγαλύτερη είναι η ικανότητά του να εκλογικεύει με αποτελεσματικότητα την αποφυγή της σύγκρουσης, δηλαδή τόσο περισσότερο αναζητά την επίλυση της σύγκρουσης. Ένα συντηρητικό άτομο είναι αναμενόμενο να αναζητά την επίλυση της σύγκρουσης, προκειμένου να μην διαταραχθούν οι διαμορφωμένες ισορροπίες.

Τέλος, όπως αναφέρθηκε, και η διάσταση του λειτουργικού μοντέλου προβλέπει την ικανότητα της αποτελεσματικής αποφυγής της σύγκρουσης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, όσο περισσότερο συμμορφώνεται κανείς με τις επιταγές της εξουσίας, τόσο μικρότερη είναι η ικανότητά του να εκλογικεύει με αποτελεσματικότητα την αποφυγή της σύγκρουσης, δηλαδή τόσο λιγότερο αποφεύγει τη σύγκρουση. Όταν το άτομο νιώθει ότι προδίδεται από την εξουσία (όπως στη περίπτωση μας, ο μαθητής που νιώθει ότι αδικήθηκε από τον καθηγητή του), την οποία κατά κανόνα εμπιστεύεται, επιθυμεί με κάποιο τρόπο να αντιδράσει και να δείξει τη δυσαρέσκειά του. Σε αυτή τη περίπτωση, η εξουσία εμφανίζεται να είναι μη συνεκτική και το άτομο νιώθει ότι παραβιάστηκαν οι κανόνες της διανεμητικής δικαιοσύνης, σύμφωνα με τους οποίους θα πρέπει να υπάρχει δίκαιη αναλογία μεταξύ προσπάθειας και

αμοιβής. Άρα, ο τρόπος αντίδρασής του απέναντι σε αυτήν την «προδοσία» της εξουσίας είναι να επιλέξει να μην επιλύσει τη σύγκρουση αποτελεσματικά.

Η δεύτερη έκφανση της ικανότητας της διαχείρισης των συναισθημάτων είναι η *αποτελεσματικότητα εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης*, η οποία αναφέρεται στα συναισθήματα των άλλων. Εμφανίστηκαν αρκετές στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ της συγκεκριμένης υπο-ικανότητας και των κοινωνιοψυχολογικών εννοιών που χρησιμοποιήσαμε στην έρευνά μας. Πιο συγκεκριμένα, η διαπροσωπική εμπιστοσύνη σχετίζεται θετικά με την ικανότητα αποφυγής της σύγκρουσης, δηλαδή τα άτομα που διατηρούν διαπροσωπικές σχέσεις, οι οποίες χαρακτηρίζονται από την ύπαρξη εμπιστοσύνης, έχουν την ικανότητα να επιλύσουν με αποτελεσματικότητα καταστάσεις συγκρούσεων που εμφανίζονται μέσα σε αυτές. Είναι λογικό ότι μια υγιής διαπροσωπική σχέση, η οποία χαρακτηρίζεται από εμπιστοσύνη και σεβασμό, έχει τους μηχανισμούς να επιλύσει επιτυχώς συγκρουσιακές καταστάσεις.

Όπως και η υπο-ικανότητα της αποτελεσματικής αποφυγής της σύγκρουσης, που αναφέρεται στα συναισθήματα του εαυτού, έτσι και αυτή την υπο-ικανότητα που αναφέρεται στα συναισθήματα των άλλων σχετίζεται θετικά με τον παράγοντα της προσήνειας και αρνητικά με τον παράγοντα του νευρωτισμού, τον παράγοντα της εναντίωσης στην ιδέα της ισότητας και τον παράγοντα της υποστήριξης του λειτουργικού μοντέλου. Οι λόγοι για τους οποίους εμφανίζονται αυτές οι συσχετίσεις είναι ίδιοι και για τις δύο ικανότητες και αναφέρθηκαν παραπάνω.

Ένα άλλο συμπέρασμα στο οποίο καταλήξαμε είναι ότι η υπο-ικανότητα αυτή συνδέεται με χαμηλά επίπεδα ξеноφοβίας. Δηλαδή, τα άτομα που διακρίνονται από την ικανότητα να επιλύουν ή να αποφεύγουν με αποτελεσματικότητα τη σύγκρουση δεν νιώθουν φόβο απέναντι σε ξένες ομάδες ατόμων. Η εμφάνιση αυτού του αποτελέσματος οφείλεται μάλλον στην αυτοπεποίθηση που χαρακτηρίζει τα συγκεκριμένα άτομα ότι μπορούν να διαχειριστούν τα συναισθήματα των άλλων, ακόμα και αν αυτοί ανήκουν σε ξένες ομάδες και έτσι δεν υπάρχει λόγος να παρουσιάζουν φοβικά συναισθήματα ή συμπεριφορές προς αυτούς.

Αρνητικές εμφανίστηκαν και οι συσχετίσεις μεταξύ της αποτελεσματικής αποφυγής της σύγκρουσης (άλλοι), της εναντίωση στην ιδέα της ισότητας και

του λειτουργικού μοντέλου. Γενικά, παρατηρούμε ότι οι παραπάνω συσχετίσεις ισχύουν για σχεδόν όλες τις εκφάνσεις της συναισθηματικής νοημοσύνης.

Τέλος, θα πρέπει να προσθέσουμε ότι η σχέση μεταξύ της ικανότητας αυτής και του παράγοντα της ξενοφοβίας είναι και προβλεπτική. Πιο συγκεκριμένα, βάσει των αποτελεσμάτων καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι όσο πιο έντονα είναι τα συναισθήματα ξενοφοβίας του ατόμου, τόσο μικρότερη είναι η ικανότητα του να διαχειριστεί με επιτυχία συγκρουσιακές καταστάσεις. Όταν το άτομο φοβάται τις ξένες προς αυτό ομάδες, δημιουργείται ένα «τείχος» ανάμεσά τους, το οποίο δεν βοηθά την διαδικασία επίλυσης των διαφορών και αναπόφευκτα οδηγεί σε σύγκρουση.

Η τρίτη έκφανση της ικανότητας διαχείρισης των συναισθημάτων του εαυτού και των άλλων αναφέρεται στην *αποτελεσματικότητα της προσήνειας/αλλοκεντρισμού*, δηλαδή στο κατά πόσο είναι το άτομο ικανό και πρόθυμο να καταναλώσει συναισθηματική ενέργεια για τους άλλους. Η ικανότητα αυτή εμφάνισε θετική συσχέτιση με τον παράγοντα της προσήνειας, όπως ήταν αναμενόμενο. Επίσης, θετική ήταν και η συσχέτιση ανάμεσα στην συγκεκριμένη ικανότητα και στον παράγοντα της υποστήριξης της ιδέας της ισότητας και μάλιστα η σχέση ανάμεσα σε αυτές τις δύο έννοιες είναι και προβλεπτική. Άρα, όσο περισσότερο εκφράζει το άτομο την υποστήριξή του απέναντι στην ιδέα της ισότητας, τόσο μεγαλύτερη είναι η ικανότητά του να υιοθετήσει με αποτελεσματικότητα συμπεριφορές προσήνειας και αλλοκεντρισμού. Η υποστήριξη της ιδέας αυτής από το άτομο συνεπάγεται την αποδοχή και αναγνώριση από αυτό της διαφορετικότητας ανάμεσα στα άτομα.

Η τέταρτη έκφανση της ικανότητας της διαχείρισης των συναισθημάτων αναφέρεται στην *αποτελεσματικότητα παροχής συναισθηματικής στήριξης*. Αυτή σχετίζεται θετικά με την έννοια της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης και τον παράγοντα της προσήνειας, δηλαδή τα άτομα που μπορούν να παράσχουν αποτελεσματικά συναισθηματική στήριξη χαρακτηρίζονται παράλληλα από υψηλά επίπεδα εμπιστοσύνης και προσήνειας στις διαπροσωπικές τους σχέσεις. Ένα άλλο συμπέρασμα στο οποίο καταλήξαμε είναι ότι η υπο-ικανότητα της αποτελεσματικής παροχής συναισθηματικής στήριξης σχετίζεται

αρνητικά με τον παράγοντα της εξωστρέφειας. Δηλαδή, τα εξωστρεφή άτομα δεν χαρακτηρίζονται από την ικανότητα αυτή.

Επίσης, σύμφωνα με τα αποτελέσματα θετική ήταν και η συσχέτιση μεταξύ της υπο-ικανότητας της αποτελεσματικής παροχής συναισθηματικής στήριξης και του παράγοντα της εναντίωσης στην ιδέα της ισότητας. Πιο συγκεκριμένα, τα άτομα που δεν υποστηρίζουν την ιδέα της ισότητας χαρακτηρίζονται από την ικανότητα της αποτελεσματικής παροχής συναισθηματικής στήριξης και μάλιστα όσο μεγαλύτερη είναι η εναντίωσή τους αυτή, τόσο υψηλότερα είναι και τα επίπεδα της συγκεκριμένης ικανότητας. Η εναντίωση του ατόμου στην ιδέα της ισότητας ίσως του δημιουργεί υποσυνείδητα κάποιες ενοχές, τις οποίες προσπαθεί να επιλύσει μέσω της αποτελεσματικής συναισθηματικής στήριξης προς ομάδες που θεωρεί ισότιμες με αυτό. Τέλος, η θετική συσχέτιση της υποστήριξης του μειονοκεντρισμού με την ικανότητα της αποτελεσματικής παροχής συναισθηματικής στήριξης επιβεβαιώνει για άλλη μια φορά την διαπίστωση ότι η υποστήριξη του μειονοκεντρισμού και η συναισθηματική νοημοσύνη αποτελούν δύο εκφάνσεις του σύγχρονου πνεύματος των καιρών.

Οι κοινωνιοψυχολογικές διαστάσεις που προβλέπουν την συγκεκριμένη υπο-ικανότητα είναι η διαπροσωπική εμπιστοσύνη και η εξωστρέφεια. Στη περίπτωση της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης διαπιστώσαμε όσο μεγαλύτερα είναι τα επίπεδα αυτής, τόσο μεγαλύτερη είναι και η ικανότητα της αποτελεσματικότητας παροχής συναισθηματικής στήριξης. Αναφορικά με τη διάσταση της εξωστρέφειας καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι πιο εξωστρεφή είναι τα άτομα τόσο μικρότερη είναι και η ικανότητα τους να παράσχουν συναισθηματική στήριξη με αποτελεσματικότητα. Τα υψηλά επίπεδα εξωστρέφειας του ατόμου δεν του επιτρέπουν να εμβαθύνει στις διαπροσωπικές του σχέσεις. Το εξωστρεφές άτομο συνάπτει πολλές, αλλά συνήθως ρηχές σχέσεις και άρα δεν επιθυμεί ή δεν είναι ικανό να παράσχει αποτελεσματική συναισθηματική στήριξη.

Η τελευταία έκφανση της ικανότητας της διαχείρισης των συναισθημάτων αναφέρεται στην *συναισθηματική εμπλοκή*. Η υπο-ικανότητα της συναισθηματικής εμπλοκής σχετίζεται θετικά με τον παράγοντα της προσήνειας και τον παράγοντα της υποστήριξης της ιδέας της ισότητας. Δηλαδή, τα άτομα που μπορούν να εμπλέκονται συναισθηματικά σε μια

κατάσταση επιδεικνύουν υψηλά επίπεδα προσήνειας και υποστηρίζουν με θέρμη την ιδέα της ισότητας. Τα συναισθήματα προσήνειας καθώς και η υποστήριξη της ιδέας της ισότητας υποδηλώνουν ότι το άτομο δείχνει ενδιαφέρον για τους άλλους και επομένως είναι πρόθυμο να εμπλακεί συναισθηματικά με αυτούς. Μάλιστα, όσο μεγαλύτερα είναι τα επίπεδα προσήνειας του ατόμου, τόσο μεγαλύτερη είναι και η ικανότητά του να εμπλέκεται συναισθηματικά στις διαπροσωπικές του σχέσεις.

Ένα άλλο συμπέρασμα στο οποίο καταλήξαμε είναι ότι η υπο-ικανότητα της συναισθηματικής εμπλοκής σχετίζεται αρνητικά με το λειτουργικό μοντέλο, όπως έχουμε διαπιστώσει ότι ισχύει για αρκετές διαστάσεις της συναισθηματικής νοημοσύνης. Τέλος, αρνητική ήταν και η συσχέτιση μεταξύ της συγκεκριμένης υπο-ικανότητας και της εξωτερικής, κοινωνικής έδρας ελέγχου, η οποία αναφέρεται στις αποδόσεις του ελέγχου των γεγονότων σε άλλους ανθρώπους.

Συγκεκριμένα, αναφορικά με αυτή τη τελευταία συσχέτιση και βασιζόμενοι και στην ύπαρξη προβλεπτικής σχέσης μεταξύ της συναισθηματικής εμπλοκής και της εξωτερικής κοινωνικής έδρας ελέγχου, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι όσο πιο πολύ αποδίδει το άτομο τα γεγονότα της ζωής του σε εξωτερικούς παράγοντες τόσο μικρότερη είναι η ικανότητα να εμπλέκεται συναισθηματικά σε διάφορες καταστάσεις. Όταν το άτομο, λοιπόν, αποδίδει σε εξωτερικούς κοινωνικούς παράγοντες ο,τιδήποτε συμβαίνει στη ζωή του, είτε θετικό είτε αρνητικό, μπορεί κανείς να υποθέσει ότι δεν γνωρίζει ή δεν θέλει να γνωρίζει τις ικανότητες και τα συναισθήματά του, δηλαδή δεν έχει αυτογνωσία. Χωρίς, λοιπόν, το άτομο να γνωρίζει τον εαυτό του, χωρίς να μπορεί να εμπλέκεται συναισθηματικά με τον εαυτό του, είναι επόμενο να μην μπορεί να εμπλακεί συναισθηματικά και στις διαπροσωπικές του σχέσεις.

Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί ότι υπάρχει προβλεπτική σχέση και μεταξύ της υπο-ικανότητας αυτής και του παράγοντα της εξωστρέφειας. Πιο συγκεκριμένα, όσο μεγαλύτερα είναι τα επίπεδα εξωστρέφειας του ατόμου τόσο μικρότερη είναι και η ικανότητά του να εμπλέκεται συναισθηματικά στις διαπροσωπικές του σχέσεις. Είδαμε και παραπάνω, ότι τα συναισθηματικώς νοήμονα άτομα δεν χαρακτηρίζονται από εξωστρέφεια. Όπως έχουμε πει, τα υψηλά επίπεδα εξωστρέφειας του ατόμου δεν του επιτρέπουν να εμβαθύνει

στις διαπροσωπικές του σχέσεις. Το εξωστρεφές άτομο συνάπτει πολλές, αλλά συνήθως ρηχές σχέσεις και άρα είναι επόμενο να μην μπορεί ή να μην επιθυμεί να εμπλακεί συναισθηματικά. Επίσης, η εξωστρέφεια μπορεί να λειτουργεί και ως ένας μηχανισμός άμυνας απέναντι στην αδυναμία του ατόμου να διαχειριστεί μια ουσιαστική διαπροσωπική σχέση.

Επίλογος - Συμπεράσματα

Μέσω της συγκεκριμένης έρευνας, λοιπόν, διαπιστώσαμε ότι η έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης σχετίζεται σημαντικά με κοινωνιοψυχολογικές έννοιες που ανήκουν σε όλα τα επίπεδα ανάλυσης. Ένα από τα βασικά συμπεράσματά μας είναι ότι η συναισθηματική νοημοσύνη τόσο ως χαρακτηριστικό όσο και ως ικανότητα εμφανίζει υψηλή συσχέτιση με την έννοια της προσωπικότητας και πιο συγκεκριμένα με τον παράγοντα της προσήνειας, της εξωστρέφειας και του νευρωτισμού. Τα συναισθηματικώς νοήμονα άτομα, λοιπόν, χαρακτηρίζονται από προσήνεια και όχι από εξωστρέφεια και νευρωτισμό. Επίσης, κεντρικό ρόλο στην έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης παίζει και αυτή της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης. Στην έρευνα αυτή φάνηκε ότι η ύπαρξη εμπιστοσύνης στις διαπροσωπικές σχέσεις χαρακτηρίζει κυρίως τα άτομα με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης. Ένα επιπλέον βασικό εύρημα της μελέτης μας είναι ότι η υποστήριξη της ιδέας της ισότητας, παράγοντα της έννοιας του προσανατολισμού της κοινωνικής κυριαρχίας, αποτελεί ιδιάζον χαρακτηριστικό των ατόμων με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης. Σημαντικό είναι και το γεγονός ότι τα συντηρητικά άτομα, τα άτομα με αριστερή ιδεολογία καθώς και εκείνα με εσωτερική έδρα ελέγχου χαρακτηρίζονται από υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης. Τέλος, τα συναισθηματικώς νοήμονα άτομα είναι υποστηρικτές του γενετικού μοντέλου, δηλαδή τείνουν να υποστηρίζουν τον μειονοκεντρισμό.

Διαπιστώσαμε, λοιπόν, ότι τα άτομα που χαρακτηρίζονται από υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης δείχνουν αρκετά μεγάλη κοινωνική ευαισθησία και επιθυμούν να προσφέρουν τη βοήθειά τους σε άτομα που ανήκουν σε κάποια μειονοτική ομάδα ή αντιμετωπίζουν προβλήματα ανισότητας. Η διαπίστωσή μας αυτή επιβεβαιώνεται άλλωστε και από την θεωρία της συναισθηματικής νοημοσύνης, σύμφωνα με την οποία τα άτομα

αυτά είναι σε θέση να κατανοήσουν την ύπαρξη διαφορετικών αντιλήψεων και απόψεων και είναι ευαίσθητα στη προστασία των μειονοτικών ομάδων. Δημιουργούν ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον, όπου μπορούν να δράσουν και να αναπτυχθούν διάφορες κατηγορίες ανθρώπων, εμποδίζοντας ταυτόχρονα την ανάπτυξη προκαταλήψεων και στερεοτύπων (Goleman, 2000). Επομένως, η ανάπτυξη και εξέλιξη των ικανοτήτων της συναισθηματικής νοημοσύνης στον γενικό πληθυσμό θα μπορούσε να μειώσει τα φαινόμενα στιγματισμού, βίας και προκατάληψης απέναντι στις ευπαθείς μειονοτικές ομάδες.

Σημαντικό ήταν και το εύρημά μας ότι τα συναισθηματικώς νοήμονα άτομα ενώ κατά κανόνα επιλέγουν τον κατάλληλο και πλέον αποτελεσματικό τρόπο για να επιλύσουν καταστάσεις σύγκρουσης, υπάρχουν και περιπτώσεις που αυτό δεν συμβαίνει. Συγκεκριμένα, σε περιπτώσεις άνισης ή άδικης μεταχείρισης φαίνεται ότι ακόμα και τα άτομα με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης, δεν μπορούν ή δεν επιθυμούν να βρουν τον τρόπο να αποφύγουν μια συγκρουσιακή κατάσταση. Μάλιστα, ίσως να επιδιώκουν την δημιουργία συγκρούσεων ως έναν τρόπο αντίδρασης σε αυτή τη παραβίαση των κανόνων της διανεμητικής δικαιοσύνης.

Παρατηρώντας, λοιπόν, κανείς τα αποτελέσματα με μια περισσότερο κριτική ματιά, θα μπορούσε να σημειώσει ότι αυτή η κοινωνικά επιθυμητή συμπεριφορά που εμφανίζουν τα συναισθηματικώς νοήμονα άτομα δεν είναι απαραίτητο ότι βασίζεται πάντα σε ανιδιοτελή κίνητρα. Με τη παρατήρηση αυτή, δηλαδή, θέλουμε να τονίσουμε ότι η έρευνα αυτή προσπάθησε να μελετήσει τον τρόπο με τον οποίο δρουν και συμπεριφέρονται τα άτομα με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης και όχι τα αίτια και τους λόγους για τους οποίους υιοθετούν τα συγκεκριμένα πρότυπα συμπεριφοράς. Θα μπορούσε, λοιπόν, όντως οι λόγοι εμφάνισης αυτών των συμπεριφορικών προτύπων να έχουν τη βάση τους σε όλα αυτά τα θετικά χαρακτηριστικά που συνοδεύουν εξ ορισμού ένα συναισθηματικώς νοήμονα άτομο, όμως δεν μπορεί να αποκλείσει κανείς το γεγονός ότι αυτά τα θετικά χαρακτηριστικά μπορεί να χρησιμοποιηθούν προς όφελος του ατόμου που τα φέρει. Για παράδειγμα, το γεγονός ότι το συναισθηματικώς νοήμων άτομο υιοθετεί συμπεριφορές που προάγουν τα συναισθήματα προσήνειας και εμπιστοσύνης στις διαπροσωπικές σχέσεις μπορεί να βασίζεται στην επιθυμία του ατόμου

να εκμεταλλευτεί τις σχέσεις αυτές για την εξυπηρέτηση των προσωπικών του συμφερόντων.

Η υιοθέτηση μιας κοινωνικά επιθυμητής συμπεριφοράς, λοιπόν, μπορεί να μην έχει πάντα ως στόχο την προαγωγή της ενδοπροσωπικής, διαπροσωπικής, κοινωνικής και ιδεολογικής πλευράς του ατόμου αλλά και την εκπλήρωση των δικών του ιδιοτελών και καθαρά προσωπικών σκοπών. Όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω, την άποψη αυτή συμμερίζονται σε έρευνες τους και οι Austin (Austin et al., 2007) και Carr (Carr, 2000 στο Winkel et al., 2011).

Στην παρούσα έρευνα η παραπάνω διαπίστωση επιβεβαιώνεται από το εύρημα, που έχουμε ήδη αναφέρει παραπάνω, ότι τα άτομα με υψηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης δεν επιλέγουν πάντα να επιλύσουν με τον κατάλληλο και πλέον αποτελεσματικό τρόπο καταστάσεις σύγκρουσης. Πιο συγκεκριμένα, διαπιστώσαμε ότι σε περιπτώσεις που το άτομο νιώθει ότι αδικείται, επιθυμεί να εκφράσει την δυσαρέσκειά του για την αδικία αυτή επιλέγοντας την διαιώνιση της συγκρουσιακής κατάστασης και όχι την επίλυση αυτής, όπως θα περίμενε κανείς από ένα συναισθηματικά νοήμων άτομο που έχει θεωρητικά ως στόχο την αποτελεσματική διαχείριση των συναισθημάτων του. Επομένως, στην περίπτωση αυτή το συναισθηματικά νοήμων άτομο επιλέγει να εξυπηρετήσει τα δικά του συμφέροντα και τελικά δεν διαχειρίζεται με αποτελεσματικότητα τα συναισθήματά του.

Συνεχίζοντας την παρατήρηση των αποτελεσμάτων μας με μια πιο κριτική διάθεση, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι τα χαμηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης που εμφανίζει το άτομο σε τεστ και ερωτηματολόγια αξιολόγησης της έννοιας αυτής, δεν θα πρέπει να μας οδηγούν απαραίτητα στο συμπέρασμα ότι το άτομο αυτό δεν χαρακτηρίζεται από συναισθηματική νοημοσύνη. Το συγκεκριμένο άτομο, λοιπόν, μπορεί να διαθέτει αναπτυγμένες κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες αλλά να μην επιθυμεί να τις χρησιμοποιήσει, θεωρώντας ότι έτσι μπορεί να διαχειριστεί καλύτερα και πιο αποτελεσματικά συγκεκριμένες καταστάσεις. Επομένως, σε κάποιες περιπτώσεις τα χαμηλά επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης μπορεί να σημαίνουν απροθυμία επίδειξης συναισθηματικών ικανοτήτων και όχι απουσία αυτών.

Πιο συγκεκριμένα, για πολλούς άνδρες είναι απαγορευτική η χρήση συναισθηματικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων – ακόμα και όταν αυτές υπάρχουν – γιατί πιστεύουν ότι η οποιαδήποτε επίδειξη συναισθήματος και οποιαδήποτε συναισθηματική έκφραση θεωρείται σημάδι αδυναμίας και απώλειας ελέγχου. Άλλωστε ως επί το πλείστον, ο τρόπος με τον οποίο γαλουχείται το ανδρικό πρότυπο – τουλάχιστον μέχρι το πρόσφατο παρελθόν – στα αγόρια και στους έφηβους καταστά εμφανή την απουσία οποιασδήποτε προσπάθειας για την ανάπτυξη και εξέλιξη των συναισθηματικών ικανοτήτων. Επίσης, συχνά στις μέρες μας η συναισθηματική έκφραση στους άνδρες τιμωρείται τόσο από το διαπροσωπικό όσο και από το εργασιακό και κοινωνικό περιβάλλον γενικότερα, γεγονός που αποτελεί έναν επιπλέον αποτρεπτικό παράγοντα για την επίδειξη συναισθηματικών ικανοτήτων από τον συγκεκριμένο πληθυσμό.

Επίσης, αυτή η απουσία συναισθηματικής έκφρασης, που υποδεικνύεται μέσα από τις χαμηλές επιδόσεις στα τεστ αξιολόγησης της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης, μπορεί να αποτελεί και ένα μέσο προστασίας και άμυνας για το άτομο από συναισθηματικά φορτισμένες καταστάσεις και κοινωνικά προβλήματα, μία τάση τερματισμού απειλών. Για παράδειγμα, δεν ανταποκρινόμαστε πάντα στην έκκληση για βοήθεια κάποιων ασθενών κοινωνικά ομάδων, όπως είναι οι άστεγοι και γενικά οι οικονομικά εξαθλιωμένοι άνθρωποι, στην προσπάθειά μας να προστατεύσουμε τον εαυτό μας από τις συναισθηματικές συνέπειες της αλληλεπίδρασης μας με ένα «δυστυχισμένο» άτομο. Τέλος, ειδικά ύστερα από μια έντονα συναισθηματικά φορτισμένη κατάσταση το άτομο μπορεί να μην επιθυμεί να αντιλαμβάνεται και να διαχειρίζεται τα συναισθήματά του, προκειμένου αυτά να μην του κάνουν κακό (π.χ. ύστερα από την απώλεια ενός αγαπημένου προσώπου ή ένα χωρισμό).

Με βάση, λοιπόν, τα παραπάνω καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι ο χαρακτηρισμός του ατόμου ως άτομο με υψηλή συναισθηματική νοημοσύνη και ως άτομο με χαμηλή συναισθηματική νοημοσύνη δεν πρέπει να βασίζεται μόνο στα εργαλεία αξιολόγησης της έννοιας, αλλά θα ήταν καλό να λαμβάνεται υπόψη τόσο το περιβάλλον και το πλαίσιο μέσα στο οποίο δρα το άτομο όσο και ο τρόπος με τον οποίο σκέφτεται και λαμβάνει αποφάσεις.

Περιορισμοί της έρευνας και μελλοντικές κατευθύνσεις

Ένας βασικός περιορισμός της έρευνας αυτής προέρχεται από τη σύνθεση του δείγματος. Το δείγμα μας αποτελείται μόνο από μαθητές Λυκείου και για αυτό τα ευρήματά μας θα πρέπει να γενικευθούν με προσοχή στον υπόλοιπο πληθυσμό. Δηλαδή, η έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης και ο τρόπος με τον οποίο αυτή σχετίζεται με τις υπόλοιπες κοινωνιοψυχολογικές έννοιες μπορεί να είναι διαφορετικός στον ενήλικο πληθυσμό, λαμβάνοντας υπόψη τον έντονο και συνεχώς μεταβαλλόμενο συναισθηματικό κόσμο των εφήβων. Επίσης, ένας άλλος περιορισμός προκύπτει από τα εργαλεία μέτρησης της συναισθηματικής νοημοσύνης και κυρίως από το ερωτηματολόγιο ικανοτήτων. Το συγκεκριμένο εργαλείο έχει κατασκευαστεί για να αξιολογήσει τα επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης στον χώρο της εργασίας. Επομένως, η χρήση του εργαλείου αυτού στο σχολικό περιβάλλον δημιουργεί από μόνη της περιορισμούς.

Μελλοντικές έρευνες ίσως θα πρέπει να διερευνήσουν σε μεγαλύτερο βάθος το είδος και τον τρόπο λειτουργίας αυτών των στατιστικά σημαντικών συσχετίσεων που διαφάνηκαν από τη συγκεκριμένη έρευνα, κυρίως αυτών που δεν έχουν τύχει αντικείμενο μελέτης προηγούμενων ερευνών, όπως είναι οι άρρητες θεωρίες κοινωνικής επιρροής, η έδρα ελέγχου και ο προσανατολισμός της κοινωνικής κυριαρχίας. Επίσης, θα ήταν ενδιαφέρον να ελεγχθεί πιο αναλυτικά, ίσως μέσω κάποιου πειραματικού σχεδιασμού, η τάση του ατόμου που υποστηρίζει τις ιδέες και τις απόψεις της πλειοψηφίας να μην επιλέγει την αποτελεσματική επίλυση συγκρουσιακών καταστάσεων και κυρίως ο λόγος για τον οποίο εμφανίζεται η συσχέτιση αυτή. Τέλος, αυτή η προσπάθεια συσχέτισης της έννοιας της συναισθηματικής νοημοσύνης με έννοιες της Κοινωνικής Ψυχολογίας θα ήταν καλό να συνεχιστεί και με έννοιες άλλων κλάδων της ψυχολογίας, όπως η κλινική και η παιδαγωγική ψυχολογία.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Amitay, O. A. & Mongrain, M. (2007). From Emotional Intelligence to Intelligent Choice of Partner. *The Journal of Social Psychology*, 147 (4), 325-343.
- Austin, E. J., Farrelly, D., Black, C. & Moore, H. (2007). Emotional intelligence, Machiavellianism and emotional manipulation: Does EI have a dark side? *Personality and Individual Differences*, 43, 179-189.
- Austin, E. J., Saklofske, D. H. & Egan (2005). Personality, well-being and health correlates of trait emotional intelligence. Στο Saklofske, D. H., Austin, E. J., Galloway, J. & Davidson, K. (2007). Individual differences correlates of health-related behaviours: Preliminary evidence for links between emotional intelligence and coping. *Personality and Individual Differences*, 42, 491-502.
- Barbuto, J. D. & Burbach, M. E. (2006). The emotional intelligence of transformational leaders: A field study of elected officials. *The Journal of Social Psychology*, 146 (1), 51-64.
- Bar-On, R. (1997). The emotional Quotient Inventory (EQ-i): a test of emotional intelligence. Στο Austin, E. J., Saklofske, D. H., Huang, S.H.S., McKenney, D. (2004). Measurement of trait emotional intelligence: testing and cross-validating a modified version of Schutte et al's (1998) measure. *Personality and Individual Differences*, 36, 555-562.
- Bar-On, R. (1997). Bar-On Emotional Quotient Inventory: A Measure of Emotional Intelligence. Στο Dulewicz, V. & Higgs, M. (2004). Can emotional intelligence be developed? *International Journal of Human Resource Management*, 15 (1), 95-111.
- Bar-On, R. (1997). Bar-On Emotional Quotient Inventory: A Measure of Emotional Intelligence. Στο Zeidner, M. (2004). Emotional Intelligence in the Workplace: A Critical Review. *Applied Psychology: An International Review*, 53 (3), 371-399.
- Bar-On, R. (2006). The Bar-On model of emotional-social intelligence. *Psichothema*, 18, 13-25.
- Bar-On, R., Tranel, D., Denburg, N. L. & Bechara, A. (2003). Exploring the neurological substrate of emotional and social intelligence. Στο Kemp, H.

- A., Cooper, N. J., Hermens, G., Gordon, E., Bryant, R. & Williams, L. M. (2005). Toward an intergrated profile of emotional intelligence: Introducing a brief measure. *Journal of Intergrative Neuroscience*, 4 (1), 41-61.
- Barrick, M. R., Mount, M. K. & Judge, T. A. (2001). Personality and performance at the beginning of the new millennium: What do we know and where do we go next? In Perrewe, P. L. & Spector, P. E. (2002). Personality research in the organizational sciences. *Research in Personnel and Human Resources Management*, 21, 1-63.
- Becker, T. (2003). Is emotional intelligence a viable concept? Στο Sue-Chan, C. & Latham, G. P. (2004). The Situational Interview as a Predictor of Academic and Team Performance: A Study of the Mediating Effects of Cognitive Ability and Emotional Intelligence. *International Journal of Selection and Assessment*, 12 (4), 312-320.
- Boyatzis, R. E. (1982). The Competent Manager: A model for effective performance. In Goleman, D. (2000). Η συναισθηματική νοημοσύνη στον χώρο της εργασίας. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Brackett, M. A. (2001). Describing the life space and its relation to emotional intelligence. Στο Amitay, O. A. & Mongrain, M. (2007). From Emotional Intelligence to Intelligent Choice of Partner. *The Journal of Social Psychology*, 147 (4), 325-343.
- Brackett, M. A., Mayer, J.D., & Warner, R.M. (2004). Emotional intelligence and the prediction of behavior. Στο Salovey, P. & Grewal, D. (2005). The science of emotional intelligence. *Current Directions in Psychological Science*, 14(6), 281-285.
- Brackett, M. A., Rivers, S. A. & Salovey, P. (2011). Emotional intelligence: Implications for personal, social, academic and workplace success. *Social and Personality Psychology Compass*, 5 (1), 88-103.
- Brackett, M. A., Rivers, S. A. & Shiffman, E. E. (2006). Relating emotional abilities to social functioning: A comparison of self-report and performance measures of emotional intelligence, *Journal of Personality and Social Psychology*, 91 (4), 780-795.
- Brackett, M. A. & Salovey, P. (2006). Measuring emotional intelligence with the Mayer-Salovey-Caruso Emotional Intelligence Test (MSCEIT). *Psicothema*, 18, 34-41.

- Brown, R. (1990). The construct and concurrent validity of the social dimension of the Brown Locus of Control Scale. Στο Mellon, R. C., Papanikolaou, V. & Prodromitis, G. (2009). Locus of control and psychopathology in relation to levels of trauma and loss : Self-reports of Peloponnesian wildfire survivors. *Journal of Traumatic Stress*, 22 (3), 189-196.
- Carmeli, A. (2003). The relationship between emotional intelligence and work attitudes, behavior and outcomes. *Journal of Managerial Psychology*, 18 (8), 788-813.
- Carr, D. (2000). Emotional intelligence, PCE and self esteem: A cautionary note. Στο Winkel, D. E., Wyland, R. L., Shaffer, M. A. Clason, P. (2011). A new perspective on psychological resources: Unanticipated consequences of impulsivity and emotional intelligence. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 84, 78-94.
- Carson, K. D., Carson, P. P. & Birkenmeier, B. J. (2000). Measuring emotional intelligence: Development and validation of an instrument. *The Journal of Behavioral and Applied Management*, 2 (1), 32-44.
- Chung, Y., & Jackson, S. E. (2011). Co-worker trust and knowledge creation: A multilevel analysis. *Journal of Trust Research*, 1(1): 65-83.
- Ciarrochi, J. V., Chan, A. Y. C. & Caputi, P. (2000). A critical evaluation of the emotional intelligence construct. Στο Warwick, J. & Nettelbeck, T. (2004). Emotional intelligence is...? *Personality and Individual Differences*, 37, 1091-1100.
- Ciarrochi, J. V. & Deane, F. P. (2001). Emotional competence and willingness to seek help from professional and non professional sources. Στο Saklofske, D. H., Austin, E. J., Galloway, J. & Davidson, K. (2007). Individual differences correlates of health-related behaviours: Preliminary evidence for links between emotional intelligence and coping. *Personality and Individual Differences*, 42, 491-502.
- Ciarrochi, J. V., Deane, F. P. & Anderson, S. (2002). Emotional intelligence moderates the relationship between stress and mental health. Στο Rogers, P., Qualter, P., Phelps, G. & Gardner, K. (2006). Belief in the paranormal, coping and emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 41, 1089-1105.

- Ciarrochi, J. V., Deane, F. P. & Anderson, S. (2002). Emotional intelligence moderates the relationship between stress and mental health. Στο Warwick, J. & Nettelbeck, T. (2004). Emotional intelligence is...? *Personality and Individual Differences*, 37, 1091-1100.
- Clarke, N. (2006). Developing emotional intelligence through workplace learning: Findings from a case study in healthcare. *Human Resource Development International*, 9 (4), 447-465.
- Costa, P. T. Jr. & MacCrae, R. R. (1992). NEO PI-R professional manual. Στο Warwick, J. & Nettelbeck, T. (2004). Emotional intelligence is...? *Personality and Individual Differences*, 37, 1091-1100.
- Davies, M., Stankov, L. & Roberts, R. D. (1998). Emotional intelligence: In search of an elusive construct. Στο Dulewicz, V., Higgs, M. & Slaski, M. (2003). Measuring emotional intelligence: content, construct and criterion-related validity. *Journal of Managerial Psychology*, 18 (5), 405-420.
- Day, A. L. & Carroll, S. A. (2004). Using an ability-based measure of emotional intelligence to predict individual performance, group performance and group citizenship behaviours. *Personality and Individual Differences*, 36, 1443-1458.
- Dawda, D. & Hart, S. D. (2000). Assessing emotional intelligence: reliability and validity of the Bar-On Emotional Intelligence Quotient Inventory. Στο Saklofske, D. H., Austin, E. J. & Minski, P. S. (2003). Factor structure and validity of a trait emotional intelligence measure. *Personality and Individual Differences*, 34, 707-721.
- Derksen J., Kramer, I. & Katzko, M. (2002). Does a self-report measure for emotional intelligence assess something different than a general intelligence? *Personality and Individual Differences*, 32, 37-48.
- Downey, L. A., Papageorgiou, V. & Stough, C. (2006). Examining the relationship between leadership, emotional intelligence and intuition in senior female managers. *Leadership and Organization Development Journal*, 27 (4), 250-264.
- Duckit, J. (2001). A dual-process cognitive-motivational theory of ideology and prejudice. Στο M. P. Zanna, ed. *Advances in Experimental Social Psychology*. Στο Liu, J. H., Huang, L. & McFedries, C. (2008). Cross-sectional and longitudinal differences in social dominance orientation and

- right wing authoritarianism as a function of political power and societal change. *Asian Journal of Social Psychology*, 11, 116-126.
- Dulewicz, V. & Higgs, M. (2004). Can emotional intelligence be developed? *International Journal of Human Resource Management*, 15 (1), 95-111.
- Engleberg, E. & Sjoberg, L. (2003). Emotional intelligence, affect intensity and social adjustment. Στο Rogers, P., Qualter, P., Phelps, G. & Gardner, K. (2006). Belief in the paranormal, coping and emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 41, 1089-1105.
- Fernandez-Berrocal, P. & Extremera, N. (2006). Emotional intelligence: A theoretical and empirical review of its first 15 years of history. *Psicothema*, 18, 7-12.
- Formica, S. (1998). Description of the socio-emotional life space: Life qualities and activities related to emotional intelligence. Στο Amitay, O. A. & Mongrain, M. (2007). From Emotional Intelligence to Intelligent Choice of Partner. *The Journal of Social Psychology*, 147 (4), 325-343.
- Frijda, N. H. (1994). Varieties of affect: Emotions and episodes, moods and sentiments. Στο Ekman, P. & Davidson, R. J. (Eds.), *The nature emotion: Fundamental questions*. Στο Kelly, J. R. & Barsade, S. G. (2001). Mood and emotions in small groups and work groups. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 86 (1), 99-130.
- Fullam, A. (2002). Adult attachment, emotional intelligence, health and immunological responsiveness to stress. Στο Amitay, O. A. & Mongrain, M. (2007). From Emotional Intelligence to Intelligent Choice of Partner. *The Journal of Social Psychology*, 147 (4), 325-343.
- Furnham, A. & Petrides, K. V. (2003). Trait emotional intelligence and happiness. *Social Behavior and Personality*, 31 (8), 815-824.
- Ganzach, Y. (1998). Intelligence and job satisfaction. *The Academy of Management Journal*, 41 (5), 526-539.
- Gardner, H. (1983). Frames of mind. Στο Liptak, J. J. (2005). Using emotional intelligence to help college students succeed in the workplace. *Journal of Employment Councelling*, 42 (4), 171-178.
- Goleman, D., (1995). Emotional Intelligence. Στο Palmer, B.R., Manocha, R., Gignac, G. & Stough, C. (2003). Examining the factor structure of the Bar-On Emotional Quotient Inventory with an Australian general population

- sample. *Personality and Individual Differences*, 35, 1191-1210.
- Goleman, D. (1998). Η συναισθηματική νοημοσύνη: Γιατί το «EQ» είναι πιο σημαντικό από το «IQ»? Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Goleman, D. (2000). *Η συναισθηματική νοημοσύνη στον χώρο της εργασίας*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Guimond, S., Dambrun, M., Michinov, N. & Duarte, S. (2003). Does social dominance generate prejudice? Integrating individual and contextual determinants of intergroup cognitions. Στο Liu, J. H., Huang, L. & McFedries, C. (2008). Cross-sectional and longitudinal differences in social dominance orientation and right wing authoritarianism as a function of political power and societal change. *Asian Journal of Social Psychology*, 11, 116-126.
- Ivzevic, Z., Brackett, M. A. & Mayer, J. D. (2007). Emotional intelligence and emotional creativity. *Journal of Personality*, 75 (2), 1-37.
- Higgs, M. (2004). A study of the relationship between emotional intelligence and the performance in UK call centers. *Journal of Managerial Psychology*, 19 (4), 442-454.
- Higgs, M., & Aitken, P. (2003). An exploration of the relationship between *emotional intelligence* and *leadership* potential. Στο Barbuto, J. D. & Burbach, M. E. (2006). The emotional intelligence of transformational leaders: A field study of elected officials. *The Journal of Social Psychology*, 146 (1), 51-64.
- Humphrey, N., Curran, A., Morris, E., Farrell, P. & Woods, K. (2007). Emotional intelligence and education: A critical review. *Educational Psychology*, 27 (2), 235-254.
- Judge, T. A., Martocchio, T. T. & Thoresen, C. J. (1997). Five-factor model of personality and employee absence. *Journal of Applied Psychology*, 82, 745-755.
- Kafetsios, K. & Zampetakis, L. A. (2008). Emotional intelligence and job satisfaction: Testing the mediatory role of positive and negative affect. *Personality and Individual Differences*, 44, 712-722.
- Kemp, H. A., Cooper, N. J., Hermens, G., Gordon, E., Bryant, R. & Williams, L. M. (2005). Toward an intergrated profile of emotional intelligence:

- Introducing a brief measure. *Journal of Intergrative Neuroscience*, 4 (1), 41-61.
- Kunnanatt, J. T. (2004). Emotional intelligence: the new science of interpersonal effectiveness. *Human Resource Development Quarterly*, 15 (4), 489-495.
- Landa, J. M. A., Lopez-Zafra, E., Martinez de Antonana, R. & Pulido, M. (2006). Perceived emotional intelligence and life satisfaction among university teachers. *Psicothema*, 18, 152-157.
- Langhorn, S. (2004). How emotional intelligence can improve management performance. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 16 (4), 220-230.
- Lazarus, R. S. (1991). Emotion and adaptation. Στο Kelly, J. R. & Barsade, S. G. (2001). Mood and emotions in small groups and work groups. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 86 (1), 99-130.
- LePine, J. A., Colquitt, J. A. & Erez, A. (2000). Adaptability to changing task contexts. Effects of general cognitive ability, conscientiousness and openness to experience. In Perrewe, P. L. & Spector, P. E. (2002). Personality research in the organizational sciences. *Research in Personnel and Human Resources Management*, 21, 1-63.
- Liptak, J. J. (2005). Using emotional intelligence to help college students succeed in the workplace. *Journal of Employment Councelling*, 42 (4), 171-178.
- Lopes, P. N., Brackett, M. A., Nezlek, J. B., Schutz, A., Sellin, I., & Salovey, P. (2004). Emotional intelligence and social interaction. Στο Salovey, P. & Grewal, D. (2005). The science of emotional intelligence. *Current Directions in Psychological Science*, 14(6), 281-285.
- Lopes, P. N., Brackett, M. A., Nezlek, J. B., Schutz, A., Sellin, I. & Salovey, P. (2004). Emotional intelligence and social interaction. Στο Rogers, P., Qualter, P., Phelps, G. & Gardner, K. (2006). Belief in the paranormal, coping and emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 41, 1089-1105.
- Lopes, P. N., Cote, S. & Salovey, P. (2006). An ability model of emotional intelligence: Implication for assessment and training. Στο V. Drukat, F. Sala, & G. Mount (Eds.), Linking emotional intelligence and performance at

- work (pp. 153-180). Στο Clarke, N. (2006). Emotional intelligence training: A case of caveat emptor. *Human Resource Development Review*, 5 (4), 422-441.
- Lopes, P.N., Grewal, D., Kadis, J., Gall, M., & Salovey, P. (2003). Evidence that emotional intelligence is related to job performance and affect and attitudes at work. Στο Salovey, P. & Grewal, D. (2005). The science of emotional intelligence. *Current Directions in Psychological Science*, 14(6), 281-285.
- Lopes, P. N., Salovey, P. & Straus, R. (2003). Emotional intelligence, personality, and the perceived quality of social relationships. Στο Amitay, O. A. & Mongrain, M. (2007). From Emotional Intelligence to Intelligent Choice of Partner. *The Journal of Social Psychology*, 147 (4), 325-343.
- Lopes, P. N., Salovey, P. & Straus, R. (2003). Emotional intelligence, personality, and the perceived quality of social relationships. Στο Salovey, P. & Grewal, D. (2005). The science of emotional intelligence. *Current Directions in Psychological Science*, 14(6), 281-285.
- Luthans, F. (2002). Positive organizational behaviour: developing and managing psychological strengths for performance improvement. Στο Dulewicz, V., Higgs, M. & Slaski, M. (2003). Measuring emotional intelligence: content, construct and criterion-related validity. *Journal of Managerial Psychology*, 18 (5), 405-420.
- MacCann, C. (2010). Further examination of emotional intelligence as a standard intelligence: A latent variable analysis of fluid intelligence, crystallized intelligence and emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 49, 490-496.
- MacCann, C., Roberts, R. D., Matthews, G. & Zeidner, M. (2004). Consensus scoring and empirical option weighting of performance-based Emotional Intelligence (EI) tests. *Personality and Individual Differences*, 36, 645-662.
- Matthews, G., Emo, A. K., Funke, G., Zeidner, M., Roberts, R. D., Costa, P. T. Jr. & Schulze, R. (2006). Emotional intelligence, personality and task-induced stress. *Journal of Experimental Psychology: Applied*, 12 (2), 96-107.

- Mayer, J. D. & Belz, C. M. (1998). Socialization, Society's "Emotional Contract," and Emotional Intelligence. *Psychological Inquiry*, 9 (4), 300-303.
- Mayer, J. D., Caruso, D. R. & Salovey, P. (2000). Emotional intelligence meets traditional standards for an intelligence. Στο Law, K. S., Wong, C. S. & Song, L. J. (2004). The construct and criterion validity of emotional intelligence and its potential utility for management studies. *Journal of Applied Psychology*, 89 (3), 483-496.
- Mayer, J. D., Caruso, D. R. & Salovey, P. (1999). Emotional intelligence meets traditional standards for an intelligence. Στο Sue-Chan, C. & Latham, G. P. (2004). The Situational Interview as a Predictor of Academic and Team Performance: A Study of the Mediating Effects of Cognitive Ability and Emotional Intelligence. *International Journal of Selection and Assessment*, 12 (4), 312-320.
- Mayer, J. D. & Salovey, P. (1997). What is emotional intelligence? Στο Amitay, O. A. & Mongrain, M. (2007). From Emotional Intelligence to Intelligent Choice of Partner. *The Journal of Social Psychology*, 147 (4), 325-343.
- Mayer, J. D. & Salovey, P. (1997). What is emotional intelligence? Στο Salovey, P. & Sluyter, D. (Eds.). Emotional development and emotional intelligence: Educational implications. Στο Law, K. S., Wong, C. S. & Song, L. J. (2004). The construct and criterion validity of emotional intelligence and its potential utility for management studies. *Journal of Applied Psychology*, 89 (3), 483-496.
- Mayer, J. D., Salovey, P. & Caruso, D. R. (1997). Emotional IQ Test. Στο Amitay, O. A. & Mongrain, M. (2007). From Emotional Intelligence to Intelligent Choice of Partner. *The Journal of Social Psychology*, 147 (4), 325-343.
- Mayer, J. D., Salovey, P. & Caruso, D. R. (2002). Mayer-Salovey-Caruso Emotional Intelligence Test (MSCEIT) user's manual. Στο Amitay, O. A. & Mongrain, M. (2007). From Emotional Intelligence to Intelligent Choice of Partner. *The Journal of Social Psychology*, 147 (4), 325-343.
- Mayer, J.D., Salovey, P., Caruso, D.R., & Sitarenios, G. (2003). Measuring emotional intelligence with the MSCEIT V 2.0. Στο Salovey, P. & Grewal,

- D. (2005). The science of emotional intelligence. *Current Directions in Psychological Science*, 14(6), 281-285.
- McIntyre, H. H. (2010). Gender differences in the nature and linkage of higher-order personality factors to trait and ability emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 48, 617-622.
- Mikolajczak, M., Bodarwe, K., Laloyaux, O., Hansenne, M. & Nelis, D. (2010). Association between frontal EEG asymmetries and emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 48, 177-181.
- Mikolajczak, M., Luminet, O. & Menil, C. (2006). Predicting resistance to stress : incremental validity of trait emotional intelligence over alexithymia and optimism. Στο Fernandez-Berrocal, P. & Extremera, N. (2006). Special issue on emotional intelligence: An overview. *Psicothema*, 18, 1-6.
- Mikolajczak, M., Nelis, D., Hansenne, M. & Quoidbach, J. (2008). If you can regulate sadness, you can probably regulate shame : Associations between trait emotional intelligence, emotion regulation and coping efficiency across discrete emotions. Στο Zeidner, M. & Olnick-Shemesh, D. (2010). Emotional intelligence and subjective well-being revisited. *Personality and Individual Differences*, 48, 431-435.
- Miller, R. L. & Mulligan, R. D. (2002). Terror management: the effects of mortality salience and locus of control on risk-taking behaviors. *Personality and Individual Differences*, 33, 1203-1214.
- Moscovici, S. (1976). *Social influence and social change*. London: Academic Press.
- Newsome, S., Day, A. L. & Catano, V. M. (2000). Assessing the predictive validity of emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 29, 1005-1016.
- O'Connor, R. M. Jr. & Little, I. S. (2003). Revisiting the predictive validity of emotional intelligence: self-report versus ability-based measures. *Personality and Individual Differences*, 35, 1893-1902.
- Oliver, J. E., Jose, P. E. & Brough, P. (2006). Confirmatory factor analysis of the work locus of control scale. *Educational and Psychological Measurement*, 66 (5), 835-851.

- Palmer, B. R., Donaldson, C. & Stough, C. (2002). Emotional intelligence and life satisfaction. Στο Warwick, J. & Nettelbeck, T. (2004). Emotional intelligence is...? *Personality and Individual Differences*, 37, 1091-1100.
- Παπαστάμου, Σ. (1989α). Εγχειρίδιο κοινωνικής ψυχολογίας. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Παπαστάμου, Σ. (1989β). Σύγχρονες έρευνες στην κοινωνική ψυχολογία: η κοινωνική επιρροή. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Παπαστάμου, Σ. (2000). Η κοινωνική ψυχολογία στο κατώφλι του 21^{ου} αιώνα: η ελληνική πραγματικότητα. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Παπαστάμου, Σ. & Προδρομίτης, Γ. (2010). *Κρατική και μη κρατική πολιτική βία*. Αθήνα: Πεδίο.
- Perrewe, P. L. & Spector, P. E. (2002). Personality research in the organizational sciences. *Research in Personnel and Human Resources Management*, 21, 1-63.
- Petrides, K. V. & Furnham, A. (2000). Gender differences and in measured and self-estimated trait emotional intelligence. *Sex Roles*, 42, 449-461.
- Petrides, K. V. & Furnham, A. (2001). Trait emotional intelligence: psychometric investigation with reference to established trait taxonomies. Στο Saklofske, D. H., Austin, E. J. & Minski, P. S. (2003). Factor structure and validity of a trait emotional intelligence measure. *Personality and Individual Differences*, 34, 707-721.
- Petrides, K. V., Furnham, A. & Martin, G. N. (2004). Estimates of emotional and psychometric intelligence: Evidence for gender-based stereotypes. *The Journal of Social Psychology*, 144 (2), 149-162.
- Petrides, K. V., Perez-Gonzalez, J. C. & Furnham, A. (2007). On the criterion and incremental validity of trait emotional intelligence. Στο Mikolajczak, M., Nelis, D., Hansenne, M. & Quoidbach, J. (2008). If you can regulate sadness, you can probably regulate shame: Associations between trait emotional intelligence, emotion regulation and coping efficiency across discrete emotions. *Personality and Individual Differences*, 44, 1356-1368.
- Προδρομίτης Γ., Παπαστάμου Σ. (2006). *Όψεις κοσμικής και θρησκευτικής ορθοδοξίας: Από τις δοξασίες στις πρακτικές*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Rahim, M. A. & Psenicka, C. (1996). A structural equations model of stress, locus of control, social support, psychiatric symptoms and propensity to

- leave a job. In Goleman, D. (2000). *Η συναισθηματική νοημοσύνη στον χώρο της εργασίας*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Rego, A., Sousa, F., Pina e Cunha, M., Correia, A. & Saur-Amaral, I. (2007). Leader self-reported emotional intelligence and perceived employee creativity: An exploratory study. *Creativity and Innovation Management*, 16 (3), 250-264.
- Roberts, R. D., Zeidner, M., & Matthews, G. (2001). Does EI meet traditional standards for an intelligence? Some new data and conclusions. *Emotion*, 1 (3), 196-231.
- Roberts, R. D., Zeidner, M., & Matthews, G. (2001). Does EI meet traditional standards for an intelligence? Some new data and conclusions. Στο MacCann, C., Roberts, R. D., Matthews, G. & Zeidner, M. (2004). Consensus scoring and empirical option weighting of performance-based Emotional Intelligence (EI) tests. *Personality and Individual Differences*, 36, 645-662.
- Rode, J. C., Mooney, C. H., Arthaud-day, M. L., Near, J. P., Rubin, R. S., Baldwin, T. T. & Bommer, W. H. (2008). An examination of the structural, discriminant, nomological and incremental predictive validity of the MSCEIT 2.0. *Intelligence*, 36 (4), 350-366.
- Saklofske, D. H., Austin, E. J., Galloway, J. & Davidson, K. (2007). Individual difference correlates of health-related behaviours: Preliminary evidence for links between emotional intelligence and coping. Στο Mikolajczak, M., Nelis, D., Hansenne, M. & Quoidbach, J. (2008). If you can regulate sadness, you can probably regulate shame: Associations between trait emotional intelligence, emotion regulation and coping efficiency across discrete emotions. *Personality and Individual Differences*, 44, 1356-1368.
- Saklofske, D. H, Austin, E. J. & Minskic, P. S. (2003). Factor structure and validity of a trait emotional intelligence measure. Στο Warwick, J. & Nettelbeck, T. (2004). Emotional intelligence is...? *Personality and Individual Differences*, 37, 1091-1100.
- Saklofske, D. H, Austin, E. J. & Minskic, P. S. (2003). Factor structure and validity of a trait emotional intelligence measure. Στο Wong, C., Foo, M., Wang, C. & Wong, P. (2007). The feasibility of training and development of

- El: An exploratory study in Singapore, Hong Kong and Taiwan. *Intelligence*, 35, 141-150.
- Salgado, J. F. (2003). Predicting job performance with FFM-based and non-FFM-based personality inventories. Στο Vakola, M., Tsaousis, I. & Nikolaou, I. (2004). The role of emotional intelligence and personality variables on attitudes toward organizational change. *Journal of Managerial Psychology*, 19 (2), 88-110.
- Salovey, P. & Grewal, D. (2005). The science of emotional intelligence. *Current Directions in Psychological Science*, 14(6), 281-285.
- Salovey, P. & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. Στο Petrides, K. V., Furnham, A. & Martin, G. N. (2004). Estimates of emotional and psychometric intelligence: Evidence for gender-based stereotypes. *The Journal of Social Psychology*, 144 (2), 149-162.
- Salovey, P., Stroud, L. R., Woolery, A. & Epel, E. S. (2002). Perceived emotional intelligence, stress reactivity and symptom reports: Further explorations using the trait meta-mood scale. Στο Rogers, P., Qualter, P., Phelps, G. & Gardner, K. (2006). Belief in the paranormal, coping and emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 41, 1089-1105.
- Saxbe, D. (2004). Emotional intelligence: Secrets of the social savvy. *Psychology today*, 37 (6).
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Bobic, C., Coston, T. D., Greeson, C., Jedlicka, C., Rhodes, E. & Wendorf, G. (2001). Emotional intelligence and interpersonal relationships. *The Journal of Social Psychology*, 141 (4), 523-536.
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Hall, L. E., Haggerty, D. H., Cooper, J. T., Golden, C. J. & Dornheim, L. (1998). Development and validation of a measure of emotional intelligence. Στο Gignac, G. E., Palmer, B. R., Manocha, R. & Stough, C. (2005). An examination of the factor structure of the schutte self-report emotional intelligence (SSREI) scale via confirmatory factor analysis. *Personality and Individual Differences*, 39, 1029-1042.
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Hall, L. E., Haggerty, D. H., Cooper, J. T., Golden, C. J. & Dornheim, L. (1998). Development and validation of a

- measure of emotional intelligence. Στο Saklofske, D. H., Austin, E. J. & Minski, P. S. (2003). Factor structure and validity of a trait emotional intelligence measure. *Personality and Individual Differences*, 34, 707-721.
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Simunek, M., McKenley, J. Hollander, S. (2002). Characteristic emotional intelligence and emotional well-being. *Cognition and Emotion*, 16 (6), 769-785.
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Thorsteinsson, E. B., Bhullar, N. & Rooke, S. E. (2007). A meta-analytic investigation of the relationship between emotional intelligence and health. *Personality and Individual Differences*, 42, 921-933.
- Schwarz, N., Bless, H., Bohner, G., Harlacher, U., & Kellerbenz, M. (1991). Response scales as frames of reference: The impact of frequency range on diagnostic judgments. Στο Kelly, J. R. & Barsade, S. G. (2001). Mood and emotions in small groups and work groups. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 86 (1), 99-130.
- Sibley, C. G., Robertson, A. & Wilson, M. S. (2006). Social dominance orientation and right-wing authoritarianism: Additive and interactive effects. *Political Psychology*, 27 (5), 755-768.
- Sidanius, J., Levin, S., Federico, C. M. & Pratto, F. (2001). Legitimizing ideologies: The social dominance approach. Στο Dallago, F., Cima, R., Roccato, M. & Ricolfi, L. (2008). The correlation between right-wing authoritarianism and social dominance orientation: The moderating effects of political and religious identity. *Basic and Applied Social Psychology*, 30, 362-368.
- Siegling, A. B., Saklofske, D. H., Vesely, A. K. & Nordstokke, D. W. (2012). Relations of emotional intelligence with gender-linked personality: Implications for a refinement of EI constructs. *Personality and Individual Differences*, 52, 776-781.
- Sosic, J. J. & Megerian, L. E. (1999). Understanding leader emotional intelligence and performance. Στο Barbuto, J. D. & Burbach, M. E. (2006). The emotional intelligence of transformational leaders: A field study of elected officials. *The Journal of Social Psychology*, 146 (1), 51-64.
- Steele, M. S. (1997). A threat in the air: How stereotypes shape intellectual identity and performance. In Goleman, D. (2000). *Η συναισθηματική*

νοημοσύνη στον χώρο της εργασίας. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

- Sue-Chan, C. & Latham, G. P. (2004). The Situational Interview as a Predictor of Academic and Team Performance: A Study of the Mediating Effects of Cognitive Ability and Emotional Intelligence. *International Journal of Selection and Assessment*, 12 (4), 312-320.
- Suliman, A. M. & Al-Shaikh, F. N. (2007). Emotional intelligence at work: links to conflict and innovation. *Employee Relations*, 29 (2), 208-220.
- Sy, T., Tram, S. & O'Hara, L. A. (2006). Relation of employee and manager emotional intelligence to job satisfaction and performance. *Journal of Vocational Behavior*, 68, 461-473.
- Thi Lam, L. & Kirby, S. L. (2002). Is emotional intelligence an advantage ? An exploration of the impact of emotional and general intelligence on individual performance. *The Journal of Social Psychology*, 142 (1), 133-143.
- Thorndike, E. L. (1920). Intelligence and its uses. Στο Newsome, S., Day, A. L. & Catano, V. M. (2000). Assessing the predictive validity of emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 29, 1005-1016.
- Trinidad, D. R. & Johnson, C. A. (2002). The association between emotional intelligence and early adolescent tobacco and alcohol use. Στο Saklofske, D. H., Austin, E. J., Galloway, J. & Davidson, K. (2007). Individual differences correlates of health-related behaviours: Preliminary evidence for links between emotional intelligence and coping. *Personality and Individual Differences*, 42, 491-502.
- Tsaousis, I. & Nikolaou, I. (2005). Exploring the relationship of emotional intelligence with with physical and psychological health functioning. Στο Saklofske, D. H., Austin, E. J., Galloway, J. & Davidson, K. (2007). Individual differences correlates of health-related behaviours: Preliminary evidence for links between emotional intelligence and coping. *Personality and Individual Differences*, 42, 491-502.
- Vakola, M., Tsaousis, I. & Nikolaou, I. (2004). The role of emotional intelligence and personality variables on attitudes toward organizational change. *Journal of Managerial Psychology*, 19 (2), 88-110.
- Van Der Zee, K., Thijs, M. & Schakel, L. (2002). The relationship of emotional intelligence with academic intelligence and the Big Five. *European Journal*

- of Personality*, 16, 103-125.
- Wakeman, C. (2006). Emotional intelligence: Testing, measurement and analysis. *Research in Education*, 75, 71-93.
- Warwick, J. & Nettelbeck, T. (2004). Emotional intelligence is...? *Personality and Individual Differences*, 37, 1091-1100.
- Watkin, C. (2000). Developing emotional intelligence. *International Journal of Selection and Assessment*, 6 (2), 89-92.
- Watson, D. & Clark, L. A. (1992). On traits and temperament: general and specific factors of emotional experience and their relation to the five – factor model. In De Raad, B. & Kokkonen, M. (2000). Traits and emotion : a review of their structure and management. *European Journal of Personality*, 14, 477-496.
- Winkel, D. E., Wyland, R. L., Shaffer, M. A. Clason, P. (2011). A new perspective on psychological resources: Unanticipated consequences of impulsivity and emotional intelligence. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 84, 78-94.
- Wong, C., Foo, M., Wang, C. & Wong, P. (2007). The feasibility of training and development of EI: An exploratory study in Singapore, Hong Kong and Taiwan. *Intelligence*, 35, 141-150.
- Wong, C. S. & Law, K. S. (2002). The effects of leader and follower emotional intelligence on performance and attitude: An exploratory study. *The Leadership Quarterly*, 13, 243-274.
- Wong, C. S., Wong, P. M. & Law, K. S. (2002). The interaction effect of emotional intelligence and emotional labor on job satisfaction: A test of Holland's classification of occupations in Hong Kong. Στο Law, K. S., Wong, C. S. & Song, L. J. (2004). The construct and criterion validity of emotional intelligence and its potential utility for management studies. *Journal of Applied Psychology*, 89 (3), 483-496.
- Woodruffe, C. (2001). Promotional intelligence. Στο Dulewicz, V., Higgs, M. & Slaski, M. (2003). Measuring emotional intelligence: content, construct and criterion-related validity. *Journal of Managerial Psychology*, 18 (5), 405-420.
- Zammuner, V. L. & Kafetsios, K. (2005). *The INOVICTS method: Evaluating carrers starters emotion and interpersonal skills*. Leonardo Da Vinci

Project: “An Innovative Method for the Assessment and Training of Career Starters’ Interpersonal Transferable Skills: Development and Testing”.

- Zeidner, M., Matthews, G. & Roberts, R. D. (2001). Slow down, you move too fast: Emotional intelligence remains an “elusive” intelligence. Στο Sue-Chan, C. & Latham, G. P. (2004). The Situational Interview as a Predictor of Academic and Team Performance: A Study of the Mediating Effects of Cognitive Ability and Emotional Intelligence. *International Journal of Selection and Assessment*, 12 (4), 312-320.
- Zeidner, M., Matthews, G. & Roberts, R. D. (2004). Emotional intelligence in the workplace: A critical review. *Applied psychology: An international review*, 53 (3), 371-399.
- Zeidner, M. & Olnick-Shemesh, D. (2010). Emotional intelligence and subjective well-being revisited. *Personality and Individual Differences*, 48, 431-435.
- Zeidner, M., Shani-Zinovich, I., Matthews, G. & Roberts, R. D. (2005). Assessing emotional intelligence in gifted and non-gifted high school students: Outcomes depend on the measure. *Intelligence*, 33, 369-391.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.
ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ**

I. Εργαλείο μέτρησης της συναισθηματικής νοημοσύνης ως χαρακτηριστικού της προσωπικότητας

Ακολουθούν κάποιες προτάσεις, οι οποίες σχετίζονται με τον τρόπο που διαχειριζόμαστε γενικά τα συναισθήματά μας. Καλείστε να απαντήσετε σε ποιο βαθμό διαφωνείτε ή συμφωνείτε με τις προτάσεις αυτές. Απαντήστε με βάση την επταβάθμια κλίμακα που σας δίνεται, κυκλώνοντας τον αριθμό που αντιστοιχεί στην επιλογή σας. (1=διαφωνώ απόλυτα, 2=διαφωνώ, 3=μάλλον διαφωνώ, 4= ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ, 5=μάλλον συμφωνώ, 6=συμφωνώ, 7=συμφωνώ απόλυτα)

		Διαφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα
1.	Τις περισσότερες φορές καταλαβαίνω (έχω μια καλή αίσθηση) το γιατί αισθάνομαι τα συναισθήματα που νοιώθω (έτσι όπως αισθάνομαι).	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7	
2.	Πάντα μπορώ να καταλάβω πως αισθάνονται οι φίλοι μου με βάση την συμπεριφορά τους	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7	
3.	Πάντα θέτω στόχους για τον εαυτό μου και μετά βάζω τα δυνατά μου για να τους πετύχω	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7	
4.	Μπορώ με την λογική να ελέγξω τον θυμό μου και να αντεπεξέλθω τις δυσκολίες.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7	
5.	Έχω μια καλή κατανόηση των συναισθημάτων μου.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7	
6.	Είμαι καλός παρατηρητής των συναισθημάτων των άλλων.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7	
7.	Πάντα 'λέω στον εαυτό μου' ότι είμαι ένα άξιο και ικανό άτομο.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7	
8.	Είμαι απόλυτα ικανός να ελέγξω τα συναισθήματά μου.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7	
9.	Πάντα καταλαβαίνω πώς αισθάνομαι πραγματικά.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7	
10.	Είμαι ευαίσθητος στα συναισθήματα και την συγκινησιακή κατάσταση των άλλων ανθρώπων.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7	
11.	Είμαι ένα άτομο με ισχυρά κίνητρα.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7	
12.	Όταν θυμώνω, πάντα μπορώ να ηρεμήσω γρήγορα.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7	
13.	Πάντα γνωρίζω αν είμαι χαρούμενος ή όχι.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7	
14.	Έχω μια καλή κατανόηση των συναισθημάτων των ανθρώπων γύρω μου.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7	
15.	Πάντα παρακινώ τον εαυτό μου να καταφέρει το καλύτερο.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7	
16.	Έχω καλό έλεγχο των συναισθημάτων μου.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7	

Κλειδα ερωτηματολογίου:

Εκτίμηση των συναισθημάτων του εαυτού(SEA): 1, 5, 9, 13

Εκτίμηση των συναισθημάτων του άλλου (OAE): 2, 6, 10, 14

Χρήση των συναισθημάτων (UOE): 3, 7, 11, 15

Διαχείριση των συναισθημάτων (ROE): 4, 8, 12, 16

II. Εργαλείο μέτρησης της συναισθηματικής νοημοσύνης ως ικανότητα

A. Αναγνώριση συναισθημάτων

Καλείστε να επιλέξετε σε ποιο βαθμό τα πρόσωπα των φωτογραφιών που ακολουθούν, εκφράζουν συγκεκριμένα συναισθήματα (τα οποία σας δίνονται δίπλα από κάθε φωτογραφία). Η επιλογή θα γίνει με βάση τη πενταβάθμια κλίμακα που σας δίνεται, κυκλώνοντας τον αριθμό (έναν μόνο) που αντιστοιχεί στην απάντησή σας.



F1-57

H1-1. Λύπη

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

H1-2. Αηδία

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ



F2-99

H2-1. Ευτυχία

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

H2-2. Έκπληξη

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ



F3-38

H3-1. Λύπη

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

H3-2. Ουδετερότητα

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ



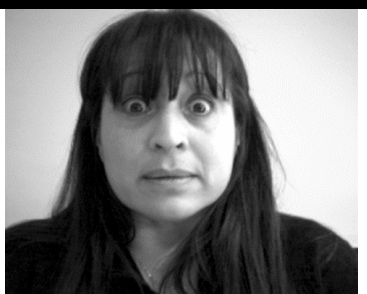
F4-22

H4-1. Λύπη

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

H4.1. Ουδετερότητα

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ



F5-91

H5-1. Φόβος

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

H5-2. Έκπληξη

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

**H6-1. Ουδετερότητα**

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

H6-2. Αηδία

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ



F7-4

H7-1. Θυμός

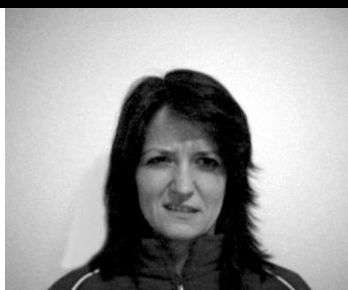
Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ



F8-83

H8-1. Λύπη

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ



F9-14

H9-1. Θυμός

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

H9-2. Αηδία

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

H9-3. Έκπληξη

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ



F10-102

H10-1. Ευτυχία

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

H10-2. Έκπληξη

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ



F11-16

H11-1. Θυμός

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

H11-2. Φόβος

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

H11-3. Ουδετερότητα

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ



F12-89

H12-1. Θυμός

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

H12-2. Έκπληξη

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

H12-3. Φόβος

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ



F13-37

H13-1. Έκπληξη

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

H13-2. Φόβος

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

H13-3. Λύπη

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ



F14-41

H14-1. Θυμός

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

H14-2. Αηδία

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

H14-3. Λύπη

Καθόλου 0 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

B. Διευκόλυνση συναισθημάτων

Παρακάτω παρουσιάζονται κάποια σενάρια από τη καθημερινή μας ζωή. Καλείστε να απαντήσετε σε ποιο βαθμό είναι χρήσιμο να αισθανθείτε καθεμία από τις διαθέσεις που δίνονται για τα σενάρια αυτά. Απαντήστε με βάση τη πενταβάθμια κλίμακα που σας δίνεται, κυκλώνοντας τον αριθμό (έναν μόνο) που αντιστοιχεί στην επιλογή σας.

1. Καθόλου χρήσιμο	2. Λίγο χρήσιμο	3. Ούτε λίγο, ούτε πολύ χρήσιμο	4. Πολύ χρήσιμο	5. Απόλυτα χρήσιμο
--------------------------	-----------------------	--	-----------------------	--------------------------

1. Πρόσφατα απέτυχε σε κάποιες πολύ σημαντικές για σένα εξετάσεις, για τις οποίες προετοιμαζόσουν πολύ καιρό πριν. Σε ποιο βαθμό είναι χρήσιμες καθεμία από τις παρακάτω διαθέσεις, προκειμένου να ξεπεράσεις το αίσθημα της αποτυχίας;

Διαθέσεις	Καθόλου χρήσιμο	1	2	3	4	5	Απόλυτα χρήσιμο
1. Λύπη		1	2	3	4	5	
2. Ικανοποίηση		1	2	3	4	5	
3. Θυμός		1	2	3	4	5	
4. Ενθουσιασμός		1	2	3	4	5	
5. Ντροπή		1	2	3	4	5	
6. Ανακούφιση		1	2	3	4	5	
7. Έκπληξη		1	2	3	4	5	
8. Φόβος		1	2	3	4	5	
9. Επιθετική διάθεση		1	2	3	4	5	
10. Αδιαφορία		1	2	3	4	5	
11. Χαρά		1	2	3	4	5	
12. Ενοχή		1	2	3	4	5	
13. Αυτοπεποίθηση		1	2	3	4	5	
14. Απογοήτευση		1	2	3	4	5	
15. Δυσaréσκεια		1	2	3	4	5	
16. Εμπύχωση		1	2	3	4	5	

2. Ο φίλος σου έχασε πρόσφατα ένα πολύ αγαπημένο του πρόσωπο. Σε ποιο βαθμό είναι χρήσιμο το να εκδηλώσεις απέναντί του καθεμία από τις παρακάτω διαθέσεις, προκειμένου να τον κάνεις να αισθανθεί καλύτερα;

Διαθέσεις	Καθόλου χρήσιμο					Απόλυτα χρήσιμο
	1	2	3	4	5	
1. Λύπη						
2. Ικανοποίηση						
3. Θυμός						
4. Ενθουσιασμός						
5. Ντροπή						
6. Ανακούφιση						
7. Έκπληξη						
8. Φόβος						
9. Επιθετική διάθεση						
10. Αδιαφορία						
11. Χαρά						
12. Ενοχή						
13. Αυτοπεποίθηση						
14. Απογοήτευση						
15. Δυσaréσκεια						
16. Εμφύχωση						

3. Οι γονείς σου αποφάσισαν ξαφνικά να χωρίσουν. Σε ποιο βαθμό είναι χρήσιμες καθεμία από τις παρακάτω διαθέσεις, προκειμένου να αισθανθείς εσύ καλύτερα;

Διαθέσεις	Καθόλου χρήσιμο					Απόλυτα χρήσιμο
	1	2	3	4	5	
1. Λύπη						
2. Ικανοποίηση						
3. Θυμός						
4. Ενθουσιασμός						
5. Ντροπή						
6. Ανακούφιση						
7. Έκπληξη						
8. Φόβος						
9. Επιθετική διάθεση						
10. Αδιαφορία						
11. Χαρά						
12. Ενοχή						
13. Αυτοπεποίθηση						
14. Απογοήτευση						
15. Δυσaréσκεια						
16. Εμφύχωση						

4. Ο φίλος σου αποκάλυψε ένα μυστικό σου σε άτομα που δεν ήθελες να το μάθουν. Σε ποιο βαθμό είναι χρήσιμο το να εκδηλώσεις απέναντί του καθεμία από τις παρακάτω διαθέσεις, προκειμένου να αισθανθείς εσύ καλύτερα;

Διαθέσεις	Καθόλου χρήσιμο					Απόλυτα χρήσιμο
1. Λύπη	1	2	3	4	5	
2. Ικανοποίηση	1	2	3	4	5	
3. Θυμός	1	2	3	4	5	
4. Ενθουσιασμός	1	2	3	4	5	
5. Ντροπή	1	2	3	4	5	
6. Ανακούφιση	1	2	3	4	5	
7. Έκπληξη	1	2	3	4	5	
8. Φόβος	1	2	3	4	5	
9. Επιθετική διάθεση	1	2	3	4	5	
10. Αδιαφορία	1	2	3	4	5	
11. Χαρά	1	2	3	4	5	
12. Ενοχή	1	2	3	4	5	
13. Αυτοπεποίθηση	1	2	3	4	5	
14. Απογοήτευση	1	2	3	4	5	
15. Δυσaréσκεια	1	2	3	4	5	
16. Εμφύχωση	1	2	3	4	5	

5. Ανέλαβες την οργάνωση μιας εκδρομής. Σε ποιο βαθμό είναι χρήσιμες καθεμία από τις παρακάτω διαθέσεις για την καλύτερη διεκπεραίωση του έργου σου;

Διαθέσεις	Καθόλου χρήσιμο					Απόλυτα χρήσιμο
1. Λύπη	1	2	3	4	5	
2. Ικανοποίηση	1	2	3	4	5	
3. Θυμός	1	2	3	4	5	
4. Ενθουσιασμός	1	2	3	4	5	
5. Ντροπή	1	2	3	4	5	
6. Ανακούφιση	1	2	3	4	5	
7. Έκπληξη	1	2	3	4	5	
8. Φόβος	1	2	3	4	5	
9. Επιθετική διάθεση	1	2	3	4	5	
10. Αδιαφορία	1	2	3	4	5	
11. Χαρά	1	2	3	4	5	
12. Ενοχή	1	2	3	4	5	
13. Αυτοπεποίθηση	1	2	3	4	5	
14. Απογοήτευση	1	2	3	4	5	
15. Δυσaréσκεια	1	2	3	4	5	
16. Εμφύχωση	1	2	3	4	5	

6. Ο καλύτερος φίλος/η καλύτερη φίλη σου αποφάσισε να φύγει στο εξωτερικό για να σπουδάσει αυτό που πάντα ήθελε. Σε ποιο βαθμό είναι χρήσιμες καθεμία από τις παρακάτω διαθέσεις;

Διαθέσεις	Καθόλου χρήσιμο					Απόλυτα χρήσιμο
	1	2	3	4	5	
1. Λύπη	1	2	3	4	5	
2. Ικανοποίηση	1	2	3	4	5	
3. Θυμός	1	2	3	4	5	
4. Ενθουσιασμός	1	2	3	4	5	
5. Ντροπή	1	2	3	4	5	
6. Ανακούφιση	1	2	3	4	5	
7. Έκπληξη	1	2	3	4	5	
8. Φόβος	1	2	3	4	5	
9. Επιθετική διάθεση	1	2	3	4	5	
10. Αδιαφορία	1	2	3	4	5	
11. Χαρά	1	2	3	4	5	
12. Ενοχή	1	2	3	4	5	
13. Αυτοπεποίθηση	1	2	3	4	5	
14. Απογοήτευση	1	2	3	4	5	
15. Δυσaréσκεια	1	2	3	4	5	
16. Εμφύχωση	1	2	3	4	5	

Γ. Κατανόηση συναισθημάτων

Διαβάστε τις παρακάτω τέσσερις ιστορίες και στη συνέχεια επιλέξτε το συναίσθημα ή το γεγονός, που ένιωσε ή σκέφτηκε ο πρωταγωνιστής. Απαντήστε, κυκλώνοντας τον αριθμό (έναν μόνο) που αντιστοιχεί στην επιλογή σας.

1. Ο Νίκος είναι συνήθως αρκετά ευχαριστημένος στην εργασία του και τα πράγματα πηγαίνουν καλά για αυτόν και στο σπίτι. Σκεφτόταν ότι αυτός και οι συνάδελφοι του έχουν μια δίκαιη αντιμετώπιση και είναι καλά αμειβόμενοι. Σήμερα, όλοι στο τμήμα του πήραν μια μέτρια αύξηση ως μέρος της προσαρμογής των αμοιβών που έλαβε χώρα στο σύνολο της εταιρίας. Ο Νίκος αισθάνθηκε

1. έκπληκτος και σοκαρισμένος
2. ήρεμος και ήσυχος
3. ικανοποιημένος / ευχαριστημένος και περριχαρής
4. ταπεινός και ένοχος
5. περήφανος και κυριαρχικός

2. Η Τατιάνα ενοχλήθηκε επειδή ένας συνάδελφός της οικειοποιήθηκε την αναγνώριση για μια μελέτη που είχαν κάνει μαζί. Όταν ξανασυνέβη η Τατιάνα αισθάνθηκε

1. θυμό
2. στενοχώρια
3. αποτυχία / απογοήτευση
4. έκπληξη
5. κατάθλιψη

3. Όταν ο Χρήστος ανακάλυψε ότι πολλοί μαθητές αντέγραψαν στις εξετάσεις, σκέφτηκε ότι ήταν ηθικά λάθος. Όταν το είπε στον καθηγητή, ο καθηγητής του είπε ότι δεν υπήρχε τίποτα που θα μπορούσε να κάνει για αυτό. Ο Χρήστος αποφάσισε να διευθετήσει το θέμα με το Διευθυντή του σχολείου, επειδή αισθάνθηκε από αυτό που συνέβη:

1. αναζωογονημένος
2. έξαλλος / εξοργισμένος
3. αηδισμένος
4. μελαγχολικός
5. στενοχωρημένος

4. Ο διευθυντής μιας επιχείρησης αισθάνθηκε δυστυχισμένος και έπειτα αγανακτισμένος. Τι συνέβη στο μεταξύ;

1. ένας υφιστάμενος δεν πέτυχε τους στόχους που ανατέθηκαν για τη συγκεκριμένη περίοδο.
2. ένας άλλος υπάλληλος της εταιρίας, τον οποίο θεωρούσε ανίκανο, κατάφερε να πάρει μια αύξηση αμοιβής πολύ μεγαλύτερη από τη δική του.

3. διάβασε στην εφημερίδα για τους ανθρώπους σε ένα άλλο μέρος του κόσμου που ζουν πολύ φτωχά και πως μια σημαντική φιλανθρωπική οργάνωση αντιμετώπιζε εμπόδια κατά την προσπάθεια της να παρέχει αρωγή.
4. η σύζυγος του βοηθούσε τα παιδιά να διαβάσουν τα μαθήματά τους.
5. κανένας δε φαινόταν να τον συμπαθεί.

Δ. Διαχείριση συναισθημάτων

Διαβάστε τις δύο ιστορίες που ακολουθούν καθώς και τις πιθανές αντιδράσεις που σχετίζονται με αυτές. Καλείστε να απαντήσετε πόσο πολύ ή καθόλου αποτελεσματικές είναι καθεμία από τις πιθανές αντιδράσεις. Απαντήστε με βάση τη πενταβάθμια κλίμακα που σας δίνεται, κυκλώνοντας τον αριθμό (έναν μόνο) που αντιστοιχεί στην επιλογή σας.

1.	2.	3.	4.	5.
Καθόλου αποτελεσματική	Λίγο αποτελεσματική	Ούτε λίγο, ούτε πολύ αποτελεσματική	Πολύ αποτελεσματική	Απόλυτα αποτελεσματική

1. Ο Ανδρέας εργάζεται σκληρά, ίσως σκληρότερα από τον συμμαθητή του. Στη πράξη οι ιδέες του είναι καλύτερες. Ο συμμαθητής του είναι μέτριος στην απόδοσή του και προκειμένου να τα καταφέρει προσπαθεί να έχει καλύτερες κοινωνικές σχέσεις. Έτσι, όταν ο καθηγητής του Ανδρέα ανακοινώνει ότι το ετήσιο βραβείο για την καλύτερη απόδοση απονέμεται στον συμμαθητή του, ο Ανδρέας θύμωσε πολύ. Πόσο αποτελεσματική θα ήταν κάθε μία από τις παρακάτω συμπεριφορές ώστε να αισθανθεί καλύτερα ο Ανδρέας;

1. Ο Ανδρέας κάθεται και σκέφτεται όλα τα θετικά πράγματα στην προσωπική και στη σχολική του ζωή.

Καθόλου αποτελεσματική 1 2 3 4 5 Απόλυτα αποτελεσματική

2. Ο Ανδρέας κάνει μια λίστα με τα θετικά και αρνητικά χαρακτηριστικά του συμμαθητή του.

Καθόλου αποτελεσματική 1 2 3 4 5 Απόλυτα αποτελεσματική

3. Ο Ανδρέας ένωσε άσχημα για τα συναισθήματά του και είπε στον εαυτό του ότι δεν ήταν σωστό να αναστατώνεται για κάτι για το οποίο δεν μπορούσε να ελέγξει.

Καθόλου αποτελεσματική 1 2 3 4 5 Απόλυτα αποτελεσματική

4. Ο Ανδρέας αποφάσισε να πει σε όλους πόσο κακός ήταν στην απόδοσή του ο συμμαθητής του και ότι δεν του άξιζε το βραβείο. Ο Ανδρέας συγκέντρωσε σημειώσεις και memos προκειμένου να αποδείξει ότι δεν ήταν μόνο λόγια αυτά που υποστηρίζει.

Καθόλου αποτελεσματική 1 2 3 4 5 Απόλυτα αποτελεσματική

2. Ο Γιάννης δημιούργησε μια στενή φιλική σχέση στο σχολείο πέρσι. Σήμερα αυτός ο φίλος τον αιφνιδίασε λέγοντάς του ότι θα έπαιρνε μετάθεση σε άλλο σχολείο και θα μετακόμιζε σε άλλη πόλη. Δεν είχε αναφέρει ποτέ ότι έψαχνε για άλλο σχολείο. Πόσο αποτελεσματικός θα ήταν ο Γιάννης στο να διατηρήσει τη καλή σχέση, εάν αποφασίσει να ενεργήσει με τους παρακάτω τρόπους;

1. Ο Γιάννης αισθάνθηκε ότι θα ήταν καλό για τον φίλο του και ότι χαιρόταν που βρήκε το σχολείο που επιθυμούσε. Τις επόμενες εβδομάδες έκανε ενέργειες ώστε να διατηρήσουν επαφή.

Καθόλου αποτελεσματική 1 2 3 4 5 Απόλυτα αποτελεσματική

2. Ο Γιάννης στεναχωρήθηκε που ο φίλος του έφευγε και σκέφτηκε ότι αυτό που συνέβη ήταν ένδειξη ότι ο φίλος του δεν νοιαζόταν και πολύ για αυτόν. Επίσης ο φίλος του δεν του είπε τίποτα όσο έψαχνε για άλλο σχολείο. Δεδομένου ότι ο φίλος του ούτως ή άλλως θα έφευγε, ο Γιάννης δεν του το ανέφερε και προσπάθησε να δημιουργήσει νέες φιλίες.

Καθόλου αποτελεσματική 1 2 3 4 5 Απόλυτα αποτελεσματική

3. Ο Γιάννης θύμωσε πολύ που ο φίλος του δεν του είπε τίποτα. Έδειξε τη δυσαρέσκειά του αγνοώντας τον φίλο του, μέχρι εκείνος να πει κάτι για αυτό που είχε κάνει. Σκέφτηκε πως εάν ο φίλος του δεν του έλεγε κάτι, θα επιβεβαίωνε την άποψή του ότι δεν του άξιζε να του μιλάει.

Καθόλου αποτελεσματική 1 2 3 4 5 Απόλυτα αποτελεσματική

Διαβάστε τις δύο ιστορίες που ακολουθούν καθώς και τις πιθανές αντιδράσεις που σχετίζονται με αυτές. Καλείστε να απαντήσετε πόσο πολύ ή καθόλου αποτελεσματικές είναι καθεμία από τις πιθανές αντιδράσεις. Απαντήστε με βάση τη πενταβάθμια κλίμακα που σας δίνεται, κυκλώνοντας τον αριθμό που αντιστοιχεί στην επιλογή σας.

1. Καθόλου αποτελεσματική	2. Λίγο αποτελεσματική	3. Ούτε λίγο, ούτε πολύ αποτελεσματική	4. Πολύ αποτελεσματική	5. Απόλυτα αποτελεσματική
---------------------------------	------------------------------	---	------------------------------	---------------------------------

1. Ο συμμαθητής σου, ο Πέτρος είναι πολύ στεναχωρημένος με κάποια γεγονότα που συνέβησαν στο σπίτι του. Σου τηλεφωνεί στο σπίτι και ζητά να τον συμβουλευτείς για τα προβλήματά του. Εσύ όμως είσαι πολύ απασχολημένος/η και πρέπει να προετοιμαστείς για τις αυριανές σημαντικές εξετάσεις. Τι κάνεις;

1. Δεν του αναφέρεις ότι είσαι απασχολημένος/η (δεν χρειάζεται να το γνωρίζει) και σπεύδεις να βοηθήσεις.

Καθόλου αποτελεσματική 1 2 3 4 5 Απόλυτα αποτελεσματική

2. Χρησιμοποιώντας μια απλή δικαιολογία, επιστρέφεις γρήγορα στη μελέτη σου. Θα καταλάβει ότι ήσουν πολύ απασχολημένος/η.

Καθόλου αποτελεσματική 1 2 3 4 5 Απόλυτα αποτελεσματική

3. Του εξηγείς πως δεν έχεις χρόνο εκείνη τη στιγμή. Του υπόσχεσαι όμως ότι θα συζητήσετε αμέσως μετά τις αυριανές εξετάσεις.

Καθόλου αποτελεσματική 1 2 3 4 5 Απόλυτα αποτελεσματική

2. Η Γιάννα, που συνήθως κάθεται απέναντί σου, είναι θλιμμένη και στεναχωρημένη από κάποια άσχημα νέα (το θάνατο της θείας της) που μόλις έμαθε. Εσύ:

1. Της λες: «Μην στεναχωριέσαι, τα πράγματα θα καλυτερέψουν σύντομα».

Καθόλου αποτελεσματική	1	2	3	4	5	Απόλυτα αποτελεσματική
------------------------	---	---	---	---	---	------------------------

2. Της λες πόσο λυπάσαι και της προτείνεις να πάτε έναν περίπατο.

Καθόλου αποτελεσματική	1	2	3	4	5	Απόλυτα αποτελεσματική
------------------------	---	---	---	---	---	------------------------

3. Προτιμάς να μην πεις τίποτα και την αφήνεις να χαλαρώσει και να αντιμετωπίσει μόνη της τα νέα.

Καθόλου αποτελεσματική	1	2	3	4	5	Απόλυτα αποτελεσματική
------------------------	---	---	---	---	---	------------------------

4. Αποφεύγεις το θέμα και ανοίγεις συζήτηση για άλλα θέματα προκειμένου να την κάνεις να αισθανθεί καλύτερα.

Καθόλου αποτελεσματική	1	2	3	4	5	Απόλυτα αποτελεσματική
------------------------	---	---	---	---	---	------------------------

5. Όταν συζητάς με τους συμμαθητές σου για τα προβλήματά τους:

1. Προσπαθείς να κατανοήσεις την κατάσταση χωρίς να εμπλέκεις συναισθηματικά.

Καθόλου αποτελεσματική	1	2	3	4	5	Απόλυτα αποτελεσματική
------------------------	---	---	---	---	---	------------------------

2. Απέχεις συναισθηματικά.

Καθόλου αποτελεσματική	1	2	3	4	5	Απόλυτα αποτελεσματική
------------------------	---	---	---	---	---	------------------------

3. Συνήθως συμπάσχεις με τις ανησυχίες τους, ακόμη και όταν δεν σε αφορούν.

Καθόλου αποτελεσματική	1	2	3	4	5	Απόλυτα αποτελεσματική
------------------------	---	---	---	---	---	------------------------

III. Εργαλείο μέτρησης της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης

Ακολουθούν κάποιες προτάσεις-δηλώσεις σχετικά με το πώς αισθάνεστε απέναντι στον καλύτερο φίλο/στην καλύτερη φίλη σας. Καλείστε να απαντήσετε σε ποιο βαθμό συμφωνείτε ή διαφωνείτε με αυτές. Απαντήστε με βάση την εννιαβάθμια κλίμακα που σας δίνεται, κυκλώνοντας τον αριθμό (έναν μόνο) που αντιστοιχεί στην επιλογή σας.

1. Αν ο καλύτερος φίλος/η καλύτερη φίλη μου μου κάνει ένα κοπλιμέντο, θα αναρωτιόμουν αν το εννοούσε πραγματικά.

Διαφωνώ
απόλυτα

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Συμφωνώ
απόλυτα

2. Αν αποφασίζαμε με τον καλύτερο φίλο/την καλύτερη φίλη μου να βρεθούμε κάπου για φαγητό, θα ήμουν σίγουρος/η ότι θα ήταν εκεί.

Διαφωνώ
απόλυτα

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Συμφωνώ
απόλυτα

3. Θα πήγαινα βόλτα σε μια άγνωστη περιοχή, αν ήμουν σίγουρος/η ότι την ήξερε ο καλύτερος φίλος/η καλύτερη φίλη μου.

Διαφωνώ
απόλυτα

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Συμφωνώ
απόλυτα

4. Δεν θα ήθελα να αγοράσω μεταχειρισμένα έπιπλα από τον καλύτερο φίλο/την καλύτερη φίλη μου, γιατί δεν θα εμπιστευόμουν την εκτίμησή του/της για την αξία τους.

Διαφωνώ
απόλυτα

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Συμφωνώ
απόλυτα

5. Θα περίμενα από τον καλύτερο φίλο/την καλύτερη φίλη μου ότι θα είναι δίκαιος/η.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Διαφωνώ
απόλυτα

6. Θα εμπιστευόμουν τον καλύτερο φίλο/την καλύτερη φίλη μου να ταχυδρομήσει ένα σημαντικό γράμμα για εμένα, αν δεν μπορούσα να πάω ο ίδιος/η ίδια στο ταχυδρομείο.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Διαφωνώ
απόλυτα

7. Θα μπορούσα να εκμυστηρευτώ πράγματα στον καλύτερο φίλο/την καλύτερη φίλη μου και να ξέρω ότι θα θέλει να με ακούσει.

Διαφωνώ
απόλυτα

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Συμφωνώ
απόλυτα

8. Μπορώ να περιμένω από τον καλύτερο φίλο/την καλύτερη φίλη μου ότι θα μου πει την αλήθεια.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Διαφωνώ
απόλυτα

9. Αν έπρεπε να προλάβω το αεροπλάνο, δεν θα ήμουν σίγουρος/η ότι ο καλύτερος φίλος/η καλύτερη φίλη μου θα με πήγαινε εγκαίρως στο αεροδρόμιο.

Διαφωνώ
απόλυτα

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Συμφωνώ
απόλυτα

10. Αν ο καλύτερος φίλος/η καλύτερη φίλη μου γέλαγε αναπάντεχα για κάτι που είπα ή έκανα, θα αναρωτιόμουν αν ήταν κριτικός/ή και αγενής απέναντί μου.

Διαφωνώ
απόλυτα

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Συμφωνώ
απόλυτα

11. Μπορώ να μιλήσω ελεύθερα στον καλύτερο φίλο/στην καλύτερη φίλη μου και ξέρω ότι θα ήθελε να με ακούσει.

Διαφωνώ
απόλυτα

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Συμφωνώ
απόλυτα

12. Ο καλύτερος φίλος/η καλύτερη φίλη μου ποτέ δεν θα διαστρεβλώσει τις απόψεις μου.

Διαφωνώ
απόλυτα

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Συμφωνώ
απόλυτα

13. Αν ο καλύτερος φίλος μου/η καλύτερη φίλη μου ήξερε το αδύναμο σημείο μου, δεν θα ανησυχούσα ποτέ ότι θα το χρησιμοποιήσει εναντίον μου, ακόμα και αν η σχέση μας στο μέλλον άλλαζε.

Διαφωνώ
απόλυτα

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Συμφωνώ
απόλυτα

14. Αν ο καλύτερος φίλος/η καλύτερη φίλη μου μού υποσχεθεί ότι θα μου κάνει μια χάρη, θα κρατήσει σίγουρα τον λόγο του/της.

Διαφωνώ
απόλυτα

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

15. Αν ο καλύτερος φίλος/η καλύτερη φίλη μου πίστευε ότι δεν χειρίστηκε πολύ καλά μια συγκεκριμένη κατάσταση, δεν θα με κριτίκαρε ποτέ μπροστά σε άλλους.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Διαφωνώ
απόλυτα

16. Αν έλεγα στον καλύτερο φίλο/στην καλύτερη φίλη μου τι με ανησυχεί, δεν θα θεωρούσε ποτέ τις ανησυχίες μου χαζές.

Διαφωνώ
απόλυτα

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Συμφωνώ
απόλυτα

17. Αν το ξυπνητήρι μου ήταν χαλασμένο και ζητούσα από τον καλύτερο φίλο μου/την καλύτερη φίλη μου να με ξυπνήσει, θα μπορούσα χωρίς αμφιβολία να βασιστώ πάνω του/της.

Διαφωνώ
απόλυτα

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Συμφωνώ
απόλυτα

18. Αν ο καλύτερος φίλος/η καλύτερη φίλη μου ακυρώσει το ραντεβού μας, θα πίστευα τη δικαιολογία του/της ότι κάτι σημαντικό συνέβη.

Διαφωνώ
απόλυτα

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Συμφωνώ
απόλυτα

19. Αν ο καλύτερος φίλος/η καλύτερη φίλη μου καθυστερούσε στο ραντεβού μας, θα πίστευα ότι θα υπάρχει κάποιος σημαντικός λόγος για τη καθυστέρηση αυτή.

Διαφωνώ
απόλυτα

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Συμφωνώ
απόλυτα

Κλείδα ερωτηματολογίου: Στοιχεία που αντιστράφηκαν: 1, 4, 9, 10

IV. Εργαλείο μέτρησης της προσωπικότητας

Ακολουθούν ορισμένες φράσεις/επίθετα που περιγράφουν την προσωπικότητα, το χαρακτήρα, τη συμπεριφορά των ανθρώπων. Καλείστε να απαντήσετε σε ποιο βαθμό σας χαρακτηρίζει καθεμία από αυτές τις φράσεις/επίθετα. Απαντήστε με βάση την επταβάθμια κλίμακα που σας δίνεται, σημειώνοντας αριστερά από κάθε φράση/επίθετο τον αριθμό (έναν μόνο) που αντιστοιχεί στην επιλογή σας.

Με χαρακτηρίζει πάρα πολύ	Με χαρακτηρίζει πολύ	Με χαρακτηρίζει αρκετά	Ούτε πολύ ούτε λίγο	Με χαρακτηρίζει λίγο	Με χαρακτηρίζει ελάχιστα	Δεν με χαρακτηρίζει καθόλου
7	6	5	4	3	2	1

Πιστεύω ότι είμαι:

- _____ Σταθερός χαρακτήρας
- _____ Αισιόδοξος/ή
- _____ Δείχνω κατανόηση
- _____ Συνεσταλμένος/η, κλειστός τύπος
- _____ Κοινωνικός/ή
- _____ Συντηρητικός/ή
- _____ Δραστήριος/α
- _____ Αυθόρμητος/η
- _____ Υπεύθυνος/η
- _____ Τσακώνομαι εύκολα
- _____ Πονηρός/ή
- _____ Οργανωτικός/ή
- _____ Σκυθρωπός/ή, κακόκεφος/η
- _____ Αμελής, απρόσεκτος/η
- _____ Μοναχικός/ή
- _____ Αξιόπιστος/η, οι άλλοι μπορούν να στηρίζονται σε μένα
- _____ Έχω φαντασία
- _____ Τεμπέλης/α
- _____ Εξωστρεφής, εκδηλωτικός/ή
- _____ Ντροπαλός/ή
- _____ Αγενής
- _____ Πονόψυχος/η
- _____ Ακατάστατος/η
- _____ Μου αρέσει η περιπέτεια
- _____ Ήσυχος/η
- _____ Δύσκολα αλλάζω γνώμη ή συνήθειες
- _____ Νευρικός/ή, θυμώνω εύκολα

- _____ Αγχώδης
- _____ Νοιάζομαι για τους άλλους
- _____ Ήρεμος/η

Κλείδα ερωτηματολογίου:

Εσωστρέφεια (+): συνεσταλμένος, μοναχικός, ντροπαλός, σκυθρωπός, ήσυχος, συντηρητικός.

Εσωστρέφεια (-): κοινωνικός, εξωστρεφής.

Ευσυνειδησία (+): υπεύθυνος, οργανωτικός, σταθερός χαρακτήρας.

Ευσυνειδησία (-): τεμπέλης, αμελής, ακατάστατος.

Προσήνεια: νοιάζομαι για τους άλλους, πονόψυχος, δείχνω κατανόηση, αγχώδης, αξιόπιστος.

Εξωστρέφεια: αισιόδοξος, έχω φαντασία, μου αρέσει η περιπέτεια, δραστήριος, πονηρός, αυθόρμητος.

Νευρωτισμός (+): νευρικός, αγενής, τσακώνομαι εύκολα.

Νευρωτισμός (-): ήρεμος, δύσκολα αλλάζω γνώμη.

V. Εργαλείο μέτρησης για την έννοια της ιδεολογικής τοποθέτησης στη κλίμακα «Αριστερά-Δεξιά»

Καλείστε να απαντήσετε σε ποιο βαθμό συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω απόψεις. Απαντήστε με βάση την επταβάθμια κλίμακα που σας δίνεται, κυκλώνοντας τον αριθμό (έναν μόνο) που αντιστοιχεί στην επιλογή σας. (1=διαφωνώ απόλυτα, 2=διαφωνώ, 3=μάλλον διαφωνώ, 4= ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ, 5=μάλλον συμφωνώ, 6=συμφωνώ, 7=συμφωνώ απόλυτα)

1. Η κοινωνικά άδικη φορολογική πολιτική που ενθαρρύνει και επιβραβεύει τη φοροδιαφυγή ορισμένων, ενώ επιβαρύνει μονίμως τους μισθωτούς και τους συνταξιούχους, οδηγεί μοιραία τη χώρα σε οικονομικό μαρασμό.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

2. Μόνο η ιδιωτικοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι σε θέση να βγάλει την παιδεία της χώρας από το σημερινό αδιέξοδο.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

3. Η ανάγκη προστασίας της προσωπικής ασφάλειας των πολιτών απαιτεί αύξηση της αστυνομικής παρουσίας στην καθημερινή ζωή.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

4. Η διατήρηση των δαπανών για την εθνική άμυνα σε υψηλά επίπεδα υπηρετεί στην ουσία τα μεγάλα ιδιωτικά συμφέροντα.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

5. Πρωταρχικό καθήκον της ελληνικής πολιτείας είναι η ουσιαστική αναβάθμιση της δημόσιας δωρεάν παιδείας και η θωράκιση της απέναντι στα οποιαδήποτε ιδιωτικά συμφέροντα.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

6. Η αύξηση των δημόσιων δαπανών για την εθνική άμυνα σε βάρος των δαπανών για την κοινωνική πρόνοια είναι αναγκαία λόγω των εξωτερικών απειλών που αντιμετωπίζει η χώρα μας.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

7. Η οικονομική ανισότητα μεταξύ των ανθρώπων είναι αποτέλεσμα των διαφορών τους σε ό,τι αφορά τις ικανότητες και το ταλέντο τους.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

8. Η αύξηση της αστυνόμευσης στην καθημερινή ζωή των πολιτών ενέχει τον κίνδυνο περιορισμού των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

9. Οι φορολογικές διευκολύνσεις υπέρ των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη της.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

Κλείδα ερωτηματολογίου:

Αριστερή τοποθέτηση: 1, 4, 5, 8

Δεξιά τοποθέτηση: 2, 3, 6, 7, 9

VI. Εργαλείο μέτρησης της έδρας ελέγχου

Καλείστε να απαντήσετε σε ποιο βαθμό συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω προτάσεις. Απαντήστε με βάση τη πενταβάθμια κλίμακα που σας δίνεται, κυκλώνοντας τον αριθμό (έναν μόνο) που αντιστοιχεί στην επιλογή σας. (1= διαφωνώ απόλυτα, 2= διαφωνώ, 3= ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ, 4= συμφωνώ, 5= συμφωνώ απόλυτα)

	Διαφωνώ απόλυτα				Συμφωνώ απόλυτα
1. Οι φιλίες μου εξαρτώνται από το πόσο καλά σχετίζομαι με τους άλλους.	1	2	3	4	5
2. Τα τυχαία γεγονότα έχουν μεγάλη επίδραση στη ζωή μου.	1	2	3	4	5
3. Κανόνες και πρακτικές που υπάρχουν για πολλά χρόνια καθορίζουν τι θα συμβεί στη ζωή μου.	1	2	3	4	5
4. Είμαι αρκετά ικανός/ή να προσδιορίσω τι θα συμβεί στη ζωή μου.	1	2	3	4	5
5. Η θρησκευτική πίστη θα με βοηθήσει να τα καταφέρω σε δύσκολες στιγμές.	1	2	3	4	5
6. Τα πολιτικά πράγματα θα εξελιχθούν ανεξάρτητα από το αν εγώ εμπλακώ ή όχι.	1	2	3	4	5
7. Η ατομική πρόοδος έχει να κάνει με το να ευχαριστείς ανθρώπους που βρίσκονται στην εξουσία.	1	2	3	4	5
8. Γενικά, δεν έχει σημασία τι ξέρεις αλλά ποιους ξέρεις.	1	2	3	4	5
9. Κάνω λάθη, ατυχήματα δε συμβαίνουν.	1	2	3	4	5
10. Το να είμαι στο σωστό μέρος την κατάλληλη στιγμή είναι σημαντικό για την επιτυχία μου.	1	2	3	4	5
11. Οι φίλοι μου συχνά καθορίζουν τις ενέργειές μου.	1	2	3	4	5
12. Ιδέες που υπάρχουν από την παλιά εποχή έχουν επιρροή στη ζωή μου.	1	2	3	4	5
13. Τις πιο πολλές φορές εγώ ελέγχω τι συμβαίνει στη ζωή μου.	1	2	3	4	5
14. Ισχυρές ομάδες πίεσης προσδιορίζουν το ρόλο μου στη κοινωνία.	1	2	3	4	5
15. Τα σχέδιά μου δε θα πραγματοποιηθούν εκτός εάν συμπίπτουν με τα σχέδια των ανθρώπων που βρίσκονται στην εξουσία.	1	2	3	4	5
16. Οι στενές μου σχέσεις με τους ανθρώπους δε γίνονται τυχαία, χρειάζονται προσπάθεια.	1	2	3	4	5
17. Κάποια ισχυρή δύναμη ή κάποιον ισχυρό πρόσωπο προκάθориσε τι θα συμβεί στη ζωή μου.	1	2	3	4	5
18. Η ζωή μου συχνά επηρεάζεται από τη μοίρα.	1	2	3	4	5
19. Οι πράξεις μου καθορίζουν τη ζωή μου.	1	2	3	4	5
20. Η σκληρή δουλειά θα με πάει εκεί που θέλω.	1	2	3	4	5
21. Γενικά, μπορώ να φροντίσω τα προσωπικά μου συμφέροντα.	1	2	3	4	5
22. Πρέπει να συνεργάζομαι με άλλους για να ολοκληρώσω μια δουλειά.	1	2	3	4	5
23. Αν δεν ευχαριστήσω τους ανθρώπους που βρίσκονται στην εξουσία, οι ικανότητές μου δεν έχουν μεγάλη επίδραση στη ζωή μου.	1	2	3	4	5
24. Η ζωή μου συχνά επηρεάζεται από την	1	2	3	4	5

τύχη.					
25. Συνήθως μπορώ να υλοποιήσω σχέδια που κάνω για τον εαυτό μου.	1	2	3	4	5

Κλειδα ερωτηματολογίου:

Εσωτερική: 4, 9, 13, 16, 19, 20, 21, 22, 25

Εξωτερική κοινωνική: 1, 6, 7, 8, 10, 11, 14, 15, 23,

Εξωτερική άλλη: 2, 3, 5, 12, 17, 18, 24

VII. Εργαλείο μέτρησης της κοινωνικής νοοτροπίας

Καλείστε να απαντήσετε σε ποιο βαθμό συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω απόψεις. Απαντήστε με βάση την επταβάθμια κλίμακα που σας δίνεται, κυκλώνοντας τον αριθμό (έναν μόνο) που αντιστοιχεί στην επιλογή σας. (1=διαφωνώ απόλυτα, 2=διαφωνώ, 3=μάλλον διαφωνώ, 4= ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ, 5=μάλλον συμφωνώ, 6=συμφωνώ, 7=συμφωνώ απόλυτα)

1. Με ένα πιο αυστηρό εκπαιδευτικό σύστημα.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
------------------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	------------------------

2. Με μια οικογένεια πιο φιλελεύθερη και ελαστική.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
------------------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	------------------------

3. Με ελαστικότερους ηθικούς κανόνες.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
------------------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	------------------------

4. Με την αύξηση του αριθμού των ξένων στην Ελλάδα.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
------------------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	------------------------

5. Με μια οικογένεια με παραδοσιακές συνήθειες.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
------------------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	------------------------

6. Με μια πιο φιλελεύθερη παιδεία στα σχολεία.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
------------------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	------------------------

7. Με τις παραδοσιακές ηθικές αρχές.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
------------------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	------------------------

8. Με την υπακοή των παιδιών στους γονείς.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
------------------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	------------------------

9. Με τον περιορισμό του αριθμού των ξένων στην Ελλάδα.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
------------------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	------------------------

10. Με μια πιο συστηματική θρησκευτική αγωγή.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
------------------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	------------------------

Κλείδα ερωτηματολογίου:

Συντηρητισμός: 5, 7, 8, 10/ Προοδευτισμός: 1 (αντεστραμμένο), 2, 3, 6/
Ξενοφοβία: 4 (αντεστραμμένο), 9

VIII. Εργαλείο μέτρησης του προσανατολισμού της κοινωνικής κυριαρχίας

Καλείστε να απαντήσετε σε ποιο βαθμό συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω απόψεις. Απαντήστε με βάση την επταβάθμια κλίμακα που σας δίνεται, κυκλώνοντας τον αριθμό (έναν μόνο) που αντιστοιχεί στην επιλογή σας. (1=διαφωνώ απόλυτα, 2=διαφωνώ, 3=μάλλον διαφωνώ, 4= ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ, 5=μάλλον συμφωνώ, 6=συμφωνώ, 7=συμφωνώ απόλυτα)

1. Μερικές ανθρώπινες ομάδες είναι απλά κατώτερες από άλλες.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

2. Μερικές φορές για να αποκτήσεις αυτό που θέλεις, είναι απαραίτητη η χρήση βίας ενάντια σε άλλες ομάδες ανθρώπων.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

3. Καμιά ομάδα ανθρώπων δεν θα έπρεπε να κυριαρχεί στην κοινωνία μας.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

4. Είναι φυσικό ορισμένες ομάδες ανθρώπων να έχουν περισσότερες ευκαιρίες στη ζωή από άλλες.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

5. Πρέπει να κάνουμε ό,τι μπορούμε για να εξισώσουμε τις συνθήκες ζωής όλων των ανθρώπινων ομάδων.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

6. Μερικές φορές είναι απαραίτητο να "πατήσεις πάνω" σε άλλες ομάδες ανθρώπων για να πας μπροστά στη ζωή.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

7. Θα πρέπει να αγωνιστούμε για να είναι οι απολαβές όσο το δυνατό πιο ίσες.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

8. Θα είχαμε λιγότερα προβλήματα αν μερικές ομάδες ανθρώπων παρέμεναν στη θέση τους.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

9. Πρέπει να είναι το ιδανικό μας η ισότητα ανάμεσα στις ανθρώπινες ομάδες.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

10. Θα είχαμε λιγότερα προβλήματα αν αντιμετωπίζαμε όλους τους ανθρώπους ως ίσους.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

11. Νομίζω πως είναι θετικό το γεγονός ότι κάποιες ομάδες ανθρώπων βρίσκονται στην κορυφή, και άλλες στον πάτο.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

12. Οι κατώτερες ομάδες πρέπει να παραμένουν στη θέση τους.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

13. Όλες οι ομάδες ανθρώπων πρέπει να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες στη ζωή.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

14. Μερικές φορές, κάποιες ομάδες ανθρώπων πρέπει να "μπαίνουν" στη θέση τους.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

15. Θα ήταν καλό αν μπορούσαν οι διάφορες ομάδες ανθρώπων να είναι ίσες.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

16. Στόχος μας πρέπει να είναι η αύξηση της κοινωνικής ισότητας.

Διαφωνώ	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ
----------------	---	---	---	---	---	---	---	----------------

Κλείδα ερωτηματολογίου:

Υπέρ ισότητας: 3, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16

Κατά ισότητας: 1, 2, 4, 6, 8, 14

ΙΧ. Εργαλείο μέτρησης των άρρητων θεωριών κοινωνικής επιρροής

Παρακάτω παρουσιάζονται ορισμένες προτάσεις, οι οποίες αναφέρονται στις σχέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στο άτομο και στην κοινωνία. Καλείστε να απαντήσετε σε ποιο βαθμό διαφωνείτε ή συμφωνείτε με αυτές. Απαντήστε με βάση την επταβάθμια κλίμακα που σας δίνεται, κυκλώνοντας τον αριθμό (έναν μόνο) που αντιστοιχεί στην επιλογή σας. (1=διαφωνώ απόλυτα, 2=διαφωνώ, 3=μάλλον διαφωνώ, 4= ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ, 5=μάλλον συμφωνώ, 6=συμφωνώ, 7=συμφωνώ απόλυτα)

1. Η αποδοχή των απόψεων κάποιου ισχυρού είναι απόδειξη ψυχολογικής εξάρτησης και ανωριμότητας.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
--------------------	---	---	---	---	---	---	---	--------------------

2. Η υποστήριξη απόψεων διαφορετικών από αυτές που στηρίζει η πλειοψηφία είναι αναγκαία για την επίτευξη της κοινωνικής αλλαγής.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
--------------------	---	---	---	---	---	---	---	--------------------

3. Οι άνθρωποι συμφωνούν και εναρμονίζουν τις πράξεις τους με αυτούς με τους οποίους έχουν τα ίδια ψυχολογικά χαρακτηριστικά.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
--------------------	---	---	---	---	---	---	---	--------------------

4. Η αποδοχή των απόψεων της πλειοψηφίας δείχνει σύνεση, δεδομένου ότι η πλειοψηφική στήριξη μιας ιδέας είναι απόδειξη της ορθότητάς της.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
--------------------	---	---	---	---	---	---	---	--------------------

5. Η υποστήριξη απόψεων διαφορετικών από αυτές που στηρίζει η πλειοψηφία είναι απόδειξη ψυχολογικής ανεξαρτησίας.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
--------------------	---	---	---	---	---	---	---	--------------------

6. Αποδοχή των απόψεων της πλειοψηφίας ισοδυναμεί με ενεργό συμβολή στη διατήρηση ενός κοινωνικού συστήματος και στην άρνηση της κοινωνικής αλλαγής.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
--------------------	---	---	---	---	---	---	---	--------------------

7. Οι άνθρωποι συμφωνούν και εναρμονίζουν τις πράξεις τους με αυτούς με τους οποίους μοιράζονται τα ίδια κοινωνικά χαρακτηριστικά.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
--------------------	---	---	---	---	---	---	---	--------------------

8. Η υποστήριξη απόψεων διαφορετικών από αυτές που στηρίζει η πλειοψηφία είναι δείγμα ψυχολογικής παρέκκλισης.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
--------------------	---	---	---	---	---	---	---	--------------------

9. Η ευθυγράμμιση της συμπεριφοράς μας με τις επιταγές της πλειοψηφίας είναι απαραίτητη, προκειμένου να αποφεύγονται πιθανές κυρώσεις εξαιτίας της ανυπακοής μας.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
--------------------	---	---	---	---	---	---	---	--------------------

10. Το να αποδέχεσαι μια ιδέα σημαίνει ότι αυτή η ιδέα αποτελεί συστατικό στοιχείο της ιδιοσυγκρασίας σου.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
--------------------	---	---	---	---	---	---	---	--------------------

11. Η υποστήριξη απόψεων διαφορετικών από αυτές που στηρίζει η πλειοψηφία δείχνει λανθασμένη αντίληψη της πραγματικότητας.

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
--------------------	---	---	---	---	---	---	---	--------------------

Κλειδα ερωτηματολογίου:

Λειτουργικό μοντέλο: 4, 8, 9, 11

Γενετικό μοντέλο: 1, 2, 5, 6

Ταυτοτικοί αναγωγισμοί: 3, 7, 10

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.
ΑΠΛΗ ΚΑΙ ΙΕΡΑΡΧΙΚΗ ΓΡΑΜΜΙΚΗ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗ**

A) Αναγνώριση συναισθημάτων

1. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αναγνώρισης των συναισθημάτων και της προσωπικότητας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,403 ^a	,163	,137	2,12330

a. Predictors: (Constant), ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	143,678	5	28,736	6,374	,000 ^a
	Residual	739,379	164	4,508		
	Total	883,058	169			

a. Predictors: (Constant), ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

b. Dependent Variable: ΑΣ_TOT

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	25,724	1,791		14,363	,000
	ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,436	,165	-,207	-2,646	,009
	ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ	-,365	,143	-,189	-2,544	,012
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,682	,198	,253	3,443	,001
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,793	,222	-,298	-3,574	,000
	ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ	,087	,154	,045	,563	,574

a. Dependent Variable: ΑΣ_TOT

2. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αναγνώρισης των συναισθημάτων και της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,176 ^a	,031	,025	2,23290

a. Predictors: (Constant), TRUST

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	26,584	1	26,584	5,332	,022 ^a
	Residual	832,633	167	4,986		
	Total	859,217	168			

a. Predictors: (Constant), TRUST

b. Dependent Variable: ΑΣ_TOT

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	20,595	,971		21,200	,000
	TRUST	,323	,140	,176	2,309	,022

a. Dependent Variable: ΑΣ_TOT

3. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αναγνώρισης συναισθημάτων και της έδρας ελέγχου

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,192 ^a	,037	,018	2,27840

a. Predictors: (Constant), EXTERNAL_OTHER, INTERNAL, EXTERNAL_SOCIAL

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	30,618	3	10,206	1,966	,121 ^a
	Residual	799,433	154	5,191		
	Total	830,051	157			

a. Predictors: (Constant), EXTERNAL_OTHER, INTERNAL, EXTERNAL_SOCIAL

b. Dependent Variable: ΑΣ_TOT

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	23,501	1,852		12,690	,000
	INTERNAL	,116	,423	,022	,276	,783
	EXTERNAL_SOCIAL	,320	,366	,077	,874	,384
	EXTERNAL_OTHER	-,735	,305	-,213	-2,408	,017

a. Dependent Variable: ΑΣ_TOT

4. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αναγνώρισης των συναισθημάτων και του προσανατολισμού κοινωνικής κυριαρχίας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,382 ^a	,146	,135	2,09717

a. Predictors: (Constant), ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	119,704	2	59,852	13,608	,000 ^b
	Residual	699,302	159	4,398		
	Total	819,005	161			

a. Predictors: (Constant), ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

b. Dependent Variable: ΑΣ_TOT

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	19,741	1,309		15,080	,000
	ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,689	,180	,302	3,819	,000
	ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	-,265	,142	-,148	-1,870	,063

a. Dependent Variable: ΑΣ_TOT

5. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αναγνώρισης των συναισθημάτων και της ιδεολογικής τοποθέτησης στη κλίμακα «Αριστερά-Δεξιά»

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,234 ^a	,055	,043	2,24591

a. Predictors: (Constant), RIGHT_IDEOL, LEFT_IDEOL

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	48,245	2	24,123	4,782	,010 ^a
	Residual	832,282	165	5,044		
	Total	880,527	167			

a. Predictors: (Constant), RIGHT_IDEOL, LEFT_IDEOL

b. Dependent Variable: ΑΣ_TOT

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	22,679	1,213		18,696	,000
	LEFT_IDEOL	,297	,187	,121	1,593	,113
	RIGHT_IDEOL	-,391	,158	-,188	-2,467	,015

a. Dependent Variable: ΑΣ_TOT

6. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αναγνώρισης των συναισθημάτων και της κοινωνικής νοοτροπίας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,201 ^a	,040	,023	2,25710

a. Predictors: (Constant), ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ, ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	35,376	3	11,792	2,315	,078 ^a
	Residual	840,595	165	5,095		
	Total	875,971	168			

a. Predictors: (Constant), ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ, ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ

b. Dependent Variable: ΑΣ_TOT

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	24,697	1,238		19,945	,000
	ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ	-,374	,145	-,214	-2,582	,011
	ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ	-,091	,162	-,047	-,563	,574
	ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ	-,002	,109	-,001	-,017	,986

a. Dependent Variable: ΑΣ_TOT

7. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αναγνώρισης των συναισθημάτων και των άρρητων θεωριών κοινωνικής επιρροής

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,274 ^a	,075	,059	2,22884

a. Predictors: (Constant), ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ, ΓΕΝΕΤΙΚΟ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	67,737	3	22,579	4,545	,004 ^a
	Residual	834,578	168	4,968		
	Total	902,316	171			

a. Predictors: (Constant), ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ, ΓΕΝΕΤΙΚΟ

b. Dependent Variable: ΑΣ_TOT

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	21,723	1,296		16,765	,000
	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ	-,427	,140	-,227	-3,056	,003
	ΓΕΝΕΤΙΚΟ	,313	,207	,116	1,512	,132
	ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ	,227	,194	,090	1,172	,243

a. Dependent Variable: ΑΣ_TOT

8. Ιεραρχική γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αναγνώρισης συναισθημάτων και των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,079 ^a	,006	,000	2,22748	,006	,952	1	151	,331
2	,158 ^b	,025	,012	2,21364	,019	2,893	1	150	,091
3	,287 ^c	,082	,064	2,15485	,057	9,297	1	149	,003
4	,390 ^d	,152	,130	2,07788	,070	12,243	1	148	,001
5	,415 ^e	,172	,144	2,06019	,020	3,552	1	147	,061
6	,496 ^f	,246	,215	1,97367	,073	14,171	1	146	,000
7	,505 ^g	,255	,219	1,96866	,009	1,744	1	145	,189
8	,505 ^h	,255	,214	1,97511	,000	,055	1	144	,815
9	,505 ⁱ	,255	,208	1,98199	,000	,001	1	143	,975

a. Predictors: (Constant), ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

b. Predictors: (Constant), ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ

c. Predictors: (Constant), ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ

d. Predictors: (Constant), ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

e. Predictors: (Constant), ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, TRUST

f. Predictors: (Constant), ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, TRUST, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

g. Predictors: (Constant), ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, TRUST, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, IDEOL_DIF

h. Predictors: (Constant), ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, TRUST, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, IDEOL_DIF, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ

i. Predictors: (Constant), ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, TRUST, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, IDEOL_DIF, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ

ANOVA¹

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	4,723	1	4,723	,952	,331 ^a
	Residual	749,208	151	4,962		
	Total	753,931	152			
2	Regression	18,901	2	9,450	1,929	,149 ^b
	Residual	735,030	150	4,900		
	Total	753,931	152			
3	Regression	62,070	3	20,690	4,456	,005 ^c
	Residual	691,861	149	4,643		
	Total	753,931	152			
4	Regression	114,931	4	28,733	6,655	,000 ^d
	Residual	639,001	148	4,318		
	Total	753,931	152			
5	Regression	130,006	5	26,001	6,126	,000 ^e
	Residual	623,925	147	4,244		
	Total	753,931	152			
6	Regression	185,209	6	30,868	7,924	,000 ^f
	Residual	568,722	146	3,895		
	Total	753,931	152			
7	Regression	191,967	7	27,424	7,076	,000 ^g
	Residual	561,964	145	3,876		
	Total	753,931	152			
8	Regression	192,181	8	24,023	6,158	,000 ^h
	Residual	561,750	144	3,901		
	Total	753,931	152			
9	Regression	192,185	9	21,354	5,436	,000 ⁱ
	Residual	561,747	143	3,928		
	Total	753,931	152			

a. Predictors: (Constant), ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

b. Predictors: (Constant), ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ

c. Predictors: (Constant), ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ

d. Predictors: (Constant), ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

e. Predictors: (Constant), ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, TRUST

f. Predictors: (Constant), ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, TRUST, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

g. Predictors: (Constant), ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, TRUST, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, IDEOL_DIF

h. Predictors: (Constant), ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, TRUST, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, IDEOL_DIF, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ

i. Predictors: (Constant), ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, TRUST, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, IDEOL_DIF, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ

j. Dependent Variable: ΑΣ_TOT

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	23,304	,563		41,362	,000
	ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,164	,168	-,079	-,976	,331
2	(Constant)	24,445	,874		27,968	,000
	ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,127	,169	-,061	-,750	,455
	ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ	-,258	,152	-,138	-1,701	,091
3	(Constant)	20,915	1,437		14,555	,000
	ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,130	,164	-,063	-,794	,428
	ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ	-,283	,148	-,152	-1,914	,058
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,633	,208	,240	3,049	,003
4	(Constant)	24,994	1,811		13,803	,000
	ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,395	,175	-,190	-2,249	,026
	ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ	-,257	,143	-,138	-1,801	,074
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,713	,202	,270	3,537	,001

	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,759	,217	-,295	-3,499	,001
5	(Constant)	23,902	1,887		12,669	,000
	ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,324	,178	-,156	-1,820	,071
	ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ	-,238	,142	-,128	-1,677	,096
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,559	,216	,212	2,589	,011
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,826	,218	-,321	-3,789	,000
	TRUST	,292	,155	,162	1,885	,061
6	(Constant)	21,668	1,902		11,391	,000
	ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,326	,171	-,157	-1,911	,058
	ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ	-,216	,136	-,116	-1,589	,114
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,333	,215	,126	1,545	,124
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,766	,209	-,298	-3,659	,000
	TRUST	,213	,150	,118	1,421	,158
	ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,643	,171	,291	3,764	,000
7	(Constant)	21,897	1,905		11,492	,000
	ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,306	,171	-,148	-1,794	,075
	ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ	-,199	,136	-,107	-1,464	,145
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,297	,217	,112	1,372	,172
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,753	,209	-,292	-3,597	,000
	TRUST	,205	,150	,114	1,373	,172
	ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,576	,178	,261	3,241	,001
	ΙΔΕΟΛ_ΔΙΦ	,151	,114	,103	1,321	,189
8	(Constant)	21,855	1,920		11,382	,000
	ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,317	,177	-,153	-1,789	,076
	ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ	-,207	,140	-,111	-1,476	,142
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,293	,218	,111	1,346	,181
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,763	,215	-,296	-3,554	,001
	TRUST	,210	,151	,116	1,386	,168
	ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,581	,179	,263	3,237	,001
	ΙΔΕΟΛ_ΔΙΦ	,154	,116	,105	1,335	,184
	ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ	,032	,138	,019	,234	,815
9	(Constant)	21,871	1,991		10,983	,000
	ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,316	,178	-,153	-1,775	,078
	ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ	-,207	,141	-,111	-1,469	,144
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,293	,219	,111	1,341	,182
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,762	,218	-,296	-3,491	,001
	TRUST	,209	,153	,116	1,363	,175
	ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,581	,180	,263	3,226	,002
	ΙΔΕΟΛ_ΔΙΦ	,153	,124	,104	1,231	,220
	ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ	,033	,140	,019	,235	,814
	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ	-,005	,147	-,003	-,032	,975

a. Dependent Variable: ΑΣ_TOT

B. Διευκόλυνση των συναισθημάτων

1. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της διευκόλυνσης των συναισθημάτων και της προσωπικότητας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,248 ^a	,062	,033	,73040

a. Predictors: (Constant), ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	5,735	5	1,147	2,150	,062 ^a
	Residual	87,492	164	,533		
	Total	93,227	169			

a. Predictors: (Constant), ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

b. Dependent Variable: STOT_POP

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,004	,664		4,526	,000
	ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,096	,058	-,143	-1,656	,100
	ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ	-,003	,051	-,005	-,058	,954
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,158	,065	,192	2,442	,016
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	,010	,069	,012	,141	,888
	ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ	,065	,059	,091	1,107	,270

a. Dependent Variable: STOT_POP

2. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της διευκόλυνσης των συναισθημάτων και της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,121 ^a	,015	,009	,74114

a. Predictors: (Constant), TRUST

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1,403	1	1,403	2,553	,112 ^a
	Residual	94,477	172	,549		
	Total	95,879	173			

a. Predictors: (Constant), TRUST

b. Dependent Variable: STOT_POP

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,271	,319		10,247	,000
	TRUST	,076	,048	,121	1,598	,112

a. Dependent Variable: STOT_POP

3. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της διευκόλυνσης συναισθημάτων και της έδρας ελέγχου

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,158 ^a	,025	,005	,72799

a. Predictors: (Constant), EXTERNAL_OTHER, INTERNAL, EXTERNAL_SOCIAL

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1,963	3	,654	1,235	,299 ^a
	Residual	76,845	145	,530		
	Total	78,808	148			

a. Predictors: (Constant), EXTERNAL_OTHER, INTERNAL, EXTERNAL_SOCIAL

b. Dependent Variable: STOT_POP

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,266	,497		6,576	,000
	INTERNAL	,033	,117	,023	,280	,780
	EXTERNAL_SOCIAL	,002	,129	,001	,014	,988
	EXTERNAL_OTHER	,160	,105	,153	1,527	,129

a. Dependent Variable: STOT_POP

4. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της διευκόλυνσης των συναισθημάτων και του προσανατολισμού κοινωνικής κυριαρχίας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,279 ^a	,078	,066	,70922

a. Predictors: (Constant), ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	6,775	2	3,387	6,734	,002 ^a
	Residual	80,478	160	,503		
	Total	87,253	162			

a. Predictors: (Constant), ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

b. Dependent Variable: STOT_POP

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,346	,409		5,733	,000
	ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,181	,054	,288	3,370	,001
	ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,135	,048	,243	2,842	,005

a. Dependent Variable: STOT_POP

5. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της διευκόλυνσης των συναισθημάτων και της ιδεολογικής τοποθέτησης στη κλίμακα «Αριστερά-Δεξιά»

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,136 ^a	,019	,007	,73675

a. Predictors: (Constant), RIGHT_IDEOL, LEFT_IDEOL

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1,689	2	,845	1,556	,214 ^a
	Residual	89,018	164	,543		
	Total	90,707	166			

a. Predictors: (Constant), RIGHT_IDEOL, LEFT_IDEOL

b. Dependent Variable: STOT_POP

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,178	,373		8,512	,000
	LEFT_IDEOL	,102	,064	,125	1,592	,113
	RIGHT_IDEOL	,029	,060	,038	,490	,624

a. Dependent Variable: STOT_POP

6. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της διευκόλυνσης συναισθημάτων και της κοινωνικής νοοτροπίας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,178 ^a	,032	,014	,72874

a. Predictors: (Constant), ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ, ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	2,857	3	,952	1,793	,150 ^a
	Residual	87,624	165	,531		
	Total	90,481	168			

a. Predictors: (Constant), ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ, ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ

b. Dependent Variable: STOT_POP

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,151	,330		9,538	,000
	ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ	,063	,051	,099	1,244	,215
	ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ	,092	,042	,174	2,200	,029
	ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ	,000	,034	-,002	-,020	,984

a. Dependent Variable: STOT_POP

7. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της διεύκολυνσης των συναισθημάτων και των άρρητων θεωριών κοινωνικής επιρροής

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,209 ^a	,044	,026	,72950

a. Predictors: (Constant), ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ, ΓΕΝΕΤΙΚΟ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	3,957	3	1,319	2,478	,063 ^a
	Residual	86,744	163	,532		
	Total	90,701	166			

a. Predictors: (Constant), ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ, ΓΕΝΕΤΙΚΟ

b. Dependent Variable: STOT_POP

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,222	,371		8,677	,000
	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ	-,054	,050	-,081	-1,061	,290
	ΓΕΝΕΤΙΚΟ	,091	,063	,123	1,444	,151
	ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ	,081	,063	,108	1,278	,203

a. Dependent Variable: STOT_POP

8. Ιεραρχική γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της διεύκολυνσης των συναισθημάτων και των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,176 ^a	,031	,025	,72463	,031	5,167	1	161	,024
2	,279 ^b	,078	,066	,70922	,047	8,075	1	160	,005

a. Predictors: (Constant), ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

b. Predictors: (Constant), ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

ANOVA^c

Model		Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	2,713	1	2,713	5,167	,024 ^a
	Residual	84,540	161	,525		
	Total	87,253	162			
2	Regression	6,775	2	3,387	6,734	,002 ^b
	Residual	80,478	160	,503		
	Total	87,253	162			

a. Predictors: (Constant), ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

b. Predictors: (Constant), ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

c. Dependent Variable: STOT_POP

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,203	,282		11,347	,000
	ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,111	,049	,176	2,273	,024
2	(Constant)	2,346	,409		5,733	,000
	ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,181	,054	,288	3,370	,001
	ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,135	,048	,243	2,842	,005

a. Dependent Variable: STOT_POP

Γ. Κατανόηση συναισθημάτων

1. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της κατανόησης των συναισθημάτων και της προσωπικότητας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,135 ^a	,018	-,009	5,77482

a. Predictors: (Constant), ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	112,142	5	22,428	,673	,645 ^a
	Residual	6002,737	180	33,349		
	Total	6114,879	185			

a. Predictors: (Constant), ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ

b. Dependent Variable: ΚΣ_TOT

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	32,796	4,871		6,733	,000
	ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,029	,446	-,005	-,065	,948
	ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ	,152	,431	,032	,352	,726
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,108	,418	,020	,259	,796
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,760	,565	-,114	-1,347	,180
	ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ	-,208	,457	-,042	-,455	,650

a. Dependent Variable: ΚΣ_TOT

2. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της κατανόησης των συναισθημάτων και της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,009 ^a	,000	-,005	5,80483

a. Predictors: (Constant), TRUST

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	,475	1	,475	,014	,906 ^a
	Residual	6166,384	183	33,696		
	Total	6166,859	184			

a. Predictors: (Constant), TRUST

b. Dependent Variable: ΚΣ_TOT

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	29,883	2,407		12,415	,000
	TRUST	-,042	,353	-,009	-,119	,906

a. Dependent Variable: ΚΣ_TOT

3. Απλή γραμμική παλινδρόμησης μεταξύ της κατανόησης των συναισθημάτων και της έδρας ελέγχου

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,134 ^a	,018	-,001	5,72424

a. Predictors: (Constant), EXTERNAL_OTHER, INTERNAL, EXTERNAL_SOCIAL

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	92,922	3	30,974	,945	,420 ^a
	Residual	5078,872	155	32,767		
	Total	5171,794	158			

a. Predictors: (Constant), EXTERNAL_OTHER, INTERNAL, EXTERNAL_SOCIAL

b. Dependent Variable: ΚΣ_TOT

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	36,135	4,079		8,859	,000
	INTERNAL	-1,227	,913	-,107	-1,344	,181
	EXTERNAL_SOCIAL	,033	,912	,003	,036	,971
	EXTERNAL_OTHER	-,719	,784	-,083	-,917	,361

a. Dependent Variable: ΚΣ_TOT

4. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της κατανόησης συναισθημάτων και του προσανατολισμού κοινωνικής κυριαρχίας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,031 ^a	,001	-,011	5,77344

a. Predictors: (Constant), ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	5,411	2	2,705	,081	,922 ^a
	Residual	5799,870	174	33,333		
	Total	5805,281	176			

a. Predictors: (Constant), ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

b. Dependent Variable: ΚΣ_TOT

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	29,896	3,498		8,547	,000
	ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,033	,439	,007	,075	,941
	ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	-,123	,407	-,027	-,302	,763

a. Dependent Variable: ΚΣ_TOT

5. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της κατανόησης των συναισθημάτων και της ιδεολογικής τοποθέτησης στη κλίμακα «Αριστερά-Δεξιά»

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,096 ^a	,009	-,002	5,76632

a. Predictors: (Constant), RIGHT_IDEOL, LEFT_IDEOL

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	55,568	2	27,784	,836	,435 ^a
	Residual	6018,325	181	33,250		
	Total	6073,893	183			

a. Predictors: (Constant), RIGHT_IDEOL, LEFT_IDEOL

b. Dependent Variable: ΚΣ_TOT

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	30,160	3,134		9,623	,000
	LEFT_IDEOL	,218	,465	,035	,469	,639
	RIGHT_IDEOL	-,446	,407	-,083	-1,096	,274

a. Dependent Variable: ΚΣ_TOT

6. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της κατανόησης των συναισθημάτων και της κοινωνικής νοοτροπίας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,190 ^a	,036	,020	5,66471

a. Predictors: (Constant), ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ, ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	219,274	3	73,091	2,278	,081 ^a
	Residual	5872,283	183	32,089		
	Total	6091,557	186			

a. Predictors: (Constant), ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ, ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ

b. Dependent Variable: ΚΣ_TOT

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	26,355	2,678		9,843	,000
	ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ	,540	,357	,116	1,514	,132
	ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ	-,174	,359	-,037	-,484	,629
	ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ	,398	,264	,112	1,509	,133

a. Dependent Variable: ΚΣ_TOT

7. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της κατανόησης των συναισθημάτων και των άρρητων θεωριών κοινωνικής επιρροής

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,123 ^a	,015	-,002	5,81573

a. Predictors: (Constant), ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ, ΓΕΝΕΤΙΚΟ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	92,013	3	30,671	,907	,439 ^a
	Residual	5952,791	176	33,823		
	Total	6044,804	179			

a. Predictors: (Constant), ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ, ΓΕΝΕΤΙΚΟ

b. Dependent Variable: ΚΣ_TOT

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	32,070	3,028		10,592	,000
	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ	-,543	,344	-,119	-1,578	,116
	ΓΕΝΕΤΙΚΟ	-,291	,447	-,051	-,651	,516
	ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ	,179	,498	,028	,360	,719

a. Dependent Variable: ΚΣ_TOT

Δ. Διαχείριση συναισθημάτων

Δ1. Αποτελεσματικότητα εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός)

1. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός) και της προσωπικότητας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,325 ^a	,106	,084	,66562

a. Predictors: (Constant), ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	10,728	5	2,146	4,843	,000 ^a
	Residual	90,825	205	,443		
	Total	101,553	210			

a. Predictors: (Constant), ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (εαυτός)

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	4,272	,560		7,632	,000
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,055	,053	-,086	-1,046	,297
	ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ	-,023	,043	-,040	-,543	,588
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,149	,055	,192	2,723	,007
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,106	,067	-,126	-1,583	,115
	ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ	-,151	,040	-,273	-3,761	,000

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (εαυτός)

2. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός) και της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,109 ^a	,012	,007	,69295

a. Predictors: (Constant), TRUST

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1,197	1	1,197	2,492	,116 ^a
	Residual	100,356	209	,480		
	Total	101,553	210			

a. Predictors: (Constant), TRUST

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (εαυτός)

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,295	,304		10,826	,000
	TRUST	,070	,044	,109	1,579	,116

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (εαυτός)

3. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός) και της έδρας ελέγχου

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,164 ^a	,027	,013	,69221

a. Predictors: (Constant), EXTERNAL_OTHER, INTERNAL, EXTERNAL_SOCIAL

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	2,720	3	,907	1,892	,132 ^a
	Residual	98,226	205	,479		
	Total	100,946	208			

a. Predictors: (Constant), EXTERNAL_OTHER, INTERNAL, EXTERNAL_SOCIAL

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (εαυτός)

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,971	,464		6,400	,000
	INTERNAL	,165	,108	,106	1,529	,128
	EXTERNAL_SOCIAL	-,068	,096	-,053	-,711	,478
	EXTERNAL_OTHER	,140	,081	,129	1,731	,085

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (εαυτός)

4. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός) και του προσανατολισμού κοινωνικής κυριαρχίας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,287 ^a	,082	,073	,67032

a. Predictors: (Constant), ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	8,242	2	4,121	9,172	,000 ^a
	Residual	92,112	205	,449		
	Total	100,354	207			

a. Predictors: (Constant), ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (εαυτός)

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,983	,377		7,913	,000
	ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,167	,050	,245	3,336	,001
	ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	-,048	,045	-,079	-1,075	,283

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (εαυτός)

5. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός) και της ιδεολογικής τοποθέτησης στη κλίμακα «Αριστερά-Δεξιά»

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,082 ^a	,007	-,003	,69743

a. Predictors: (Constant), RIGHT_IDEOL, LEFT_IDEOL

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	,685	2	,342	,704	,496 ^a
	Residual	100,199	206	,486		
	Total	100,883	208			

a. Predictors: (Constant), RIGHT_IDEOL, LEFT_IDEOL

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (εαυτός)

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,824	,323		11,825	,000
	LEFT_IDEOL	,026	,053	,034	,495	,621
	RIGHT_IDEOL	-,047	,044	-,075	-1,075	,284

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (εαυτός)

6. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός) και της κοινωνικής νοσηρότητας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,219 ^a	,048	,034	,68331

a. Predictors: (Constant), ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ, ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	4,832	3	1,611	3,449	,018 ^a
	Residual	96,185	206	,467		
	Total	101,017	209			

a. Predictors: (Constant), ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ, ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (εαυτός)

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,466	,302		11,475	,000
	ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ	,123	,040	,214	3,082	,002
	ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ	,000	,042	,000	-,006	,995
	ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ	-,031	,031	-,070	-1,017	,310

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (εαυτός)

7. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός) και των άρρητων θεωριών κοινωνικής επιρροής

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,226 ^a	,051	,037	,68323

a. Predictors: (Constant), ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ, ΓΕΝΕΤΙΚΟ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	5,008	3	1,669	3,576	,015 ^a
	Residual	92,894	199	,467		
	Total	97,902	202			

a. Predictors: (Constant), ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ, ΓΕΝΕΤΙΚΟ

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (εαυτός)

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,455	,321		10,776	,000
	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ	-,084	,040	-,146	-2,110	,036
	ΓΕΝΕΤΙΚΟ	,017	,050	,024	,342	,732
	ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ	,109	,044	,175	2,505	,013

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (εαυτός)

8. Ιεραρχική γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητα εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (εαυτός) και των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,174 ^a	,030	,025	,68873	,030	6,226	1	200	,013
2	,302 ^b	,091	,082	,66842	,061	13,337	1	199	,000
3	,347 ^c	,121	,107	,65916	,029	6,632	1	198	,011
4	,370 ^d	,137	,119	,65467	,016	3,725	1	197	,055
5	,390 ^e	,152	,131	,65039	,016	3,601	1	196	,059
6	,397 ^f	,158	,132	,65001	,005	1,233	1	195	,268

a. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ

b. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ

c. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

d. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ

e. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ

f. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ, ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ

ANOVA^g

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	2,953	1	2,953	6,226	,013 ^a
	Residual	94,870	200	,474		
	Total	97,824	201			
2	Regression	8,912	2	4,456	9,974	,000 ^b
	Residual	88,911	199	,447		
	Total	97,824	201			
3	Regression	11,794	3	3,931	9,048	,000 ^c
	Residual	86,030	198	,434		
	Total	97,824	201			
4	Regression	13,390	4	3,348	7,811	,000 ^d
	Residual	84,434	197	,429		
	Total	97,824	201			
5	Regression	14,914	5	2,983	7,051	,000 ^e
	Residual	82,910	196	,423		
	Total	97,824	201			
6	Regression	15,434	6	2,572	6,088	,000 ^f
	Residual	82,389	195	,423		
	Total	97,824	201			

a. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ

b. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ

c. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

d. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ

e. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ

f. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ, ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ

g. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (εαυτός)

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,030	,305		9,944	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,137	,055	,174	2,495	,013
2	(Constant)	3,474	,320		10,865	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,138	,053	,176	2,599	,010
	ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ	-,139	,038	-,247	-3,652	,000
3	(Constant)	2,919	,382		7,640	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,088	,056	,112	1,569	,118
	ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ	-,120	,038	-,213	-3,138	,002

	ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,134	,052	,186	2,575	,011
4	(Constant)	2,783	,386		7,211	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,066	,057	,084	1,170	,243
	ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ	-,112	,038	-,199	-2,939	,004
	ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,125	,052	,174	2,411	,017
	ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ	,076	,039	,133	1,930	,055
5	(Constant)	3,143	,428		7,347	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,076	,057	,097	1,350	,179
	ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ	-,116	,038	-,205	-3,044	,003
	ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,090	,055	,125	1,635	,104
	ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ	,094	,040	,165	2,338	,020
	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ	-,078	,041	-,135	-1,898	,059
6	(Constant)	2,979	,452		6,590	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,079	,057	,100	1,393	,165
	ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ	-,110	,038	-,195	-2,859	,005
	ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,078	,056	,109	1,404	,162
	ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ	,087	,041	,153	2,141	,034
	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ	-,081	,041	-,141	-1,977	,049
	ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ	,048	,043	,077	1,110	,268

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (εαυτός)

Δ2. Αποτελεσματικότητα εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (άλλοι)

1. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (άλλοι) και της προσωπικότητας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,234 ^a	,055	,031	,77114

a. Predictors: (Constant), ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	7,033	5	1,407	2,365	,041 ^a
	Residual	121,906	205	,595		
	Total	128,938	210			

a. Predictors: (Constant), ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (άλλοι)

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,974	,648		6,129	,000
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,013	,061	-,018	-,215	,830
	ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ	-,024	,050	-,037	-,487	,627
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,156	,064	,178	2,449	,015
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,057	,078	-,060	-,728	,468
	ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ	-,102	,047	-,164	-2,197	,029

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (άλλοι)

2. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (άλλοι) και της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,176 ^a	,031	,026	,77323

a. Predictors: (Constant), TRUST

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	3,981	1	3,981	6,659	,011 ^a
	Residual	124,957	209	,598		
	Total	128,938	210			

a. Predictors: (Constant), TRUST

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (άλλοι)

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,183	,340		9,374	,000
	TRUST	,128	,049	,176	2,581	,011

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (άλλοι)

3. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (άλλοι) και της έδρας ελέγχου

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,097 ^a	,009	-,005	,78775

a. Predictors: (Constant), EXTERNAL_OTHER, INTERNAL, EXTERNAL_SOCIAL

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1,198	3	,399	,643	,588 ^a
	Residual	127,213	205	,621		
	Total	128,410	208			

a. Predictors: (Constant), EXTERNAL_OTHER, INTERNAL, EXTERNAL_SOCIAL

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (άλλοι)

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,715	,528		7,032	,000
	INTERNAL	,150	,123	,085	1,217	,225
	EXTERNAL_SOCIAL	-,071	,110	-,049	-,644	,520
	EXTERNAL_OTHER	-,005	,092	-,004	-,057	,954

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (άλλοι)

4. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (άλλοι) και του προσανατολισμού κοινωνικής κυριαρχίας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,242 ^a	,058	,049	,76798

a. Predictors: (Constant), ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	7,501	2	3,751	6,359	,002 ^a
	Residual	120,907	205	,590		
	Total	128,408	207			

a. Predictors: (Constant), ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (άλλοι)

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	4,375	,432		10,128	,000
	ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,033	,057	,043	,581	,562
	ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	-,152	,051	-,221	-2,967	,003

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (άλλοι)

5. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (άλλοι) και της ιδεολογικής τοποθέτησης στη κλίμακα «Αριστερά-Δεξιά»

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,077 ^a	,006	-,004	,78245

a. Predictors: (Constant), RIGHT_IDEOL, LEFT_IDEOL

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	,746	2	,373	,610	,545 ^a
	Residual	126,120	206	,612		
	Total	126,867	208			

a. Predictors: (Constant), RIGHT_IDEOL, LEFT_IDEOL

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (άλλοι)

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,766	,363		10,381	,000
	LEFT_IDEOL	,064	,059	,075	1,086	,279
	RIGHT_IDEOL	-,010	,049	-,014	-,195	,846

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (άλλοι)

6. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (άλλοι) και της κοινωνικής νοσηρότητας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,242 ^a	,058	,045	,76725

a. Predictors: (Constant), ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ, ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	7,524	3	2,508	4,260	,006 ^a
	Residual	121,268	206	,589		
	Total	128,792	209			

a. Predictors: (Constant), ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ, ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (άλλοι)

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	4,609	,339		13,591	,000
	ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ	,059	,045	,091	1,320	,188
	ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ	-,053	,047	-,078	-1,132	,259
	ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ	-,112	,035	-,220	-3,228	,001

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (άλλοι)

7. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (άλλοι) και των άρρητων θεωριών κοινωνικής επιρροής

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,156 ^a	,024	,010	,78717

a. Predictors: (Constant), ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ, ΓΕΝΕΤΙΚΟ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	3,095	3	1,032	1,665	,176 ^a
	Residual	123,306	199	,620		
	Total	126,402	202			

a. Predictors: (Constant), ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ, ΓΕΝΕΤΙΚΟ

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (άλλοι)

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	4,116	,369		11,143	,000
	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ	-,096	,046	-,148	-2,106	,036
	ΓΕΝΕΤΙΚΟ	,022	,058	,027	,383	,702
	ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ	,035	,050	,049	,693	,489

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (άλλοι)

8. Ιεραρχική γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας εκλογίκευσης αποφυγής της σύγκρουσης (άλλοι) και των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,169 ^a	,029	,024	,78237	,029	5,899	1	200	,016
2	,225 ^b	,051	,041	,77540	,022	4,609	1	199	,033
3	,262 ^c	,069	,054	,76999	,018	3,810	1	198	,052
4	,325 ^d	,106	,087	,75641	,037	8,171	1	197	,005
5	,352 ^e	,124	,101	,75071	,018	4,005	1	196	,047
6	,353 ^f	,125	,098	,75220	,001	,225	1	195	,636

a. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ

b. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ

c. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, TRUST

d. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, TRUST, ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

e. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, TRUST, ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ

f. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, TRUST, ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	3,611	1	3,611	5,899	,016 ^a
	Residual	122,420	200	,612		
	Total	126,031	201			
2	Regression	6,382	2	3,191	5,307	,006 ^b
	Residual	119,649	199	,601		
	Total	126,031	201			
3	Regression	8,640	3	2,880	4,858	,003 ^c
	Residual	117,391	198	,593		
	Total	126,031	201			
4	Regression	13,315	4	3,329	5,818	,000 ^d
	Residual	112,716	197	,572		
	Total	126,031	201			
5	Regression	15,572	5	3,114	5,526	,000 ^e
	Residual	110,459	196	,564		
	Total	126,031	201			
6	Regression	15,699	6	2,617	4,624	,000 ^f
	Residual	110,332	195	,566		
	Total	126,031	201			

a. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ

b. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ

c. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, TRUST

d. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, TRUST, ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

e. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, TRUST, ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ

f. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, TRUST, ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ

g. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (άλλοι)

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,226	,346		9,323	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,151	,062	,169	2,429	,016
2	(Constant)	3,529	,371		9,515	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,152	,062	,170	2,467	,014
	ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ	-,095	,044	-,148	-2,147	,033
3	(Constant)	2,987	,461		6,477	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,122	,063	,136	1,922	,056
	ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ	-,088	,044	-,138	-2,001	,047
	TRUST	,101	,052	,139	1,952	,052

4	(Constant)	3,611	,503		7,181	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,110	,062	,123	1,772	,078
	ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ	-,078	,043	-,122	-1,802	,073
	TRUST	,081	,051	,111	1,572	,118
	ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	-,134	,047	-,196	-2,858	,005
5	(Constant)	3,849	,513		7,502	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,109	,062	,122	1,768	,079
	ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ	-,070	,043	-,109	-1,619	,107
	TRUST	,081	,051	,111	1,593	,113
	ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	-,111	,048	-,162	-2,306	,022
	ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ	-,071	,036	-,139	-2,001	,047
6	(Constant)	3,886	,520		7,474	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,113	,062	,126	1,808	,072
	ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ	-,072	,043	-,112	-1,648	,101
	TRUST	,079	,051	,108	1,535	,126
	ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	-,096	,057	-,141	-1,698	,091
	ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ	-,070	,036	-,138	-1,975	,050
	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ	-,025	,053	-,039	-,474	,636

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (άλλοι)

Δ3. Αποτελεσματικότητα προσήνειας/αλλοκεντρισμού

1. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας προσήνειας/αλλοκεντρισμού και της προσωπικότητας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,243 ^a	,059	,036	,84836

a. Predictors: (Constant), ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	9,190	5	1,838	2,554	,029 ^a
	Residual	146,822	204	,720		
	Total	156,012	209			

a. Predictors: (Constant), ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΗΝΕΙΑΣ/ΑΛΛΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΥ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,740	,714		3,836	,000
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	,009	,067	,012	,141	,888
	ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ	-,063	,055	-,086	-1,141	,255
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,213	,070	,221	3,050	,003
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,092	,086	-,088	-1,072	,285
	ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ	,066	,051	,096	1,286	,200

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΗΝΕΙΑΣ/ΑΛΛΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΥ

2. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας προσηνείας/αλλοκεντρισμού και της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,039 ^a	,002	-,003	,86540

a. Predictors: (Constant), TRUST

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	,238	1	,238	,318	,574 ^a
	Residual	155,774	208	,749		
	Total	156,012	209			

a. Predictors: (Constant), TRUST

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΗΝΕΙΑΣ/ΑΛΛΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΥ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,190	,380		8,388	,000
	TRUST	,031	,055	,039	,564	,574

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΗΝΕΙΑΣ/ΑΛΛΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΥ

3. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας προσηνείας/αλλοκεντρισμού και της έδρας ελέγχου

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,072 ^a	,005	-,009	,86458

a. Predictors: (Constant), EXTERNAL_OTHER, INTERNAL, EXTERNAL_SOCIAL

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	,797	3	,266	,355	,785 ^a
	Residual	152,491	204	,748		
	Total	153,288	207			

a. Predictors: (Constant), EXTERNAL_OTHER, INTERNAL, EXTERNAL_SOCIAL

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΗΝΕΙΑΣ/ΑΛΛΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΥ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,121	,586		5,324	,000
	INTERNAL	,005	,136	,003	,036	,971
	EXTERNAL_SOCIAL	,124	,121	,078	1,027	,306
	EXTERNAL_OTHER	-,030	,101	-,023	-,300	,764

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΗΝΕΙΑΣ/ΑΛΛΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΥ

4. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας προσήνειας/αλλοκεντρισμού και του προσανατολισμού κοινωνικής κυριαρχίας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,200 ^a	,040	,031	,84929

a. Predictors: (Constant), ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	6,134	2	3,067	4,252	,016 ^a
	Residual	147,143	204	,721		
	Total	153,277	206			

a. Predictors: (Constant), ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΗΝΕΙΑΣ/ΑΛΛΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΥ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,351	,478		4,921	,000
	ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,175	,063	,207	2,756	,006
	ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,014	,057	,019	,253	,801

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΗΝΕΙΑΣ/ΑΛΛΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΥ

5. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας προσήνειας/αλλοκεντρισμού και της ιδεολογικής τοποθέτησης στη κλίμακα «Αριστερά-Δεξιά»

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,096 ^a	,009	,000	,86248

a. Predictors: (Constant), RIGHT_IDEOL, LEFT_IDEOL

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1,429	2	,714	,960	,384 ^a
	Residual	152,493	205	,744		
	Total	153,922	207			

a. Predictors: (Constant), RIGHT_IDEOL, LEFT_IDEOL

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΗΝΕΙΑΣ/ΑΛΛΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΥ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,750	,400		9,369	,000
	LEFT_IDEOL	-,010	,065	-,011	-,160	,873
	RIGHT_IDEOL	-,075	,054	-,096	-1,378	,170

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΗΝΕΙΑΣ/ΑΛΛΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΥ

6. Απλή γραμμική παλινδρόμησης μεταξύ της αποτελεσματικότητας προσήνειας/αλλοκεντρισμού και της κοινωνικής νοοτροπίας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,147 ^a	,022	,007	,85572

a. Predictors: (Constant), ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ, ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	3,333	3	1,111	1,517	,211 ^a
	Residual	150,111	205	,732		
	Total	153,444	208			

a. Predictors: (Constant), ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ, ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΗΝΕΙΑΣ/ΑΛΛΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΥ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,066	,379		8,087	,000
	ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ	,048	,050	,068	,957	,340
	ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ	,083	,052	,112	1,592	,113
	ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ	-,046	,039	-,082	-1,180	,240

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΗΝΕΙΑΣ/ΑΛΛΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΥ

7. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας προσήνειας/αλλοκεντρισμού και των άρρητων θεωριών κοινωνικής επιρροής

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,122 ^a	,015	,000	,85803

a. Predictors: (Constant), ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ, ΓΕΝΕΤΙΚΟ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	2,208	3	,736	1,000	,394 ^a
	Residual	145,771	198	,736		
	Total	147,979	201			

a. Predictors: (Constant), ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ, ΓΕΝΕΤΙΚΟ

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΗΝΕΙΑΣ/ΑΛΛΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΥ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,155	,403		7,831	,000
	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ	-,032	,050	-,045	-,635	,526
	ΓΕΝΕΤΙΚΟ	,101	,063	,114	1,592	,113
	ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ	-,027	,055	-,036	-,497	,620

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΗΝΕΙΑΣ/ΑΛΛΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΥ

8. Ιεραρχική γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας προσήνειας/αλλοκεντρισμού και των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,198 ^a	,039	,035	,84749	,039	8,408	1	205	,004
2	,242 ^b	,059	,049	,84106	,019	4,144	1	204	,043

a. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ

b. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

ANOVA^c

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	6,039	1	6,039	8,408	,004 ^a
	Residual	147,238	205	,718		
	Total	153,277	206			
2	Regression	8,970	2	4,485	6,340	,002 ^b
	Residual	144,307	204	,707		
	Total	153,277	206			

a. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ

b. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

c. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΗΝΕΙΑΣ/ΑΛΛΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΥ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,347	,366		6,411	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,191	,066	,198	2,900	,004
2	(Constant)	1,911	,422		4,532	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,141	,070	,146	2,018	,045
	ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,125	,061	,148	2,036	,043

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΗΝΕΙΑΣ/ΑΛΛΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΥ

Δ4. Αποτελεσματικότητα παροχής συναισθηματικής στήριξης

1. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας παροχής συναισθηματικής στήριξης και της προσωπικότητας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,264 ^a	,070	,047	,66887

a. Predictors: (Constant), ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	6,886	5	1,377	3,078	,011 ^a
	Residual	91,715	205	,447		
	Total	98,601	210			

a. Predictors: (Constant), ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,350	,562		5,957	,000
	ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,034	,053	-,054	-,647	,518
	ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ	,008	,043	,014	,189	,850
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,146	,055	,190	2,642	,009
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,182	,067	-,218	-2,691	,008
	ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ	,060	,040	,109	1,475	,142

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

2. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικής παροχής συναισθηματικής στήριξης και της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,178 ^a	,032	,027	,67592

a. Predictors: (Constant), TRUST

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	3,115	1	3,115	6,818	,010 ^a
	Residual	95,486	209	,457		
	Total	98,601	210			

a. Predictors: (Constant), TRUST

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,591	,297		8,728	,000
	TRUST	,113	,043	,178	2,611	,010

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

3. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικής παροχής συναισθηματικής στήριξης και της έδρας ελέγχου

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,158 ^a	,025	,011	,68300

a. Predictors: (Constant), EXTERNAL_OTHER, INTERNAL, EXTERNAL_SOCIAL

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	2,447	3	,816	1,749	,158 ^a
	Residual	95,631	205	,466		
	Total	98,078	208			

a. Predictors: (Constant), EXTERNAL_OTHER, INTERNAL, EXTERNAL_SOCIAL

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,387	,458		5,212	,000
	INTERNAL	,131	,107	,085	1,227	,221
	EXTERNAL_SOCIAL	,119	,095	,094	1,257	,210
	EXTERNAL_OTHER	,062	,080	,058	,772	,441

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

4. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικής παροχής συναισθηματικής στήριξης και του προσανατολισμού κοινωνικής κυριαρχίας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,189 ^a	,036	,026	,67776

a. Predictors: (Constant), ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	3,494	2	1,747	3,803	,024 ^a
	Residual	94,169	205	,459		
	Total	97,663	207			

a. Predictors: (Constant), ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,511	,381		6,588	,000
	ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,074	,051	,111	1,470	,143
	ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,123	,045	,206	2,732	,007

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

5. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικής παροχής συναισθηματικής στήριξης και της ιδεολογικής τοποθέτησης στη κλίμακα «Αριστερά-Δεξιά»

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,182 ^a	,033	,024	,67380

a. Predictors: (Constant), RIGHT_IDEOL, LEFT_IDEOL

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	3,213	2	1,606	3,538	,031 ^a
	Residual	93,526	206	,454		
	Total	96,739	208			

a. Predictors: (Constant), RIGHT_IDEOL, LEFT_IDEOL

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,756	,312		8,821	,000
	LEFT_IDEOL	,036	,051	,049	,711	,478
	RIGHT_IDEOL	,109	,042	,176	2,567	,011

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

6. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικής παροχής συναισθηματικής στήριξης και της κοινωνικής νοοτροπίας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,112 ^a	,013	-,002	,68619

a. Predictors: (Constant), ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ, ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1,235	3	,412	,874	,455 ^a
	Residual	96,996	206	,471		
	Total	98,231	209			

a. Predictors: (Constant), ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ, ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,962	,303		9,766	,000
	ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ	,021	,040	,038	,535	,593
	ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ	,023	,042	,039	,549	,584
	ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ	,045	,031	,101	1,445	,150

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

7. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας παροχής συναισθηματικής στήριξης και των άρρητων θεωριών κοινωνικής επιρροής

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,226 ^a	,051	,037	,67265

a. Predictors: (Constant), ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ, ΓΕΝΕΤΙΚΟ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	4,854	3	1,618	3,576	,015 ^a
	Residual	90,040	199	,452		
	Total	94,894	202			

a. Predictors: (Constant), ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ, ΓΕΝΕΤΙΚΟ

b. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,754	,316		8,725	,000
	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ	,059	,039	,104	1,506	,134
	ΓΕΝΕΤΙΚΟ	,139	,049	,197	2,811	,005
	ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ	-,051	,043	-,084	-1,194	,234

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

8. Ιεραρχική γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας παροχής συναισθηματικής στήριξης και των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,168 ^a	,028	,023	,67854	,028	5,778	1	200	,017
2	,229 ^b	,053	,043	,67162	,024	5,144	1	199	,024
3	,285 ^c	,081	,067	,66299	,029	6,215	1	198	,013
4	,356 ^d	,126	,109	,64817	,045	10,154	1	197	,002
5	,376 ^e	,141	,119	,64438	,015	3,325	1	196	,070

a. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ

b. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

c. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, TRUST

d. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, TRUST, ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

e. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, TRUST, ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΓΕΝΕΤΙΚΟ

ANOVA¹

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	2,660	1	2,660	5,778	,017 ^a
	Residual	92,084	200	,460		
	Total	94,744	201			
2	Regression	4,981	2	2,490	5,521	,005 ^b
	Residual	89,763	199	,451		
	Total	94,744	201			
3	Regression	7,712	3	2,571	5,849	,001 ^c
	Residual	87,032	198	,440		
	Total	94,744	201			
4	Regression	11,978	4	2,995	7,128	,000 ^d
	Residual	82,766	197	,420		
	Total	94,744	201			
5	Regression	13,359	5	2,672	6,435	,000 ^e
	Residual	81,385	196	,415		
	Total	94,744	201			

a. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ

b. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

c. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, TRUST

d. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, TRUST, ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

e. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, TRUST, ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΓΕΝΕΤΙΚΟ

f. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,649	,300		8,826	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,130	,054	,168	2,404	,017
2	(Constant)	3,211	,387		8,302	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,149	,054	,192	2,749	,007
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,133	,058	-,158	-2,268	,024
3	(Constant)	2,770	,421		6,585	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,119	,055	,154	2,179	,031
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,167	,059	-,200	-2,815	,005
	TRUST	,114	,046	,180	2,493	,013
4	(Constant)	2,190	,450		4,867	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,131	,054	,169	2,443	,015
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,182	,058	-,218	-3,129	,002
	TRUST	,137	,045	,217	3,026	,003
	ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,128	,040	,216	3,187	,002
5	(Constant)	1,948	,466		4,176	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,118	,054	,152	2,192	,030
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,181	,058	-,216	-3,123	,002
	TRUST	,126	,045	,200	2,781	,006
	ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,118	,040	,199	2,914	,004
	ΓΕΝΕΤΙΚΟ	,088	,048	,124	1,824	,070

a. Dependent Variable: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Δ5. Συναισθηματική εμπλοκή

1. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της συναισθηματικής εμπλοκής και της προσωπικότητας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,285 ^a	,081	,059	,78633

a. Predictors: (Constant), ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	11,180	5	2,236	3,616	,004 ^a
	Residual	126,756	205	,618		
	Total	137,936	210			

a. Predictors: (Constant), ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ, ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

b. Dependent Variable: ΣΥΝΑΙΣΘ_ΕΜΠΛΟΚΗ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,892	,661		4,375	,000
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,036	,062	-,048	-,574	,567
	ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ	,039	,051	,057	,774	,440
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,198	,065	,218	3,052	,003
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,173	,079	-,176	-2,178	,031
	ΝΕΥΡΩΤΙΣΜΟΣ	,087	,048	,135	1,836	,068

a. Dependent Variable: ΣΥΝΑΙΣΘ_ΕΜΠΛΟΚΗ

2. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της συναισθηματικής εμπλοκής και της διαπροσωπικής εμπιστοσύνης

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,096 ^a	,009	,005	,80861

a. Predictors: (Constant), TRUST

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1,280	1	1,280	1,958	,163 ^a
	Residual	136,656	209	,654		
	Total	137,936	210			

a. Predictors: (Constant), TRUST

b. Dependent Variable: ΣΥΝΑΙΣΘ_ΕΜΠΛΟΚΗ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	T	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,967	,355		8,355	,000
	TRUST	,072	,052	,096	1,399	,163

a. Dependent Variable: ΣΥΝΑΙΣΘ_ΕΜΠΛΟΚΗ

3. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της συναισθηματικής εμπλοκής και της έδρας ελέγχου

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,261 ^a	,068	,054	,79114

a. Predictors: (Constant), EXTERNAL_OTHER, INTERNAL, EXTERNAL_SOCIAL

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	9,370	3	3,123	4,990	,002 ^a
	Residual	128,312	205	,626		
	Total	137,682	208			

a. Predictors: (Constant), EXTERNAL_OTHER, INTERNAL, EXTERNAL_SOCIAL

b. Dependent Variable: ΣΥΝΑΙΣΘ_ΕΜΠΛΟΚΗ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,486	,531		6,570	,000
	INTERNAL	,217	,124	,118	1,753	,081
	EXTERNAL_SOCIAL	-,381	,110	-,253	-3,461	,001
	EXTERNAL_OTHER	,085	,092	,067	,920	,359

a. Dependent Variable: ΣΥΝΑΙΣΘ_ΕΜΠΛΟΚΗ

4. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της συναισθηματικής εμπλοκής και του προσανατολισμού κοινωνικής κυριαρχίας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,147 ^a	,022	,012	,80994

a. Predictors: (Constant), ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	2,989	2	1,494	2,278	,105 ^a
	Residual	134,481	205	,656		
	Total	137,470	207			

a. Predictors: (Constant), ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ

b. Dependent Variable: ΣΥΝΑΙΣΘ_ΕΜΠΛΟΚΗ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,760	,456		6,059	,000
	ΥΠΕΡ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,120	,060	,150	1,984	,049
	ΚΑΤΑ_ΙΣΟΤΗΤΑΣ	,005	,054	,008	,099	,921

a. Dependent Variable: ΣΥΝΑΙΣΘ_ΕΜΠΛΟΚΗ

5. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της συναισθηματικής εμπλοκής και της ιδεολογικής τοποθέτησης στη κλίμακα «Αριστερά-Δεξιά»

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,085 ^a	,007	-,002	,81467

a. Predictors: (Constant), RIGHT_IDEOL, LEFT_IDEOL

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	,988	2	,494	,744	,476 ^a
	Residual	136,721	206	,664		
	Total	137,709	208			

a. Predictors: (Constant), RIGHT_IDEOL, LEFT_IDEOL

b. Dependent Variable: ΣΥΝΑΙΣΘ_ΕΜΠΛΟΚΗ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,899	,378		10,323	,000
	LEFT_IDEOL	-,072	,062	-,081	-1,171	,243
	RIGHT_IDEOL	-,018	,051	-,024	-,350	,727

a. Dependent Variable: ΣΥΝΑΙΣΘ_ΕΜΠΛΟΚΗ

6. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της συναισθηματικής εμπλοκής και της κοινωνικής νοοτροπίας

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,112 ^a	,013	-,002	,81249

a. Predictors: (Constant), ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ, ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1,736	3	,579	,877	,454 ^a
	Residual	135,989	206	,660		
	Total	137,725	209			

a. Predictors: (Constant), ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ, ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ

b. Dependent Variable: ΣΥΝΑΙΣΘ_ΕΜΠΛΟΚΗ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,121	,359		8,691	,000
	ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ	,045	,047	,067	,947	,345
	ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ	-,007	,050	-,010	-,141	,888
	ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ	,042	,037	,081	1,158	,248

a. Dependent Variable: ΣΥΝΑΙΣΘ_ΕΜΠΛΟΚΗ

7. Απλή γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της συναισθηματικής εμπλοκής και των άρρητων θεωριών κοινωνικής επιρροής

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,146 ^a	,021	,006	,81688

a. Predictors: (Constant), ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ, ΓΕΝΕΤΙΚΟ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	2,880	3	,960	1,439	,233 ^a
	Residual	132,790	199	,667		
	Total	135,669	202			

a. Predictors: (Constant), ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ, ΓΕΝΕΤΙΚΟ

b. Dependent Variable: ΣΥΝΑΙΣΘ_ΕΜΠΛΟΚΗ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,616	,383		9,434	,000
	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ	-,096	,047	-,142	-2,027	,044
	ΓΕΝΕΤΙΚΟ	,027	,060	,032	,457	,648
	ΤΑΥΤ_ΑΝΑΓΩΓΙΣΜΟΙ	,008	,052	,011	,154	,878

a. Dependent Variable: ΣΥΝΑΙΣΘ_ΕΜΠΛΟΚΗ

8. Ιεραρχική γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ της συναισθηματικής εμπλοκής και των στατιστικά σημαντικών ανεξάρτητων μεταβλητών

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,206 ^a	,042	,038	,79809	,042	9,160	1	207	,003
2	,243 ^b	,059	,050	,79298	,017	3,677	1	206	,057
3	,344 ^c	,118	,105	,76961	,059	13,702	1	205	,000

a. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ

b. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

c. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, EXTERNAL_SOCIAL

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	5,834	1	5,834	9,160	,003 ^a
	Residual	131,848	207	,637		
	Total	137,682	208			
2	Regression	8,146	2	4,073	6,477	,002 ^b
	Residual	129,536	206	,629		
	Total	137,682	208			
3	Regression	16,262	3	5,421	9,152	,000 ^c
	Residual	121,420	205	,592		
	Total	137,682	208			

a. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ

b. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

c. Predictors: (Constant), ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ, ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, EXTERNAL_SOCIAL

d. Dependent Variable: ΣΥΝΑΙΣΘ_ΕΜΠΛΟΚΗ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,431	,344		7,057	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,188	,062	,206	3,026	,003
2	(Constant)	2,995	,452		6,634	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,203	,062	,223	3,268	,001
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,129	,067	-,131	-1,918	,057
3	(Constant)	3,908	,503		7,772	,000
	ΠΡΟΣΗΝΕΙΑ	,223	,061	,245	3,683	,000
	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	-,132	,065	-,134	-2,023	,044
	EXTERNAL_SOCIAL	-,367	,099	-,244	-3,702	,000

a. Dependent Variable: ΣΥΝΑΙΣΘ_ΕΜΠΛΟΚΗ